

Година XXI
Уторак, 21. фебруара 2017. године

Број/Broj
12

Година XXI
Уторак, 21. фебруара/вељаче 2017. године

ISSN 1512-7508 - српски језик
ISSN 1512-7486 - босански језик
ISSN 1512-7494 - хрватски језик
Члан 3.

**МИНИСТАРСТВО СПОЉНЕ ТРГОВИНЕ
И ЕКОНОМСКИХ ОДНОСА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

169

На основу члана 28. тачка а) и члана 5. Закона о контроли спољнотрговинског промета роба двојне намјене ("Службени гласник БиХ", број 53/16) те члана 61. став 2. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09), министар спољне трговине и економских односа доноси

**ПРАВИЛНИК
О ОБЛИКУ И САДРЖАЈУ ИСПРАВА У
СПОЉНОТРГОВИНСКОМ ПРОМЕТУ РОБА
ДВОЈНЕ НАМЈЕНЕ**

Члан 1.
(Предмет)

Правилником о облику и садржају исправа у спољнотрговинском промету роба двојне намјене (у даљем тексту: Правилник) прописује се облик и садржај дозвола за извоз, дозвола за провоз, брокеринг и техничку помоћ, облик и садржај међународног увозног сертификата и потврде о пријему робе двојне намјене, а које на захтјев субјеката који се баве спољнотрговинским прометом роба двојне намјене, издаје Министарство спољне трговине и економских односа БиХ (у даљем тексту: Министарство), у складу са Законом о контроли спољнотрговинског промета роба двојне намјене ("Службени гласник БиХ", број 53/16), (у даљем тексту: Закон).

Члан 2.
(Значење израза)

Изрази коришћени у овом Правилнику имају иста значења као и изрази коришћени у Закону.

(Обрасци за издавање исправа)

- (1) Облик и садржај појединачне и глобалне извозне дозволе прописан је на обрасцу Д1.
- (2) Облик и садржај потврде о коришћењу опште извозне дозволе прописан је на обрасцу Д2.
- (3) Облик и садржај дозвола за брокеринг робе двојне намјене прописан је на обрасцу Б.
- (4) Облик и садржај дозволе за пружање техничке помоћи у вези с робом двојне намјене прописан је на обрасцу ТП.
- (5) Облик и садржај међународног увозног сертификата за робу двојне намјене прописан је на обрасцу МУЦ, односно form ПС-на енглеском језику.
- (6) Облик и садржај потврде о пријему робе двојне намјене прописан је обрасцем ПП, односно form DVC-на енглеском језику.

Члан 4.
(Прилози)

Обрасци Д1, Д2, Б, ТП, МУЦ (ПС), и ПП (DVC) су у прилогу овог Правилника и чине његов саставни дио.

Члан 5.

(Престанак важења)

Ступањем на снагу овог Правилника престаје важење Упутства о условима и поступку за издавање исправа за спољнотрговински промет роба и услуга од стратешке важности за сигурност Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 19/10).

Члан 6.

(Ступање на снагу)

Овај Правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 03-3-02-331/17
26. јануара 2017. године
Сарајево

Министар
Мирко Шаровић, с. р.

Образац Д1

ДОЗВОЛА ЗА ИЗВОЗ РОБЕ ДВОЈНЕ НАМЈЕНЕ

ИЗВОЗНА ДОЗВОЛА	1	1. Извозник	2. Број дозволе	3. Датум истека
			4. Контакт особа (<i>име и презиме, адреса, телефон и факс</i>)	
		5. Увозник	6. Надлежно тијело за издавање дозвола	
			 БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА Министарство спољне трговине и економских односа Мусала 9 71000 Сарајево	
		7. Посредник (<i>уколико постоји</i>)	8. Држава поријекла	Ознака државе
			9. Држава отпреме	Ознака државе
		10. Крајњи корисник (<i>ако се разликује од увозника</i>)	11. Држава коначног одредишта	Ознака државе
			12. Прималац робе (<i>назив и адреса</i>)	
		1	13. Валута и укупна вриједност	
		14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
		17. Валута и вриједност	18. Количина робе	
	19. Крајња намјена	20. Број и датум уговора или предрачуна	21. Врста извозног посла	
22. Додатни подаци :				
		Министарство спољне трговине и економских односа БиХ <i>Потпис одговорне особе</i> <i>Печат</i> <i>Датум</i> <i>Број протокола</i>		

Извозну дозволу издаје Министарство спољне трговине и економских односа БиХ на основу члана 10. Закона о контроли спољнотрговинског промета робе двојне намјене („Службени гласник БиХ“ број 53/16)

ПРИЛОГ УЗ ДОЗВОЛУ

1. а.	1. Извозник	2. Број дозволе	Датум истека
ИЗВОЗНА ДОЗВОЛА	14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
		17. Валута и вриједност	18. Количина робе
	14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
		17. Валута и вриједност	18. Количина робе
	14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
		17. Валута и вриједност	18. Количина робе
	14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
		17. Валута и вриједност	18. Количина робе
	14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
		17. Валута и вриједност	18. Количина робе
	14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
		17. Валута и вриједност	18. Количина робе

ОВЈЕРАВА

Министарство спољне трговине и економских односа БиХ

[illegible]

Образац Д2

ПОТВРДА О КОРИШЋЕЊУ ОПШТЕ ИЗВОЗНЕ ДОЗВОЛЕ
ЗА РОБУ ДВОЈНЕ НАМЈЕНЕ

ПОТВРДА	1	1. Извозник (<i>назив и адреса</i>)	2. Број потврде	3. Датум издавања потврде
			4. Предвиђени датум првог коришћења	
		5. Контакт особа – особа одговорна за извозну контролу (<i>име и презиме, адреса, телефон и факс</i>)	6. Надлежно тијело за издавање дозвола БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА Министарство спољне трговине и економских односа Мусала 9 71000 Сарајево	
		7. Контролни број робе двојне намјене	8. Општа извозна дозвола број _____	
1	Овим се потврђује да ће се Општа извозна дозвола користити у складу са условима и захтјевима о употреби ове дозволе прописаним у „Службеном гласнику БиХ“ број _____ од _____.			
	Опћу извозну дозволу издаје Министарство спољне трговине и економских односа БиХ на основу члана 10. Закона о контроли спољнотрговинског промета робе двојне намјене („Службени гласник БиХ“ број 53/16)		Министарство спољне трговине и економских односа БиХ Потпис одговорне особе Датум Печат Број протокола	

Образац Б

ДОЗВОЛА ЗА БРОКЕРИНГ РОБЕ ДВОЈНЕ НАМЈЕНЕ

1	1. Брокер/Подносилац захтјева (назив и адреса)	2. Број дозволе	3. Датум истека
		4. Контакт особа (име и презиме, адреса, телефон и факс)	
	5. Извозник у држави поријекла (назив и адреса)	6. Надлежно тијело за издавање дозвола	
		 БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА Министарство спољне трговине и економских односа Мусала 9 71000 Сарајево	
	7. Прималац у држави одредишта (назив и адреса)	8. Држава у којој брокер има сједиште	Ознака државе
		9. Држава отпреме	Ознака државе
1	10. Крајњи корисник (ако се разликује од приматеља)	11. Држава крајњег одредишта	Ознака државе
		12. Остале странке у поступку (назив и адреса) (нпр. агенти)	
		13. Валута и укупна вриједност	
	14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
		17. Валута и вриједност	18. Количина робе
	19. Крајња намјена	20. Број и датум уговора или предрачуна	21. Врста извозног посла
22. Додатни подаци :			
Дозволу за брокеринг издаје Министарство спољне трговине и економских односа БиХ на основу члана 11. Закона о контроли спољнотрговинског промета робе двојне намјене („Службени гласник БиХ“ број 53/16)		Министарство спољне трговине и економских односа БиХ Потпис одговорне особе Печат Датум Број протокола	

ПРИЛОГ УЗ ДОЗВОЛУ

1.а.	1. Брокер <i>(назив и адреса)</i>	2. Број захтјева	3. Датум захтјева
ДОЗВОЛА ЗА БРОКЕРИНГ	14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
		17. Валута и вриједност	18. Количина робе
	14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
		17. Валута и вриједност	18. Количина робе
	14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
		17. Валута и вриједност	18. Количина робе
	14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
		17. Валута и вриједност	18. Количина и робе
	14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
		17. Валута и вриједност	18. Количина и робе
	14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
		17. Валута и вриједност	18. Количина робе

ОВЈЕРАВА

Министарство спољне трговине и економских односа БиХ

Образац ТП

ДОЗВОЛА ЗА ПРУЖАЊЕ ТЕХНИЧКЕ ПОМОЋИ С РОБОМ ДВОЈНЕ НАМЈЕНЕ

1	1. Пружалац услуге (назив/име и адреса)		2. Број дозволе	3. Датум истека	
			4. Контакт особа (име и презиме, адреса, телефон и факс)		
	5. Прималац услуге (назив и адреса)		6. Надлежно тијело за издавање дозвола		
			 БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА Министарство спољне трговине и економских односа Мусала 9 71000 Сарајево		
	7. Друге укључене стране (назив и адреса) (нпр. посредници, агенти)		8. Држава у којој се обавља услуга		Ознака државе
1			9. Држава која има погодности од услуге		Ознака државе
	10. Валута и вриједност услуге				
11. Број и датум уговора		12. Врста услуге		13. Вријеме трајања обављања услуге	
14. Опис услуге (технички детаљи)			15. Крајња намјена		
Дозволу за пружање техничке помоћи издаје Министарство ванске трговине и економских односа БиХ на основу члана 12. Закона о контроли спољнотрговинског промета робе двојне намјене („Службени гласник БиХ“ број 53/16)			Министарство спољне трговине и економских односа БиХ Потпис одговорне особе _____ Печат _____ Датум _____ Број протокола _____		

Образац МУС

МЕЂУНАРОДНИ УВОЗНИ СЕРТИФИКАТ ЗА РОБУ ДВОЈНЕ НАМЈЕНЕ

1	1. Увозник (<i>назив и адреса</i>)		2. Број исправе		3. Датум издавања	
			4. Контакт особа (<i>име и презиме, адреса, телефон и факс</i>)			
	5. Крајњи корисник (<i>назив и адреса</i>)		6. Надлежно тијело за издавање исправа			
			 БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА Министарство спољне трговине и економских односа Мусала 9 71000 Сарајево			
1	7. Извозник (<i>назив и адреса</i>)		8. Држава поријекла			Ознака државе
			9. Држава отпреме			Ознака државе
1	10. Опис робе (<i>за хемикалије и CAS број</i>)	11. Тарифна ознака	12. Контролни број	13. Количина робе	14. Валута и вриједност	
15. Крајња намјена						
Овим се потврђује да ће горе наведени увозник увести горе наведену робу на царинску територију Босне и Херцеговине. Извоз ове робе на другу дестинацију неће бити извршен осим уз посебно одобрење Министарства спољне трговине и економских односа БиХ на основу Закона о контроли спољнотрговинског промета робе двојне намјене ("Службени гласник БиХ број 53/16). Документ је пуноважан само ако је овјерен од стране Министарства спољне трговине и економских односа БиХ. Рок ваљаности овог документа је 6 (шест) мјесеци од датума издавања						
Међународни увозни сертификат издаје Министарство спољне трговине и економских односа БиХ на основу члана 17. Закона о контроли спољнотрговинског промета робе двојне намјене („Службени гласник БиХ“ број 53/16)		Министарство спољне трговине и економских односа БиХ Потпис одговорне особе Печат Датум Број протокола				

Form IIC

INTERNATIONAL IMPORT CERTIFICATE FOR DUAL USE GOODS

1	INTERNATIONAL IMPORT CERTIFICATE	1. Importer		2. Number	3. Date of issue	
				4. Contact point details		
		5. Ultimate Consignee		6. Issuing authority		
				 BOSNIA AND HERZEGOVINA Ministry of Foreign Trade and Economic Relations Musala 9 71000 Sarajevo		
1		7. Exporter		8. Country of origin		Code
				9. Country of dispatch		Code
		10. Description of goods (<i>indicate CAS No. for chemicals</i>)	11. CN code	12. Control list code	13. Quantity	14. Value
		15. End use of goods				
		It is hereby certified that the above mentioned importer intends to import the goods listed in item 10. into customs territory of Bosnia and Herzegovina. The export of these goods to another destination will not be done except with the explicit approval of Ministry of Foreign Trade and Economic Relations in accordance with The Law on Control of Foreign Trade in Dual Use Goods (OG BiH No 53/16). This document is valid only when duly authorized by the Ministry of Foreign Trade and Economic Relations. It ceases to be valid within six months from date of issue.				
		International Import Certificate issued by Ministry of Foreign Trade and Economic Relations pursuant to Art. 17 of the Law on Control of Foreign Trade in Dual Use Goods (OG BiH No 53/16) Ministry of Foreign Trade and Economic Relations Signature of Authorised person Stamp Date Protocol number				

Образац III

ПОТВРДА О ПРИЈЕМУ РОБЕ ДВОЈНЕ НАМЈЕНЕ

ПОТВРДА	1	1. Увозник (<i>назив и адреса</i>)	2. Број потврде	3. Датум издавања		
			4. Контакт особа (<i>име и презиме, адреса, телефон и факс</i>)			
		5. Крајњи корисник (<i>назив и адреса</i>)	6. Надлежно тијело за издавање исправа БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА Министарство спољне трговине и економских односа Мусала 9 71000 Сарајево			
		7. Извозник (<i>назив и адреса</i>)	8. Мјесто/адреса гдје се налази роба двојне намјене			
1		9. Опис робе (<i>за хемикалије и CAS број</i>)	10. Тарифна ознака	11. Контролни број	12. Количина робе	13. Валута и вриједност
Овим се потврђује да је горе наведени увозник увезао горе наведену робу на царинску територију Босне и Херцеговине. Наведена роба се налази у предузећуи служиће за сврхе Извоз ове робе на другу дестинацију неће бити извршен осим уз посебно одобрење Министарства спољне трговине и економских односа БиХ на основу Закона о контроли спољнотрговинског промета робе двојне намјене ("Службени гласник БиХ број 53/16). Документ је пуноважан само ако је овјерен од стране Министарства спољне трговине и економских односа БиХ. Рок ваљаности овог документа је 6 (шест) мјесеци од датума издавања.						
Потврду о примитку робе двојне намјене издаје Министарство спољне трговине и економских односа БиХ на основу члана 15. Закона о контроли спољнотрговинског промета робе двојне намјене („Службени гласник БиХ“ број 53/16)		Министарство спољне трговине и економских односа БиХ <i>Потпис одговорне особе</i> <i>Печат</i> <i>Датум</i> <i>Број протокола</i>				

Form DVC

DELIVERY VERIFICATION CERTIFICATE

1	1. Importer	2. Number	3. Date of issue																																										
		4. Contact point details																																											
	5. Ultimate Consignee	6. Issuing authority BOSNIA AND HERZEGOVINA Ministry of Foreign Trade and Economic Relations Musala 9 71000 Sarajevo																																											
	7. Exporter	8. Place and address where the goods are located																																											
1	<table border="1"> <thead> <tr> <th>9. Description of goods (indicate CAS No for chemicals)</th> <th>10. CN Code</th> <th>11. Control list code</th> <th>12. Quantity</th> <th>13. Value</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr> </tbody> </table>					9. Description of goods (indicate CAS No for chemicals)	10. CN Code	11. Control list code	12. Quantity	13. Value																																			
9. Description of goods (indicate CAS No for chemicals)	10. CN Code	11. Control list code	12. Quantity	13. Value																																									
It is hereby certified that the above mentioned importer has imported the listed goods into customs territory of Bosnia and Herzegovina. The above mentioned goods are located in company _____ and will serve for _____. This document is valid only when duly authorized by the Ministry of Foreign Trade and Economic Relations. It ceases to be valid within six months from date of issue.																																													
<i>Delivery Verification Certificate issued by the Ministry of Foreign Trade and Economic Relations pursuant to Art. 15 of the Law on Control of Foreign Trade in Dual Use Goods (OG BiH No 53/16)</i>		Ministry of Foreign Trade and Economic Relations <i>Signature of Authorised person</i> <i>Stamp</i> <i>Date</i> <i>Protocol number</i>																																											

Na osnovu člana 28. tačka a) i člana 5. Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa roba dvojne namjene ("Službeni glasnik BiH", broj 53/16) te člana 61. stav 2. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa donosi

**PRAVILNIK
O OBLIKU I SADRŽAJU ISPRAVA U
VANJSKOTRGOVINSKOM PROMETU ROBA DVOJNE
NAMJENE**

Član 1.
(Predmet)

Pravilnikom o obliku i sadržaju isprava u vanjsko-trgovinskom prometu roba dvojne namjene (u daljem tekstu: Pravilnik) propisuje se oblik i sadržaj dozvola za izvoz, dozvola za provoz, brokering i tehničku pomoć, oblik i sadržaj međunarodnog uvoznog certifikata i potvrde o prijemu robe dvojne namjene, a koje na zahtjev subjekata koji se bave vanjskotrgovinskim prometom roba dvojne namjene, izdaje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (u daljem tekstu: Ministarstvo), u skladu sa Zakonom o kontroli vanjskotrgovinskog prometa roba dvojne namjene ("Službeni glasnik BiH", broj 53/16), (u daljem tekstu: Zakon).

Član 2.
(Značenje izraza)

Izrazi korišteni u ovom Pravilniku imaju ista značenja kao i izrazi korišteni u Zakonu.

Član 3.
(Obrasci za izdavanje dozvola i isprava)

- (1) Oblik i sadržaj pojedinačne i globalne izvozne dozvole propisan je na obrascu D1.

- (2) Oblik i sadržaj potvrde o korištenju opće izvozne dozvole propisan je na obrascu D2.
- (3) Oblik i sadržaj dozvola za brokering robe dvojne namjene propisan je na obrascu B.
- (4) Oblik i sadržaj dozvole za pružanje tehničke pomoći u vezi s robom dvojne namjene propisan je na obrascu TP.
- (5) Oblik i sadržaj međunarodnog uvoznog certifikata za robu dvojne namjene propisan je na obrascu MUC, odnosno form IIC-na engleskom jeziku.
- (6) Oblik i sadržaj potvrde o prijemu robe dvojne namjene propisan je obrascem PP, odnosno form DVC-na engleskom jeziku.

Član 4.
(Prilozi)

Obrasci D1, D2, B, TP, MUC (IIC), i PP (DVC) su u prilogu ovog Pravilnika i čine njegov sastavni dio.

Član 5.
(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ovog Pravilnika prestaje važenje Uputstva o uvjetima i postupku za izdavanje isprava za vanjskotrgovinski promet roba i usluga od strateške važnosti za sigurnost Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/10).

Član 6.
(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 03-3-02-331/17
26. januara 2017. godine
Sarajevo

Ministar
Mirko Šarović, s. r.

Образак D1

DOZVOLA ZA IZVOZ ROBE DVOJNE NAMJENE

IZVOZNA DOZVOLA	1	1. Izvoznik	2. Broj dozvole	3. Datum isteka
			4. Kontakt osoba (<i>ime i prezime, adresa, telefon i fax</i>)	
		5. Uvoznik	6. Nadležno tijelo za izdavanje dozvola	
			 BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo	
		7. Posrednik (<i>ukoliko postoji</i>)	8. Država porijekla	Oznaka države
			9. Država otpreme	Oznaka države
		10. Krajnji korisnik (<i>ako se razlikuje od uvoznika</i>)	11. Država konačnog odredišta	Oznaka države
			12. Primalac robe (<i>naziv i adresa</i>)	
			13. Valuta i ukupna vrijednost	
	1			
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj	
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe	
	19. Krajnja namjena	20. Broj i datum ugovora ili predračuna	21. Vrsta izvoznog posla	
22. Dodatni podaci :				
Izvoznu dozvolu izdaje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH na osnovu člana 10. Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa robe dvojne namjene („Službeni glasnik BiH“ broj 53/16)		Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH Potpis odgovorne osobe _____ Pečat _____ Datum _____ Broj protokola _____		

PRILOG UZ DOZVOLU

1.a.	1. Izvoznik	2. Broj dozvole	Datum isteka
IZVOZNA DOZVOLA	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe

OVJERAVA

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH

[illegible]

Образак D2

POTVRDA O KORIŠTENJU OPĆE IZVOZNE DOZVOLE
ZA ROBU DVOJNE NAMJENE

POTVRDA	1	1. Izvoznik (naziv i adresa)	2. Broj potvrde	3. Datum izdavanja potvrde
			4. Predviđeni datum prvog korištenja	
		5. Kontakt osoba – osoba odgovorna za izvoznu kontrolu (ime i prezime, adresa, telefon i fax)	6. Nadležno tijelo za izdavanje dozvola BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo	
		7. Kontrolni broj robe dvojne namjene	8. Opća izvozna dozvola broj _____	
1	Ovim se potvrđuje da će se Opća izvozna dozvola koristiti sukladno uvjetima i zahtjevima o upotrebi ove dozvole propisanim u „Službenom glasniku BiH“ broj _____ od _____.			
	Opću izvoznu dozvolu izdaje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH na osnovu člana 10. Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa robe dvojne namjene („Službeni glasnik BiH“ broj 53/16)		Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH Potpis odgovorne osobe _____ Pečat _____ Datum _____ Broj protokola _____	

Образак Б

DOZVOLA ZA BROKERING ROBE DVOJNE NAMJENE

DOZVOLA ZA BROKERING	1	1. Broker/Podnosilac zahtjeva (naziv i adresa)	2. Broj dozvole	3. Datum isteka
			4. Kontakt osoba (ime i prezime, adresa, telefon i fax)	
		5. Izvoznik u državi porijekla (naziv i adresa)	6. Nadležno tijelo za izdavanje dozvola BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo	
		7. Primalac u državi odredišta (naziv i adresa)	8. Država u kojoj broker ima sjedište	Oznaka države
			9. Država otpreme	Oznaka države
		10. Krajnji korisnik (ako se razlikuje od primatelja)	11. Država krajnjeg odredišta	Oznaka države
			12. Ostale stranke u postupku (naziv i adresa) (npr. agenti)	
	1		13. Valuta i ukupna vrijednost	
		14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
			17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
	19. Krajnja namjena	20. Broj i datum ugovora ili predračuna	21. Vrsta izvoznog posla	
22. Dodatni podaci :				
Dozvolu za brokering izdaje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH na osnovu člana 11. Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa robe dvojne namjene („Službeni glasnik BiH“ broj 53/16)		Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH Potpis odgovorne osobe Datum Pečat Broj protokola		

PRILOG UZ DOZVOLU

1.a.	1. Broker (<i>naziv i adresa</i>)	2. Broj zahtjeva	3. Datum zahtjeva
DOZVOLA ZA BROKERING	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina i robe
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina i robe
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe

1	1. Pružalac usluge (naziv/ime i adresa)		2. Broj dozvole	3. Datum isteka
	5. Primalac usluge (naziv i adresa)		4. Kontakt osoba (ime i prezime, adresa, telefon i fax)	
			6. Nadležno tijelo za izdavanje dozvola	
	7. Druge uključene strane (naziv i adresa) (npr. posrednici, agenti)		BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo	
			8. Država u kojoj se obavlja usluga	Oznaka države
1			9. Država koja ima pogodnosti od usluge	Oznaka države
			10. Valuta i vrijednost usluge	
11. Broj i datum ugovora		12. Vrsta usluge		13. Vrijeme trajanja obavljanja usluge
14. Opis usluge (tehnički detalji)			15. Krajnja namjena	
Dozvola za pružanje tehničke pomoći izdaje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH na osnovu člana 12. Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa robe dvojne namjene („Službeni glasnik BiH“ broj 53/16)			Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH Potpis odgovorne osobe _____ Pečat _____ Datum _____ Broj protokola _____	

Образак MUC

MEĐUNARODNI UVOZNI CERTIFIKAT ZA ROBU DVOJNE NAMJENE

1	MEĐUNARODNI UVOZNI CERTIFIKAT	1. Uvoznik (<i>naziv i adresa</i>)		2. Broj isprave	3. Datum izdavanja	
				4. Kontakt osoba (<i>ime i prezime, adresa, telefon i fax</i>)		
		5. Krajnji korisnik (<i>naziv i adresa</i>)		6. Nadležno tijelo za izdavanje isprava		
				 BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo		
1		7. Izvoznik (<i>naziv i adresa</i>)		8. Država porijekla		Oznaka države
				9. Država otpreme		Oznaka države
		10. Opis robe (<i>za hemikalije i CAS broj</i>)	11. Tarifna oznaka	12. Kontrolni broj	13. Količina robe	14. Valuta i vrijednost
15. Krajnja namjena						
Ovim se potvrđuje da će gore navedeni uvoznik uvesti gore navedenu robu na carinski teritorij Bosne i Hercegovine. Izvoz ove robe na drugu destinaciju neće biti izvršen osim uz posebno odobrenje Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH na osnovu Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa robe dvojne namjene ("Službeni glasnik BiH broj 53/16). Dokument je punovažan samo ako je ovjeren od strane Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Rok valjanosti ovog dokumenta je 6 (šest) mjeseci od datuma izdavanja						
Međunarodni uvozni certifikat izdaje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH na osnovu člana 17. Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa robe dvojne namjene ("Službeni glasnik BiH" broj 53/16)			Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH			
			Potpis odgovorne osobe		Pečat	
			Datum		Broj protokola	

Form IIC

INTERNATIONAL IMPORT CERTIFICATE FOR DUAL USE GOODS

1	1. Importer	2. Number	3. Date of issue		
		4. Contact point details			
		5. Ultimate Consignee			
		6. Issuing authority			
INTERNATIONAL IMPORT CERTIFICATE	7. Exporter	8. Country of origin		Code	
		9. Country of dispatch		Code	
		 BOSNIA AND HERZEGOVINA Ministry of Foreign Trade and Economic Relations Musala 9 71000 Sarajevo			
1	10. Description of goods (<i>indicate CAS No. for chemicals</i>)	11. CN code	12. Control list code	13. Quantity	14. Value
15. End use of goods					
It is hereby certified that the above mentioned importer intends to import the goods listed in item 10. into customs territory of Bosnia and Herzegovina. The export of these goods to another destination will not be done except with the explicit approval of Ministry of Foreign Trade and Economic Relations in accordance with The Law on Control of Foreign Trade in Dual Use Goods (OG BiH No 53/16). This document is valid only when duly authorized by the Ministry of Foreign Trade and Economic Relations. It ceases to be valid within six months from date of issue.					
<i>International Import Certificate issued by Ministry of Foreign Trade and Economic Relations pursuant to Art. 17 of the Law on Control of Foreign Trade in Dual Use Goods (OG BiH No 53/16)</i>		Ministry of Foreign Trade and Economic Relations <i>Signature of Authorised person</i> <i>Stamp</i> <i>Date</i> <i>Protocol number</i>			

Образак PP

POTVRDA O PRIJEMU ROBE DVOJNE NAMJENE

1	1. Uvoznik (<i>naziv i adresa</i>)		2. Broj potvrde	3. Datum izdavanja	
			4. Kontakt osoba (<i>ime i prezime, adresa, telefon i fax</i>)		
	5. Krajnji korisnik (<i>naziv i adresa</i>)		6. Nadležno tijelo za izdavanje isprava		
			 BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo		
1	7. Izvoznik (<i>naziv i adresa</i>)		8. Mjesto/adresa gdje se nalazi roba dvojne namjene		
9. Opis robe (<i>za hemikalije i CAS broj</i>)		10. Tarifna oznaka	11. Kontrolni broj	12. Količina robe	13. Valuta i vrijednost
Ovim se potvrđuje da je gore navedeni uvoznik uveo gore navedenu robu na carinski teritorij Bosne i Hercegovine. Navedena roba se nalazi u poduzeću i služiti će za svrhe Izvoz ove robe na drugu destinaciju neće biti izvršen osim uz posebno odobrenje Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH na osnovu Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa robe dvojne namjene ("Službeni glasnik BiH broj 53/16). Dokument je punovažan samo ako je ovjeren od strane Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Rok valjanosti ovog dokumenta je 6 (šest) mjeseci od datuma izdavanja.					
Potvrda o primitku robe dvojne namjene izdaje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH na osnovu člana 15. Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa robe dvojne namjene („Službeni glasnik BiH“ broj 53/16)		Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH			
		Potpis odgovorne osobe		Pečat	
		Datum		Broj protokola	

Form DVC

DELIVERY VERIFICATION CERTIFICATE

1 DELIVERY VERIFICATION CERTIFICATE	1. Importer		2. Number		3. Date of issue		
			4. Contact point details				
	5. Ultimate Consignee		6. Issuing authority				
			 BOSNIA AND HERZEGOVINA Ministry of Foreign Trade and Economic Relations Musala 9 71000 Sarajevo				
1	7. Exporter		8. Place and address where the goods are located				
9. Description of goods (indicate CAS No for chemicals)		10. CN Code		11. Control list code		12. Quantity	
It is hereby certified that the above mentioned importer has imported the listed goods into customs territory of Bosnia and Herzegovina. The above mentioned goods are located in company _____ and will serve for _____. This document is valid only when duly authorized by the Ministry of Foreign Trade and Economic Relations. It ceases to be valid within six months from date of issue.							
<i>Delivery Verification Certificate issued by the Ministry of Foreign Trade and Economic Relations pursuant to Art. 15 of the Law on Control of Foreign Trade in Dual Use Goods (OG BiH No 53/16)</i>		Ministry of Foreign Trade and Economic Relations <i>Signature of Authorised person</i> <i>Stamp</i> <i>Date</i> <i>Protocol number</i>					

Temeljem članka 28. točka a) i članka 5. Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa roba dvojne namjene ("Službeni glasnik BiH", broj 53/16) te članka 61. stavak 2. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa donosi

**PRAVILNIK
O OBLIKU I SADRŽAJU ISPRAVA U
VANJSKOTRGOVINSKOM PROMETU ROBA DVOJNE
NAMJENE**

Članak 1.
(Predmet)

Pravilnikom o obliku i sadržaju isprava u vanjskotrgovinskom prometu roba dvojne namjene (u daljnjem tekstu: Pravilnik) propisuje se oblik i sadržaj dozvola za izvoz, dozvola za provoz, brokering i tehničku pomoć, oblik i sadržaj međunarodnog uvoznog certifikata i potvrde o prijemu robe dvojne namjene, a koje na zahtjev subjekata koji se bave vanjskotrgovinskim prometom roba dvojne namjene, izdaje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), u skladu sa Zakonom o kontroli vanjskotrgovinskog prometa roba dvojne namjene ("Službeni glasnik BiH", broj 53/16), (u daljnjem tekstu: Zakon).

Članak 2.
(Značenje izraza)

Izrazi korišteni u ovom Pravilniku imaju ista značenja kao i izrazi korišteni u Zakonu.

Članak 3.
(Obrasci za izdavanje isprava)

- (1) Oblik i sadržaj pojedinačne i globalne izvozne dozvole propisan je na obrascu D1.

- (2) Oblik i sadržaj potvrde o korištenju opće izvozne dozvole propisan je na obrascu D2.
- (3) Oblik i sadržaj dozvole za brokering robe dvojne namjene propisan je na obrascu B.
- (4) Oblik i sadržaj dozvole za pružanje tehničke pomoći u vezi s robom dvojne namjene propisan je na obrascu TP.
- (5) Oblik i sadržaj međunarodnog uvoznog certifikata za robu dvojne namjene propisan je na obrascu MUC, odnosno form IIC-na engleskom jeziku.
- (6) Oblik i sadržaj potvrde o prijemu robe dvojne namjene propisan je obrascem PP, odnosno form DVC-na engleskom jeziku.

Članak 4.
(Prilozi)

Obrasci D1, D2, B, TP, MUC (IIC), i PP (DVC) su u prilogu ovog Pravilnika i čine njegov sastavni dio.

Članak 5.
(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ovog Pravilnika prestaje važenje Naputka o uvjetima i postupku za izdavanje isprava za vanjskotrgovinski promet roba i usluga od strateške važnosti za sigurnost Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/10).

Članak 6.
(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 03-3-02-331/17
26. siječnja 2017. godine
Sarajevo

Ministar
Mirko Šarović, v. r.

Obrazac D1

DOZVOLA ZA IZVOZ ROBE DVOJNE NAMJENE

IZVOZNA DOZVOLA	1. Izvoznik	2. Broj dozvole	3. Datum isteka
	5. Uvoznik	4. Kontakt osoba (<i>ime i prezime, adresa, telefon i fax</i>)	
		6. Nadležno tijelo za izdavanje dozvola	
		 BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo	
		7. Posrednik (<i>ukoliko postoji</i>)	
	10. Krajnji korisnik (<i>ako se razlikuje od uvoznika</i>)	8. Država podrijetla	Oznaka države
		9. Država otpreme	Oznaka države
		11. Država konačnog odredišta	Oznaka države
		12. Primateelj robe (<i>naziv i adresa</i>)	
	1	13. Valuta i ukupna vrijednost	
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj	
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe	
19. Krajnja namjena	20. Broj i datum ugovora ili predačuna	21. Vrsta izvoznog posla	
22. Dodatni podatci :			
Izvoznu dozvolu izdaje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH temeljem članka 10. Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa robe dvojne namjene („Službeni glasnik BiH“ broj 53/16)		Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH Potpis odgovorne osobe _____ Žig _____ Datum _____ Broj protokola _____	

PRILOG UZ DOZVOLU

1.a.	1. Izvoznik	2. Broj dozvole	Datum isteka
IZVOZNA DOZVOLA	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe

OVJERAVA

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH

<i>Napomena:</i> U dijelu 1. stupca 24. upisati količinu koja je još dostupna, a u dijelu 2. stupca 24. upisati količinu koja se u ovom slučaju oduzima			
23. Neto količina/vrijednost (Neto težina / druga jedinica sa oznakom jedinice)		26. Carinski dokument (vrsta i broj) ili izvadak (br.) vrsta i datum oduzimanja	27. Naziv, potpis, žig onog tko oduzima količinu
24. U brojevima	25. Riječima za oduzetu količinu/vrijednost		
1			
2			
1			
2			
1			
2			
1			
2			
1			
2			
1			
2			
1			
2			
1			
2			
1			
2			
1			
2			

Образак D2

POTVRDA O KORIŠTENJU OPĆE IZVOZNE DOZVOLE
ZA ROBU DVOJNE NAMJENE

POTVRDA	1	1. Izvoznik (naziv i adresa)	2. Broj potvrde	3. Datum izdavanja potvrde
			4. Predviđeni datum prvog korištenja	
		5. Kontakt osoba – osoba odgovorna za izvoznu kontrolu (ime i prezime, adresa, telefon i fax)	6. Nadležno tijelo za izdavanje dozvola	
		7. Kontrolni broj robe dvojne namjene	8. Opća izvozna dozvola broj _____	
1	Ovim se potvrđuje da će se Opća izvozna dozvola koristiti sukladno uvjetima i zahtjevima o uporabi ove dozvole propisanim u „Službenom glasniku BiH“ broj _____ od _____.			
	Opću izvoznu dozvolu izdaje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH temeljem članka 10. Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa robe dvojne namjene („Službeni glasnik BiH“ broj 53/16)		Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH Potpis odgovorne osobe _____ Žig _____ Datum _____ Broj protokola _____	

Образак Б

DOZVOLA ZA BROKERING ROBE DVOJNE NAMJENE

DOZVOLA ZA BROKERING	1. Broker/Podnositelj zahtjeva (naziv i adresa)	2. Broj dozvole	3. Datum isteka
		4. Kontakt osoba (ime i prezime, adresa, telefon i fax)	
	5. Izvoznik u državi podrijetla (naziv i adresa)	6. Nadležno tijelo za izdavanje dozvola BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo	
	7. Primatelj u državi odredišta (naziv i adresa)	8. Država u kojoj broker ima sjedište	Oznaka države
		9. Država otpreme	Oznaka države
	10. Krajnji korisnik (ako se razlikuje od primatelja)	11. Država krajnjeg odredišta	Oznaka države
		12. Ostale stranke u postupku (naziv i adresa) (npr. agenti)	
	1	13. Valuta i ukupna vrijednost	
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
19. Krajnja namjena	20. Broj i datum ugovora ili predračuna	21. Vrsta izvoznog posla	
22. Dodatni podaci :			
Dozvolu za brokering izdaje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH temeljem članka 11. Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa robe dvojne namjene („Službeni glasnik BiH“ broj 53/16)		Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH Potpis odgovorne osobe Žig Datum Broj protokola	

PRILOG UZ DOZVOLU

1.a.	1. Broker (<i>naziv i adresa</i>)	2. Broj zahtjeva	3. Datum zahtjeva
DOZVOLA ZA BROKERING	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina i robe
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina i robe
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina i robe
	14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
		17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe

OVJERAVA

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH

Obrazac TP

DOZVOLA ZA PRUŽANJE TEHNIČKE POMOČI S ROBOM DVOJNE NAMJENE

1	1. Pružatelj usluge (naziv/ime i adresa)		2. Broj dozvole	3. Datum isteka
			4. Kontakt osoba (ime i prezime, adresa, telefon i fax)	
	5. Primatelj usluge (naziv i adresa)		6. Nadležno tijelo za izdavanje dozvola	
			 BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo	
DOZVOLA	7. Druge uključene strane (naziv i adresa) (npr. posrednici, agenti)		8. Država u kojoj se obavlja usluga	Oznaka države
			9. Država koja ima pogodnosti od usluge	Oznaka države
			10. Valuta i vrijednost usluge	
1	11. Broj i datum ugovora		12. Vrsta usluge	13. Vrijeme trajanja obavljanja usluge
14. Opis usluge (tehnički detalji)			15. Krajnja namjena	
Dozvola za pružanje tehničke pomoći izdaje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH temeljem članka 12. Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa robe dvojne namjene („Službeni glasnik BiH“ broj 53/16)			Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH Potpis odgovorne osobe _____ Žig Datum _____ Broj protokola _____	

Obrazac MUC

MEĐUNARODNI UVOZNI CERTIFIKAT ZA ROBU DVOJNE NAMJENE

MEĐUNARODNI UVOZNI CERTIFIKAT	1. Uvoznik (<i>naziv i adresa</i>)		2. Broj isprave	3. Datum izdavanja	
			4. Kontakt osoba (<i>ime i prezime, adresa, telefon i fax</i>)		
	5. Krajnji korisnik (<i>naziv i adresa</i>)		6. Nadležno tijelo za izdavanje isprava		
			 BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo		
	7. Izvoznik (<i>naziv i adresa</i>)		8. Država podrijetla		Oznaka države
1			9. Država otpreme		Oznaka države
10. Opis robe (<i>za kemikalije i CAS broj</i>)		11. Tarifna oznaka	12. Kontrolni broj	13. Količina robe	14. Valuta i vrijednost
15. Krajnja namjena					
Ovim se potvrđuje da će gore navedeni uvoznik uvesti gore navedenu robu na carinski teritorij Bosne i Hercegovine. Izvoz ove robe na drugu destinaciju neće biti izvršen osim uz posebno odobrenje Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH temeljem Zakona kontroli vanjskotrgovinskog prometa robe dvojne namjene ("Službeni glasnik BiH broj 53/16). Dokument je pravovaljan samo ako je ovjeren od strane Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Rok valjanosti ovog dokumenta je 6 (šest) mjeseci od datuma izdavanja					
Međunarodni uvozni certifikat izdaje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH temeljem članka 17. Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa robe dvojne namjene ("Službeni glasnik BiH" broj 53/16)			Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH Potpis odgovorne osobe Žig Datum Broj protokola		

Form IIC

INTERNATIONAL IMPORT CERTIFICATE FOR DUAL USE GOODS

1	INTERNATIONAL IMPORT CERTIFICATE	1. Importer	2. Number	3. Date of issue		
		4. Contact point details				
		5. Ultimate Consignee	6. Issuing authority			
		 BOSNIA AND HERZEGOVINA Ministry of Foreign Trade and Economic Relations Musala 9 71000 Sarajevo				
1		7. Exporter	8. Country of origin	Code		
			9. Country of dispatch	Code		
		10. Description of goods (<i>indicate CAS No. for chemicals</i>)	11. CN code	12. Control list code	13. Quantity	14. Value
15. End use of goods						
It is hereby certified that the above mentioned importer intends to import the goods listed in item 10. into customs territory of Bosnia and Herzegovina. The export of these goods to another destination will not be done except with the explicit approval of Ministry of Foreign Trade and Economic Relations in accordance with The Law on Control of Foreign Trade in Dual Use Goods (OG BiH No 53/16). This document is valid only when duly authorized by the Ministry of Foreign Trade and Economic Relations. It ceases to be valid within six months from date of issue.						
<i>International Import Certificate issued by Ministry of Foreign Trade and Economic Relations pursuant to Art. 17 of the Law on Control of Foreign Trade in Dual Use Goods (OG BiH No 53/16)</i>			Ministry of Foreign Trade and Economic Relations <i>Signature of Authorised person</i> <i>Stamp</i> <i>Date</i> <i>Protocol number</i>			

Образак PP

POTVRDA O PRIJEMU ROBE DVOJNE NAMJENE

1	1. Uvoznik (<i>naziv i adresa</i>)	2. Broj potvrde	3. Datum izdavanja		
		4. Kontakt osoba (<i>ime i prezime, adresa, telefon i fax</i>)			
		6. Nadležno tijelo za izdavanje isprava			
		 BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo			
POTVRDA	5. Krajnji korisnik (<i>naziv i adresa</i>)	8. Mjesto/adresa gdje se nalazi roba dvojne namjene			
	7. Izvoznik (<i>naziv i adresa</i>)				
	9. Opis robe (<i>za hemikalije i CAS broj</i>)	10. Tarifna oznaka	11. Kontrolni broj	12. Količina robe	13. Valuta i vrijednost
1	Ovim se potvrđuje da je gore navedeni uvoznik uveo gore navedenu robu na carinski teritorij Bosne i Hercegovine. Navedena roba se nalazi u poduzeću i služiti će za svrhe Izvoz ove robe na drugu destinaciju neće biti izvršen osim uz posebno odobrenje Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH na osnovu Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa robe dvojne namjene ("Službeni glasnik BiH broj 53/16). Dokument je punovažan samo ako je ovjeren od strane Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Rok valjanosti ovog dokumenta je 6 (šest) mjeseci od datuma izdavanja.				
Potvrdu o primitku robe dvojne namjene izdaje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH na osnovu člana 15. Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa robe dvojne namjene ("Službeni glasnik BiH" broj 53/16)		Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH			
		Potpis odgovorne osobe		Pečat	
		Datum		Broj protokola	

DELIVERY VERIFICATION CERTIFICATE

1	1. Importer		2. Number		3. Date of issue	
			4. Contact point details			
	5. Ultimate Consignee		6. Issuing authority			
			 BOSNIA AND HERZEGOVINA Ministry of Foreign Trade and Economic Relations Musala 9 71000 Sarajevo			
1	7. Exporter		8. Place and address where the goods are located			
9. Description of goods (indicate CAS No for chemicals)		10. CN Code	11. Control list code	12. Quantity	13. Value	
It is hereby certified that the above mentioned importer has imported the listed goods into customs territory of Bosnia and Herzegovina. The above mentioned goods are located in company _____ and will serve for _____ This document is valid only when duly authorized by the Ministry of Foreign Trade and Economic Relations. It ceases to be valid within six months from date of issue.						
<i>Delivery Verification Certificate issued by the Ministry of Foreign Trade and Economic Relations pursuant to Art. 15 of the Law on Control of Foreign Trade in Dual Use Goods (OG BiH No 53/16)</i>		Ministry of Foreign Trade and Economic Relations <i>Signature of Authorised person</i> <i>Stamp</i> <i>Date</i> <i>Protocol number</i>				

170

На основу члана 28. тачка б), члана 7. и члана 24. став (1) Закона о контроли спољнотрговинског промета роба двојне намјене ("Службени гласник БиХ", број 53/16) те члана 61. став 2. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09), министар спољне трговине и економских односа доноси

**УПУТСТВО
О ОБЛИКУ, САДРЖАЈУ И ВОЂЕЊУ ЕВИДЕНЦИЈЕ
У РЕГИСТРУ ЛИЦА ЗА ОБАВЉАЊЕ
СПОЉНОТРГОВИНСКОГ ПРОМЕТА РОБОМ
ДВОЈНЕ НАМЈЕНЕ**

Члан 1.

(Предмет)

Упутством о облику, садржају и вођењу евиденције у Регистру лица за оављање спољнотрговинског промета робом двојне намјене (у даљем тексту: Упутство) прописује се обавеза вођења евиденција о физичким и правним лицима која се баве прометом роба двојне намјене, обавеза вођења евиденција о свим издатим дозволама и исправама у спољнотрговинском промету роба двојне намјене и прописује садржај и облик евиденција те поступак евидентирања, у складу са одредбама Закона о контроли спољнотрговинског промета роба двојне намјене ("Службени гласник БиХ", број 53/16), (у даљем тексту: Закон).

Члан 2.

(Значење израза)

Изрази коришћени у овом Упутству имају иста значења као и изрази коришћени у Закону.

Члан 3.

(Врсте евиденција)

Министарство спољне трговине и економских односа БиХ (у даљем тексту: Министарство), је обавезно да води следеће врсте евиденција:

- а) евиденцију о свим физичким и правним лицима које подносе захтјев за издавање дозвола и исправа из члана 5. Закона; и
- б) евиденцију о издатим дозволама и исправама у спољнотрговинском промету роба двојне намјене.

Члан 4.

(Сврха евидентирања)

Евиденција се води с циљем олакшавања поступка извјештавања надлежних органа и институција, у складу са чланом 24. Закона.

Члан 5.

(Садржај евиденција о физичким и правним лицима)

- (1) У Евиденцију о физичким и правним лицима које подносе захтјев за издавање дозвола или исправа уносе се следећи подаци:
 - а) редни број у евиденцији;
 - б) подаци о подносиоцу захтјева, и то назив и сједиште правних лица, односно име и презиме и мјесто пребивалишта за физичка лица;
 - ц) име и презиме одговорног лица у правном лицу и лица овлаштеног за спољнотрговински промет.
- (2) Приликом првог подношења захтјева за издавање дозвола и исправа у спољнотрговинском промету роба двојне намјене физичка су лица, уз захтјев, дужна доставити овјерену копију личне карте и одобрење надлежног органа за обављање дјелатности, ако је посебним законским прописима предвиђена обавеза

прибављања одговарајућег одобрења за обављање те дјелатности.

- (3) Ако су подносиоци захтјева за издавање дозвола и исправа у спољнотрговинском промету роба двојне намјене правна лица, уз први поднесени захтјев, дужна су доставити следећу документацију:
 - а) овјерену копију рјешења о упису у судски регистар,
 - б) доказ о упису у Јединствени регистар обвезника индиректних пореза,
 - ц) податке о одговорним и овлашћеним лицима и њиховим функцијама, уз обавезно навођење података о лицу овлашћеном за спољнотрговински промет,
 - д) одобрење надлежног органа за обављање дјелатности, ако је посебним законским прописима предвиђена обавеза прибављања одговарајућег одобрења за обављање те дјелатности.
- (4) Подаци из става (3) тачка ц) овог члана морају бити потписани од стране одговорног лица у правном лицу.
- (5) Правна лица основана законом не достављају рјешење о упису у судски регистар из става (3) тачка а) овог члана, али су дужна у захтјеву навести пропис којим су основани.

Члан 6.

(Садржај евиденција о издатим дозволама и исправама)

- (1) За све врсте дозвола и исправа, које се издају у складу са Законом, Министарство води посебне евиденције.
- (2) У Евиденцију о издатим дозволама и исправама уноси се следеће:
 - а) редни број дозволе или исправе;
 - б) назив и сједиште правног лица, корисника дозволе или исправе, односно име и презиме и мјесто пребивалишта физичког лица;
 - ц) подаци о одговорном лицу у правном лицу и лицу овлашћеном за спољнотрговински промет;
 - д) број и датум подношења захтјева за издавање дозволе или исправе;
 - е) подаци о увознику, извознику и брокеру, уколико постоји;
 - ф) подаци о крајњем кориснику и крајњој употреби;
 - г) количина, врста и вриједност робе из дозволе или исправе;
 - х) број дозволе или исправе, датум издавања и рок важења дозволе или исправе;
 - и) реализација дозволе или исправе; и
 - ј) напомена, уколико постоји потреба за евидентирањем неких специфичних околности.

Члан 7.

(Облик и начин вођења евиденција)

- (1) Евиденције из члана 3. овог Упутства се воде електронски, у форми табела.
- (2) Уношење података у евиденцију о правним и физичким лицима која подносе захтјев за издавање дозвола или исправа врши се ажурно, уредно, прегледно, хронолошки, односно по датуму пријема захтјева у Министарству.
- (3) Уношење података у евиденцију о издатим дозволама и исправама врши се ажурно, уредно, прегледно и по редном броју издате дозволе или исправе.

Члан 8.

(Престанак важења)

Ступањем на снагу овог Упутства престаје важење Упутства о процедури регистрације правних и физичких

лица за спољнотрговински промет роба и услуга од стратешке важности за сигурност Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 19/10).

Члан 9.

(Ступање на снагу)

Ово Упутство ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 03-3-02-332/17

26. јануара 2017. године

Сарајево

Министар

Мирко Шаровић, с. р.

Na основу члана 28. таčka б), члана 7. и члана 24. став (1) Закона о контроли ванјскотрговинског промета роба двојне намјене ("Службени гласник БиХ", број 53/16), те члана 61. став 2. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09), министар ванјске трговине и економских односа доноси

УПУТСТВО О ОБЛИКУ, САДРЖАЈУ И ВОЂЕЊУ ЕВИДЕНЦИЈЕ У РЕГИСТРУ ЛИЦА ЗА ОБАВЉАЊЕ ВАНЈСКОТРГОВИНСКОГ ПРОМЕТА РОБОМ ДВОЈНЕ НАМЈЕНЕ

Члан 1.

(Предмет)

Упутством о облику, садржају и вођењу евиденције у Регистру лица за обављање ванјскотрговинског промета робом двојне намјене (у даљем тексту: Упутство) прописује се обавеза вођења евиденција о физичким и правним лицима која се баве прометом роба двојне намјене, обавеза вођења евиденција о свим изданим дозволама и исправама у ванјскотрговинском промету роба двојне намјене и прописује садржај и облик евиденција те поступак евидентирања, у складу са одредбама Закона о контроли ванјскотрговинског промета роба двојне намјене ("Службени гласник БиХ", број 53/16), (у даљем тексту: Закон).

Члан 2.

(Значење израза)

Изрази коришћени у овом Упутству имају иста значења као и изрази коришћени у Закону.

Члан 3.

(Врсте евиденција)

Министарство ванјске трговине и економских односа БиХ (у даљем тексту: Министарство), је у обавези водити слjedeће врсте евиденција:

- а) евиденцију о свим физичким и правним лицима која подносе захтев за издавање дозвола и исправа из члана 5. Закона; и
- б) евиденцију о изданим дозволама и исправама у ванјскотрговинском промету роба двојне намјене.

Члан 4.

(Сврха евидентирања)

Евиденција се води с циљем олакшавања поступка извјештавања надлежних органа и институција, у складу са чланом 24. Закона.

Члан 5.

(Садржај евиденција о физичким и правним лицима)

- (1) У Евиденцију о физичким и правним лицима која подносе захтев за издавање дозвола или исправа уносе се слjedeћи подаци:
 - а) редни број у евиденцији;
 - б) подаци о подносиоцу захтева, и то назив и сједиште правних лица, односно име и презиме и мјесто пребивалишта за физичка лица;

с) име и презиме одговорног лица у правном лицу и лица овлашћеног за ванјскотрговински промет.

- (2) Приликом првог подношења захтева за издавање дозвола и исправа у ванјскотрговинском промету роба двојне намјене физичка су лица, уз захтев, дужна доставити овјерену копију личне карте и одобрење надлежног органа за обављање дјелатности, ако је посебним законским прописима предвиђена обавеза прибављања одговарајућег одобрења за обављање те дјелатности.
- (3) Ако су подносиоци захтева за издавање дозвола и исправа у ванјскотрговинском промету роба двојне намјене правна лица, уз први поднесени захтев, дужна су доставити слjedeћу документацију:
 - а) овјерену копију рjeшења о упису у судски регистар,
 - б) доказ о упису у Јединствени регистар обвезника индиректних пореза,
 - с) податке о одговорним и овлашћеним лицима и њиховим функцијама, уз обавезно навођење података о лицу овлашћеном за ванјскотрговински промет,
 - д) одобрење надлежног органа за обављање дјелатности, ако је посебним законским прописима предвиђена обавеза прибављања одговарајућег одобрења за обављање те дјелатности.
- (4) Подаци из става (3) таčka с) овог члана морају бити потписани од стране одговорног лица у правном лицу.
- (5) Правна лица основана законом не достављају рjeшење о упису у судски регистар из става (3) таčka а) овог члана, али су дужна у захтеву навести пропис којим су основани.

Члан 6.

(Садржај евиденција о изданим дозволама и исправама)

- (1) За све врсте дозвола и исправа, које се издају у складу са Законом, Министарство води посебне евиденције.
- (2) У Евиденцију о изданим дозволама и исправама уноси се слjedeће:
 - а) редни број дозволе или исправе;
 - б) назив и сједиште правног лица, корисника дозволе или исправе, односно име и презиме и мјесто пребивалишта физичког лица;
 - с) подаци о одговорном лицу у правном лицу и лицу овлашћеном за ванјскотрговински промет;
 - д) број и датум подношења захтева за издавање дозволе или исправе;
 - е) подаци о увознику, извознику и брокеру, уколико постоји;
 - ф) подаци о крајњем кориснику и крајњој употреби;
 - г) количина, врста и вриједност робе из дозволе или исправе;
 - х) број дозволе или исправе, датум издавања и рок важења дозволе или исправе;
 - и) реализација дозволе или исправе; и
 - ј) напомена, уколико постоји потреба за евидентирањем неких специфичних околности.

Члан 7.

(Облик и начин вођења евиденција)

- (1) Евиденције из члана 3. овог Упутства се воде електронски, у форми табела.
- (2) Уношење података у евиденцију о правним и физичким лицима која подносе захтев за издавање дозвола или исправа врши се ажурно, уредно, pregledно, хронолошки, односно по датуму пријема захтева у Министарству.
- (3) Уношење података у евиденцију о изданим дозволама и исправама врши се ажурно, уредно, pregledно и по редном броју издате дозволе или исправе.

Član 8.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ovog Uputstva prestaje važenje Uputstva o proceduri registracije pravnih i fizičkih lica za vanjskotrgovinski promet roba i usluga od strateške važnosti za sigurnost Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/10).

Član 9.

(Stupanje na snagu)

Ovo Uputstvo stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 03-3-02-332/17

26. januara 2017. godine

Sarajevo

Ministar

Mirko Šarović, s. r.

Temeljem članka 28. točka b), članka 7. i članka 24. stavak (1) Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa roba dvojne namjene ("Službeni glasnik BiH", broj 53/16), te članka 61. stavak 2. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa donosi

NAPUTAK**O OBLIKU, SADRŽAJU I VOĐENJU EVIDENCIJE U
REGISTRU OSOBA ZA OBAVLJANJE
VANJSKOTRGOVINSKOG PROMETA ROBOM
DVOJNE NAMJENE**

Članak 1.

(Predmet)

Naputkom o obliku, sadržaju i vođenju evidencije u registru osoba za obavljanje vanjskotrgovinskog prometa robom dvojne namjene (u daljnjem tekstu: Naputak) propisuje se obveza vođenja evidencija o fizičkim i pravnim osobama koje se bave prometom roba dvojne namjene, obveza vođenja evidencija o svim izdanim dozvolama i ispravama u vanjskotrgovinskom prometu roba dvojne namjene i propisuje sadržaj i oblik evidencija te postupak evidentiranja, u skladu sa odredbama Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa roba dvojne namjene ("Službeni glasnik BiH", broj 53/16), (u daljnjem tekstu: Zakon).

Članak 2.

(Značenje izraza)

Izrazi korišteni u ovom Naputku imaju ista značenja kao i izrazi korišteni u Zakonu.

Članak 3.

(Vrste evidencija)

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), je u obvezi voditi sljedeće vrste evidencija:

- evidenciju o svim fizičkim i pravnim osobama koje podnose zahtjev za izdavanje dozvola i isprava iz članka 5. Zakona; i
- evidenciju o izdanim dozvolama i ispravama u vanjskotrgovinskom prometu roba dvojne namjene.

Članak 4.

(Svrha evidentiranja)

Evidencija se vodi s ciljem olakšavanja postupka izvješćivanja nadležnih organa i institucija, sukladno članku 24. Zakona.

Članak 5.

(Sadržaj evidencija o fizičkim i pravnim osobama)

- U Evidenciju o fizičkim i pravnim osobama koje podnose zahtjev za izdavanje dozvola ili isprava unose se sljedeći podatci:
 - redni broj u evidenciji;
 - podatci o podnosiocu zahtjeva, i to naziv i sjedište pravnih osoba, odnosno ime i prezime i mjesto prebivališta za fizičke osobe;
 - ime i prezime odgovorne osobe u pravnoj osobi i osobe ovlaštene za vanjskotrgovinski promet.
- Prilikom prvog podnošenja zahtjeva za izdavanje dozvola i isprava u vanjskotrgovinskom prometu roba dvojne namjene fizičke su osobe, uz zahtjev, dužne dostaviti ovjerenu kopiju osobne iskaznice i odobrenje nadležnog organa za obavljanje djelatnosti, ako je posebnim zakonskim propisima predviđena obveza pribavljanja odgovarajućeg odobrenja za obavljanje te djelatnosti.
- Ako su podnosioci zahtjeva za izdavanje dozvola i isprava u vanjskotrgovinskom prometu roba dvojne namjene pravne osobe, uz prvi podneseni zahtjev, dužne su dostaviti sljedeću dokumentaciju:
 - ovjerenu kopiju rješenja o upisu u sudski registar,
 - dokaz o upisu u Jedinstveni registar obveznika neizravnih poreza,
 - podatke o odgovornim i ovlaštenim osobama i njihovim funkcijama, uz obvezno navođenje podataka o osobi ovlaštenoj za vanjskotrgovinski promet,
 - odobrenje nadležnog organa za obavljanje djelatnosti, ako je posebnim zakonskim propisima predviđena obveza pribavljanja odgovarajućeg odobrenja za obavljanje te djelatnosti.
- Podatci iz stavka (3) točka c) ovog članka moraju biti potpisani od strane odgovorne osobe u pravnoj osobi.
- Pravne osobe osnovane zakonom ne dostavljaju rješenje o upisu u sudski registar iz stavka (3) točka a) ovog članka, ali su dužne u zahtjevu navesti propis kojim su osnovani.

Članak 6.

(Sadržaj evidencija o izdanim dozvolama i ispravama)

- Za sve vrste dozvola i isprava, koje se izdaju sukladno Zakonu, Ministarstvo vodi posebne evidencije.
- U Evidenciju o izdanim dozvolama i ispravama unosi se sljedeće:
 - redni broj dozvole ili isprave;
 - naziv i sjedište pravne osobe, korisnika dozvole ili isprave, odnosno ime i prezime i mjesto prebivališta fizičke osobe;
 - podatci o odgovornoj osobi u pravnoj osobi i osobi ovlaštenoj za vanjskotrgovinski promet;
 - broj i datum podnošenja zahtjeva za izdavanje dozvole ili isprave;
 - podatci o uvozniku, izvozniku i brokeru, ukoliko postoji;
 - podatci o krajnjem korisniku i krajnjoj uporabi;
 - količina, vrsta i vrijednost robe iz dozvole ili isprave;
 - broj dozvole ili isprave, datum izdavanja i rok važenja dozvole ili isprave;
 - realizacija dozvole ili isprave; i
 - napomena, ukoliko postoji potreba za evidentiranjem nekih specifičnih okolnosti.

Чланак 7.

(Облик и начин вођења евиденција)

- (1) Евиденције из чланка 3. овог Навпука се воде електронски, у форми табела.
- (2) Уношење података у евиденцију о правним и физичким особама које подносе захтјев за издавање дозвола или исправа врши се ažурно, уредно, pregledно, kronološki, односно по датуму пријема захтјева у Министарству.
- (3) Уношење података у евиденцију о изданим дозволама и исправима врши се ažурно, уредно, pregledно и по редном броју издате дозволе или исправе.

Чланак 8.

(Престанак важења)

Ступањем на снагу овог Навпука престaje важење Навпука о процедури регистрације правних и физичких особа за ванјскогровински промет роба и услуга од стратегије важности за сигурност Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 19/10).

Чланак 9.

(Ступање на снагу)

Овај Навупак ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 03-3-02-332/17

26. сijeчња 2017. године

Сарајево

Министар

Mirko Šarović, v. r.

171

На основу члана 28. тачка д) Закона о контроли спољнотрговинског промета роба двојне намјене ("Службени гласник БиХ", број 53/16) и члана 61. став 2. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09), министар спољне трговине и економских односа доноси

УПУТСТВО

О УСЛОВИМА И ПОСТУПКУ ИЗДАВАЊА ИСПРАВА
У СПОЉНОТРГОВИНСКОМ ПРОМЕТУ РОБОМ
ДВОЈНЕ НАМЈЕНЕ

ПОГЛАВЉЕ I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет)

Упутство о условима и поступку издавања исправа у спољнотрговинском промету робом двојне намјене (у даљем тексту: Упутство) прописује услове и поступак подношења захтјева, облик и садржај захтјева, издавање и одузимање исправа, одбијање захтјева за издавање исправа за спољнотрговински промет роба двојне намјене и обавезе корисника исправа у погледу евидентирања података о добијеним исправама, те достављања потребних обавјештења и извјештаја, у складу са Законом о контроли спољнотрговинског промета роба двојне намјене ("Службени гласник БиХ", број 53/16), (у даљем тексту: Закон).

Члан 2.

(Значење израза)

Изрази коришћени у овом Упутству имају иста значења као и изрази коришћени у Закону.

Члан 3.

(Врсте исправа)

- (1) Министарство спољне трговине и економских односа (у даљем тексту: Министарство) издаје следеће врсте дозвола за спољнотрговински промет роба двојне намјене:

- а) дозволу за извоз роба двојне намјене, која може бити:

- 1) појединачна извозна дозвола;
- 2) глобална извозна дозвола;
- 3) општа извозна дозвола;

- б) дозволу за брокеринг и

- ц) дозволу за техничку помоћ.

- (2) У спољнотрговинском промету роба двојне намјене Министарство издаје и следеће врсте исправа:

- а) међународни увозни сертификат; и

- б) потврду о пријему роба двојне намјене.

- (3) Облик и садржај дозвола из става (1) и исправа из става (2) овог члана прописани су Правилником о облику и садржају дозвола и исправа у спољнотрговинском промету роба двојне намјене.

ПОГЛАВЉЕ II. ЗАХТЈЕВИ ЗА ИЗДАВАЊЕ ИСПРАВА
И ПОСТУПАЊЕ СА ЗАХТЈЕВИМА

Члан 4.

(Захтјев за издавање појединачне извозне дозволе)

- (1) Захтјев за издавање појединачне извозне дозволе подноси се Министарству, на обрасцу 31, који је саставни дио овог Упутства.

- (2) Уз захтјев је потребно приложити следеће документе:

- а) изворник исправе о крајњој употреби роба двојне намјене, у складу са чланом 16. став (2) Закона;

- б) копију сагласности или дозволе надлежног тијела за обављање дјелатности, ако је посебним законским прописима предвиђена обавеза прибављања одговарајућег одобрења за обављање те дјелатности;

- ц) копију документа о поријеклу роба двојне намјене;

- д) копију докумената у којима се наводе техничке карактеристике роба двојне намјене, а кад се ради о хемикалијама и сигурносно-технички лист;

- е) оригинал или овјерену копију уговора склопљеног с увозником, односно предрачун и наруџбу те овјерену копију уговора склопљеног с могућим посредником; и

- ф) доказ о уплаћеној административној такси за подношење захтјева и за издавање дозволе.

- (3) Подносилац захтјева је дужан навести тачан контролни број из важеће Листе роба двојне намјене, као и припадајућу тарифну ознаку из Царинске тарифе БиХ.

Члан 5.

(Захтјев за издавање глобалне извозне дозволе)

- (1) Захтјев за издавање глобалне извозне дозволе подноси се Министарству на обрасцу 31.

- (2) Подносилац захтјева је поред докумената из члана 4. овог Упутства дужан доставити и доказ о успостављеном Програму унутрашње усклађености (ICP) из члана 5. Упутства о спровођењу надзора.

Члан 6.

(Захтјев за издавање потврде о коришћењу опште извозне дозволе)

- (1) Општа извозна дозвола издаје се у складу са чланом 10. став (3) Закона, за одређену робу двојне намјене и одређене државе увознице, за коришћење под одређеним условима и подлијеже обавези објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

- (2) Извозник роба двојне намјене може користити општу извозну дозволу на основу потврде о коришћењу опште извозне дозволе.

- (3) Захтјев за издавање потврде о коришћењу опште извозне дозволе из става (2) овог члана подноси се Министарству, на обрасцу 32, који је саставни дио овог Упутства.
- (4) Општа извозна дозвола важи све док је Министарство не укине.

Члан 7.

(Захтјев за издавање дозволе за брокеринг)

- (1) Захтјев за издавање дозволе за пружање брокерских услуга с робом двојне намјене подноси се Министарству, на обрасцу 33, који је саставни дио овог Упутства.
- (2) Поред докумената из члана 4. овог Упутства, подносилац захтјева је дужан приложити оригинал или овјерену копију уговора склопљеног с предузећем које извози робу, односно предрачун и овјерену копију извозне дозволе државе извознице.

Члан 8.

(Захтјев за издавање дозволе за техничку помоћ)

- (1) Захтјев за издавање дозволе за пружање техничке помоћи с робом двојне намјене подноси се Министарству, на обрасцу 34, који је саставни дио овог Упутства.
- (2) Поред докумената из члана 4. овог Упутства подносилац захтјева је дужан приложити оригинал или овјерену копију уговора склопљеног с предузећем које прима услуге техничке помоћи с робом двојне намјене.

Члан 9.

(Захтјев за издавање међународног увозног сертификата)

- (1) Захтјев за издавање међународног увозног сертификата за робе двојне намјене подноси се Министарству, на обрасцу 35, који је саставни дио овог Упутства.
- (2) Уз захтјев се прилажу сљедећи документи:
- овјерена копија сагласности или дозволе надлежног тијела за обављање дјелатности, ако је посебним законским прописима предвиђена обавеза прибављања одговарајућег одобрења за обављање те дјелатности;
 - копија документа о поријеклу робе двојне намјене;
 - копија докумената у којима се наводе техничке карактеристике робе двојне намјене, а кад се ради о хемикалијама и сигурносно-технички лист;
 - овјерена копија уговора, склопљеног с правним лицем од којег се роба увози, односно предрачун и наруџба;
 - изјава крајњег корисника, у складу са чланом 17. Закона;
 - доказ о уплаћеној административној такси за подношење захтјева и за издавање исправе.

Члан 10.

(Захтјев за издавање потврде о пријему робе двојне намјене)

- (1) Захтјев за издавање потврде о пријему робе двојне намјене подноси се Министарству, на обрасцу 36, који је саставни дио овог Упутства.
- (2) Уз захтјев се прилажу сљедећи документи:
- овјерена копија уговора склопљеног са правним лицем-извозником од кога је роба увезена, односно рачун;
 - изјава крајњег корисника, у складу са чланом 17. став (2) Закона;

- копија јединствене царинске декларације и превозне документације према којој је роба увезена на територију Босне и Херцеговине;
- доказ о уплаћеној административној такси за подношење захтјева и за издавање исправе.

Члан 11.

(Додатни услови)

- (1) Сва документација која се доставља уз захтјеве из чл. 4. до 10. овог Упутства треба бити преведена на један од језика који је у службеној употреби у БиХ, а превод треба бити овјерен печатом судског тумача.
- (2) Подносилац захтјева за издавање дозвола и исправа из чл. 4. до 10. овог Упутства дужан је, на захтјев Министарства, доставити и додатне податке и исправе којима доказује своје наводе у захтјеву.
- (3) Подносилац захтјева за издавање дозвола и исправа из чл. 4. до 10. овог Упутства одговоран је за тачност и истинитост података наведених у захтјеву.
- (4) Сви захтјеви требају бити попуњени уредно, читко и у цјелини, на начин да се у све рубрике захтјева унесу потребни подаци.

Члан 12.

(Поступање са непотпуним и неуредним захтјевима)

- (1) У случају подношења неуредног или непотпуног захтјева за издавање дозвола или исправа или у случају када уз захтјев није достављена потребна документација, Министарство је дужно позвати подносиоца захтјева, да у року од 15 дана отклони недостатке, односно употпуни захтјев.
- (2) Уколико подносилац захтјева не поступи у складу са наводима из става (1) овог члана, сматраће се да је одустао од захтјева и донијеће се закључак о обустављању поступка.

Члан 13.

(Одбијање захтјева)

Уколико нису испуњени сви тражени услови за издавање исправа у спољнотрговинском промету робом двојне намјене, прописани Законом и овим Упутством, Министарство ће одбити захтјев за издавање исправе, у складу са чланом 20. Закона.

Члан 14.

(Издавање исправа)

Уколико су испуњени сви тражени услови за издавање исправа у спољнотрговинском промету робом двојне намјене, прописани Законом и овим Упутством, Министарство је дужно издати дозволе и исправе из члана 3. ст. (1) и (2) овог Упутства, у роковима прописаним у чл. 17., 18. и 19. Закона.

Члан 15.

(Одузимање исправе)

Одузимање издатих дозвола и исправа, врши Министарство, под условима прописаним у члану 21. Закона.

ПОГЛАВЉЕ III. ОБАВЕЗЕ КОРИСНИКА ИСПРАВА

Члан 16.

(Обавезе извозника и брокера)

Извозник, односно брокер који је добио извозну дозволу, односно дозволу за брокеринг мора поштовати све услове наведене у дозволи, а посебно:

- наведена извезена роба мора одговарати опису робе наведеном у извозној дозволи;
- количина и вриједност извезене робе мора одговарати количини и вриједности наведеној у извозној дозволи;

- ц) извоз мора бити извршен до датума важења извозне дозволе;
- д) транспорт извезене робе се мора извршити на одредиште које је наведено у извозној дозволи; и
- е) сви посебни услови, наведени у извозној дозволи, морају бити испуњени.

Члан 17.

(Обавезе пружаоца услуге техничке помоћи)

Пружалац услуге техничке помоћи има следеће обавезе:

- а) пружена услуга мора одговарати опису услуге наведеном у дозволи;
- б) рокови и услови под којима је дозвола за пружање техничке помоћи издата, морају бити испоштовани.

Члан 18.

(Обавезе увозника)

- (1) Увозник који је добио исправу из члана 3. став (2) тачка а) овог Упутства мора поштовати све услове наведене на исправи, а посебно следеће:
 - а) наведена увезена роба мора одговарати опису наведеном у исправи;
 - б) количина и вриједност увезене робе мора одговарати количини и вриједности наведеној у исправи;
 - ц) увоз мора бити извршен у року важења исправе;
 - д) транспорт увезене робе се мора обавити до одредишта које је наведено у исправи;
 - е) испоручена роба се мора налазити на адреси наведеној у исправи;
 - ф) посебни услови наведени у исправи морају бити испуњени.
- (2) У случају извоза претходно увезене робе мора се затражити извозна дозвола Министарства.
- (3) О продаји увезене робе на територији БиХ увозник је дужан водити детаљну евиденцију, те од купца затражити изјаву да се наведена роба неће извозити без дозволе Министарства.

Члан 19.

(Поврат неискориштене исправе)

Неискориштену дозволу из члана 3. став (1) као и неискориштену исправу из члана 3. став (2) тачка а) овог Упутства корисник дозволе или исправе дужан је вратити Министарству, у року од осам дана од истека дозволе, односно исправе, уз писано образложење разлога неискориштености.

Члан 20.

(Обавјештење о губитку исправе)

У случају губитка дозволе или исправе из члана 3. ст. (1) и (2) овог Упутства, корисник дозволе или исправе

дужан је одмах обавијестити Министарство, које је у обавези донијети рјешење о престанку важења дозволе или исправе.

Члан 21.

(Извјештавање)

- (1) Корисник дозволе из члана 3. став (1) овог Упутства дужан је доставити Министарству писано обавјештење о реализацији дозволе, у складу са чланом 23. став (1) Закона.
- (2) Корисник опште извозне дозволе дужан је писаним обавјештењем најавити Министарству тачан датум почетка коришћења дозволе, те тромјесечно извјештавати Министарство о њеном коришћењу.
- (3) Корисник исправе из члана 3. став (2) тачка а) овог Упутства дужан је доставити писано обавјештење о реализацији, у складу са чланом 23. став (2) Закона.
- (4) Корисник дозволе из члана 3. став (1) овог Упутства дужан је, на захтјев Министарства, доставити потврду о пријему робе или услуге, у складу са чланом 23. став (3) Закона.
- (5) Корисник дозволе из члана 3. став (1) те корисник исправе из члана 3. став (2) тачка а) овог Упутства дужан је Министарству доставити писано обавјештење о свим промјенама података, у складу са чланом 23. став (4) Закона.

Члан 22.

(Вођење евиденције)

Корисници дозвола из члана 3. став (1) и корисници исправа из члана 3. став (2) тачка а) овог Упутства дужни су водити уредну евиденцију о добијеним дозволама и исправама, у складу са чланом 25. Закона.

ПОГЛАВЉЕ IV. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ**Члан 23.**

(Престанак важења)

Ступањем на снагу овог Упутства престаје важење Упутства о условима и поступку за издавање исправа за спољнотрговински промет роба и услуга од стратешке важности за сигурност Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 19/10).

Члан 24.

(Ступање на снагу)

Ово Упутство ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 03-3-02-333/17
26. јануара 2017. године
Сарајево

Министар
Мирко Шаровић, с. р.

Образац 31

ЗАХТЈЕВ ЗА ИЗДАВАЊЕ ДОЗВОЛЕ ЗА ИЗВОЗ РОБЕ ДВОЈНЕ НАМЈЕНЕ

1. Извозник (назив и адреса)	2. Број захтјева	3. Датум захтјева
	4. Контакт особа (име и презиме, адреса, телефон и факс)	
5. Увозник (назив и адреса)	6. Прималац захтјева БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА Министарство вањске трговине и економских односа Мусала 9 71000 Сарајево	
7. Посредник (ако се разликује од извозника)	8. Држава поријекла	Ознака државе
	9. Држава отпреме	Ознака државе
10. Крајњи корисник (ако се разликује од увозника)	11. Држава крајњег одређишта	Ознака државе
	12. Прималац робе (назив и адреса)	
	13. Валута и укупна вриједност	
14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
	17. Валута и вриједност	18. Количина робе
19. Крајња намјена	20. Број и датум уговора или предрачуна	21. Врста извозног посла
22. Додатни подаци :		
Ја, доле потписана одговорна особа, подносим захтјев за издавање извозне дозволе за извоз робе двојне намјене и уједно потврђујем да су сви подаци у овом захтјеву и прилозима истинити. _____ (Име и презиме одговорне особе) _____ (Мјесто и датум) _____ (Потпис одговорне особе) _____ Потпис		

ПРИЛОГ УЗ ЗАХТЈЕВ

1. Извозник (<i>назив и адреса</i>)	2. Број захтјева	3. Датум захтјева
14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
	17. Валута и вриједност	18. Количина робе
14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
	17. Валута и вриједност	18. Количина робе
14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
	17. Валута и вриједност	18. Количина робе
14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
	17. Валута и вриједност	18. Количина и робе
14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
	17. Валута и вриједност	18. Количина и робе
14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
	17. Валута и вриједност	18. Количина и робе
14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
	17. Валута и вриједност	18. Количина робе
14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
	17. Валута и вриједност	18. Количина робе
15. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
	17. Валута и вриједност	18. Количина робе

Образац 32

ЗАХТЈЕВ ЗА ИЗДАВАЊЕ ПОТВРДЕ О КОРИШЋЕЊУ ОПШТЕ ИЗВОЗНЕ ДОЗВОЛЕ
ЗА РОБУ ДВОЈНЕ НАМЈЕНЕ

1. Извозник (назив и адреса)	2. Број захтјева	3. Датум захтјева
5. Контакт особа – особа одговорна за извозну контролу (име и презиме, адреса, телефон и факс)	4. Предвиђени датум првог коришћења	
7. Контролни број робе двојне намјене	6. Прималац захтјева БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА Министарство спољне трговине и економских односа Мусала 9 71000 Сарајево	
8. Општа извозна дозвола број _____		
Овим потврђујемо да ћемо Опште извозну дозволу користити у складу са условима и захтјевима о употреби ове дозволе прописаним у „Службеном гласнику БиХ“ број _____ од _____.		
Наведите документе који се прилажу овом захтјеву или додатне податке који би требали олакшати потпуни преглед захтјева.		
Ја, доле потписана одговорна особа, подносим захтјев за издавање потврде за коришћење опште извозне дозволе за робу двојне намјене и уједино потврђујем да су сви подаци у овом захтјеву и прилозима истиштити.		
_____ (Име и презиме одговорне особе) _____ (Мјесто и датум) _____ (Потпис одговорне особе) _____ Печат		

Образац 33

ЗАХТЈЕВ ЗА ИЗДАВАЊЕ ДОЗВОЛЕ ЗА БРОКЕРИНГ РОБЕ ДВОЈНЕ НАМЈЕНЕ

1. Брокер/Подносилац захтјева (назив и адреса)	2. Број захтјева	3. Датум захтјева
	4. Контакт особа (име и презиме, адреса, телефон и факс)	
5. Извозник у држави поријекла (назив и адреса)	6. Прималац захтјева БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА Министарство спољне трговине и економских односа Мусала 9 71000 Сарајево	
7. Прималац у држави одредишта (назив и адреса)	8. Држава у којој брокер има сједиште	Ознака државе
	9. Држава отпреме	Ознака државе
10. Крајњи корисник (ако се разликује од примаоца)	11. Држава крајњег одредишта	Ознака државе
	12. Остале странке у поступку (назив и адреса) (нпр. агенти)	
	13. Валута и укупна вриједност	
14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
	17. Валута и вриједност	18. Количина робе
19. Крајња намјена	20. Број и датум уговора или предрачуна	21. Врста извозног посла
22. Додатни подаци :		
Ја, доле потписана одговорна особа, подносим захтјев за издавање дозволе за брокеринг робе двојне намјене и уједно потврђујем да су сви подаци у овом захтјеву и прилозима истинити. _____ (Име и презиме одговорне особе) _____ (Потпис одговорне особе) _____ (Мјесто и датум) Печат		

ПРИЛОГ УЗ ЗАХТЈЕВ

1. Брокер <i>(назив и адреса)</i>	2. Број захтјева	3. Датум захтјева
14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
	17. Валута и вриједност	18. Количина робе
14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
	17. Валута и вриједност	18. Количина робе
14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
	17. Валута и вриједност	18. Количина робе
14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
	17. Валута и вриједност	18. Количина и робе
14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
	17. Валута и вриједност	18. Количина и робе
14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
	17. Валута и вриједност	18. Количина и робе
14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
	17. Валута и вриједност	18. Количина робе
14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
	17. Валута и вриједност	18. Количина робе
14. Опис робе	15. Тарифна ознака	16. Контролни број
	17. Валута и вриједност	18. Количина робе

Образац 34

ЗАХТЈЕВ ЗА ПРУЖАЊЕ ТЕХНИЧКЕ ПОМОЋИ С РОБОМ ДВОЈНЕ НАМЈЕНЕ

1. Пружилац услуге/Подносилац захтјева (назив/име и адреса)		2. Број захтјева	3. Датум захтјева		
		4. Контакт особа (име и презиме, адреса, телефон и факс)			
5. Прималац услуге (назив и адреса)		6. Прималац захтјева БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА Министарство спољне трговине и економских односа Мусала 9 71000 Сарајево			
7. Друге укључене стране (назив и адреса) (нпр. посредници, агенти)		8. Држава у којој се обавља услуга		Ознака државе	
		9. Држава која има погодности од услуге		Ознака државе	
		10. Валута и вриједност услуге			
11. Број и датум уговора	12. Врста услуге		13. Вријеме трајања обављања услуге		
14. Опис услуге (технички детаљи)		15. Крајња намјена			
Молимо да одговорите на следеће питање одабиром тачног одговора. Ако одговорите с ДА, молимо Вас унесите додатне податке у рубрику за додатне податке или користите додатни лист.					
16. Јесте ли свјесни или сумњате како ова услуга може придонијети у потпуности или дјелимично развоју оружја за масовно уништење, односно може бити намијењена у сврхе које су наведене у члану 12. Закона о контроли спољнотрговинског промета робе двојне намјене („Службени гласник БиХ“ бр. 53/16)				ДА	НЕ
17. Наведите документе који се прилажу овом захтјеву или додатне податке који би требали олакшати потпуни преглед захтјева.					
Ја, доле потписана одговорна особа, подносим захтјев за издавање дозволе за пружање услуга техничке помоћи везано за робу двојне намјене и уједно потврђујем да су сви подаци у овом захтјеву и прилозима истинити.					
_____ (Име и презиме одговорне особе)		_____ (Потпис одговорне особе)			
_____ (Мјесто и датум)		_____ Печат			

Образац 35

ЗАХТЈЕВ ЗА ИЗДАВАЊЕ МЕЂУНАРОДНОГ УВОЗНОГ СЕРТИФИКАТА
ЗА РОБУ ДВОЈНЕ НАМЈЕНЕ

1. Увозник <i>(назив и адреса)</i>		2. Број захтјева		3. Датум захтјева	
		4. Контакт особа <i>(име и презиме, адреса, телефон и факс)</i>			
5. Крајњи корисник <i>(назив и адреса)</i>		6. Прималац захтјева БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА Министарство спољне трговине и економских односа Мусала 9 71000 Сарајево			
7. Извозник <i>(назив и адреса)</i>		8. Држава поријекла		Ознака државе	
		9. Држава отпреме		Ознака државе	
10. Опис робе <i>(за хемикалије и CAS број)</i>	11. Тарифна ознака	12. Контролни број	13. Количина робе	14. Валута и вриједност	
15. Крајња намјена					
Подносимо захтјев за међународни увозни сертификат и потврђујемо да ћемо горе наведену робу увести на царинску територију Босне и Херцеговине. Извоз ове робе на другу дестинацију неће бити извршен осим уз посебно одобрење Министарства спољне трговине и економских односа. Ја, доле потписана одговорна особа, подносим захтјев за издавање међународног увозног сертификата за увоз робе двојне намјене и уједно потврђујем да су сви подаци у овом захтјеву и прилозима истинити.					
<i>(Име и презиме одговорне особе)</i>			<i>(Потпис одговорне особе)</i>		
<i>(Мјесто и датум)</i>			<i>Печат</i>		

Образац 36

ЗАХТЈЕВ ЗА ИЗДАВАЊЕ ПОТВРДЕ О ПРИЈЕМУ РОБЕ ДВОЈНЕ НАМЈЕНЕ

1. Увозник <i>(назив и адреса)</i>		2. Број захтјева		3. Датум захтјева	
		4. Контакт особа <i>(име и презиме, адреса, телефон и факс)</i>			
5. Крајњи корисник <i>(назив и адреса)</i>		6. Прималац захтјева БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА Министарство спољне трговине и економских односа Мусала 9 71000 Сарајево			
7. Извозник <i>(назив и адреса)</i>		8. Мјесто/адреса гдје се налази роба двојне намјене			
9. Опис робе <i>(за хемикалије и CAS број)</i>	10. Тарифна ознака	11. Контролни број	12. Количина робе	13. Валута и вриједност	
14. Претходно издан међународни увозни сертификат за робу двојне намјене из овог захтјева (заокружити) ДА / НЕ					
Ја, горе наведени увозник, потврђујем да је роба испоручена дана _____ на наведено мјесто, гдје је и тренутно, те молим издавање потврде о пријему робе двојне намјене.					
Ја, доле потписана одговорна особа потврђујем да су сви подаци у овом захтјеву и прилозима истинити. Као доказ да је роба испоручена прилажем ЈСИ бр. _____ или други књиговодствени документ _____					
_____ <i>(Име и презиме одговорне особе)</i>			_____ <i>(Потпис одговорне особе)</i>		
_____ <i>(Мјесто и датум)</i>			Печат		

Na osnovu člana 28. tačka d) Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa roba dvojne namjene ("Službeni glasnik BiH", broj 53/16) i člana 61. stav 2. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa donosi

UPUTSTVO

O UVJETIMA I POSTUPKU ZA IZDAVANJA ISPRAVA U VANJSKOTRGOVINSKOM PROMETU ROBA DVOJNE NAMJENE

POGLAVLJE I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet)

Uputstvo o uvjetima i postupku izdavanja isprava u vanjskotrgovinskom prometu roba dvojne namjene (u daljem tekstu: Uputstvo) propisuje uvjete i postupak podnošenja zahtjeva, oblik i sadržaj zahtjeva, izdavanje i oduzimanje isprava, odbijanje zahtjeva za izdavanje isprava za vanjskotrgovinski promet robe dvojne namjene i obaveze korisnika isprava u pogledu evidentiranja podataka o dobijenim ispravama, te dostavljanja potrebnih obavijesti i izvješća, u skladu sa Zakonom o kontroli vanjskotrgovinskog prometa roba dvojne namjene ("Službeni glasnik BiH", broj 53/16), (u daljem tekstu: Zakon).

Član 2.

(Značenje izraza)

Izrazi korišteni u ovom Uputstvu imaju ista značenja kao i izrazi korišteni u Zakonu.

Član 3.

(Vrste isprava)

- (1) Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (u daljem tekstu: Ministarstvo) izdaje sljedeće vrste dozvola za vanjskotrgovinski promet roba dvojne namjene:
 - a) dozvolu za izvoz robe dvojne namjene, koja može biti:
 - 1) pojedinačna izvozna dozvola;
 - 2) globalna izvozna dozvola;
 - 3) opća izvozna dozvola;
 - b) dozvolu za brokering i
 - c) dozvolu za tehničku pomoć.
- (2) U vanjskotrgovinskom prometu robama dvojne namjene Ministarstvo izdaje i sljedeće vrste isprava:
 - a) međunarodni uvozni certifikat; i
 - b) potvrdu o prijemu robe dvojne namjene.
- (3) Oblik i sadržaj dozvola iz stava (1) i isprava iz stava (2) ovog člana propisani su Pravilnikom o obliku i sadržaju isprava u vanjskotrgovinskom prometu roba dvojne namjene.

POGLAVLJE II. ZAHTJEVI ZA IZDAVANJE ISPRAVA I POSTUPANJE SA ZAHTJEVIMA

Član 4.

(Zahtjev za izdavanje pojedinačne izvozne dozvole)

- (1) Zahtjev za izdavanje pojedinačne izvozne dozvole podnosi se Ministarstvu, na obrascu Z1, koji je sastavni dio ovog Uputstva.
- (2) Uz zahtjev je potrebno priložiti sljedeće dokumente:
 - a) izvornik isprave o krajnjoj upotrebi robe dvojne namjene, u skladu sa članom 16. stav (2) Zakona;
 - b) kopiju saglasnosti ili dozvole nadležnog tijela za obavljanje djelatnosti, ako je posebnim zakonskim propisima predviđena obaveza pribavljanja odgovarajućeg odobrenja za obavljanje te djelatnosti;

- c) kopiju dokumenta o porijeklu robe dvojne namjene;
 - d) kopiju dokumenata u kojima se navode tehničke karakteristike robe dvojne namjene, a kad se radi o hemikalijama i sigurnosno-tehnički list;
 - e) original ili ovjerenu kopiju ugovora sklopljenog s uvoznikom, odnosno predračun i narudžbu te ovjerenu kopiju ugovora sklopljenog s mogućim posrednikom; i
 - f) dokaz o uplaćenju administrativnoj taksi za podnošenje zahtjeva i za izdavanje dozvole.
- (3) Podnosilac zahtjeva je dužan navesti tačan kontrolni broj iz važeće Liste roba dvojne namjene, kao i pripadajuću tarifnu oznaku iz Carinske tarife BiH.

Član 5.

(Zahtjev za izdavanje globalne izvozne dozvole)

- (1) Zahtjev za izdavanje globalne izvozne dozvole podnosi se Ministarstvu na obrascu Z1.
- (2) Podnosilac zahtjeva je pored dokumenata iz člana 4. ovog Uputstva dužan dostaviti i dokaz o uspostavljenom Programu unutarnje usklađenosti (ICP) iz člana 5. Uputstva o provedbi nadzora.

Član 6.

(Zahtjev za izdavanje potvrde o korištenju opće izvozne dozvole)

- (1) Opća izvozna dozvola izdaje se u skladu sa članom 10. stav (3) Zakona, za određenu robu dvojne namjene i određene države uvoznice, za korištenje pod određenim uvjetima i podliježe obaveznoj objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".
- (2) Izvoznik robe dvojne namjene može koristiti opću izvoznu dozvolu na osnovu potvrde o korištenju opće izvozne dozvole.
- (3) Zahtjev za izdavanje potvrde o korištenju opće izvozne dozvole iz stava (2) ovog člana podnosi se Ministarstvu, na obrascu Z2, koji je sastavni dio ovog Uputstva.
- (4) Opća izvozna dozvola važi sve dok je Ministarstvo ne ukine.

Član 7.

(Zahtjev za izdavanje dozvole za brokering)

- (1) Zahtjev za izdavanje dozvole za pružanje brokerskih usluga s robom dvojne namjene podnosi se Ministarstvu, na obrascu Z3, koji je sastavni dio ovog Uputstva.
- (2) Pored dokumenata iz člana 4. ovog Uputstva, podnosilac zahtjeva je dužan priložiti original ili ovjerenu kopiju ugovora sklopljenog s poduzećem koje izvozi robu, odnosno predračun i ovjerenu kopiju izvozne dozvole države izvoznice.

Član 8.

(Zahtjev za izdavanje dozvole za tehničku pomoć)

- (1) Zahtjev za izdavanje dozvole za pružanje tehničke pomoći s robom dvojne namjene podnosi se Ministarstvu, na obrascu Z4, koji je sastavni dio ovog Uputstva.
- (2) Pored dokumenata iz člana 4. ovog Uputstva podnosilac zahtjeva je dužan priložiti original ili ovjerenu kopiju ugovora sklopljenog s poduzećem koje prima usluge tehničke pomoći s robom dvojne namjene.

Član 9.

(Zahtjev za izdavanje međunarodnog uvoznog certifikata)

- (1) Zahtjev za izdavanje međunarodnog uvoznog certifikata za robu dvojne namjene podnosi se Ministarstvu, na obrascu Z5, koji je sastavni dio ovog Uputstva.
- (2) Uz zahtjev se prilažu sljedeći dokumenti:
 - a) ovjerena kopija saglasnosti ili dozvole nadležnog tijela za obavljanje djelatnosti, ako je posebnim

zakonskim propisima predviđena obaveza pribavljanja odgovarajućeg odobrenja za obavljanje te djelatnosti;

- b) kopija dokumenta o porijeklu robe dvojne namjene;
- c) kopija dokumenata u kojima se navode tehničke karakteristike robe dvojne namjene, a kad se radi o hemikalijama i sigurnosno-tehnički list;
- d) ovjerena kopija ugovora, sklopljenog s pravnim licem od kojeg se roba uvozi, odnosno predračun i narudžba;
- e) izjava krajnjeg korisnika, u skladu sa članom 17. Zakona;
- f) dokaz o uplaćenju administrativnoj taksi za podnošenje zahtjeva i za izdavanje isprave.

Član 10.

(Zahtjev za izdavanje potvrde o prijemu robe dvojne namjene)

- (1) Zahtjev za izdavanje potvrde o prijemu robe dvojne namjene podnosi se Ministarstvu, na obrascu Z6, koji je sastavni dio ovog Uputstva.
- (2) Uz zahtjev se prilažu sljedeći dokumenti:
 - a) ovjerena kopija ugovora sklopljenog sa pravnim licem-izvoznikom od koga je roba uvezena, odnosno račun;
 - b) izjava krajnjeg korisnika, u skladu sa članom 17. stav (2) Zakona;
 - c) kopija jedinstvene carinske deklaracije i prijevozne dokumentacije prema kojoj je roba uvezena na teritorij Bosne i Hercegovine;
 - d) dokaz o uplaćenju administrativnoj taksi za podnošenje zahtjeva i za izdavanje isprave.

Član 11.

(Dodatni uvjeti)

- (1) Sva dokumentacija koja se dostavlja uz zahtjeve iz čl. 4. do 10. ovog Uputstva treba biti prevedena na jedan od jezika koji je u službenoj upotrebi u BiH, a prijevod treba biti ovjeren pečatom sudskog tumača.
- (2) Podnosilac zahtjeva za izdavanje dozvola i isprava iz čl. 4. do 10. ovog Uputstva dužan je, na zahtjev Ministarstva, dostaviti i dodatne podatke i isprave kojima dokazuje svoje navode u zahtjevu.
- (3) Podnosilac zahtjeva za izdavanje dozvola i isprava iz čl. 4. do 10. ovog Uputstva odgovoran je za tačnost i istinitost podataka navedenih u zahtjevu.
- (4) Svi zahtjevi trebaju biti popunjeni uredno, čitljivo i u cjelini, na način da se u sve rubrike zahtjeva unesu potrebni podaci.

Član 12.

(Postupanje sa nepotpunim i neurednim zahtjevima)

- (1) U slučaju podnošenja neurednog ili nepotpunog zahtjeva za izdavanje dozvola ili isprava ili u slučaju kada uz zahtjev nije dostavljena potrebna dokumentacija, Ministarstvo je dužno pozvati podnosioca zahtjeva, da u roku od 15 dana otkloni nedostatke, odnosno upotpuni zahtjev.
- (2) Ukoliko podnosilac zahtjeva ne postupi u skladu sa navodima iz stava (1) ovog člana, smatrat će se da je odustao od zahtjeva i donijet će se zaključak o obustavi postupka.

Član 13.

(Odbijanje zahtjeva)

Ukoliko nisu ispunjeni svi traženi uvjeti za izdavanje isprava u vanjskotrgovinskom prometu robom dvojne namjene, propisani Zakonom i ovim Uputstvom, Ministarstvo će odbiti zahtjev za izdavanje isprave, u skladu sa članom 20. Zakona.

Član 14.

(Izdavanje isprava)

Ukoliko su ispunjeni svi traženi uvjeti za izdavanje isprava u vanjskotrgovinskom prometu robom dvojne namjene, propisani Zakonom i ovim Uputstvom, Ministarstvo je dužno izdati dozvole i isprave iz člana 3. st. (1) i (2) ovog Uputstva, u rokovima propisanim u čl. 17., 18. i 19. Zakona.

Član 15.

(Oduzimanje isprave)

Oduzimanje izdane isprave, vrši Ministarstvo, pod uvjetima propisanim u članu 21. Zakona.

POGLAVLJE III. OBAVEZE KORISNIKA ISPRAVA

Član 16.

(Obaveze izvoznika i brokera)

Izvoznik, odnosno broker koji je dobio izvoznu dozvolu, odnosno dozvolu za brokering mora poštovati sve uvjete navedene u dozvoli, a posebno:

- a) navedena izvezena roba mora odgovarati opisu robe navedenom u izvoznoj dozvoli;
- b) količina i vrijednost izvezene robe mora odgovarati količini i vrijednosti navedenoj u izvoznoj dozvoli;
- c) izvoz mora biti izvršen do datuma važenja izvozne dozvole;
- d) transport izvezene robe se mora izvršiti na odredište koje je navedeno u izvoznoj dozvoli; i
- e) svi posebni uvjeti, navedeni u izvoznoj dozvoli, moraju biti ispunjeni.

Član 17.

(Obaveze pružaoca usluge tehničke pomoći)

Pružalac usluge tehničke pomoći ima sljedeće obaveze:

- a) pružena usluga mora odgovarati opisu usluge navedenom u dozvoli;
- b) rokovi i uvjeti pod kojima je dozvola za pružanje tehničke pomoći izdana, moraju biti ispoštovani.

Član 18.

(Obaveze uvoznika)

- (1) Uvoznik koji je dobio ispravu iz člana 3. stav (2) tačka a) ovog Uputstva mora poštovati sve uvjete navedene na ispravi, a posebno sljedeće:
 - a) navedena uvezena roba mora odgovarati opisu navedenom u ispravi;
 - b) količina i vrijednost uvezene robe mora odgovarati količini i vrijednosti navedenoj u ispravi;
 - c) uvoz mora biti izvršen u roku važenja isprave;
 - d) transport uvezene robe se mora obaviti do odredišta koje je navedeno u ispravi;
 - e) isporučena roba se mora nalaziti na adresi navedenoj u ispravi;
 - f) posebni uvjeti navedeni u ispravi moraju biti ispunjeni.
- (2) U slučaju izvoza prethodno uvezene robe mora se zatražiti izvozna dozvola Ministarstva.
- (3) O prodaji uvezene robe na teritoriju BiH uvoznik je dužan voditi detaljnu evidenciju, te od kupca zatražiti izjavu da se navedena roba neće izvoziti bez dozvole Ministarstva.

Član 19.

(Povrat neiskorištene isprave)

Neiskorištenu dozvolu iz člana 3. stav (1) kao i neiskorištenu ispravu iz člana 3. stav (2) tačka a) ovog Uputstva korisnik dozvole ili isprave dužan je vratiti Ministarstvu, u roku od osam dana od isteka dozvole, odnosno isprave, uz pisano obrazloženje razloga neiskorištenosti.

Члан 20.

(Обавијест о губитку дозволе или исправе)

У случају губитка исправе из члана 3. ст. (1) и (2) овог Упутства, корисник исправе дужан је одмах обавијестити Министарство, које је у обавези донијети рјешење о престанку важења исправе.

Члан 21.

(Извјеšćивање)

- (1) Корисник дозволе из члана 3. став (1) овог Упутства дужан је доставити Министарству писану обавијест о реализацији дозволе, у складу са чланом 23. став (1) Закона.
- (2) Корисник опће извозне дозволе дужан је писаним обавјештењем најавити Министарству таčan датум почетка коришћења дозволе, те тромјесечно извјеšćивати Министарство о њеном коришћењу.
- (3) Корисник исправе из члана 3. став (2) тачка а) овог Упутства дужан је доставити писану обавијест о реализацији, у складу са чланом 23. став (2) Закона.
- (4) Корисник дозволе из члана 3. став (1) овог Упутства дужан је, на захтев Министарства, доставити потврду о пријему робе или услуге, у складу са чланом 23. став (3) Закона.
- (5) Корисник дозволе из члана 3. став (1) те корисник исправе из члана 3. став (2) тачка а) овог Упутства дужан је Министарству доставити писану обавијест о свим

промјенама података, у складу са чланом 23. став (4) Закона.

Члан 22.

(Вођење евиденције)

Корисници дозвола из члана 3. став (1) и корисници исправа из члана 3. став (2) тачка а) овог Упутства дужни су водити уредну евиденцију о добијеним дозволама и исправама, у складу са чланом 25. Закона.

ПОГЛАВЉЕ IV. ПРИЈЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 23.

(Престанак важења)

Ступањем на снагу овог Упутства престaje важење Упутства о увјетима и поступку за издавање исправа за ванјскотрговински промет роба и услуга од стратешке важности за сигурност Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 19/10).

Члан 24.

(Ступање на снагу)

Ово Упутство ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 03-3-02-333/17
26. јануара 2017. године
Сарајево

Министар
Мирко Šаровић, с. р.

Образак Z1

ЗАHTJEV ZA IZDAVANJE DOZVOLE ZA IZVOZ ROBE DVOJNE NAMJENE

1. Izvoznik (naziv i adresa)	2. Broj zahtjeva	3. Datum zahtjeva
	4. Kontakt osoba (ime i prezime, adresa, telefon i fax)	
5. Uvoznik (naziv i adresa)	6. Primalac zahtjeva BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo	
7. Posrednik (ako se razlikuje od izvoznika)	8. Država porijekla	Oznaka države
	9. Država otpreme	Oznaka države
10. Krajnji korisnik (ako se razlikuje od uvoznika)	11. Država krajnjeg odredišta	Oznaka države
	12. Primalac robe (naziv i adresa)	
	13. Valuta i ukupna vrijednost	
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
19. Krajnja namjena	20. Broj i datum ugovora ili predračuna	21. Vrsta izvoznog posla
22. Dodatni podaci :		
Ja, dolje potpisana odgovorna osoba, podnosim zahtjev za izdavanje izvozne dozvole za izvoz robe dvojne namjene i ujedno potvrđujem da su svi podaci u ovom zahtjevu i prilogima istiniti. _____ (Ime i prezime odgovorne osobe) _____ (Mjesto i datum) _____ (Potpis odgovorne osobe) Potpis		

PRILOG UZ ZAHTEJEV

1. Izvoznik (<i>naziv i adresa</i>)	2. Broj zahtjeva	3. Datum zahtjeva
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina i robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina i robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
15. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe

Образак Z2

**ZAHTJEV ZA IZDAVANJE POTVRDE O KORIŠTENJU OPĆE IZVOZNE DOZVOLE
ZA ROBU DVOJNE NAMJENE**

1. Izvoznik (naziv i adresa)	2. Broj zahtjeva	3. Datum zahtjeva
	4. Predviđeni datum prvog korištenja	
5. Kontakt osoba – osoba odgovorna za izvozu kontrolu (ime i prezime, adresa, telefon i fax)	6. Primalac zahtjeva BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo	
7. Kontrolni broj robe dvojne namjene	8. Opća izvozna dozvola broj _____	
Ovim potvrđujemo da ćemo Opću izvozu dozvolu koristiti sukladno uvjetima i zahtjevima o upotrebi ove dozvole propisanim u „Službenom glasniku BiH“ broj _____ od _____.		
Navedite dokumente koji se prilažu ovom zahtjevu ili dodatne podatke koji bi trebali olakšati potpuni pregled zahtjeva.		
Ja, dolje potpisana odgovorna osoba, podnosim zahtjev za izdavanje potvrde za korištenje opće izvozne dozvole za robu dvojne namjene i ujedno potvrđujem da su svi podaci u ovom zahtjevu i prilogima istiniti.		
_____ (Ime i prezime odgovorne osobe)		_____ (Potpis odgovorne osobe)
_____ (Mjesto i datum)		_____ Pečat

Образак Z3

ЗАHTJEV ZA IZDAVANJE DOZVOLE ZA BROKERING ROBE DVOJNE NAMJENE

1. Broker/Podnosilac zahtjeva (naziv i adresa)	2. Broj zahtjeva	3. Datum zahtjeva
	4. Kontakt osoba (ime i prezime, adresa, telefon i fax)	
5. Izvoznik u državi porijekla (naziv i adresa)	6. Primalac zahtjeva BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo	
7. Primalac u državi odredišta (naziv i adresa)	8. Država u kojoj broker ima sjedište	Oznaka države
	9. Država otpreme	Oznaka države
10. Krajnji korisnik (ako se razlikuje od primaoca)	11. Država krajnjeg odredišta	Oznaka države
	12. Ostale stranke u postupku (naziv i adresa) (npr. agenti)	
	13. Valuta i ukupna vrijednost	
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
19. Krajnja namjena	20. Broj i datum ugovora ili predračuna	21. Vrsta izvoznog posla
22. Dodatni podaci :		
Ja, dolje potpisana odgovorna osoba, podnosim zahtjev za izdavanje dozvole za brokering robe dvojne namjene i ujedno potvrđujem da su svi podaci u ovom zahtjevu i prilogima istiniti. _____ (Ime i prezime odgovorne osobe) _____ (Potpis odgovorne osobe) _____ (Mjesto i datum) Pečat		

PRILOG UZ ZAHTEJEV

1. Broker (<i>naziv i adresa</i>)	2. Broj zahtjeva	3. Datum zahtjeva
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina i robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina i robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina i robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe

Образак Z4

ЗАHTJEV ZA PRUŽANJE TEHNIČKE POMOĆI S ROBOM DVOJNE NAMJENE

1. Pružilac usluge/Podnosilac zahtjeva (naziv/ime i adresa)		2. Broj zahtjeva	3. Datum zahtjeva	
		4. Kontakt osoba (ime i prezime, adresa, telefon i fax)		
5. Primalac usluge (naziv i adresa)		6. Primalac zahtjeva BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo		
7. Druge uključene strane (naziv i adresa) (npr. posrednici, agenti)		8. Država u kojoj se obavlja usluga		Oznaka države
		9. Država koja ima pogodnosti od usluge		Oznaka države
		10. Valuta i vrijednost usluge		
11. Broj i datum ugovora	12. Vrsta usluge		13. Vrijeme trajanja obavljanja usluge	
14. Opis usluge (tehnički detalji)		15. Krajnja namjena		
Molimo da odgovorite na sljedeće pitanje odabirom tačnog odgovora. Ako odgovorite s DA, molimo Vas unesite dodatne podatke u rubriku za dodatne podatke ili koristite dodatni list.				
16. Jeste li svjesni ili sumnjate kako ova usluga može pridonijeti u potpunosti ili djelomično razvoju oružja za masovno uništenje, odnosno može biti namijenjena u svrhe koje su navedene u članu 12. Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa robe dvojne namjene („Službeni glasnik BiH“ br. 53/16)				DA NE
17. Navedite dokumente koji se prilažu ovom zahtjevu ili dodatne podatke koji bi trebali olakšati potpuni pregled zahtjeva.				
Ja, dolje potpisana odgovorna osoba, podnosim zahtjev za izdavanje dozvole za pružanje usluga tehničke pomoći vezano za robu dvojne namjene i ujedno potvrđujem da su svi podaci u ovom zahtjevu i prilogima istiniti.				
(Ime i prezime odgovorne osobe)		(Potpis odgovorne osobe)		
(Mjesto i datum)		Pečat		

Образак Z5

**ZAHTEJEV ZA IZDAVANJE MEĐUNARODNOG UVOZNOG CERTIFIKATA
ZA ROBU DVOJNE NAMJENE**

1. Uvoznik (<i>naziv i adresa</i>)		2. Broj zahtjeva		3. Datum zahtjeva	
		4. Kontakt osoba (<i>ime i prezime, adresa, telefon i fax</i>)			
5. Krajnji korisnik (<i>naziv i adresa</i>)		6. Primalac zahtjeva BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo			
7. Izvoznik (<i>naziv i adresa</i>)		8. Država porijekla		Oznaka države	
		9. Država otpreme		Oznaka države	
10. Opis robe (<i>za hemikalije i CAS broj</i>)	11. Tarifna oznaka	12. Kontrolni broj	13. Količina robe	14. Valuta i vrijednost	
15. Krajnja namjena					
Podnosimo zahtjev za međunarodni uvozni certifikat i potvrđujemo da ćemo gore navedenu robu uvesti na carinski teritorij Bosne i Hercegovine. Izvoz ove robe na drugu destinaciju neće biti izvršen osim uz posebno odobrenje Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa. Ja, dolje potpisana odgovorna osoba, podnosim zahtjev za izdavanje međunarodnog uvoznog certifikata za uvoz robe dvojne namjene i ujedno potvrđujem da su svi podaci u ovom zahtjevu i prilogima istiniti.					
_____ (<i>Ime i prezime odgovorne osobe</i>)			_____ (<i>Potpis odgovorne osobe</i>)		
_____ (<i>Mjesto i datum</i>)			<i>Pečat</i>		

Образак Z6

ЗАHTJEV ZA IZDAVANJE POTVRDE O PRIJEMU ROBE DVOJNE NAMJENE

1. Uvoznik (<i>naziv i adresa</i>)		2. Broj zahtjeva		3. Datum zahtjeva	
		4. Kontakt osoba (<i>ime i prezime, adresa, telefon i fax</i>)			
5. Krajnji korisnik (<i>naziv i adresa</i>)		6. Primalac zahtjeva BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo			
7. Izvoznik (<i>naziv i adresa</i>)		8. Mjesto/adresa gdje se nalazi roba dvojne namjene			
9. Opis robe (<i>za hemikalije i CAS broj</i>)	10. Tarifna oznaka	11. Kontrolni broj	12. Količina robe	13. Valuta i vrijednost	
14. Prethodno izdan međunarodni uvozni certifikat za robu dvojne namjene iz ovog zahtjeva (zaokružiti) DA / NE					
Ja, gore navedeni uvoznik, potvrđujem da je roba isporučena dana _____ na navedeno mjesto, gdje je i trenutno, te molim izdavanje potvrde o prijemu robe dvojne namjene.					
Ja, dolje potpisana odgovorna osoba potvrđujem da su svi podaci u ovom zahtjevu i prilogima istiniti. Kao dokaz da je roba isporučena prilažem JCI br. _____ ili drugi knjigovodstveni dokument _____					
_____ (<i>Ime i prezime odgovorne osobe</i>)			_____ (<i>Potpis odgovorne osobe</i>)		
_____ (<i>Mjesto i datum</i>)			_____ Pečat		

Temeljem članka 28. točka d) Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa roba dvojne namjene ("Službeni glasnik BiH", broj 53/16) i članka 61. stavak 2. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09), ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa donosi

NAPUTAK

O UVJETIMA I POSTUPKU IZDAVANJA ISPRAVA U VANJSKOTRGOVINSKOM PROMETU ROBA DVOJNE NAMJENE

POGLAVLJE I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(Predmet)

Naputak o uvjetima i postupku izdavanja isprava u vanjskotrgovinskom prometu robom dvojne namjene (u daljnjem tekstu: Naputak) propisuje uvjete i postupak podnošenja zahtjeva, oblik i sadržaj zahtjeva, izdavanje i oduzimanje isprava, odbijanje zahtjeva za izdavanje isprava za vanjskotrgovinski promet robe dvojne namjene i obveze korisnika isprava u pogledu evidentiranja podataka o dobijenim ispravama, te dostavljanja potrebnih obavijesti i izvješća, sukladno Zakonu o kontroli vanjskotrgovinskog prometa roba dvojne namjene ("Službeni glasnik BiH", broj 53/16), (u daljnjem tekstu: Zakon).

Članak 2.

(Značenje izraza)

Izrazi korišteni u ovom Naputku imaju ista značenja kao i izrazi korišteni u Zakonu.

Članak 3.

(Vrste isprava)

- (1) Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) izdaje sljedeće vrste dozvola za vanjskotrgovinski promet roba dvojne namjene:
 - a) dozvolu za izvoz robe dvojne namjene, koja može biti:
 - 1) pojedinačna izvozna dozvola;
 - 2) globalna izvozna dozvola;
 - 3) opća izvozna dozvola;
 - b) dozvolu za brokering i
 - c) dozvolu za tehničku pomoć.
- (2) U vanjskotrgovinskom prometu robama dvojne namjene Ministarstvo izdaje i sljedeće vrste isprava:
 - a) međunarodni uvozni certifikat; i
 - b) potvrdu o prijemu robe dvojne namjene.
- (3) Oblik i sadržaj dozvola iz stavka (1) i isprava iz stavka (2) ovog članka propisani su Pravilnikom o obliku i sadržaju isprava u vanjskotrgovinskom prometu robe dvojne namjene.

POGLAVLJE II. ZAHTJEVI ZA IZDAVANJE ISPRAVA I POSTUPANJE SA ZAHTJEVIMA

Članak 4.

(Zahtjev za izdavanje pojedinačne izvozne dozvole)

- (1) Zahtjev za izdavanje pojedinačne izvozne dozvole podnosi se Ministarstvu, na obrascu Z1, koji je sastavni dio ovog Naputka.
- (2) Uz zahtjev je potrebno priložiti sljedeće dokumente:
 - a) izvornik isprave o krajnjoj uporabi robe dvojne namjene, sukladno članku 16. stavak (2) Zakona;
 - b) kopiju suglasnosti ili dozvole nadležnog tijela za obavljanje djelatnosti, ako je posebnim zakonskim propisima predviđena obveza pribavljanja

odgovarajućeg odobrenja za obavljanje te djelatnosti;

- c) kopiju dokumenta o podrijetlu robe dvojne namjene;
 - d) kopiju dokumenata u kojima se navode tehničke karakteristike robe dvojne namjene, a kad se radi o kemikalijama i sigurnosno-tehnički list;
 - e) original ili ovjerenu kopiju ugovora sklopljenog s uvoznikom, odnosno predračun i narudžbu te ovjerenu kopiju ugovora sklopljenog s mogućim posrednikom; i
 - f) dokaz o uplaćenju administrativnoj pristojbi za podnošenje zahtjeva i za izdavanje dozvole.
- (3) Podnositelj je zahtjeva dužan navesti točan kontrolni broj iz važeće Liste roba dvojne namjene, kao i pripadajuću tarifnu oznaku iz Carinske tarife BiH.

Članak 5.

(Zahtjev za izdavanje globalne izvozne dozvole)

- (1) Zahtjev za izdavanje globalne izvozne dozvole podnosi se Ministarstvu na obrascu Z1.
- (2) Podnositelj je zahtjeva pored dokumenata iz članka 4. ovog Naputka dužan dostaviti i dokaz o uspostavljenom Programu unutarnje usklađenosti (ICP) iz članka 5. Naputka o provedbi nadzora.

Članak 6.

(Zahtjev za izdavanje potvrde o korištenju opće izvozne dozvole)

- (1) Opća izvozna dozvola izdaje se sukladno članku 10. stavak (3) Zakona, za određenu robu dvojne namjene i određene države uvoznice, za korištenje pod određenim uvjetima i podliježe obvezi objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".
- (2) Izvoznik robe dvojne namjene može koristiti opću izvoznu dozvolu na temelju potvrde o korištenju opće izvozne dozvole.
- (3) Zahtjev za izdavanje potvrde o korištenju opće izvozne dozvole iz stavka (2) ovog članka podnosi se Ministarstvu, na obrascu Z2, koji je sastavni dio ovog Naputka.
- (4) Opća izvozna dozvola važi sve dok je Ministarstvo ne ukine.

Članak 7.

(Zahtjev za izdavanje dozvole za brokering)

- (1) Zahtjev za izdavanje dozvole za pružanje brokerskih usluga s robom dvojne namjene podnosi se Ministarstvu, na obrascu Z3, koji je sastavni dio ovog Naputka.
- (2) Pored dokumenata iz članka 4. ovog Naputka podnositelj je zahtjeva dužan priložiti original ili ovjerenu kopiju ugovora sklopljenog s poduzećem koje izvozi robu, odnosno predračun i ovjerenu kopiju izvozne dozvole države izvoznice.

Članak 8.

(Zahtjev za izdavanje dozvole za tehničku pomoć)

- (1) Zahtjev za izdavanje dozvole za pružanje tehničke pomoći s robom dvojne namjene podnosi se Ministarstvu, na obrascu Z4, koji je sastavni dio ovog Naputka.
- (2) Pored dokumenata iz članka 4. ovog Naputka podnositelj je zahtjeva dužan priložiti original ili ovjerenu kopiju ugovora sklopljenog s poduzećem koje prima usluge tehničke pomoći s robom dvojne namjene.

Članak 9.

(Zahtjev za izdavanje međunarodnog uvoznog certifikata)

- (1) Zahtjev za izdavanje međunarodnog uvoznog certifikata za robu dvojne namjene podnosi se Ministarstvu, na obrascu Z5, koji je sastavni dio ovog Naputka.

- (2) Uz zahtjev se prilažu sljedeći dokumenti:
- ovjerena kopija suglasnosti ili dozvole nadležnog tijela za obavljanje djelatnosti, ako je posebnim zakonskim propisima predviđena obveza pribavljanja odgovarajućeg odobrenja za obavljanje te djelatnosti;
 - kopija dokumenta o podrijetlu robe dvojne namjene;
 - kopija dokumenata u kojima se navode tehničke karakteristike robe dvojne namjene, a kad se radi o kemikalijama i sigurnosno-tehnički list;
 - ovjerena kopija ugovora, sklopljenog s pravnom osobom od koje se roba uvozi, odnosno predračun i narudžba;
 - izjava krajnjeg korisnika, sukladno članku 17. Zakona;
 - dokaz o uplaćenju administrativnoj pristojbi za podnošenje zahtjeva i za izdavanje isprave.

Članak 10.

(Zahtjev za izdavanje potvrde o primitku robe dvojne namjene)

- Zahtjev za izdavanje potvrde o primitku robe dvojne namjene podnosi se Ministarstvu, na obrascu Z6, koji je sastavni dio ovog Naputka.
- Uz zahtjev se prilažu sljedeći dokumenti:
 - ovjerena kopija ugovora sklopljenog sa pravnom osobom-izvoznikom od koje je roba uvezena, odnosno račun;
 - izjava krajnjeg korisnika, sukladno članku 17. stavak (2) Zakona;
 - kopija jedinstvene carinske deklaracije i prijevozne dokumentacije prema kojoj je roba uvezena na teritorij Bosne i Hercegovine;
 - dokaz o uplaćenju administrativnoj pristojbi za podnošenje zahtjeva i za izdavanje isprave.

Članak 11.

(Dodatni uvjeti)

- Sva dokumentacija koja se dostavlja uz zahtjeve iz čl. 4. do 10. ovog Naputka treba biti prevedena na jedan od jezika koji je u službenoj uporabi u BiH, a prijevod treba biti ovjeren pečatom sudskog tumača.
- Podnositelj zahtjeva za izdavanje dozvola i isprava iz čl. 4. do 10. ovog Naputka dužan je, na zahtjev Ministarstva, dostaviti i dodatne podatke i isprave kojima dokazuje svoje navode u zahtjevu.
- Podnositelj zahtjeva za izdavanje dozvola i isprava iz čl. 4. do 10. ovog Naputka odgovoran je za točnost i istinitost podataka navedenih u zahtjevu.
- Svi zahtjevi trebaju biti popunjeni uredno, čitljivo i u cjelini, na način da se u sve rubrike zahtjeva unesu potrebni podatci.

Članak 12.

(Postupanje sa nepotpunim i neurednim zahtjevima)

- U slučaju podnošenja neurednog ili nepotpunog zahtjeva za izdavanje dozvola ili isprava ili u slučaju kada uz zahtjev nije dostavljena potrebna dokumentacija, Ministarstvo je dužno pozvati podnositelja zahtjeva, da u roku od 15 dana otkloni nedostatke, odnosno upotpuni zahtjev.
- Ukoliko podnositelj zahtjeva ne postupi u skladu sa navodima iz stavka (1) ovog članka, smatrat će se da je odustao od zahtjeva i donijet će se zaključak o obustavi postupka.

Članak 13.

(Odbijanje zahtjeva)

Ukoliko nisu ispunjeni svi traženi uvjeti za izdavanje isprava u vanjskotrgovinskom prometu robom dvojne namjene,

propisani Zakonom i ovim Naputkom, Ministarstvo će odbiti zahtjev za izdavanje isprave, sukladno članku 20. Zakona.

Članak 14.

(Izdavanje isprava)

Ukoliko su ispunjeni svi traženi uvjeti za izdavanje isprava u vanjskotrgovinskom prometu robom dvojne namjene, propisani Zakonom i ovim Naputkom, Ministarstvo je dužno izdati dozvole i isprave iz članka 3. st. (1) i (2) ovog Naputka, u rokovima propisanim u čl. 17., 18. i 19. Zakona.

Članak 15.

(Oduzimanje isprave)

Oduzimanje izdane isprave, vrši Ministarstvo, pod uvjetima propisanim u članku 21. Zakona.

POGLAVLJE III. OBVEZE KORISNIKA ISPRAVA

Članak 16.

(Obveze izvoznika i brokera)

Izvoznik, odnosno broker koji je dobio izvoznu dozvolu, odnosno dozvolu za brokering mora poštivati sve uvjete navedene u dozvoli, a posebno:

- navedena izvezena roba mora odgovarati opisu robe navedenom u izvoznoj dozvoli;
- količina i vrijednost izvezene robe mora odgovarati količini i vrijednosti navedenoj u izvoznoj dozvoli;
- izvoz mora biti izvršen do datuma važenja izvozne dozvole;
- transport izvezene robe se mora izvršiti na odredište koje je navedeno u izvoznoj dozvoli; i
- svi posebni uvjeti, navedeni u izvoznoj dozvoli, moraju biti ispunjeni.

Članak 17.

(Obveze pružatelja usluge tehničke pomoći)

Pružatelj usluge tehničke pomoći ima sljedeće obveze:

- pružena usluga mora odgovarati opisu usluge navedenom u dozvoli;
- rokovi i uvjeti pod kojima je dozvola za pružanje tehničke pomoći izdana, moraju biti ispoštovani.

Članak 18.

(Obveze uvoznika)

- Uvoznik koji je dobio ispravu iz članka 3. stavak (2) točka a) ovog Naputka mora poštivati sve uvjete navedene na ispravi, a posebno sljedeće:
 - navedena uvezena roba mora odgovarati opisu navedenom u ispravi;
 - količina i vrijednost uvezene robe mora odgovarati količini i vrijednosti navedenoj u ispravi;
 - uvoz mora biti izvršen u roku važenja isprave;
 - transport uvezene robe se mora obaviti do odredišta koje je navedeno u ispravi;
 - isporučena roba se mora nalaziti na adresi navedenoj u ispravi;
 - posebni uvjeti navedeni u ispravi moraju biti ispunjeni.
- U slučaju izvoza prethodno uvezene robe mora se zatražiti izvozna dozvola Ministarstva.
- O prodaji uvezene robe na teritoriju BiH uvoznik je dužan voditi detaljnu evidenciju, te od kupca zatražiti izjavu da se navedena roba neće izvoziti bez dozvole Ministarstva.

Članak 19.

(Povrat neiskorištene isprave)

Neiskorištenu dozvolu iz članka 3. stavak (1) kao i neiskorištenu ispravu iz članka 3. stavak (2) točka a) ovog Naputka korisnik dozvole ili isprave dužan je vratiti Ministarstvu, u roku od osam dana od isteka dozvole, odnosno isprave, uz pisano obrazloženje razloga neiskorištenosti.

Чланак 20.

(Obavijest o gubitku isprave)

U slučaju gubitka isprave iz članka 3. st. (1) i (2) ovog Naputka, korisnik isprave dužan je odmah obavijestiti Ministarstvo, koje je u obvezi donijeti rješenje o prestanku važenja isprave.

Чланак 21.

(Izvrješčivanje)

- (1) Korisnik dozvole iz članka 3. stavak (1) ovog Naputka dužan je dostaviti Ministarstvu pisanu obavijest o realizaciji dozvole, sukladno članku 23. stavak (1) Zakona.
- (2) Korisnik opće izвозne dozvole dužan je pisanim obavještenjem najaviti Ministarstvu točan datum početka korištenja dozvole, te tromjesečno izvješčivati Ministarstvo o njenom korištenju.
- (3) Korisnik isprave iz članka 3. stavak (2) točka a) ovog Naputka dužan je dostaviti pisanu obavijest o realizaciji, sukladno članku 23. stavak (2) Zakona.
- (4) Korisnik dozvole iz članka 3. stavak (1) ovog Naputka dužan je, na zahtjev Ministarstva, dostaviti potvrdu o primitku robe ili usluge, sukladno članku 23. stavak (3) Zakona.
- (5) Korisnik dozvole iz članka 3. stavak (1) te korisnik isprave iz članka 3. stavak (2) točka a) ovog Naputka dužan je Ministarstvu dostaviti pisanu obavijest o svim

promjenama podataka, sukladno članku 23. stavak (4) Zakona.

Чланак 22.

(Vođenje evidencije)

Korisnici dozvola iz članka 3. stavak (1) i korisnici isprava iz članka 3. stavak (2) točka a) ovog Naputka dužni su voditi urednu evidenciju o dobijenim dozvolama i ispravama, sukladno članku 25. Zakona.

POGLAVLJE IV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Чланак 23.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ovog Naputka prestaje važenje Naputka o uvjetima i postupku za izdavanje isprava za vanjskotrgovinski promet roba i usluga od strateške važnosti za sigurnost Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/10).

Чланак 24.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Naputak stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Број 03-3-02-333/17
26. сijeчња 2017. године
Сарајево

Министар
Mirko Šarović, v. r.

Образак Z1

ЗАHTJEV ZA IZDAVANJE DOZVOLE ZA IZVOZ ROBE DVOJNE NAMJENE

1. Izvoznik (naziv i adresa)	2. Broj zahtjeva	3. Datum zahtjeva
	4. Kontakt osoba (ime i prezime, adresa, telefon i fax)	
5. Uvoznik (naziv i adresa)	6. Primatelj zahtjeva BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo	
7. Posrednik (ako se razlikuje od izvoznika)	8. Država podrijetla	Oznaka države
	9. Država otpreme	Oznaka države
10. Krajnji korisnik (ako se razlikuje od uvoznika)	11. Država krajnjeg odredišta	Oznaka države
	12. Primatelj robe (naziv i adresa)	
	13. Valuta i ukupna vrijednost	
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
19. Krajnja namjena	20. Broj i datum ugovora ili predračuna	21. Vrsta izvoznog posla
22. Dodatni podaci :		
Ja, dolje potpisana odgovorna osoba, podnosim zahtjev za izdavanje izvozne dozvole za izvoz robe dvojne namjene i ujedno potvrđujem da su svi podaci u ovom zahtjevu i prilogima istiniti. _____ (Ime i prezime odgovorne osobe) _____ (Mjesto i datum) _____ (potpis odgovorne osobe) Žig		

PRILOG UZ ZAHTEJEV

1. Izvoznik (<i>naziv i adresa</i>)	2. Broj zahtjeva	3. Datum zahtjeva
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina i robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina i robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina i robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
15. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe

Образак Z2

**ZAHTJEV ZA IZDAVANJE POTVRDE O KORIŠTENJU OPĆE IZVOZNE DOZVOLE
ZA ROBU DVOJNE NAMJENE**

1. Izvoznik (naziv i adresa)	2. Broj zahtjeva	3. Datum zahtjeva
	4. Predviđeni datum prvog korištenja	
5. Kontakt osoba – osoba odgovorna za izvozu kontrolu (ime i prezime, adresa, telefon i fax)	6. Primalac zahtjeva BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo	
7. Kontrolni broj robe dvojne namjene	8. Opća izvozna dozvola broj _____	
Ovim potvrđujemo da ćemo Opću izvozu dozvolu koristiti sukladno uvjetima i zahtjevima o uporabi ove dozvole propisanim u „Službenom glasniku BiH“ broj _____ od _____.		
Navedite dokumente koji se prilažu ovom zahtjevu ili dodatne podatke koji bi trebali olakšati potpuni pregled zahtjeva.		
Ja, dolje potpisana odgovorna osoba, podnosim zahtjev za izdavanje potvrde za korištenje opće izvozne dozvole za robu dvojne namjene i ujedno potvrđujem da su svi podaci u ovom zahtjevu i prilogima istiniti.		
_____ (Ime i prezime odgovorne osobe)		_____ (Potpis odgovorne osobe)
_____ (Mjesto i datum)		_____ Žig

Образац Z3**ZAHTJEV ZA IZDAVANJE DOZVOLE ZA BROKERING ROBE DVOJNE NAMJENE**

1. Broker/Podnositelj zahtjeva (naziv i adresa)	2. Broj zahtjeva	3. Datum zahtjeva
	4. Kontakt osoba (ime i prezime, adresa, telefon i fax)	
5. Izvoznik u državi podrijetla (naziv i adresa)	6. Primatelj zahtjeva BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo	
7. Primatelj u državi odredišta (naziv i adresa)	8. Država u kojoj broker ima sjedište	Oznaka države
	9. Država otpreme	Oznaka države
10. Krajnji korisnik (ako se razlikuje od primatelja)	11. Država krajnjeg odredišta	Oznaka države
	12. Ostale stranke u postupku (naziv i adresa) (npr. agenti)	
	13. Valuta i ukupna vrijednost	
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
19. Krajnja namjena	20. Broj i datum ugovora ili predračuna	21. Vrsta izvoznog posla
22. Dodatni podaci :		
Ja, dolje potpisana odgovorna osoba, podnosim zahtjev za izdavanje dozvole za brokering robe dvojne namjene i ujedno potvrđujem da su svi podaci u ovom zahtjevu i prilogima istiniti. _____ (Ime i prezime odgovorne osobe) _____ (Mjesto i datum) _____ (Potpis odgovorne osobe) Žig		

PRILOG UZ ZAHTJEV

1. Broker (<i>naziv i adresa</i>)	2. Broj zahtjeva	3. Datum zahtjeva
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina i robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina i robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe
14. Opis robe	15. Tarifna oznaka	16. Kontrolni broj
	17. Valuta i vrijednost	18. Količina robe

Образак Z4

ЗАHTJEV ZA PRUŽANJE TEHNIČKE POMOĆI S ROBOM DVOJNE NAMJENE

1. Pružatelj usluge/Podnositelj zahtjeva (naziv/ime i adresa)		2. Broj zahtjeva	3. Datum zahtjeva	
		4. Kontakt osoba (ime i prezime, adresa, telefon i fax)		
5. Primatelj usluge (naziv i adresa)		6. Primatelj zahtjeva BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo		
7. Druge uključene strane (naziv i adresa) (npr. posrednici, agenti)		8. Država u kojoj se obavlja usluga		Oznaka države
		9. Država koja ima pogodnosti od usluge		Oznaka države
		10. Valuta i vrijednost usluge		
11. Broj i datum ugovora	12. Vrsta usluge		13. Vrijeme trajanja obavljanja usluge	
14. Opis usluge (tehnički detalji)		15. Krajnja namjena		
Molimo da odgovorite na sljedeće pitanje odabirom tačnog odgovora. Ako odgovorite s DA, molimo Vas unesite dodatne podatke u rubriku za dodatne podatke ili koristite dodatni list.				
16. Jeste li svjesni ili sumnjate kako ova usluga može pridonijeti u potpunosti ili djelomično razvoju oružja za masovno uništenje, odnosno može biti namijenjena u svrhe koje su navedene u članku 12. Zakona o kontroli vanjskotrgovinskog prometa robe dvojne namjene („Službeni glasnik BiH“ br. 53/16)				DA NE
17. Navedite dokumente koji se prilažu ovom zahtjevu ili dodatne podatke koji bi trebali olakšati potpuni pregled zahtjeva.				
Ja, dolje potpisana odgovorna osoba, podnosim zahtjev za izdavanje dozvole za pružanje usluga tehničke pomoći vezano za robu dvojne namjene i ujedno potvrđujem da su svi podaci u ovom zahtjevu i prilogima istiniti.				
(Ime i prezime odgovorne osobe)		(Potpis odgovorne osobe)		
(Mjesto i datum)		Žig		

Образак Z5

**ZAHTEJEV ZA IZDAVANJE MEĐUNARODNOG UVOZNOG CERTIFIKATA
ZA ROBU DVOJNE NAMJENE**

1. Uvoznik (<i>naziv i adresa</i>)		2. Broj zahtjeva		3. Datum zahtjeva	
		4. Kontakt osoba (<i>ime i prezime, adresa, telefon i fax</i>)			
5. Krajnji korisnik (<i>naziv i adresa</i>)		6. Primatelj zahtjeva BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo			
7. Izvoznik (<i>naziv i adresa</i>)		8. Država podrijetla			Oznaka države
		9. Država otpreme			Oznaka države
10. Opis robe (<i>za kemikalije i CAS broj</i>)	11. Tarifna oznaka	12. Kontrolni broj	13. Količina robe	14. Valuta i vrijednost	
15. Krajnja namjena					
Podnosimo zahtjev za međunarodni uvozni certifikat i potvrđujemo da ćemo gore navedenu robu uvesti na carinski teritorij Bosne i Hercegovine. Izvoz ove robe na drugu destinaciju neće biti izvršen osim uz posebno odobrenje Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa. Ja, dolje potpisana odgovorna osoba, podnosim zahtjev za izdavanje međunarodnog uvoznog certifikata za uvoz robe dvojne namjene i ujedno potvrđujem da su svi podaci u ovom zahtjevu i prilogima istiniti.					
_____ (<i>Ime i prezime odgovorne osobe</i>)			_____ (<i>Potpis odgovorne osobe</i>)		
_____ (<i>Mjesto i datum</i>)			Žig		

Образак Z6

ЗАHTJEV ZA IZDAVANJE POTVRDE O PRIMITKU ROBE DVOJNE NAMJENE

1. Uvoznik (<i>naziv i adresa</i>)		2. Broj zahtjeva		3. Datum zahtjeva	
		4. Kontakt osoba (<i>ime i prezime, adresa, telefon i fax</i>)			
5. Krajnji korisnik (<i>naziv i adresa</i>)		6. Primatelj zahtjeva BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Musala 9 71000 Sarajevo			
7. Izvoznik (<i>naziv i adresa</i>)		8. Mjesto/adresa gdje se nalazi roba dvojne namjene			
9. Opis robe (<i>za kemikalije i CAS broj</i>)	10. Tarifna oznaka	11. Kontrolni broj	12. Količina robe	13. Valuta i vrijednost	
14. Prethodno izdan međunarodni uvozni certifikat za robu dvojne namjene iz ovog zahtjeva (zaokružiti) DA / NE					
Ja, gore navedeni uvoznik, potvrđujem da je roba isporučena dana _____ na navedeno mjesto, gdje je i trenutno, te molim izdavanje potvrde o primitku robe dvojne namjene.					
Ja, dolje potpisana odgovorna osoba potvrđujem da su svi podaci u ovom zahtjevu i prilogima istiniti. Kao dokaz da je roba isporučena prilažem JCI br. _____ ili drugi knjigovodstveni dokument _____					
_____ (<i>Ime i prezime odgovorne osobe</i>)			_____ (<i>Potpis odgovorne osobe</i>)		
_____ (<i>Mjesto i datum</i>)			Žig		

КОМИСИЈА ЗА ОЧУВАЊЕ НАЦИОНАЛНИХ СПОМЕНИКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

172

Комисија за очување националних споменика, на основу члана V став 4 Анекса 8 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, члана 39 став 1 и члана 40 став (1) е) Пословника о раду Комисије за очување националних споменика ("Службени гласник БиХ", број 47/16), на сједници одржаној 22. децембра 2016. године, донијела је

ОДЛУКУ О ИЗМЈЕНАМА ОДЛУКЕ О ПРОГЛАШЕЊУ ГРАДИТЕЉСКЕ ЦЈЕЛИНЕ - ГРАДСКА ДЖАМИЈА СА ХАРЕМОМ У ВЕЛИКОЈ КЛАДУШИ НАЦИОНАЛНИМ СПОМЕНИКОМ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

I

У Одлуци о проглашењу градитељске цјелине - Градска џамија са харемом у Великој Кладуши националним спомеником Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 32/03 и 48/13) у тачки I став 1 бришу се ријечи: "са харемом".

II

У тачки II став 1 бришу се ријечи: "и рехабилитација".

III

Тачка III мијења се и гласи:

"У циљу трајне заштите националног споменика, на простору дефинисаном у тачки I став 2 ове одлуке утврђују се следеће мјере заштите:

- на објекту џамије дозвољени су истраживачки, конзерваторско-рестаураторски радови, радови презентације и радови текућег одржавања, уз одобрење федералног министарства надлежног за просторно уређење и стручни надзор надлежне службе заштите наслеђа на нивоу Федерације Босне и Херцеговине;
- у циљу обезбјеђења одрживе употребе објекта, на заштићеном простору дозвољено је интерполирање нових, савремених структура које ће бити без физичког контакта с објектом, а које неће угрозити његови сакралност и визуелни интегритет, уз одобрење надлежног министарства и стручни надзор надлежне службе заштите, те уз претходно извршено археолошко истраживање простора харема;
- потребно је хортикултурно уређење харема џамије.

У циљу трајне заштите националног споменика, односно у циљу спречавања градњи које би могле да имају негативни утјецај на визуелни идентитет националног споменика, на сусједним катастарским честицама бр. 1618/2, 1618/3, 1618/4 и 1618/5 дозвољена је нова градња, под условом да новоизграђени објекти димензијама, изгледом или на неки други начин не угрожавају споменичку, или амбијенталну вриједност заштићеног простора. Нове структуре морају у свом свеукупном дојму одражавати амбијентални идентитет, али су дозвољени елементи савременог дизајна и материјала, уколико су у складу са структуром и околишем".

IV

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Ову одлуку Комисија је донијела у следећем саставу: проф. др Амир Пашић, Горан Милојевић и Радоје Видовић.

Број 02-2.5-127/16-8

22. децембра 2016. године
Сарајево

Предједавајући Комисије
Проф. др Амир Пашић, с. р.

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika, na osnovi člana V stav 4 Aneksa 8. Općeg okvирnog sporazuma za мир u Bosni i Hercegovini, člana 39. stav 1. i člana 40. stav (1) e) Poslovnika o radu Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika ("Službeni glasnik BiH", broj 47/16), na sjednici održanoj 22. decembra 2016. godine, donijela је

ODLUKU O IZMJENAMA ODLUKE O PROGLAŠENJU GRADITELJSKE CJELINE - GRADSKA DŽAMIJA SA HAREMOM U VELIKOJ KLADUŠI NACIONALNIM SPOMENIKOM BOSNE I HERCEGOVINE

I

U Odluci o proglašenju graditeljske cjeline - Gradska džamija sa haremom u Velikoj Kladuši nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 32/03 i 48/13) u tački I stav 1 brišu se riječi: "sa haremom".

II

U tački II stav 1 brišu se riječi: "i rehabilitacija".

III

Tačka III mijenja se i glasi:

"U cilju trajne zaštite nacionalnog spomenika, na prostoru definiranom u tački I stav 2 ove odluke utvrđuju se sljedeće mjere zaštite:

- na objektu džamije dozvoljeni su istraživački, konzervatorsko-restauratorski radovi, radovi prezentacije i radovi tekućeg održavanja, uz odobrenje federalnog ministarstva nadležnog za prostorno uređenje i stručni nadzor nadležne službe zaštite naslijeđa na nivou Federacije Bosne i Hercegovine;
- u cilju osiguranja održive upotrebe objekta, na zaštićenom prostoru dozvoljeno je interpoliranje novih, savremenih struktura koje će biti bez fizičkog kontakta s objektom, a koje neće ugroziti njegovi sakralnost i vizuelni integritet, uz odobrenje nadležnog ministarstva i stručni nadzor nadležne službe zaštite, te uz prethodno izvršeno arheološko istraživanje prostora harema;
- potrebno je hortikulturno uređenje harema džamije.

U cilju trajne zaštite nacionalnog spomenika, odnosno u cilju sprečavanja gradnji koje bi mogle imati negativni utjecaj na vizuelni identitet nacionalnog spomenika, na susjednim katastarskim česticama br. 1618/2, 1618/3, 1618/4 i 1618/5 dozvoljena је nova gradnja, pod uvjetom da novoizgrađeni objekti dimenzijama, izgledom ili na neki drugi način ne ugrožavaju spomeničku, ili ambijentalnu vrijednost zaštićenog prostora. Nove strukture moraju u svom sveukupnom doјmu odražavati ambijentalni identitet, ali su dozvoljeni elementi savremenog dizajna i materijala, ukoliko su u skladu sa strukturom i okolišem".

IV

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Ovu odluku Komisija je donijela u sljedećem sastavu: prof. dr. Amir Pašić, Goran Milojević i Radoje Vidović.

Број 02-2.5-127/16-8
22. децембра 2016. године
Сарајево

Предсједavajuћи Комисије
Проф. др. **Амир Пашић**, с. р.

Povjerenstvo за очување националних споменика, на основу члана V став 4. Анекса 8. Опћег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, члана 39. став 1. и члана 40. став 1) е) Пословника о раду Повјеренства за очување националних споменика ("Службени гласник БиХ", број 47/16), на седници одржаној 22. просина 2016. године, донијело је

ОДЛУКУ

О ИЗМЈЕНАМА ОДЛУКЕ О ПРОГЛАШЕЊУ ГРАДИТЕЛЈСКЕ ЦЈЕЛИНЕ - ГРАДСКА ДЖАМИЈА СА HAREMOM У ВЕЛИКОЈ КЛАДУШИ НАЦИОНАЛНИМ СПОМЕНИКОМ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

I.

У Одлуци о проглашењу градителјске цјелине - Градска джамја са hareмом у Великој Кладуши националним спомеником Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 32/03 и 48/13) у тоčki I. став 1. бришу се ријечи: "са hareмом".

II.

У тоčki II. став 1. бришу се ријечи: "и реабилитација".

III.

Тоčka III. мијења се и гласи:

"У циљу трајне заштите националног споменика, на простору дефинираном у тоčki I. став 2. ове одлуке утврђују се слjedeће мјере заштите:

- на објекту джамје допушteni су истражни, конзерваторско-рестораторски радови, радови презентације и радови текућег одржавања, уз одобрење федералног министарства мјеродавног за просторно уређење и стручни надзор мјеродавне службе заштите наслеђа на разини Федерације Босне и Херцеговине;
- у циљу осигурања одрживе употребе објекта, на заштићеном простору допуштено је интерполација нових, савремених структура које ће бити без физичког контакта с објектом, а које неће угрожити његови сакралност и визуални интегритет, уз одобрење мјеродавног министарства и стручни надзор мјеродавне службе заштите, те уз претходно извршену археолошку истрагу простора hareма;
- потребно је hortикултурно уређење hareма джамје.

У циљу трајне заштите националног споменика, односно у циљу спречавања градњи које би могле имати негативни utjecaj на визуални идентитет националног споменика, на сусједним катастарским чesticama бр. 1618/2, 1618/3, 1618/4 и 1618/5 допуштена је нова градња, под uvjetом да новоизграђени објекти димензијама, изгледом или на неки други начин не угрожавају споменичку, или амбијенталну вриједност заштићеног простора. Нове структуре морају у свом свеукупном дојму одражавати амбијентални идентитет, али су допушteni елементи савременог дизајна и материјала, уколико су сукладни структури и околишу".

IV.

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Ovu odluku Povjerenstvo je donijelo u sljedećem sastavu: prof. dr. Amir Pašić, Goran Milojević i Radoje Vidović.

Број 02-2.5-127/16-8
22. просина 2016. године
Сарајево

Предсједатељ Повјеренства
Проф. др. **Амир Пашић**, в. р.

173

Комисија за очување националних споменика, на основу члана V став 4. Анекса 8 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини и члана 36. став (1) Пословника о раду Комисије за очување националних споменика ("Службени гласник БиХ", број 47/16), на седници одржаној 22.12.2016. године, донијела је

ОДЛУКУ

I

Цамија у Врановићима, општина Грачаница, која се налази на простору означеном као к.ч. 806 (нови премјер), што одговара к.ч. 275/1 и 275/2 (стари премјер), к.о. Врановићи, посједовни лист број 307, з.к. уложак број 2, 7, 35, 85 и 16, к.о. СП Врановићи, општина Грачаница, Федерација Босне и Херцеговине, Босна и Херцеговина, не испуњава Критеријуме за проглашење добара националних споменика Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 33/02 и 15/03).

II

Добро из тачке I ове одлуке брише се са Листе петиција која се води у Комисији за очување националних споменика (у даљњем тексту: Комисија).

III

Према члану V став 4. Анекса 8 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, одлуке Комисије су коначне.

IV

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Ову одлуку Комисија је донијела у следећем саставу: проф. др. Амир Пашић, Горан Милојевић и Радое Видовић.

Број 06.3-2.4-57/16-20

22. децембра 2016. године
Сарајево

Предсједavajuћи Комисије
Проф. др. **Амир Пашић**, с. р.

Комисија за очување националних споменика, на основи члана V став 4. Анекса 8. Опћег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини и члана 36. став (1) Пословника о раду Комисије за очување националних споменика ("Службени гласник БиХ", број 47/16), на седници одржаној 22.12.2016. године, донијела је

ОДЛУКУ

I

Джамја у Врановићима, опћина Грачаница, која се налази на простору означеном као к.ч. 806 (нови премјер), што одговара к.ч. 275/1 и 275/2 (стари премјер), к.о. Врановићи, посједовни лист број 307, з.к. уложак број 2, 7, 35, 85 и 16, к.о. СП Врановићи, опћина Грачаница, Федерација Босне и Херцеговине, Босна и Херцеговина, не испуњава Критерије за проглашење добара националних споменика Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 33/02 и 15/03).

II

Dobro iz tačke I ove odluke briše se sa Liste peticija koja se vodi u Komisiji za očuvanje nacionalnih spomenika (u daljnjem tekstu: Komisija).

III

Prema članu V stav 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Komisije su konačne.

IV

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Ovu odluku Komisija je donijela u sljedećem sastavu: prof. dr. Amir Pašić, Goran Milojević i Radoje Vidović.

Broj 06.3-2.4-57/16-20
22. decembra 2016. godine
Sarajevo

Predsjedavajući Komisije
Prof. dr. **Amir Pašić**, s. r.

Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika, na temelju članka V. stavak 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i članka 36. stavak (1) Poslovnika o radu Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika ("Službeni glasnik BiH", broj 47/16), na sjednici održanoj 22.12.2016. godine, donijelo je

ODLUKU

I.

Džamija u Vranovićima, općina Gračanica, koja se nalazi na prostoru označenom kao k.č. 806 (novi premjer), što odgovara k.č. 275/1 i 275/2 (stari premjer), k.o. Vranovići, posjedovni list broj 307, z.k. uložak broj 2, 7, 35, 85 i 16, k.o. SP Vranovići, općina Gračanica, Federacija Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina, ne ispunjava Kriterije za proglašenje dobara nacionalnim spomenicima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 33/02 i 15/03).

II.

Dobro iz točke I. ove odluke briše se sa Liste peticija koja se vodi u Povjerenstvu za očuvanje nacionalnih spomenika (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo).

III.

Prema članku V. stavak 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Povjerenstva su konačne.

IV.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Ovu odluku Povjerenstvo je donijelo u sljedećem sastavu: prof. dr. Amir Pašić, Goran Milojević i Radoje Vidović.

Broj 06.3-2.4-57/16-20
22. prosinca 2016. godine
Sarajevo

Predsjedatelj Povjerenstva
Prof. dr. **Amir Pašić**, v. r.

174

Комисија за очување националних споменика, на основу члана V став 4. Анекса 8 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини и члана 36 став (1) Пословника о раду Комисије за очување националних споменика ("Службени гласник БиХ", број 47/16), на сједници одржаној 22. децембра 2016. године, донијела је

ОДЛУКУ

I

Џамија у Малешинима, општина Грачаница, која се налази на простору означеном као к.ч. 1437 (нови премјер), што одговара к.ч. 350/3 (стари премјер), к.о. Малешини, посједовни лист број 652, з.к. уложак број 817, к.о. СП Малешини, општина Грачаница, Федерација Босне и Херцеговине, Босна и Херцеговина не испуњава Критеријуме за проглашење доbara националним споменицима Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 33/02 и 15/03).

II

Добро из тачке I ове одлуке брише се са Листе петиција која се води у Комисији за очување националних споменика (у даљњем тексту: Комисија).

III

Према члану V став 4. Анекса 8 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, одлуке Комисије су коначне.

IV

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Ову одлуку Комисија је донијела у сљедећем саставу: проф. др. Амир Пашић, Горан Милојевић и Радое Видовић.

Број 06.3-2.4-57/16-21

22. децембра 2016. године
Сарајево

Председавајући Комисије
Проф. др. **Амир Пашић**, с. р.

Комисија за очување националних споменика, на основи члана V став 4. Анекса 8. Опћег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини и члана 36. став (1) Пословника о раду Комисије за очување националних споменика ("Службени гласник БиХ", број 47/16), на сједници одржаној 22. децембра 2016. године, донијела је

ОДЛУКУ

I.

Џамија у Малешићима, опћина Грачаница, која се налази на простору означеном као к.ч. 1437 (нови премјер), што одговара к.ч. 350/3 (стари премјер), к.о. Малешићи, посједовни лист број 652, з.к. уложак број 817, к.о. СП Малешићи, опћина Грачаница, Федерација Босне и Херцеговине, Босна и Херцеговина не испуњава Критерије за проглашење доbara националним споменицима Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 33/02 и 15/03).

II.

Добро из тачке I ове одлуке брише се са Листе петиција која се води у Комисији за очување националних споменика (у даљњем тексту: Комисија).

III.

Према члану V став 4. Анекса 8. Опћег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, одлуке Комисије су коначне.

IV.

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Ову одлуку Комисија је донијела у сљедећем саставу: проф. др. Амир Пашић, Горан Милојевић и Радое Видовић.

Број 06.3-2.4-57/16-21

22. децембра 2016. године
Сарајево

Председавајући Комисије
Проф. др. **Амир Пашић**, с. р.

Direktor
Mr. sc. **Velimir Jukić**, s. r.

Na temelju članka 7. stavak 2. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 50/08) i članka 8. stavak 2. točka h) Zakona o statistici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 26/04 i 42/04), Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine objavljuje

PRIOPĆENJE
O PROSJEČNOJ ISPLAĆENOJ MJESEČNOJ NETO
PLAĆI ZAPOSLENIH U BOSNI I HERCEGOVINI ZA
PROSINAC 2016. GODINE

1. Prosječna isplaćena mjesečna neto plaća po zaposlenom ostvarena u Bosni i Hercegovini za prosinac 2016. godine iznosi 853 KM.

Broj 10-43-7-1-217-1-2/17

15. veljače 2017. godine

Sarajevo

Ravnatelj

Mr. sc. **Velimir Jukić**, v. r.

УСТАВНИ СУД
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

177

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 466/14**, рјешавајући апелацију **Маринка Анђелића и др.**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мирсад Ђеман, председник

Мато Тадић, потпредседник

Златко М. Кнежевић, потпредседник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симовић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 11. јануара 2017. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Маринка Анђелића, Руже Анђелић, Луце Калеб, Иванке Медунић, Љубице Краљ, Шиме Андрић, Ивана Анђелића, Мире Анђелић, Анђе Стојановић и Иве Стојановић.**

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 56 0 П 019968 12 Рев од 12. децембра 2013. године.

Предмет се враћа Врховном суду Федерације Босне и Херцеговине који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку, у складу са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Врховном суду Федерације Босне и Херцеговине да, у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од два мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и

у "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Маринко Анђелић, Ружа Анђелић, Луца Калеб, Иванка Медунић, Љубица Краљ, Шима Андрић, Иван Анђелић, Мира Анђелић, Анђа Стојановић и Ива Стојановић (у даљњем тексту: апеланти), које заступа Давор Шилић, адвокат из Мостара, поднијели су 29. јануара 2014. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) апелацију против Пресуде Врховног суда Федерације БиХ (у даљњем тексту: Врховни суд) број 56 0 П 019968 12 Рев од 12. децембра 2013. године и Пресуде Кантоналног суда у Мостару (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 56 0 П 019968 11 Гж од 7. јуна 2012. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда од Врховног суда и Кантоналног суда као и од Моамера Топаловића (у даљњем тексту: друготужени) затражено је 20. јула 2016. године да доставе одговоре на апелацију, а 27. децембра 2016. године од Федерације БиХ је затражено да достави одговор на апелацију.

3. Врховни и Кантонални суд су доставили одговоре на апелацију 27. јула, односно 17. августа 2016. године, док друготужени није одговорио. Федерација БиХ је одговор на апелацију доставила 29. децембра 2016. године.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произлазе из навода апеланата и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

5. Пресудом Општинског суда у Коњицу (у даљњем тексту: Општински суд) број 07 56 П 019968 08 П од 24. јануара 2011. године обавезани су Федерација БиХ (у даљњем тексту: првотужена) и друготужени да солидарно исплате апеланту Маринку Анђелићу прецизиране новчане износе на име душевних болова због губитка оца и сестара, затим накнаде штете због умањења опште животне активности и накнаде штете због претрпљеног страха и бола. Истом пресудом тужени су обавезани да осталим апелантима (осим млдб. Иве Стојановић) солидарно накнаде прецизиране новчане износе на име душевних болова због губитка блиског сродника. У односу на млдб. Иву Стојановић тужбени захтјев је у цијелости одбијен као неоснован. Наведеном пресудом тужени су обавезани апелантима накнадити трошкове парничног поступка у прецизираном износу. У односу на државу БиХ истом пресудом одлучено је да се тужба сматра повученом.

6. У образложењу пресуде Општински суд је истакао да је предмет конкретног спора захтјев апеланата за накнаду нематеријалне штете у виду душевних болова због смрти блиских сродника, а апеланта Маринка Анђелића и за накнаду нематеријалне штете у виду душевних болова због умањења опште животне активности и претрпљеног страха и бола. Даље је наведено да се захтјев заснива на чињеници да је друготужени у догађају од 24. децембра 2002. године лишио живота три блиска сродника апеланата и тешко тјелесно повриједио апеланта Маринка Анђелића, због чега апеланти трпе душевне болове, а апелант Маринко Анђелић и страх и физички бол. Надаље је истакнуто да је друготужени правоснажном Пресудом Врховног суда број Кж-414/03 од 21. јануара 2004. године оглашен кривим и осуђен на казну затвора у трајању од 35 година због почињеног кривичног дјела убиство из

вјерских и националних побуда из члана 171 став 2 тачка 4) Кривичног закона ФБиХ (у даљњем тексту: КЗФБиХ).

7. У односу на приговор првотужене да она није пасивно легитимисана (односно да за накнаду штете апелантима у конкретном случају могу одговарати једино кантоналне власти Херцеговачко-неретванског кантона), Општински суд је закључио да су такви наводи неосновани позивајући се на Анекс 7 Општег оквирног споразума за мир у БиХ (у даљњем тексту: Анекс 7). Истакнуто је да су се стране потписнице тог споразума, то јесте БиХ, првотужена и РС договориле да све избјеглице и прогнаници имају право да се слободно врате у своје домове уз обавезу потписница да обезбиједи наведеним лицима сигуран повратак без ризика од узнемиравања, застрашивања, прогањања или дискриминације, нарочито због њиховог етничког поријекла, вјероисповијести или политичког увјерења. Надаље је истакнуто да је чланом II.A.2 (Људска права и слободе) Устава Федерације БиХ првотужена обавезана да обезбиједи примјену највишег нивоа међународно признатих права и слобода међу којима су, поред осталог, и право на забрану дискриминације, заснована на, између осталог, религији или вјеровању, слободи религије итд. Такође, наведено је да је чланом III.2 (Подјела овласти између федералне и кантоналне власти) Устава Федерације БиХ утврђено да федерална власт и кантони, између осталог, јамче и провођење људских права. Општински суд је закључио да из утврђеног чињеничног стања произлази да поступак друготуженог представља акт насиља и терора јер се под терористичким актима подразумевају акти насиља који су извршени из политичких побуда и неселективним избором жртава. Навео је да из исказа друготуженог ког је дао у кривичном поступку произлази да је због осјећаја неправде према муслиманима у свијету, БиХ и Мостару одлучио да јавности скрене пажњу на исту, те је стога одлучио да заплаши неку хрватску повратничку породицу на Божић. Стога је као предмет напада пробрао кућу пред којом је била окићена јелка јер је тако засигурно знао да се у њој налазе Хрвати. По оцјени Општинског суда предмет напада је била сама држава БиХ, односно првотужена као ентитет државе БиХ и њен поредак утврђен Уставом, те права грађана загарантована Уставом и Анексом 7, као што је право на одрживи повратак свих избјеглих и расељених лица у предратне домове, те слобода религије, укључујући приватно и јавно вјероисповиједање. Имајући у виду цитиране одредбе Анекса 7 и Устава ФБиХ, Општински суд је закључио да су у надлежности првотужене сузбијање и спречавање насиља и тероризма као и заштита права повратника, те је првотужену на основу члана 180 Закона о облигационим односима (у даљњем тексту: ЗОО), а друготуженог на основу члана 154 став 1, чл. 155, 158 ЗОО-а у складу са чланом 206 ЗОО-а, обавезао да апелантима солидарно накнаде насталу штету.

8. Пресудом Кантоналног суда број 56 0 П 019968 11 Гж од 7. јуна 2012. године жалба првотужене је уважена и првостепена пресуда преиначена тако што је тужбени захтјев апеланата у односу на првотужену у цијелости одбијен. Истом пресудом жалба друготуженог је одбијена и првостепена пресуда је у односу на друготуженог потврђена.

9. У образложењу пресуде Кантонални суд је у односу на тужбени захтјев апеланата против првотужене изразио правни став да будући да је суд у парничном поступку у складу са одредбом члана 12 став 3 Закона о парничном поступку (у даљњем тексту: ЗПП) у погледу постојања кривичног дјела и кривичне одговорности везан за

правоснажну пресуду кривичног суда којом је оптужени оглашен кривим, те будући да је друготужени у конкретном случају оглашен кривим за кривично дјело убиство из вјерских и националних побуда из члана 171 став 2 тачка 4) КЗФБиХ, а не за кривично дјело тероризам, стога, по оцјени тог суда, првотужена у смислу члана 180 ЗОО-а није пасивно легитимисана. Кантонални суд је сматрао да би првотужена била пасивно легитимисана само под условом да је у кривичном поступку утврђено да је друготужени починио кривично дјело тероризам из члана 146 КЗФБиХ и да су због тог кривичног дјела апеланти претрпјели нематеријалну штету.

10. Против наведене пресуде Кантоналног суда апеланти су поднијели ревизију Врховном суду који је Пресудом број 56 0 П 019968 12 Рев од 12. децембра 2013. године ревизију одбио као неосновану.

11. У образложењу пресуде Врховни суд је навео да је у конкретној фази ревизионог поступка спорно правно питање да ли је првотужена пасивно легитимисана за накнаду штете коју су апеланти претрпјели у вези са штетним догађајем од 24. децембра 2002. године. Истакнуто је да је одредбама члана 180 став 1 ЗОО-а регулисано да за штету насталу смрћу, тјелесном повредом или оштећењем, односно уништењем имовине физичког лица услед аката насиља или терора, као и приликом јавних манифестација и демонстрација, одговара држава чији су органи по важећим прописима били дужни да спријече такву штету. Дакле, како је сматрао Врховни суд, закон веже одговорност државе за акте терора и насиља, а не само за кривично дјело тероризам, на што су апеланти у ревизији основано указали. Начин извршења кривичног дјела од друготуженог, када без икаквог повода од жртава, чак и не познавајући их, лишава живота три члана породице Анђелић и једног члана тешко повређује, може се у ширем смислу, по оцјени Врховног суда, подвести под акте терора и насиља. Врховни суд је сматрао да је у таквој ситуацији кључно питање за утврђивање пасивне легитимације првотужене, у складу са чланом 180 став 1 ЗОО-а, да ли су њени органи по важећим прописима били дужни да спријече конкретне акте терора и насиља.

12. Врховни суд је утврдио да у складу са одредбом члана III.1 тачка г) Устава ФБиХ у искључивој надлежности првотужене је сузбијање међународног и међукантоналног криминала, посебно тероризма, неовлашћене трговине дрогом и организованог криминала, те сарадња са Интерполом, а одредбом члана III.4 а) Устава ФБиХ је прописано да кантонима припадају сва овлашћења која нису изричито додијељена федералној власти, а посебно успостављање и надзирање снага полиције. Надаље је утврђено да је одредбом члана 2 Закона о унутрашњим пословима ФБиХ прописано да су унутрашњи послови из надлежности Федералног министарства поред осталог спречавање и откривање кривичног дјела тероризам. Надаље је утврђено да је одредбом члана 3 истог закона прописано да се "тероризам" односи на "тероризам" како је дефинисан у КЗФБиХ, дакле, како је закључио Врховни суд, само на кривично дјело тероризам из члана 146 КЗФБиХ. Из наведеног Врховни суд је закључио да није у надлежности органа првотужене да спречавају акте терора и насиља који истовремено не представљају кривично дјело тероризам, па првотужена није пасивно легитимисана за накнаду штете која је настала услед таквих аката терора и насиља.

13. У односу на позивање апеланата на став Врховног суда који је заузео у Пресуди тог суда број Рев-280/05 од 21. марта 2006. године, Врховни суд је утврдио да наведени

став није примјењив на конкретан случај. Врховни суд је истакао да је у споменутом предмету утврђено да је штета настала као посљедица кривичног дјела тероризам, а не само аката терора и насиља који се не могу подвести под кривично дјело тероризам.

14. Врховни суд је, такође, утврдио, да у случају када би се и прихватио став ревизије апеланата да би у складу са међународним правом по принципу друштвене солидарности и правичности, у ситуацији када се накнада штете не би могла добити од непосредног починиоца штете, постојала одговорност државе за накнаду такве штете, опет би изостала пасивна легитимација првотужене као ентитета у саставу државе БиХ.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

15. Апеланти сматрају да им је оспореним пресудама прекршено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европска конвенција), право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и право на забрану дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције. Кршење наведених права апеланти виде у погрешно утврђеном чињеничном стању и произвољној примјени материјалног и процесног права, због чега је у предметном поступку тужбени захтјев апеланата против првотужене у коначници одбијен због недостатка пасивне легитимације. Апеланти сматрају да се у конкретном случају ради о њиховим правима из Анекса 7, те да је Општински суд правилно одлучио када је одговорност првотужене засновао на одредбама Анекса 7 и члана 180 ЗОО-а када за штету насталу смрћу или тјелесном повредом одговара друштвено-политичка заједница чији су органи били дужни да спријече такву штету. Насупрот томе, по мишљењу апеланата, погрешно је позивање Врховног суда на одредбе Устава ФБиХ и одредбе Закона о унутрашњим пословима из чега је изведен закључак да првотужена у конкретном случају није пасивно легитимисана. Такође, навели су да су се током поступка позивали на Декларацију Уједињених народа о основним начелима праведности према жртвама злочина и злоупотребе власти и Европску конвенцију о обештећењу жртава насиља, као међународне документе које је ратификовала и првотужена и према којима постоји одговорност државе по основу друштвене солидарности и правичности према жртвама насиља. Наведене документе је по мишљењу апеланата требало примјенити и у конкретном случају, поготово код чињенице да друготужени нема имовине из које би се накнадила штета апелантима. Надаље апеланти сматрају да је Врховни суд погрешно закључио да је позивање апеланата на други предмет Врховног суда, то јесте одлуку тог суда број Рев-280/05, у којем је била утврђена одштетна одговорност првотужене, непримјењив у конкретном предмету апеланата, будући да се и у наведеном предмету радило о актима насиља и терора. Апеланти су навели да је парнични суд у поступку утврђивања одштетне одговорности овлашћен да утврђује испуњење процесних претпоставки за одговорност за штету, основ одговорности, услове одговорности и обавезу накнаде штете, и с тим у вези да изводи доказе који су од правног значаја за одлуку о тим питањима, као што је то у конкретном случају правилно учинио првостепени суд. Сматрају да су они у неповољнијем положају у ситуацији када је у кривичном

поступку процесуиран и кажњен починилац кривичног дјела, у односу на споменути предмет Врховног суда гдје је починилац кривичног дјела остао непознат, а парнични суд је утврдио да се радило о кривичном дјелу тероризам.

б) Одговор на апелацију

16. Врховни суд је у одговору на апелацију истакао да остаје код разлога датих у одлуци тог суда, те да су тврдње апеланата о повреди права на која су се позвали у апелацији неосноване. Предложено је да се апелација одбије као неоснована.

17. Кантонални суд је у одговору на апелацију навео да одлуком тог суда нису повријеђена права апеланата на која су се позвали у апелацији. Истакнуто је да је тај суд своју одлуку донио правилном примјеном материјалног права дајући за исту разлоге који су наведени у одлуци. Предложено је да се апелација одбије као неоснована.

18. Федерација БиХ је у одговору на апелацију истакла да је Врховни суд у конкретном случају донио правилну и на важећим прописима засновану одлуку. Сматрају да наведеном одлуком нису повријеђена права апеланата на која су се позвали у апелацији, те је предложено да се апелација одбије као неоснована.

V. Релевантни прописи

19. У Анексу 7 Општег оквирног споразума за мир у БиХ релевантне одредбе гласе:

Споразум о избјеглицама и расељеним лицима

Република Босна и Херцеговина, Федерација Босне и Херцеговине и Република Српска ("Стране") договориле су се о сљедећем:

Прво поглавље Заштита

Члан 1. ст. 2. и 3.

Стране ће осигурати да се избјеглицама и расељеним особама омогући сигуран повратак, без ризика од узнемиравања, застрашивања, прогањања или дискриминације, нарочито због њиховог етничког поријекла, вјероисповијести или политичког увјерења.

Стране ће предузети све потребне кораке за спречавање активности, унутар своје територије, које би угрозиле или спријечиле сигуран и добровољан повратак избјеглица и расељених особа. (...)

20. У Уставу Федерације БиХ ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 1/94, 13/97, 16/02, 22/02, 52/02, 60/02, 18/03, 63/03, 9/04, 20/04, 33/04, 71/05, 72/05, 32/07 и 88/08) релевантне одредбе гласе:

II. Људска права и основне слободе

A. Опће одредбе

Члан 2.

Федерација ће осигурати примјену највишег нивоа међународно признатих права и слобода утврђених у документима наведеним у Анексу овог Устава. Посебно:

1) Све особе на територији Федерације уживају права на:

(...)

д) забрану сваке дискриминације засноване на раси, боји коже, полу, језику, религији или вјеровању, политичким или другим увјерењима, националном и социјалном поријеклу;

(...)

III. Подјела надлежности између федералне и кантоналне власти

Члан 2.

Федерална власт и кантони надлежни су за:

а) јамчење и провођење људских права;

b) (...)

21. У **Закону о облигационим односима** ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89; "Службени лист РБиХ" бр. 2/92, 13/93, 13/94 и "Службене новине ФБиХ" бр. 29/03 и 42/11) релевантне одредбе гласе:

Члан 180.

За штету насталу смрћу, тјелесном повредом или оштећењем, односно уништењем имовине физичког лица услед акта насиља или терора, као и приликом јавних демонстрација и манифестација, одговара друштвено-политичка заједница чији су органи по важећим прописима били дужни да спријече такву штету.

Организатори, учесници, подстрекачи и помагачи у актима насиља или терора, јавним демонстрацијама и манифестацијама које су усмјерене на подривање уставом утврђеног друштвеног уређења, немају право на накнаду штете по овом основу.

Друштвено политичка заједница има право и обавезу да захтијева накнаду исплаћеног износа од лица које је штету проузроковало.

То право захтијева у роковима прописаним за застарјелост потраживања накнаде штете.

VI. Допустивост

22. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

23. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о последњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

24. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број 56 0 П 019968 12 Рев од 12. децембра 2013. године, против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, апеланти су оспорену пресуду примили 30. децембра 2013. године, а апелација је поднесена 29. јануара 2014. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

25. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

26. Апеланти побијају оспорене одлуке тврдећи да су им тим одлукама повријеђена права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, затим члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, као и право из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције.

Право на правично суђење

27. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

28. Члан 6 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом.

29. Уставни суд запажа да се у конкретном случају ради о спору грађанскоправне природе у којем су апеланти потраживали накнаду нематеријалне штете, те апеланти у предметном поступку уживају гаранције права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

30. Уставни суд запажа да апеланти оспоравају наведене пресуде редовних судова, тврдећи да су оспорене пресуде донесене на основу погрешно утврђеног чињеничног стања и погрешном примјеном материјалног и процесног права.

31. Уставни суд указује на то да, према пракси Европског суда и Уставног суда, задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене права (види Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допустивости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституира редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је, генерално, задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли су, евентуално, повријеђена или занемарена уставна права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминаторска.

32. Уставни суд ће се, дакле, изузетно упустити у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примјенили позитивноправне прописе, када је очигледно да је у одређеном поступку дошло до произвољног поступања редовног суда, како у поступку утврђивања чињеница, тако и примјене релевантних позитивноправних прописа (види Уставни суд, Одлука број *АП 311/04* од 22. априла 2005. године, став 26). У контексту наведеног, Уставни суд подсјећа и да је у више својих одлука указао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може водити ка једном правичном поступку (види Уставни суд, Одлука број *АП 1293/05* од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље и *mutatis mutandis*, Европски суд, *Анђелковић против Србије*, пресуда од 9. априла 2013. године, тачка 24). Имајући у виду наведено, Уставни суд ће у конкретном случају, с обзиром на питања која апеланти постављају, испитати да ли су оспорене одлуке засноване на произвољно утврђеном чињеничном стању и произвољној примјени права.

33. Уставни суд запажа да су апеланти у конкретном парничном поступку тражили да се првотужена и друготужени обавезу на накнаду штете коју су претрпјели у вези са штетним догађајем од 24. децембра 2002. године у којем је, према утврђењу редовних судова, троје чланова

породице Анђелић смртно страдало и у којем је првоапелант тешко повријеђен. У погледу одговорности првотужене (Федерација БиХ) апеланти су се позвали на одредбе члана 180 ЗОО-а.

34. У контексту наведеног Уставни суд примјећује да је одговорност државе у смислу члана 180 ЗОО-а заснована на два принципа: принципу објективне одговорности и принципу правичности.

35. Наиме, држава се у овом случају не обавезује на накнаду штете због кривице, не тражи се њено доказивање, односно не полази се од претпоставке њеног постојања. ЗОО само захтијева да је штета настала услед терористичког акта који је усмјерен према држави, а не и да је његов извршилац познат и да је за такав акт проглашен одговорним, с обзиром да се на одговорност за штету позива држава, а не сам извршилац терористичког акта. У вези с тим, Уставни суд запажа да ЗОО изричито и не прописује да оштећени може тражити накнаду штете од починиоца акта терора, иако не постоји препрека да то буде и учињено, у складу са општим правилима о одговорности у смислу члана 154 ЗОО-а. Сходно наведеном, одговорност државе за штету услед акта терора у смислу члана 180 ЗОО-а, а тиме и право оштећеног да тражи накнаду штете по овом основу, не заснивају се и не зависе од утврђења да акт терора представља и конкретно кривично дјело, ко је такво дјело починио, те да ли је држава предузела ефективне мјере да би такав акт истражила и евентуално процесуирала и казнила починиоца истог. С обзиром да одговара по принципу објективне одговорности, држава се може ослободити одговорности само ако докаже да је штета настала искључивим дјеловањем оштећеног. Такође, држава се не може позивати на чињеницу да није могла спријечити или отклонити акт терора, јер у сваком моменту мора бити способна да бар спријечи оштећење недужних лица и њихове имовине од аката терора, ако већ сам акт није могла спријечити. У том смислу, у члану 180 ЗОО-а је изричито и наведено да држава одговара за штету коју су њени органи "били дужни" да спријече, а не зато што су њени органи "криви јер штету нису спријечили".

36. Надаље, Уставни суд запажа да ЗОО не дефинише шта се сматра актом терора. Из члана 182 став 2 ЗОО-а произлази да се мора радити о актима насиља и терора који су усмјерени на подривање уставом утврђеног уређења. С обзиром да је акт терора људска радња, која се предузима вољно од лица које у њој учествује, односно које је скривило, тј. приватног лица за чије поступке држава није директно одговорна, одговорност државе у смислу члана 180 ЗОО-а не представља одговорност за другога. У том смислу ово законско рјешење представља погодности на страни оштећеног, који на овај начин избјегава неизвјесност у којој би се нашао када би захтјев за накнаду штете морао истаћи према починиоцу акта терора или лицу које за њега одговара, тј. да ли ће то лице бити откривено, да ли ће против њега бити покренут кривични поступак (у којем, такође, може бити истакнут имовински захтјев), да ли ово лице има имовину из које би штета могла да се надокнади. Слиједом наведеног, произлази да тужбени захтјев за накнаду штете у смислу члана 180 ЗОО-а може бити истакнут одмах по настанку или сазнању за штету независно од тога да ли је кривични поступак покренут против починиоца, односно може бити истакнут у парничном поступку који се упоредо води са кривичним поступком.

37. У вези с позивањем апеланата на сличан предмет Врховног суда, Уставни суд истиче да је у цитираном предмету Врховног суда број Рев-280/05 од 21. марта 2006.

године одбијена као неоснована ревизија тужене Федерације БиХ против пресуде Кантоналног суда којом је Федерација БиХ обавезана да тужиоцу Ф. Р. из Мостара на име накнаде неимовинске штете исплати прецизиране износе. Наведено је да и по мишљењу тог суда околности под којима је 23. фебруара 1996. године повријеђен тужилац могу се подвести под акт насиља или терора који има у виду одредба члана 180 ЗОО-а, кад за штету насталу смрћу или тјелесном повредом предвиђа одговорност друштвено-политичке заједнице (сада државе, ентитета или федералне јединице – кантона) чији су органи били дужни да спријече такву штету. Врховни суд није прихватио ревизионе тврдње Федерације БиХ да конкретни догађај у којем је тужилац претрпио тешку тјелесну повреду не представља акт насиља или терора усмјерен против државе, односно Федерације, већ само атак појединца на тужиоца лично, јер, како је сматрао Врховни суд, према утврђеном чињеничном стању у нижестепеном поступку све околности догађаја, те општа клима у Мостару из тог времена поуздано упућују на правилност закључка нижестепених судова – да је непознато лице напад на тужиоца извршило из политичких побуда у циљу задржавања постојећег стања подјеле града, а против друштвеног поретка утврђеног Уставом државе БиХ и Федерације, те против слободе кретања грађана и права на повратак свих избјеглих и расељених. Врховни суд је закључио да се поступак непознатог учиниоца у конкретном догађају у цијелости може подвести под дефиницију тероризма као намјерног угрожавања Уставом утврђеног државног и друштвеног уређења и сигурности актом насиља којим је створено осјећање несигурности код грађана (члан 125 Кривичног закона СФРЈ који је као преузети републички закон био на снази у то вријеме), те да су федерални (а не кантонални) органи унутрашњих послова били дужни спријечити предметну штету.

38. Уставни суд запажа да је у проведеном парничном поступку утврђено да су апеланти повратници у свој пријератни дом у општини Коњиц у којем су критичног дана када се догодио штетни догађај (24. децембар 2002. године) прослављали свој вјерски празник ког су манифестовали и спољњим знацима (окићени бор) пред својом кућом. У вези с наведеним, Уставни суд запажа да се у конкретном случају ради о правима апеланата која су загарантована Анексом 7, чијим потписивањем се Федерација БиХ обавезала да ће "осигурати да се избјеглицима и расељеним лицима омогући сигуран повратак, без ризика од узнемиравања, застрашивања, прогањања или дискриминације, нарочито због њиховог етничког поријекла, вјероисповијести или политичког увјерења, као и да ће у том смислу предузети све потребне кораке за спречавање активности, унутар своје територије, које би угрозиле или спријечиле сигуран и добровољан повратак избјеглица и расељених лица". Надаље Уставни суд истиче да је Федерација БиХ на основу Устава ФБиХ обавезана да обезбиједи примјену највишег нивоа међународно признатих права и слобода утврђених у документима наведеним у Анексу Устава ФБиХ, међу којима је и Европска конвенција, те да су федерална власт и кантони обавезани да јамче и проводе људска права (члан II.A. 2 и члан III.2 Устава ФБиХ). Надаље, Уставни суд запажа да су редовни судови утврдили да се у радњама друготуженог стичу обиљежја акта насиља и терора које подразумева члан 180 ЗОО-а. Уставни суд истиче да је Врховни суд у проведеном поступку у коначници одбио тужбени захтјев апеланата за накнаду штете због недостатка пасивне легитимације на страни првотужене

Федерације БиХ образлажући то одредбама Устава ФБиХ којим је регулисана надлежност Федерације БиХ, односно кантона. Насупрот томе, Општински суд је својом одлуком усвојио тужбени захтјев апеланата против Федерације БиХ која је солидарно са друготуженим обавезана да апелантима накнади потраживану штету. При томе, Уставни суд запажа да је Општински суд за своје закључке дао детаљна образложења која Уставни суд не сматра произвољним.

39. Имајући у виду наведено, Уставни суд закључује да је предметни акт насиља и терора био усмјерен против саме Федерације БиХ, односно њеног Уставом утврђеног друштвеног поретка, те права грађана загарантованих Уставом и Анексом 7 посебно имајући у виду право на одрживи повратак свих избјеглих и расељених лица у предратне домове, те слободу религије, укључујући приватно и јавно вјероисповиједање. Полазећи од одредаба члана 180 ЗОО-а којим је прописана објективна одговорност државе у случају настанка штете услед акта насиља или терора усмјереног према држави, те да се одговорност државе у том случају не заснива и не зависи од утврђења да акт терора представља и конкретно кривично дјело, а имајући у виду посебне околности конкретног случаја у ком су актом насиља или терора нарушена права апеланата за која јамчи и одговара Федерација БиХ сходно Уставу ФБиХ и Анексу 7, Уставни суд закључује да је Врховни суд, у околностима конкретног случаја и поред околности да је и сам констатовао да ЗОО веже одговорност државе за акте терора и насиља, а не само за кривично дјело тероризам, произвољно примијенио важеће прописе када је, заснивајући своју одлуку на одредбама Устава ФБиХ којим је регулисана надлежност Федерације БиХ односно кантона, а занемарујући обавезе које је Федерација преузела у вези са Анексом 7 као и одредбе Устава БиХ из којих произилази да се Федерација обавезала "да ће осигурати примјену највишег нивоа међународно признатих права и слобода" и да је, према члану 2 Устава ФБиХ наведено и у њеној надлежности, Федерацију БиХ екскулирао од објективне одговорности за насталу штету. Стога је по оцјени Уставног суда у конкретном случају повријеђено право апеланата на правично суђење загарантовано чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције.

40. Уставни суд закључује да је Врховни суд оспореном одлуком произвољно примијенио важеће прописе када је првотужену екскулирао од објективне одговорности за насталу штету, а у вези са Анексом 7, због чега је у конкретном случају повријеђено право апеланата на правично суђење загарантовано чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције.

41. С обзиром на специфичне околности конкретног случаја, на чињеницу да се штетни догађај догодио 2002. године, а да апеланти још увијек нису добили коначну одлуку, Уставни суд сматра цјелисходним наложити Врховном суду да, сходно члану 72 став (4) Правила Уставног суда у року од два мјесеца од дана достављања ове одлуке, донесе одлуку у складу са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције.

Остали наводи

42. У односу на наводе апеланата о повреди права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и права на недискриминацију из члана II/4 Устава Босне и

Херцеговине и члана 14 Европске конвенције, Уставни суд сматра да, с обзиром на претходни закључак о повреди права на правично суђење, није неопходно посебно разматрати остале апелационе наводе.

VIII. Закључак

43. Уставни суд закључује да постоји повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када је редовни суд произвољно примијенио важеће прописе и првотужену екскулирао од објективне одговорности за насталу штету.

44. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

45. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мирсад Ћеман, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj AP 466/14, rješavajući apelaciju **Marinka Andelića i dr.**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik
Mato Tadić, potpredsjednik
Zlatko M. Knežević, potpredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudija
Seada Palavrić, sutkinja
na sjednici održanoj 11. januara 2017. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Marinka Andelića, Ruže Andelić, Luce Kaleb, Ivanke Medunić, Ljubice Kralj, Šime Andrić, Ivana Andelića, Mire Andelić, Anđe Stojanović i Ive Stojanović.**

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 56 0 P 019968 12 Rev od 12. decembra 2013. godine.

Predmet se vraća Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine koji je dužan po hitnom postupku donijeti novu odluku, u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine da, u skladu sa članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od dva mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE**I. Uvod**

1. Marinko Anđelić, Ruža Anđelić, Luca Kaleb, Ivanka Medunić, Ljubica Kralj, Šima Anđrić, Ivan Anđelić, Mira Anđelić, Anda Stojanović i Iva Stojanović (u daljnjem tekstu: apelanti), koje zastupa Davor Šilić, advokat iz Mostara, podnijeli su 29. januara 2014. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Presude Vrhovnog suda Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 56 0 P 019968 12 Rev od 12. decembra 2013. godine i Presude Kantonalnog suda u Mostaru (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 56 0 P 019968 11 Gž od 7. juna 2012. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda od Vrhovnog suda i Kantonalnog suda kao i od Moamera Topalovića (u daljnjem tekstu: drugotuženi) zatraženo je 20. jula 2016. godine da dostave odgovore na apelaciju, a 27. decembra 2016. godine od Federacije BiH je zatraženo da dostavi odgovor na apelaciju.

3. Vrhovni i Kantonalni sud su dostavili odgovore na apelaciju 27. jula, odnosno 17. augusta 2016. godine, dok drugotuženi nije odgovorio. Federacija BiH je odgovor na apelaciju dostavila 29. decembra 2016. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Presudom Općinskog suda u Konjicu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 07 56 P 019968 08 P od 24. januara 2011. godine obavezani su Federacija BiH (u daljnjem tekstu: prvotužena) i drugotuženi da solidarno isplate apellantu Marinku Anđeliću precizirane novčane iznose na ime duševnih bolova zbog gubitka oca i sestara, zatim naknade štete zbog umanjenja opće životne aktivnosti i naknade štete zbog pretrpljenog straha i bola. Istom presudom tuženi su obavezani ostalim apellantima (osim mldb. Ive Stojanović) solidarno naknaditi precizirane novčane iznose na ime duševnih bolova zbog gubitka bliskog srodnika. U odnosu na mldb. Ivu Stojanović tužbeni zahtjev je u cijelosti odbijen kao neosnovan. Navedenom presudom tuženi su obavezani apellantima naknaditi troškove parničnog postupka u preciziranom iznosu. U odnosu na državu BiH istom presudom odlučeno je da se tužba smatra povučenom.

6. U obrazloženju presude Općinski sud je istakao da je predmet konkretnog spora zahtjev apelanata za naknadu nematerijalne štete u vidu duševnih bolova zbog smrti bliskih srodnika, a apellanta Marinka Anđelića i za naknadu nematerijalne štete u vidu duševnih bolova zbog umanjenja opće životne aktivnosti i pretrpljenog straha i bola. Dalje je navedeno da se zahtjev zasniva na činjenici da je drugotuženi u događaju od 24. decembra 2002. godine lišio života tri bliska srodnika apelanata i teško tjelesno povrijedio apellanta Marinka Anđelića, zbog čega apellant trpe duševne bolove, a apellant Marinko Anđelić i strah i fizički bol. Nadalje je istaknuto da je drugotuženi pravomoćnom Presudom Vrhovnog suda broj Kž-414/03 od 21. januara 2004. godine oglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora na trajanju od 35 godina zbog počinjenog krivičnog djela ubistvo iz vjerskih i nacionalnih pobuda iz člana 171. stav 2. tačka 4) Krivičnog zakona FBiH (u daljnjem tekstu: KZFBiH).

7. U odnosu na prigovor prvotužene da ona nije pasivno legitimirana (odnosno da za naknadu štete apellantima u konkretnom slučaju mogu odgovarati jedino kantonalne vlasti

Hercegovačko-neretvanskog kantona), Općinski sud je zaključio da su takvi navodi neosnovani pozivajući se na Aneks 7 Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH (u daljnjem tekstu: Aneks 7). Istaknuto je da su se strane potpisnice tog sporazuma, to jeste BiH, prvotužena i RS dogovorile da sve izbjeglice i prognanici imaju pravo slobodno se vratiti u svoje domove uz obavezu potpisnica da osiguraju navedenim licima siguran povratak bez rizika od uznemiravanja, zastrašivanja, proganjanja ili diskriminacije, naročito zbog njihovog etničkog porijekla, vjeroispovijesti ili političkog uvjerenja. Nadalje je istaknuto da je članom II.A.2. (Ljudska prava i slobode) Ustava Federacije BiH prvotužena obavezana da osigura primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda među kojima su, pored ostalog, i pravo na zabranu diskriminacije, zasnovana na, između ostalog, religiji ili vjerovanju, slobodi religije itd. Također, navedeno je da je članom III.2. (Podjela ovlasti između federalne i kantonalne vlasti) Ustava Federacije BiH utvrđeno da federalna vlast i kantoni, između ostalog, jamče i provođenje ljudskih prava. Općinski sud je zaključio da iz utvrđenog činjeničnog stanja proizlazi da postupak drugotuženog predstavlja akt nasilja i terora jer se pod terorističkim aktima podrazumijevaju akti nasilja koji su izvršeni iz političkih pobuda i neselektivnim izborom žrtava. Naveo je da iz iskaza drugotuženog kojeg je dao u krivičnom postupku proizlazi da je zbog osjećaja nepravde prema muslimanima u svijetu, BiH i Mostaru odlučio da javnosti skrene pažnju na istu, te je stoga odlučio da zaplaši neku hrvatsku povratničku porodicu na Božić. Stoga je kao predmet napada probrao kuću pred kojom je bila okićena jelka jer je tako zasigurno znao da se u njoj nalaze Hrvati. Po ocjeni Općinskog suda predmet napada je bila sama država BiH, odnosno prvotužena kao entitet države BiH i njen poredak utvrđen Ustavom, te prava građana zagarantirana Ustavom i Aneksom 7, kao što je pravo na održivi povratak svih izbjeglih i raseljenih lica u predratne domove, te sloboda religije, uključujući privatno i javno vjeroispovijedanje. Imajući u vidu citirane odredbe Aneksa 7 i Ustava FBiH, Općinski sud je zaključio da su u nadležnosti prvotužene suzbijanje i sprečavanje nasilja i terorizma kao i zaštita prava povratnika, te je prvotuženu na osnovu člana 180. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO), a drugotuženog na osnovu člana 154. stav 1, čl. 155, 158. ZOO-a u skladu sa članom 206. ZOO-a, obavezao da apellantima solidarno naknade nastalu štetu.

8. Presudom Kantonalnog suda broj 56 0 P 019968 11 Gž od 7. juna 2012. godine žalba prvotužene je uvažena i prvostepena presuda preinačena tako što je tužbeni zahtjev apelanata u odnosu na prvotuženu u cijelosti odbijen. Istom presudom žalba drugotuženog je odbijena i prvostepena presuda je u odnosu na drugotuženog potvrđena.

9. U obrazloženju presude Kantonalni sud je u odnosu na tužbeni zahtjev apelanata protiv prvotužene izrazio pravni stav da budući da je sud u parničnom postupku u skladu sa odredbom člana 12. stav 3. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP) u pogledu postojanja krivičnog djela i krivične odgovornosti vezan za pravomoćnu presudu krivičnog suda kojom je optuženi oglašen krivim, te budući da je drugotuženi u konkretnom slučaju oglašen krivim za krivično djelo ubistvo iz vjerskih i nacionalnih pobuda iz člana 171. stav 2. tačka 4) KZFBiH, a ne za krivično djelo terorizam, stoga, po ocjeni tog suda, prvotužena u smislu člana 180. ZOO-a nije pasivno legitimirana. Kantonalni sud je smatrao da bi prvotužena bila pasivno legitimirana samo pod uvjetom da je u krivičnom postupku utvrđeno da je drugotuženi počinio krivično djelo terorizam iz člana 146. KZFBiH i da su zbog tog krivičnog djela apellant pretrpjeli nematerijalnu štetu.

10. Protiv navedene presude Kantonalnog suda apelanti su podnijeli reviziju Vrhovnom sudu koji je Presudom broj 56 0 P 019968 12 Rev od 12. decembra 2013. godine reviziju odbio kao neosnovanu.

11. U obrazloženju presude Vrhovni sud je naveo da je u konkretnoj fazi revizionog postupka sporno pravno pitanje da li je prvotužena pasivno legitimirana za naknadu štete koju su apelanti pretrpjeli u vezi sa štetnim događajem od 24. decembra 2002. godine. Istaknuto je da je odredbama člana 180. stav 1. ZOO-a regulirano da za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem, odnosno uništenjem imovine fizičkog lica uslijed akata nasilja ili terora, kao i prilikom javnih manifestacija i demonstracija, odgovara država čiji su organi po važećim propisima bili dužni da spriječe konkretnu akte terora i nasilja. Dakle, kako je smatrao Vrhovni sud, zakon veže odgovornost države za akte terora i nasilja, a ne samo za krivično djelo terorizam, na što su apelanti u reviziji osnovano ukazali. Način izvršenja krivičnog djela od drugotuženog, kada bez ikakvog povoda od žrtava, čak i ne poznavajući ih, lišava života tri člana porodice Anđelić i jednog člana teško povređuje, može se u širem smislu, po ocjeni Vrhovnog suda, podvesti pod akte terora i nasilja. Vrhovni sud je smatrao da je u takvoj situaciji ključno pitanje za utvrđivanje pasivne legitimacije prvotužene, u skladu sa članom 180. stav 1. ZOO-a, da li su njeni organi po važećim propisima bili dužni da spriječe konkretne akte terora i nasilja.

12. Vrhovni sud je utvrdio da u skladu sa odredbom člana III.1. tačka g) Ustava FBiH u isključivoj nadležnosti prvotužene je suzbijanje međunarodnog i međukantonalnog kriminala, posebno terorizma, neovlaštene trgovine drogom i organiziranog kriminala, te saradnja sa Interpolom, a odredbom člana III.4. a) Ustava FBiH je propisano da kantonima pripadaju sva ovlaštenja koja nisu izričito dodijeljena federalnoj vlasti, a posebno uspostava i nadziranje snaga policije. Nadalje je utvrđeno da je odredbom člana 2. Zakona o unutrašnjim poslovima FBiH propisano da su unutrašnji poslovi iz nadležnosti Federalnog ministarstva pored ostalog sprečavanje i otkrivanje krivičnog djela terorizam. Nadalje je utvrđeno da je odredbom člana 3. istog zakona propisano da se "terorizam" odnosi na "terorizam" kako je definiran u KZFBiH, dakle, kako je zaključio Vrhovni sud, samo na krivično djelo terorizam iz člana 146. KZFBiH. Iz navedenog Vrhovni sud je zaključio da nije u nadležnosti organa prvotužene da sprečavaju akte terora i nasilja koji istovremeno ne predstavljaju krivično djelo terorizam, pa prvotužena nije pasivno legitimirana za naknadu štete koja je nastala uslijed takvih akata terora i nasilja.

13. U odnosu na pozivanje apelanata na stav Vrhovnog suda koji je zauzeo u Presudi tog suda broj Rev-280/05 od 21. marta 2006. godine, Vrhovni sud je utvrdio da navedeni stav nije primjenjiv na konkretan slučaj. Vrhovni sud je istakao da je u spomenutom predmetu utvrđeno da je šteta nastala kao posljedica krivičnog djela terorizam, a ne samo akata terora i nasilja koji se ne mogu podvesti pod krivično djelo terorizam.

14. Vrhovni sud je, također, utvrdio, da u slučaju kada bi se i prihvatio stav revizije apelanata da bi u skladu sa međunarodnim pravom po principu društvene solidarnosti i pravičnosti, u situaciji kada se naknada štete ne bi mogla dobiti od neposrednog počinioca štete, postojala odgovornost države za naknadu takve štete, opet bi izostala pasivna legitimacija prvotužene kao entiteta u sastavu države BiH.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

15. Apelanti smatraju da im je osporenim presudama prekršeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu:

Evropska konvencija), pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i pravo na zabranu diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije. Kršenje navedenih prava apelanti vide u pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju i proizvoljnoj primjeni materijalnog i procesnog prava, zbog čega je u predmetnom postupku tužbeni zahtjev apelanata protiv prvotužene u konačnici odbijen zbog nedostatka pasivne legitimacije. Apelanti smatraju da se u konkretnom slučaju radi o njihovim pravima iz Aneksa 7, te da je Općinski sud pravilno odlučio kada je odgovornost prvotužene zasnovao na odredbama Aneksa 7 i člana 180. ZOO-a kada za štetu nastalu smrću ili tjelesnom povredom odgovara društveno-politička zajednica čiji su organi bili dužni spriječiti takvu štetu. Nasuprot tome, po mišljenju apelanata, pogrešno je pozivanje Vrhovnog suda na odredbe Ustava FBiH i odredbe Zakona o unutrašnjim poslovima iz čega je izveden zaključak da prvotužena u konkretnom slučaju nije pasivno legitimirana. Također, naveli su da su se tokom postupka pozivali na Deklaraciju Ujedinjenih naroda o osnovnim načelima pravednosti prema žrtvama zločina i zloupotrebe vlasti i Evropsku konvenciju o obeštećenju žrtava nasilja, kao međunarodne dokumente koje je ratificirala i prvotužena i prema kojima postoji odgovornost države po osnovu društvene solidarnosti i pravičnosti prema žrtvama nasilja. Navedene dokumente je po mišljenju apelanata trebalo primijeniti i u konkretnom slučaju, pogotovo kod činjenice da drugotuženi nema imovine iz koje bi se naknadila šteta apellantima. Nadalje apelanti smatraju da je Vrhovni sud pogrešno zaključio da je pozivanje apelanata na drugi predmet Vrhovnog suda, to jeste odluku tog suda broj Rev-280/05, u kojem je bila utvrđena odštetna odgovornost prvotužene, neprimjenjiv u konkretnom predmetu apelanata, budući da se i u navedenom predmetu radilo o aktima nasilja i terora. Apelanti su naveli da je parnični sud u postupku utvrđivanja odštetne odgovornosti ovlašten da utvrđuje ispunjenje procesnih pretpostavki za odgovornost za štetu, osnov odgovornosti, uvjete odgovornosti i obavezu naknade štete, i s tim u vezi da izvodi dokaze koji su od pravnog značaja za odluku o tim pitanjima, kao što je to u konkretnom slučaju pravilno učinio prvostepeni sud. Smatraju da su oni u nepovoljnijem položaju u situaciji kada je u krivičnom postupku procesuiran i kažnjen počinitelj krivičnog djela, u odnosu na spomenuti predmet Vrhovnog suda gdje je počinitelj krivičnog djela ostao nepoznat, a parnični sud je utvrdio da se radilo o krivičnom djelu terorizam.

b) Odgovor na apelaciju

16. Vrhovni sud je u odgovoru na apelaciju istakao da ostaje kod razloga datih u odluci tog suda, te da su tvrdnje apelanata o povredi prava na koja su se pozvali u apelaciji neosnovane. Predloženo je da se apelacija odbije kao neosnovana.

17. Kantonalni sud je u odgovoru na apelaciju naveo da odlukom tog suda nisu povrijeđena prava apelanata na koja su se pozvali u apelaciji. Istaknuto je da je taj sud svoju odluku donio pravilnom primjenom materijalnog prava dajući za istu razloge koji su navedeni u odluci. Predloženo je da se apelacija odbije kao neosnovana.

18. Federacija BiH je u odgovoru na apelaciju istakla da je Vrhovni sud u konkretnom slučaju donio pravilnu i na važećim propisima zasnovanu odluku. Smatraju da navedenom odlukom nisu povrijeđena prava apelanata na koja su se pozvali u apelaciji, te je predloženo da se apelacija odbije kao neosnovana.

V. Relevantni propisi

19. U **Aneksu 7 Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH** relevantne odredbe glase:

Sporazum o izbjeglicama i raseljenim licima

Republika Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska ("Strane") dogovorile su se o sljedećem:

**Prvo poglavlje
Zaštita****Član 1. st. 2. i 3.**

Strane će osigurati da se izbjeglicama i raseljenim osobama omogući siguran povratak, bez rizika od uznemiravanja, zastrašivanja, proganjanja ili diskriminacije, naročito zbog njihovog etničkog porijekla, vjeroispovijesti ili političkog uvjerenja.

Strane će preduzeti sve potrebne korake za sprečavanje aktivnosti, unutar svoje teritorije, koje bi ugrozile ili spriječile siguran i dobrovoljan povratak izbjeglica i raseljenih osoba. (...)

20. U **Ustavu Federacije BiH** ("Službene novine Federacije BiH" br. 1/94, 13/97, 16/02, 22/02, 52/02, 60/02, 18/03, 63/03, 9/04, 20/04, 33/04, 71/05, 72/05, 32/07 i 88/08) relevantne odredbe glase:

II. Ljudska prava i osnovne slobode**A. Opće odredbe****Član 2.**

Federacija će osigurati primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda utvrđenih u dokumentima navedenim u Aneksu ovog Ustava. Posebno:

1) *Sve osobe na teritoriji Federacije uživaju prava na:*

(...)

d) *zabranu svake diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, polu, jeziku, religiji ili vjerovanju, političkim ili drugim uvjerenjima, nacionalnom i socijalnom porijeklu;*

(...)

III. Podjela nadležnosti između federalne i kantonalne vlasti**Član 2.**

Federalna vlast i kantoni nadležni su za:

a) *jamčenje i provođenje ljudskih prava;*

b) (...)

21. U **Zakonu o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89; "Službeni list RBiH" br. 2/92, 13/93, 13/94 i "Službene novine FBiH" br. 29/03 i 42/11) relevantne odredbe glase:

Član 180.

Za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem, odnosno uništenjem imovine fizičkog lica usljed akta nasilja ili terora, kao i prilikom javnih demonstracija i manifestacija, odgovara društveno-politička zajednica čiji su organi po važećim propisima bili dužni da spriječe takvu štetu.

Organizatori, učesnici, podstrekači i pomagači u aktima nasilja ili terora, javnim demonstracijama i manifestacijama koje su usmjerene na podrivanje ustavom utvrđenog društvenog uređenja, nemaju pravo na naknadu štete po ovom osnovu.

Društveno politička zajednica ima pravo i obavezu da zahtijeva naknadu isplaćenog iznosa od lica koje je štetu prouzrokovalo.

To pravo zastarijeva u rokovima propisanim za zastarjelost potraživanja naknade štete.

VI. Dopustivost

22. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu

predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

23. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

24. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 56 0 P 019968 12 Rev od 12. decembra 2013. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, apelanti su osporenu presudu primili 30. decembra 2013. godine, a apelacija je podnesena 29. januara 2014. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

25. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

26. Apelanti pobijaju osporene odluke tvrdeći da su im tim odlukama povrijeđena prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, zatim člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, kao i pravo iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

27. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) *Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.*

28. Član 6. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom.

29. Ustavni sud zapaža da se u konkretnom slučaju radi o sporu građanskopravne prirode u kojem su apelanti potraživali naknadu nematerijalne štete, te apelanti u predmetnom postupku uživaju garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

30. Ustavni sud zapaža da apelanti osporavaju navedene presude redovnih sudova, tvrdeći da su osporene presude donesene na osnovu pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešnom primjenom materijalnog i procesnog prava.

31. Ustavni sud ukazuje na to da, prema praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li su,

eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

32. Ustavni sud će se, dakle, izuzetno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise, kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovnog suda, kako u postupku utvrđivanja činjenica, tako i primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. aprila 2005. godine, stav 26). U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka jednom pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 1293/05 od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje i *mutatis mutandis*, Evropski sud, *Andelković protiv Srbije*, presuda od 9. aprila 2013. godine, tačka 24). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelanti postavljaju, ispitati da li su osporene odluke zasnovane na proizvoljno utvrđenom činjeničnom stanju i proizvoljnoj primjeni prava.

33. Ustavni sud zapaža da su apelanti u konkretnom parničnom postupku tražili da se prvotužena i drugotuženi obavežu na naknadu štete koju su pretrpjeli u vezi sa štetnim događajem od 24. decembra 2002. godine u kojem je, prema utvrđenju redovnih sudova, troje članova porodice Andelić smrtno stradalo i u kojem je prvoapelant teško povrijeđen. U pogledu odgovornosti prvotužene (Federacija BiH) apelanti su se pozvali na odredbe člana 180. ZOO-a.

34. U kontekstu navedenog Ustavni sud primjećuje da je odgovornost države u smislu člana 180. ZOO-a zasnovana na dva principa: principu objektivne odgovornosti i principu pravičnosti.

35. Naime, država se u ovom slučaju ne obavezuje na naknadu štete zbog krivice, ne traži se njeno dokazivanje, odnosno ne polazi se od pretpostavke njenog postojanja. ZOO samo zahtijeva da je šteta nastala uslijed terorističkog akta koji je usmjeren prema državi, a ne i da je njegov izvršilac poznat i da je za takav akt proglašen odgovornim, s obzirom da se na odgovornost za štetu poziva država, a ne sam izvršilac terorističkog akta. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da ZOO izričito i ne propisuje da oštećeni može tražiti naknadu štete od počinioca akta terora, iako ne postoji prepreka da to bude i učinjeno, u skladu sa općim pravilima o odgovornosti u smislu člana 154. ZOO-a. Shodno navedenom, odgovornost države za štetu uslijed akta terora u smislu člana 180. ZOO-a, a time i pravo oštećenog da traži naknadu štete po ovom osnovu, ne zasnivaju se i ne zavise od utvrđenja da akt terora predstavlja i konkretno krivično djelo, ko je takvo djelo počinio, te da li je država preduzela efektivne mjere da bi takav akt istražila i eventualno procesuirala i kaznila počinioca istog. S obzirom da odgovara po principu objektivne odgovornosti, država se može osloboditi odgovornosti samo ako dokaže da je šteta nastala isključivim djelovanjem oštećenog. Također, država se ne može pozivati na činjenicu da nije mogla spriječiti ili otkloniti akt terora, jer u svakom momentu mora biti sposobna da bar spriječi oštećenje nedužnih lica i njihove imovine od akata terora, ako već sam akt nije mogla spriječiti. U tom smislu, u članu 180. ZOO-a je izričito i navedeno da država odgovara za štetu koju su njeni organi "bili dužni" spriječiti, a ne zato što su njeni organi "krivi jer štetu nisu spriječili".

36. Nadalje, Ustavni sud zapaža da ZOO ne definira šta se smatra aktom terora. Iz člana 182. stav 2. ZOO-a proizlazi da se mora raditi o aktima nasilja i terora koji su usmjereni na podiranje ustavom utvrđenog uređenja. S obzirom da je akt

terora ljudska radnja, koja se preduzima voljno od lica koje u njoj učestvuje, odnosno koje je skrivilo, tj. privatnog lica za čije postupke država nije direktno odgovorna, odgovornost države u smislu člana 180. ZOO-a ne predstavlja odgovornost za drugoga. U tom smislu ovo zakonsko rješenje predstavlja pogodnosti na strani oštećenog, koji na ovaj način izbjegava neizvjesnost u kojoj bi se našao kada bi zahtjev za naknadu štete morao istaći prema počiniocu akta terora ili licu koje za njega odgovara, tj. da li će to lice biti otkriveno, da li će protiv njega biti pokrenut krivični postupak (u kojem, također, može biti istaknut imovinski zahtjev), da li ovo lice ima imovinu iz koje bi šteta mogla da se nadoknadi. Slijedom navedenog, proizlazi da tužbeni zahtjev za naknadu štete u smislu člana 180. ZOO-a može biti istaknut odmah po nastanku ili saznanju za štetu nezavisno od toga da li je krivični postupak pokrenut protiv počinioca, odnosno može biti istaknut u parničnom postupku koji se uporedo vodi sa krivičnim postupkom.

37. U vezi s pozivanjem apelanata na sličan predmet Vrhovnog suda, Ustavni sud ističe da je u citiranom predmetu Vrhovnog suda broj Rev-280/05 od 21. marta 2006. godine odbijena kao neosnovana revizija tužene Federacije BiH protiv presude Kantonalnog suda kojom je Federacija BiH obavezana da tužitelju F. R. iz Mostara na ime naknade neimovinske štete isplati precizirane iznose. Navedeno je da i po mišljenju tog suda okolnosti pod kojima je 23. februara 1996. godine povrijeđen tužitelj mogu se podvesti pod akt nasilja ili terora koji ima u vidu odredba člana 180. ZOO-a, kad za štetu nastalu smrću ili tjelesnom povredom predviđa odgovornost društveno-političke zajednice (sada države, entiteta ili federalne jedinice – kantona) čiji su organi bili dužni da spriječe takvu štetu. Vrhovni sud nije prihvatio revizione tvrdnje Federacije BiH da konkretni događaj u kojem je tužitelj pretrpio tešku tjelesnu povredu ne predstavlja akt nasilja ili terora usmjeren protiv države, odnosno Federacije, već samo atak pojedinca na tužitelja lično, jer, kako je smatrao Vrhovni sud, prema utvrđenom činjeničnom stanju u nižestepenom postupku sve okolnosti događaja, te opća klima u Mostaru iz tog vremena pouzdano upućuju na pravilnost zaključka nižestepenih sudova – da je nepoznato lice napad na tužitelja izvršilo iz političkih pobuda u cilju zadržavanja postojećeg stanja podjele grada, a protiv društvenog poretka utvrđenog Ustavom države BiH i Federacije, te protiv slobode kretanja građana i prava na povratak svih izbjeglih i raseljenih. Vrhovni sud je zaključio da se postupak nepoznatog učinioca u konkretnom događaju u cijelosti može podvesti pod definiciju terorizma kao namjernog ugrožavanja Ustavom utvrđenog državnog i društvenog uređenja i sigurnosti aktom nasilja kojim je stvoreno osjećanje nesigurnosti kod građana (član 125. Krivičnog zakona SFRJ koji je kao preuzeti republički zakon bio na snazi u to vrijeme), te da su federalni (a ne kantonalni) organi unutrašnjih poslova bili dužni spriječiti predmetnu štetu.

38. Ustavni sud zapaža da je u provedenom parničnom postupku utvrđeno da su apelanti povratnici u svoj prijeratni dom u općini Konjic u kojem su kritičnog dana kada se dogodio štetni događaj (24. decembar 2002. godine) proslavljali svoj vjerski praznik kojeg su manifestirali i spoljnjim znacima (okićeni bor) pred svojom kućom. U vezi s navedenim, Ustavni sud zapaža da se u konkretnom slučaju radi o pravima apelanata koja su zagarantirana Aneksom 7, čijim potpisivanjem se Federacija BiH obavezala da će "osigurati da se izbjeglicama i raseljenim licima omogući siguran povratak, bez rizika od uznemiravanja, zastrašivanja, proganjanja ili diskriminacije, naročito zbog njihovog etničkog porijekla, vjeroispovijesti ili političkog uvjerenja, kao i da će u tom smislu preduzeti sve potrebne korake za sprečavanje aktivnosti, unutar svoje teritorije, koje bi ugrozile ili spriječile siguran i dobrovoljan

povratak izbjeglica i raseljenih lica". Nadalje Ustavni sud ističe da je Federacija BiH na osnovu Ustava FBiH obavezana da osigura primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda utvrđenih u dokumentima navedenim u Aneksu Ustava FBiH, među kojima je i Evropska konvencija, te da su federalna vlast i kantoni obavezani da jamče i provode ljudska prava (član II.A. 2. i član III.2. Ustava FBiH). Nadalje, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi utvrdili da se u radnjama drugotuženog stiču obilježja akta nasilja i terora koje podrazumijeva član 180. ZOO-a. Ustavni sud ističe da je Vrhovni sud u provedenom postupku u konačnici odbio tužbeni zahtjev apelanata za naknadu štete zbog nedostatka pasivne legitimacije na strani prvotuzene Federacije BiH obrazlažući to odredbama Ustava FBiH kojim je regulirana nadležnost Federacije BiH, odnosno kantona. Nasuprot tome, Općinski sud je svojom odlukom usvojio tužbeni zahtjev apelanata protiv Federacije BiH koja je solidarno sa drugotuženim obavezana da apellantima naknadi potraživanu štetu. Pri tome, Ustavni sud zapaža da je Općinski sud za svoje zaključke dao detaljna obrazloženja koja Ustavni sud ne smatra proizvoljnim.

39. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je predmetni akt nasilja i terora bio usmjeren protiv same Federacije BiH, odnosno njenog Ustavom utvrđenog društvenog poretka, te prava građana zagarantiranih Ustavom i Aneksom 7 posebno imajući u vidu pravo na održivi povratak svih izbjeglih i raseljenih lica u predratne domove, te slobodu religije, uključujući privatno i javno vjeroispovijedanje. Polazeći od odredaba člana 180. ZOO-a kojim je propisana objektivna odgovornost države u slučaju nastanka štete uslijed akta nasilja ili terora usmjerenog prema državi, te da se odgovornost države u tom slučaju ne zasniva i ne zavisi od utvrđenja da akt terora predstavlja i konkretno krivično djelo, a imajući u vidu posebne okolnosti konkretnog slučaja u kojem su aktom nasilja ili terora narušena prava apelanata za koja jamči i odgovara Federacija BiH shodno Ustavu FBiH i Aneksu 7, Ustavni sud zaključuje da je Vrhovni sud, u okolnostima konkretnog slučaja i pored okolnosti da je i sam konstatirao da ZOO veže odgovornost države za akte terora i nasilja, a ne samo za krivično djelo terorizam, proizvoljno primijenio važeće propise kada je, zasnivajući svoju odluku na odredbama Ustava FBiH kojim je regulirana nadležnost Federacije BiH odnosno kantona, a zanemarujući obaveze koje je Federacija preuzela u vezi sa Aneksom 7. kao i odredbe Ustava BiH iz kojih proizilazi da se Federacija obavezala "da će osigurati primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda" i da je, prema članu 2. Ustava FBiH navedeno i u njenoj nadležnosti, Federaciju BiH ekskulpirao od objektivne odgovornosti za nastalu štetu. Stoga je po ocjeni Ustavnog suda u konkretnom slučaju povrijeđeno pravo apelanata na pravično suđenje zagarantirano članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije.

40. Ustavni sud zaključuje da je Vrhovni sud osporenom odlukom proizvoljno primijenio važeće propise kada je prvotuzenu ekskulpirao od objektivne odgovornosti za nastalu štetu, a u vezi sa Aneksom 7, zbog čega je u konkretnom slučaju povrijeđeno pravo apelanata na pravično suđenje zagarantirano članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije.

41. S obzirom na specifične okolnosti konkretnog slučaja, na činjenicu da se štetni događaj dogodio 2002. godine, a da apellanti još uvijek nisu dobili konačnu odluku, Ustavni sud smatra cjelishodnim naložiti Vrhovnom sudu da, shodno članu 72. stav (4) Pravila Ustavnog suda u roku od dva mjeseca od dana dostavljanja ove odluke, donese odluku u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije.

Ostali navodi

42. U odnosu na navode apelanata o povredi prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i prava na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da, s obzirom na prethodni zaključak o povredi prava na pravično suđenje, nije neophodno posebno razmatrati ostale apelacione navode.

VIII. Zaključak

43. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada je redovni sud proizvoljno primijenio važeće propise i prvotuzenu ekskulpirao od objektivne odgovornosti za nastalu štetu.

44. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

45. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Čeman, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 466/14**, rješavajući apelaciju **Marinka Anđelića i dr.**, na temelju članka VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mirsad Čeman, predsjednik
Mato Tadić, dopredsjednik
Zlatko M. Knežević, dopredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudac
Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 11. siječnja 2017. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Marinka Anđelića, Ruže Anđelić, Luce Kaleb, Ivanke Medunić, Ljubice Kralj, Šime Andrić, Ivana Anđelića, Mire Anđelić, Anđe Stojanović i Ive Stojanović.**

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 56 0 P 019968 12 Rev od 12. prosinca 2013. godine.

Predmet se vraća Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine koji je dužan po hitnom postupku donijeti novu odluku, sukladno članku II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. stavak 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine da, sukladno članku 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od dva mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i

Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Marinko Anđelić, Ruža Anđelić, Luca Kaleb, Ivanka Medunić, Ljubica Kralj, Šima Anđrić, Ivan Anđelić, Mira Anđelić, Anđa Stojanović i Iva Stojanović (u daljnjem tekstu: apelanti), koje zastupa Davor Šilić, odvjetnik iz Mostara, podnijeli su 29. siječnja 2014. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Presude Vrhovnog suda Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 56 0 P 019968 12 Rev od 12. prosinca 2013. godine i Presude Kantonalnog suda u Mostaru (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 56 0 P 019968 11 Gž od 7. lipnja 2012. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda od Vrhovnog suda i Kantonalnog suda kao i od Moamera Topalovića (u daljnjem tekstu: drugotuženi) zatraženo je 20. srpnja 2016. godine da dostave odgovore na apelaciju, a 27. prosinca 2016. godine od Federacije BiH je zatraženo da dostavi odgovor na apelaciju.

3. Vrhovni i Kantonalni sud su dostavili odgovore na apelaciju 27. srpnja, odnosno 17. kolovoza 2016. godine, dok drugotuženi nije odgovorio. Federacija BiH je odgovor na apelaciju dostavila 29. prosinca 2016. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Presudom Općinskog suda u Konjicu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 07 56 P 019968 08 P od 24. siječnja 2011. godine obvezani su Federacija BiH (u daljnjem tekstu: prvotužena) i drugotuženi da solidarno isplate apelantu Marinku Anđeliću precizirane novčane iznose na ime duševnih bolova zbog gubitka oca i sestara, zatim naknade štete zbog umanjenja opće životne aktivnosti i naknade štete zbog pretrpljenog straha i bola. Istom presudom tuženi su obvezani ostalim apellantima (osim mldb. Ive Stojanović) solidarno naknaditi precizirane novčane iznose na ime duševnih bolova zbog gubitka bliskog srodnika. U odnosu na mldb. Ivu Stojanović tužbeni zahtjev je u cijelosti odbijen kao neutemeljen. Navedenom presudom tuženi su obvezani apellantima naknaditi troškove parničnog postupka u preciziranom iznosu. U odnosu na državu BiH istom presudom odlučeno je da se tužba smatra povučenom.

6. U obrazloženju presude Općinski sud je istaknuo da je predmet konkretnog spora zahtjev apelanata za naknadu nematerijalne štete u vidu duševnih bolova zbog smrti bliskih srodnika, a apelanta Marinka Anđelića i za naknadu nematerijalne štete u vidu duševnih bolova zbog umanjenja opće životne aktivnosti i pretrpljenog straha i bola. Dalje je navedeno da se zahtjev temelji na činjenici da je drugotuženi u događaju od 24. prosinca 2002. godine lišio života tri bliska srodnika apelanata i teško tjelesno povrijedio apelanta Marinka Anđelića, zbog čega apelanti trpe duševne bolove, a apelant Marinko Anđelić i strah i fizički bol. Nadalje je istaknuto da je drugotuženi pravomoćnom Presudom Vrhovnog suda broj Kž-414/03 od 21. siječnja 2004. godine oglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 35 godina zbog počinjenog kaznenog djela ubojstvo iz vjerskih i nacionalnih pobuda iz članka 171. stavak 2. točka 4) Kaznenog zakona FBiH (u daljnjem tekstu: KZFBiH).

7. U odnosu na prigovor prvotužene da ona nije pasivno legitimirana (odnosno da za naknadu štete apellantima u konkretnom slučaju mogu odgovarati jedino kantonalne vlasti Hercegovačko-neretvanskog kantona), Općinski sud je zaključio da su takvi navodi neutemeljeni pozivajući se na Aneks 7 Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH (u daljnjem tekstu: Aneks 7). Istaknuto je da su se strane potpisnice tog sporazuma, to jeste BiH, prvotužena i RS dogovorile da sve izbjeglice i prognanici imaju pravo slobodno se vratiti u svoje domove uz obvezu potpisnica da osiguraju navedenim osobama siguran povratak bez rizika od uznemiravanja, zastrašivanja, proganjanja ili diskriminacije, naročito zbog njihovog etničkog podrijetla, vjeroispovijedi ili političkog uvjerenja. Nadalje je istaknuto da je člankom II.A.2. (Ljudska prava i slobode) Ustava Federacije BiH prvotužena obvezana da osigura primjenu najviše razine međunarodno priznatih prava i sloboda među kojima su, pored ostalog, i pravo na zabranu diskriminacije, utemeljena na, između ostalog, religiji ili vjerovanju, slobodi religije itd. Također, navedeno je da je člankom III.2. (Podjela ovlasti između federalne i kantonalne vlasti) Ustava Federacije BiH utvrđeno da federalna vlast i kantoni, između ostalog, jamče i provođenje ljudskih prava. Općinski sud je zaključio da iz utvrđenog činjeničnog stanja proizlazi da postupak drugotuženog predstavlja akt nasilja i terora jer se pod terorističkim aktima podrazumijevaju akti nasilja koji su izvršeni iz političkih pobuda i neselektivnim izborom žrtava. Naveo je da iz iskaza drugotuženog kojeg je dao u kaznenom postupku proizlazi da je zbog osjećaja nepravde prema muslimanima u svijetu, BiH i Mostaru odlučio da javnosti skrene pozornost na istu, te je stoga odlučio da zaplaši neku hrvatsku povratničku obitelj na Božić. Stoga je kao predmet napada probrao kuću pred kojom je bila okićena jelka jer je tako zasigurno znao da se u njoj nalaze Hrvati. Po ocjeni Općinskog suda predmet napada je bila sama država BiH, odnosno prvotužena kao entitet države BiH i njen poredak utvrđen Ustavom, te prava građana zagarantirana Ustavom i Aneksom 7, kao što je pravo na održivi povratak svih izbjeglih i raseljenih lica u predratne domove, te sloboda religije, uključujući privatno i javno vjeroispovijedanje. Imajući u vidu citirane odredbe Aneksa 7 i Ustava FBiH, Općinski sud je zaključio da su u nadležnosti prvotužene suzbijanje i sprečavanje nasilja i terorizma kao i zaštita prava povratnika, te je prvotuženu na temelju članka 180. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO), a drugotuženog na temelju članka 154. stavak 1, čl. 155, 158. ZOO-a sukladno članku 206. ZOO-a, obvezao da apellantima solidarno naknade nastalu štetu.

8. Presudom Kantonalnog suda broj 56 0 P 019968 11 Gž od 7. lipnja 2012. godine priziv prvotužene je uvažen i prvostupanjska presuda preinačena tako što je tužbeni zahtjev apelanata u odnosu na prvotuženu u cijelosti odbijen. Istom presudom priziv drugotuženog je odbijen i prvostupanjska presuda je u odnosu na drugotuženog potvrđena.

9. U obrazloženju presude Kantonalni sud je u odnosu na tužbeni zahtjev apelanata protiv prvotužene izrazio pravni stav da budući da je sud u parničnom postupku sukladno odredbi članka 12. stavak 3. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP) glede postojanja kaznenog djela i kaznene odgovornosti vezan za pravomoćnu presudu kaznenog suda kojom je optuženi oglašen krivim, te budući da je drugotuženi u konkretnom slučaju oglašen krivim za kazneno djelo ubojstvo iz vjerskih i nacionalnih pobuda iz članka 171. stavak 2. točka 4) KZFBiH, a ne za kazneno djelo terorizam, stoga, po ocjeni tog suda, prvotužena u smislu članka 180. ZOO-a nije pasivno legitimirana. Kantonalni sud je smatrao da bi prvotužena bila pasivno legitimirana samo pod uvjetom da je u kaznenom postupku utvrđeno da je drugotuženi počinio kazneno djelo

terorizam iz članka 146. KZFBiH i da su zbog tog kaznenog djela apelanti pretrpjeli nematerijalnu štetu.

10. Protiv navedene presude Kantonalnog suda apelanti su podnijeli reviziju Vrhovnom sudu koji je Presudom broj 56 0 P 019968 12 Rev od 12. prosinca 2013. godine reviziju odbio kao neutemeljenu.

11. U obrazloženju presude Vrhovni sud je naveo da je u konkretnoj fazi revizijskog postupka sporno pravno pitanje je li prvotuzena pasivno legitimirana za naknadu štete koju su apelanti pretrpjeli u svezi sa štetnim događajem od 24. prosinca 2002. godine. Istaknuto je da je odredbama članka 180. stavak 1. ZOO-a regulirano da za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem, odnosno uništenjem imovine fizičkog lica uslijed akata nasilja ili terora, kao i prilikom javnih manifestacija i demonstracija, odgovara država čiji su organi po važećim propisima bili dužni spriječiti takvu štetu. Dakle, kako je smatrao Vrhovni sud, zakon veže odgovornost države za akte terora i nasilja, a ne samo za kazneno djelo terorizam, na što su apelanti u reviziji utemeljeno ukazali. Način izvršenja kaznenog djela od drugotuzenog, kada bez ikakvog povoda od žrtava, čak i ne poznavajući ih, lišava života tri člana obitelji Anđelić i jednog člana teško povređuje, može se u širem smislu, po ocjeni Vrhovnog suda, podvesti pod akte terora i nasilja. Vrhovni sud je smatrao da je u takvoj situaciji ključno pitanje za utvrđivanje pasivne legitimacije prvotuzene, sukladno članku 180. stavak 1. ZOO-a, da li su njezini organi po važećim propisima bili dužni spriječiti konkretne akte terora i nasilja.

12. Vrhovni sud je utvrdio da sukladno odredbi članka III.1. točka g) Ustava FBiH u isključivoj nadležnosti prvotuzene je suzbijanje međunarodnog i međukantonalnog kriminala, posebno terorizma, neovlaštene trgovine drogom i organiziranog kriminala, te suradnja sa Interpolom, a odredbom članka III.4. a) Ustava FBiH je propisano da kantonima pripadaju sve ovlasti koje nisu izričito dodijeljene federalnoj vlasti, a posebno uspostava i nadziranje snaga policije. Nadalje je utvrđeno da je odredbom članka 2. Zakona o unutarnjim poslovima FBiH propisano da su unutarnji poslovi iz nadležnosti Federalnog ministarstva pored ostalog sprečavanje i otkrivanje kaznenog djela terorizam. Nadalje je utvrđeno da je odredbom članka 3. istog zakona propisano da se "terorizam" odnosi na "terorizam" kako je definiran u KZFBiH, dakle, kako je zaključio Vrhovni sud, samo na kazneno djelo terorizam iz članka 146. KZFBiH. Iz navedenog Vrhovni sud je zaključio da nije u nadležnosti organa prvotuzene da sprečavaju akte terora i nasilja koji istodobno ne predstavljaju kazneno djelo terorizam, pa prvotuzena nije pasivno legitimirana za naknadu štete koja je nastala uslijed takvih akata terora i nasilja.

13. U odnosu na pozivanje apelanata na stav Vrhovnog suda koji je zauzeo u Presudi tog suda broj Rev-280/05 od 21. ožujka 2006. godine, Vrhovni sud je utvrdio da navedeni stav nije primjenjiv na konkretni slučaj. Vrhovni sud je istaknuo da je u spomenutom predmetu utvrđeno da je šteta nastala kao posljedica kaznenog djela terorizam, a ne samo akata terora i nasilja koji se ne mogu podvesti pod kazneno djelo terorizam.

14. Vrhovni sud je, također, utvrdio, da u slučaju kada bi se i prihvatio stav revizije apelanata da bi sukladno međunarodnom pravu po principu društvene solidarnosti i pravičnosti, u situaciji kada se naknada štete ne bi mogla dobiti od neposrednog počinitelja štete, postojala odgovornost države za naknadu takve štete, opet bi izostala pasivna legitimacija prvotuzene kao entiteta u sastavu države BiH.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

15. Apelanti smatraju da im je osporenim presudama prekršeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava

Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), pravo na imovinu iz članka II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i pravo na zabranu diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije. Kršenje navedenih prava apelanti vide u pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju i proizvoljnoj primjeni materijalnog i procesnog prava, zbog čega je u predmetnom postupku tužbeni zahtjev apelanata protiv prvotuzene u konačnici odbijen zbog nedostatka pasivne legitimacije. Apelanti smatraju da se u konkretnom slučaju radi o njihovim pravima iz Aneksa 7, te da je Općinski sud pravilno odlučio kada je odgovornost prvotuzene utemeljio na odredbama Aneksa 7 i članka 180. ZOO-a kada za štetu nastalu smrću ili tjelesnom povredom odgovara društveno-politička zajednica čiji su organi bili dužni spriječiti takvu štetu. Nasuprot tome, po mišljenju apelanata, pogrešno je pozivanje Vrhovnog suda na odredbe Ustava FBiH i odredbe Zakona o unutarnjim poslovima iz čega je izveden zaključak da prvotuzena u konkretnom slučaju nije pasivno legitimirana. Također, naveli su da su se tijekom postupka pozivali na Deklaraciju Ujedinjenih naroda o temeljnim načelima pravednosti prema žrtvama zločina i zlouporabe vlasti i Europsku konvenciju o obeštećenju žrtava nasilja, kao međunarodne dokumente koje je ratificirala i prvotuzena i prema kojima postoji odgovornost države po osnovi društvene solidarnosti i pravičnosti prema žrtvama nasilja. Navedene dokumente je po mišljenju apelanata trebalo primijeniti i u konkretnom slučaju, pogotovo kod činjenice da drugotuzeni nema imovine iz koje bi se naknadila šteta apellantima. Nadalje apelanti smatraju da je Vrhovni sud pogrešno zaključio da je pozivanje apelanata na drugi predmet Vrhovnog suda, to jeste odluku tog suda broj Rev-280/05, u kojem je bila utvrđena odštetna odgovornost prvotuzene, neprimjenjiv u konkretnom predmetu apelanata, budući da se i u navedenom predmetu radilo o aktima nasilja i terora. Apelanti su naveli da je parnični sud u postupku utvrđivanja odštetne odgovornosti ovlašten da utvrđuje ispunjenje procesnih pretpostavki za odgovornost za štetu, osnovu odgovornosti, uvjete odgovornosti i obvezu naknade štete, i s tim u svezi da izvodi dokaze koji su od pravnog značaja za odluku o tim pitanjima, kao što je to u konkretnom slučaju pravilno učinio prvostupanjski sud. Smatraju da su oni u nepovoljnijem položaju u situaciji kada je u kaznenom postupku procesuiran i kažnjen počinitelj kaznenog djela, u odnosu na spomenuti predmet Vrhovnog suda gdje je počinitelj kaznenog djela ostao nepoznat, a parnični sud je utvrdio da se radilo o kaznenom djelu terorizam.

b) Odgovor na apelaciju

16. Vrhovni sud je u odgovoru na apelaciju istaknuo da ostaje kod razloga datih u odluci tog suda, te da su tvrdnje apelanata o povredi prava na koja su se pozvali u apelaciji neutemeljene. Predloženo je da se apelacija odbije kao neutemeljena.

17. Kantonalni sud je u odgovoru na apelaciju naveo da odlukom tog suda nisu povrijeđena prava apelanata na koja su se pozvali u apelaciji. Istaknuto je da je taj sud svoju odluku donio pravilnom primjenom materijalnog prava dajući za istu razloge koji su navedeni u odluci. Predloženo je da se apelacija odbije kao neutemeljena.

18. Federacija BiH je u odgovoru na apelaciju istaknula da je Vrhovni sud u konkretnom slučaju donio pravilnu i na važećim propisima utemeljenu odluku. Smatraju da navedenom odlukom nisu povrijeđena prava apelanata na koja su se pozvali

u apelaciji, te je predloženo da se apelacija odbije kao neutemeljena.

V. Relevantni propisi

19. U **Aneksu 7 Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH** relevantne odredbe glase:

Sporazum o izbjeglicama i raseljenim licima

Republika Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska ("Strane") dogovorile su se o sljedećem:

Prvo poglavlje Zaštita

Članak 1. st. 2. i 3.

Strane će osigurati da se izbjeglicama i prognanicima omogućiti siguran povratak, bez rizika od uznemiravanja, zastrašivanja, proganjanja ili diskriminacije, naročito zbog njihovog etničkog podrijetla, vjeroispovijedi ili političkoga uvjerenja.

Strane će poduzeti sve potrebne korake za sprečavanje aktivnosti, unutar svoje teritorije, koje bi ugrozile ili spriječile siguran i dragovoljan povratak izbjeglica i prognanika. (...)

20. U **Ustavu Federacije BiH** ("Službene novine Federacije BiH" br. 1/94, 13/97, 16/02, 22/02, 52/02, 60/02, 18/03, 63/03, 9/04, 20/04, 33/04, 71/05, 72/05, 32/07 i 88/08) relevantne odredbe glase:

II. Ljudska prava i osnovne slobode

A. Opće odredbe

Članak 2.

Federacija će osigurati primjenu najviše razine međunarodno priznatih prava i sloboda utvrđenih u dokumentima navedenim u Dodatku ovog Ustava. Osobito:

1) *Sve osobe unutar teritorija Federacije uživaju slijedeća prava:*

(...)

d) *na slobodu glede diskriminacije temeljem rase, boje kože, spola, jezika, vjere ili uvjerenja, političkih ili drugih stavova, nacionalnog i socijalnog podrijetla;*

(...)

III. Podjela nadležnosti između federalne i kantonalne vlasti

Članak 2.

Ovlasti su federalne vlasti i kantona slijedeće:

a) *jamčenje i provedba ljudskih prava;*

b) (...)

21. U **Zakonu o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89; "Službeni list RBiH" br. 2/92, 13/93, 13/94 i "Službene novine FBiH" br. 29/03 i 42/11) relevantne odredbe glase:

Član 180.

Za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem, odnosno uništenjem imovine fizičkog lica usljed akta nasilja ili terora, kao i prilikom javnih demonstracija i manifestacija, odgovara društveno-politička zajednica čiji su organi po važećim propisima bili dužni da spriječe takvu štetu.

Organizatori, učesnici, podstrekači i pomagači u aktima nasilja ili terora, javnim demonstracijama i manifestacijama koje su usmjerene na podrivanje ustavom utvrđenog društvenog uređenja, nemaju pravo na naknadu štete po ovom osnovu.

Društveno politička zajednica ima pravo i obavezu da zahtijeva naknadu isplaćenog iznosa od lica koje je štetu prouzrokovalo.

To pravo zastarijeva u rokovima propisanim za zastarjelost potraživanja naknade štete.

VI. Dopustivost

22. Sukladno članku VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

23. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

24. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 56 0 P 019968 12 Rev od 12. prosinca 2013. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, apelanti su osporenu presudu primili 30. prosinca 2013. godine, a apelacija je podnesena 29. siječnja 2014. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

25. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

26. Apelanti pobijaju osporene odluke tvrdeći da su im tim odlukama povrijeđena prava iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, zatim članka II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, kao i pravo iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

27. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) *Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.*

28. Članak 6. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravično i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom.

29. Ustavni sud zapaža da se u konkretnom slučaju radi o sporu građanskopravne prirode u kojem su apelanti potraživali naknadu nematerijalne štete, te apelanti u predmetnom postupku uživaju garancije prava na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

30. Ustavni sud zapaža da apelanti osporavaju navedene presude redovitih sudova, tvrdeći da su osporene presude donesene na temelju pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešnom primjenom materijalnog i procesnog prava.

31. Ustavni sud ukazuje na to da, prema praksi Europskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovitih sudova glede činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati

redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovitih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita jesu li, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

32. Ustavni sud će se, dakle, iznimno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise, kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovitog suda, kako u postupku utvrđivanja činjenica, tako i primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. travnja 2005. godine, stavak 26). U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka jednom pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 1293/05* od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje i *mutatis mutandis*, Europski sud, *Anđelković protiv Srbije*, presuda od 9. travnja 2013. godine, točka 24). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelanti postavljaju, ispitati jesu li osporene odluke utemeljene na proizvoljno utvrđenom činjeničnom stanju i proizvoljnoj primjeni prava.

33. Ustavni sud zapaža da su apelanti u konkretnom parničnom postupku tražili da se prvotužena i drugotuženi obavežu na naknadu štete koju su pretrpjeli u svezi sa štetnim događajem od 24. prosinca 2002. godine u kojem je, prema utvrđenju redovitih sudova, troje članova obitelji Anđelić smrtno stradalo i u kojem je prvoapelant teško povrijeđen. Glede odgovornosti prvotužene (Federacija BiH) apelanti su se pozvali na odredbe članka 180. ZOO-a.

34. U kontekstu navedenog Ustavni sud primjećuje da je odgovornost države u smislu članka 180. ZOO-a utemeljena na dva principa: principu objektivne odgovornosti i principu pravičnosti.

35. Naime, država se u ovom slučaju ne obvezuje na naknadu štete zbog krivnje, ne traži se njezino dokazivanje, odnosno ne polazi se od pretpostavke njezinog postojanja. ZOO samo zahtijeva da je šteta nastala uslijed terorističkog akta koji je usmjeren prema državi, a ne i da je njegov izvršitelj poznat i da je za takav akt proglašen odgovornim, s obzirom da se na odgovornost za štetu poziva država, a ne sam izvršitelj terorističkog akta. U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da ZOO izričito i ne propisuje da oštećeni može tražiti naknadu štete od počinitelja akta terora, iako ne postoji prepreka da to bude i učinjeno, sukladno općim pravilima o odgovornosti u smislu članka 154. ZOO-a. Shodno navedenom, odgovornost države za štetu uslijed akta terora u smislu članka 180. ZOO-a, a time i pravo oštećenog da traži naknadu štete po ovoj osnovi, ne temelje se i ne ovise o utvrđenju da akt terora predstavlja i konkretno kazneno djelo, tko je takvo djelo počinio, te je li država poduzela efektivne mjere da bi takav akt istražila i eventualno procesuirala i kaznila počinitelja istog. S obzirom da odgovara po principu objektivne odgovornosti, država se može osloboditi odgovornosti samo ako dokaže da je šteta nastala isključivim djelovanjem oštećenog. Također, država se ne može pozivati na činjenicu da nije mogla spriječiti ili otkloniti akt terora, jer u svakom momentu mora biti sposobna da bar spriječi oštećenje nedužnih osoba i njihove imovine od akata terora, ako već sam akt nije mogla spriječiti. U tom smislu, u članku 180. ZOO-a je izričito i navedeno da država

odgovara za štetu koju su njezini organi "bili dužni" spriječiti, a ne zato što su njezini organi "krivi jer štetu nisu spriječili".

36. Nadalje, Ustavni sud zapaža da ZOO ne definira šta se smatra aktom terora. Iz članka 182. stavak 2. ZOO-a proizlazi da se mora raditi o aktima nasilja i terora koji su usmjereni na podrivanje ustavom utvrđenog uređenja. S obzirom da je akt terora ljudska radnja, koja se poduzima voljno od osobe koja u njoj sudjeluje, odnosno koja je skrivila, tj. privatne osobe za čije postupke država nije izravno odgovorna, odgovornost države u smislu članka 180. ZOO-a ne predstavlja odgovornost za drugoga. U tom smislu ovo zakonsko rješenje predstavlja pogodnosti na strani oštećenog, koji na ovaj način izbjegava neizvjesnost u kojoj bi se našao kada bi zahtjev za naknadu štete morao istaći prema počinitelju akta terora ili osobi koja za njega odgovara, tj. hoće li ta osoba biti otkrivena, hoće li protiv nje biti pokrenut kazneni postupak (u kojem, također, može biti istaknut imovinski zahtjev), ima li ova osoba imovinu iz koje bi se šteta mogla nadoknaditi. Slijedom navedenog, proizlazi da tužbeni zahtjev za naknadu štete u smislu članka 180. ZOO-a može biti istaknut odmah po nastanku ili saznanju za štetu neovisno od toga je li kazneni postupak pokrenut protiv počinitelja, odnosno može biti istaknut u parničnom postupku koji se uporedo vodi sa kaznenim postupkom.

37. U svezi s pozivanjem apelanata na sličan predmet Vrhovnog suda, Ustavni sud ističe da je u citiranom predmetu Vrhovnog suda broj Rev-280/05 od 21. ožujka 2006. godine odbijena kao neutemeljena revizija tužene Federacije BiH protiv presude Kantonalnog suda kojom je Federacija BiH obvezana da tužitelju F. R. iz Mostara na ime naknade neimovinske štete isplati precizirane iznose. Navedeno je da i po mišljenju tog suda okolnosti pod kojima je 23. veljače 1996. godine povrijeđen tužitelj mogu se podvesti pod akt nasilja ili terora koji ima u vidu odredba članka 180. ZOO-a, kad za štetu nastalu smrću ili tjelesnom povredom predviđa odgovornost društveno-političke zajednice (sada države, entiteta ili federalne jedinice – kantona) čiji su organi bili dužni spriječiti takvu štetu. Vrhovni sud nije prihvatio revizione tvrdnje Federacije BiH da konkretni događaj u kojem je tužitelj pretrpio tešku tjelesnu povredu ne predstavlja akt nasilja ili terora usmjeren protiv države, odnosno Federacije, već samo atak pojedinca na tužitelja osobno, jer, kako je smatrao Vrhovni sud, prema utvrđenom činjeničnom stanju u nižestupanjskom postupku sve okolnosti događaja, te opća klima u Mostaru iz tog vremena pouzdano upućuju na pravilnost zaključka nižestupanjskih sudova – da je nepoznata osoba napad na tužitelja izvršila iz političkih pobuda u cilju zadržavanja postojećeg stanja podjele grada, a protiv društvenog poretka utvrđenog Ustavom države BiH i Federacije, te protiv slobode kretanja građana i prava na povratak svih izbjeglih i raseljenih. Vrhovni sud je zaključio da se postupak nepoznatog učinitelja u konkretnom događaju u cijelosti može podvesti pod definiciju terorizma kao namjernog ugrožavanja Ustavom utvrđenog državnog i društvenog uređenja i sigurnosti aktom nasilja kojim je stvoreno osjećanje nesigurnosti kod građana (članak 125. Krivičnog zakona SFRJ koji je kao preuzeti republički zakon bio na snazi u to vrijeme), te da su federalni (a ne kantonalni) organi unutarnjih poslova bili dužni spriječiti predmetnu štetu.

38. Ustavni sud zapaža da je u provedenom parničnom postupku utvrđeno da su apelanti povratnici u svoj prijeratni dom u općini Konjic u kojem su kritičnog dana kada se dogodio štetni događaj (24. prosinac 2002. godine) proslavljali svoj vjerski praznik kojeg su manifestirali i spoljnjim znacima (okićeni bor) pred svojom kućom. U svezi s navedenim, Ustavni sud zapaža da se u konkretnom slučaju radi o pravima apelanata koja su zagarantirana Aneksom 7, čijim potpisivanjem se Federacija BiH obvezala da će "osigurati da se

izbjeglicama i raseljenim licima omogućiti siguran povratak, bez rizika od uznemiravanja, zastrašivanja, proganjanja ili diskriminacije, naročito zbog njihovog etničkog porijekla, vjeroispovijesti ili političkog uvjerenja, kao i da će u tom smislu preduzeti sve potrebne korake za sprečavanje aktivnosti, unutar svoje teritorije, koje bi ugrozile ili spriječile siguran i dobrovoljan povratak izbjeglica i raseljenih lica". Nadalje Ustavni sud ističe da je Federacija BiH na temelju Ustava FBiH obvezana da osigura primjenu najviše razine međunarodno priznatih prava i sloboda utvrđenih u dokumentima navedenim u Aneksu Ustava FBiH, među kojima je i Europska konvencija, te da su federalna vlast i kantoni obvezani da jamče i provode ljudska prava (članak II.A. 2. i članak III.2. Ustava FBiH). Nadalje, Ustavni sud zapaža da su redoviti sudovi utvrdili da se u radnjama drugotuženog stiču obilježja akta nasilja i terora koje podrazumijeva članak 180. ZOO-a. Ustavni sud ističe da je Vrhovni sud u provedenom postupku u konačnici odbio tužbeni zahtjev apelanata za naknadu štete zbog nedostatka pasivne legitimacije na strani prvotužene Federacije BiH obrazlažući to odredbama Ustava FBiH kojim je regulirana nadležnost Federacije BiH, odnosno kantona. Nasuprot tome, Općinski sud je svojom odlukom usvojio tužbeni zahtjev apelanata protiv Federacije BiH koja je solidarno sa drugotuženim obvezana da apellantima naknadi potraživanu štetu. Pri tome, Ustavni sud zapaža da je Općinski sud za svoje zaključke dao detaljna obrazloženja koja Ustavni sud ne smatra proizvoljnim.

39. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je predmetni akt nasilja i terora bio usmjeren protiv same Federacije BiH, odnosno njezinog Ustavom utvrđenog društvenog poretka, te prava građana zagarantiranih Ustavom i Aneksom 7 posebno imajući u vidu pravo na održivi povratak svih izbjeglih i raseljenih lica u predratne domove, te slobodu religije, uključujući privatno i javno vjeroispovijedanje. Polazeći od odredaba članka 180. ZOO-a kojim je propisana objektivna odgovornost države u slučaju nastanka štete uslijed akta nasilja ili terora usmjerenog prema državi, te da se odgovornost države u tom slučaju ne temelji i ne ovisi o utvrđenju da akt terora predstavlja i konkretno kazneno djelo, a imajući u vidu posebne okolnosti konkretnog slučaja u kojem su aktom nasilja ili terora narušena prava apelanata za koja jamči i odgovara Federacija BiH shodno Ustavu FBiH i Aneksu 7, Ustavni sud zaključuje da je Vrhovni sud, u okolnostima konkretnog slučaja i pored okolnosti da je i sam konstatirao da ZOO veže odgovornost države za akte terora i nasilja, a ne samo za kazneno djelo terorizam, proizvoljno primijenio važeće propise kada je, temeljeći svoju odluku na odredbama Ustava FBiH kojim je regulirana nadležnost Federacije BiH odnosno kantona, a zanemarujući obveze koje je Federacija preuzela u svezi sa Aneksom 7. kao i odredbe Ustava BiH iz kojih proizlazi da se Federacija obvezala "da će osigurati primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda" i da je, prema članku 2. Ustava FBiH navedeno i u njezinoj nadležnosti, Federaciju BiH ekskulpirao od objektivne odgovornosti za nastalu štetu. Stoga je po ocjeni Ustavnog suda u konkretnom slučaju povrijeđeno pravo apelanata na pravično suđenje zagarantirano člankom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije.

40. Ustavni sud zaključuje da je Vrhovni sud osporenom odlukom proizvoljno primijenio važeće propise kada je prvotuzbenu ekskulpirao od objektivne odgovornosti za nastalu štetu, a u svezi sa Aneksom 7, zbog čega je u konkretnom slučaju povrijeđeno pravo apelanata na pravično suđenje zagarantirano člankom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije.

41. S obzirom na specifične okolnosti konkretnog slučaja, na činjenicu da se štetni događaj dogodio 2002. godine, a da

apelanti još uvijek nisu dobili konačnu odluku, Ustavni sud smatra cjelishodnim naložiti Vrhovnom sudu da, shodno članku 72. stavak (4) Pravila Ustavnog suda u roku od dva mjeseca od dana dostave ove odluke, donese odluku sukladno članku II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. stavak 1. Europske konvencije.

Ostali navodi

42. U odnosu na navode apelanata o povredi prava na imovinu iz članka II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i prava na nediskriminaciju iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije, Ustavni sud smatra da, s obzirom na prethodni zaključak o povredi prava na pravično suđenje, nije neophodno posebno razmatrati ostale apelacijske navode.

VIII. Zaključak

43. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada je redoviti sud proizvoljno primijenio važeće propise i prvu tuženu ekskulpirao od objektivne odgovornosti za nastalu štetu.

44. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

45. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Mirsad Ćeman, v. r.

178

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број АП 1154/14, рјешавајући апелацију **Теодоре Петковић и др.**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине - пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мирсад Ђеман, председник

Мато Тадић, потпредсједник

Златко М. Кнежевић, потпредсједник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симовић, судија

Сеада Палаврић, судија

na sjednici održanoj 11. januara 2017. godine donio

je

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Теодоре Петковић, Александра Петковића, Милорада Петковића, Томе Вујадиновића, Милана Медана, Дана Катанића, Радована Јовановића, Павла Пејића, Александре Јовић, Милана Васића, Светлане Јовановић, Мире Благојевић, Миодрага Јосиповића, Миодрага Ђокића, Милице Мијатовић, Славице Цвјетиновић, Миодрага Глигића, Златана Радића, Радана Радића, Драгана Танасића, Драгана Зекића, Стеве Васића, Зорана Петровића, Ивана Симића, Љубише Зечића, Славише Зекића, Милана Мијатовића, Драгана Мијатовића, Бисерке Ђурђевић, Милана Марковића, Цвије Грујичић, Ивана Новаковића, Милована Зекића, Мирослава Будише, Војке Јањуш, Ивана Симића, Боже Јовановића, Гавре Шикулаћа, Раденка Цвјетиновића, Страхиње Милосављевића, Верице Станишић и Зорице Јовановић.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода.

Укида се Рјешење Окружног суда у Бијелини број 82 0 И 006900 14 Гж 2 од 12. фебруара 2014. године и Рјешење Основног суда у Сребреници број 82 0 И 006900 06 И 2 (и број 82 0 И 006900 13 И 2) од 15. новембра 2013. године.

Налаже се Основном суду у Сребреници да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода.

Налаже се Основном суду у Сребреници да, у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Теодора Петковић, Александар Петковић, Милорад Петковић (као наследници Славољуба Петковића), Томо Вујадиновић, Милан Медан, Дане Катанић, Радован Јовановић, Павле Пејић, Александра Јовић, Милан Васић, Светлана Јовановић, Мира Благојевић и Миодраг Јосиповић (у даљњем тексту: апеланти), које заступа Данило Мркаљевић, адвокат из Сребренице, поднијели су 12. марта 2014. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Рјешења Окружног суда у Бијелини (у даљњем тексту: Окружни суд) број 82 0 И 006900 14 Гж 2 од 12. фебруара 2014. године и Рјешења Основног суда у Сребреници (у даљњем тексту: Основни суд) број 82 0 И 006900 06 И 2 од 15. новембра 2013. године. Апелација је заведена под бројем АП 1154/14.

2. Миодраг Ђокић, Милица Мијатовић, Славица Цвјетиновић, Миодраг Глигић, Златан Радић, Радан Радић, Драган Танасић, Драган Зекић, Стево Васић, Зоран Петровић, Иван Симић, Љубиша Зечић, Славиша Зекић (у даљњем тексту: апеланти), које заступа Станко Петровић, адвокат из Братунца, поднијели су 4. априла 2014. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против истих рјешења Окружног суда број 82 0 И 006900 14 Гж од 12. фебруара 2014. године и Основног суда број 82 0 И 006900 06 И 2 од 15. новембра 2013. године. Апелација је заведена под бројем АП 1553/14.

3. Милан Мијатовић, Драган Мијатовић, Бисерка Ђурђевић, Милан Марковић, Цвија Грујичић, Иван Новаковић, Милован Зекић, Мирослав Будиша, Војка Јањуш, Иван Симић, Божо Јовановић, Гавро Шикуљак, Раденко Цвјетиновић, Страхиња Милосављевић, Зорица Јовановић и Верица Станишић (у даљњем тексту: апеланти), које заступа Мира Зекић, адвокат из Братунца, поднијели су 4. априла 2014. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против истих рјешења Окружног суда број 82 0 И 006900 14 Гж 2 од 12. фебруара 2014. године и Основног суда на којем је наведен број 82 0 И 006900 13 И 2 од 15. новембра 2013. године (Уставни суд примјећује да се ради о рјешењу идентичног садржаја као претходна два, којим су обухваћени сви апеланти, да се апеланти у конкретном

предмету позивају на број 82 0 И 006900 06 И 2 од 15. новембра 2013. године, те ће узети као тачан овај број, а не број наведен у рјешењу). Апелација је заведена под бројем АП 1588/14.

II. Поступак пред Уставним судом

4. Апеланти су тражили доношење привремене мјере којом ће Уставни суд забранити поступање по оспореном рјешењу, односно забранити брисање забиљежбе извршења на непокретностима "Унис Фероса" а.д. Сребреница (у даљњем тексту: извршеник). Уставни суд је донио одлуку о привременој мјери број АП 1154/14 од 9. децембра 2014. године (доступна на www.ustavnisud.ba) којом је одбио захтјева апеланата за доношење привремене мјере.

5. Уставни суд је у складу са чланом 23 Правила Уставног суда од Окружног суда, Основног суда и "Унис Фероса" а.д. Сребреница затражио да доставе одговор на апелацију. Извршенику су у два наврата послата писмена која су се Уставном суду вратила с назнаком "обавијештен, није подигао" и "непознат". С обзиром на наведено, Уставни суд је позив за достављање одговора на апелацију извршио путем огласне табле.

6. Окружни суд је доставио одговор на апелацију.

7. Имајући у виду одредбе члана 32 Правила Уставног суда, те с обзиром да се апелацијама оспоравају исте пресуде, као и да су сви апеланти учесници истог поступка, Уставни суд је донио одлуку о спајању предмета, те је одлучио да се поступак пред Уставним судом води под бројем АП 1154/14.

III. Чињенице

8. Апеланти и остала лица - радници запослени код извршеника, њих укупно 92, као тражиоци извршења (даљњем тексту: тражиоци извршења), покренули су извршни поступак против извршеника ради исплате новчаног потраживања досуђеног правоснажним судским пресудама.

9. Рјешењем Основног суда број 82 0 И 006900 13 И 2 од 15. новембра 2013. године обустављен је извршни поступак против извршеника у предметима апеланата и осталих тражилаца извршења. Тачком 2 диспозитива рјешења наложено је Републичкој управи за геодетске и имовинско-правне послове Републике Српске Подручне јединице Сребреница да након правоснажности рјешења изврши брисање забиљежбе извршења на непокретностима извршеника која је извршена по наведеним предметима.

10. У образложењу рјешења Основни суд је навео да су тражиоци извршења, укључујући апеланте, тражили да се њихова потраживања према извршенику наплате продајом непокретности, па је суд одредио извршење забиљежбом извршења на непокретностима извршеника, проценом непокретности и продајом ради намирења тражилаца извршења. У свим предметима Основни суд је извршио процену непокретности и забиљежбу извршења. Надаље, суд је казао и одржао три рочишта за продају непокретности (20. августа 2010. године, 1. октобра 2010. године и 26. новембра 2010. године) која су проглашена неуспјелим. На приједлог пуномоћника тражилаца извршења (јер се извршеник није сложио с непосредном продајом) суд је поново одредио рочиште за продају непокретности. Основни суд је навео да је прво рочиште одржано 1. марта 2012. године и проглашено је неуспјелим. Друго рочиште (у записнику је грешком написано прво рочиште) заказано је за 5. април 2012. године и три лица су проглашена за најбољег купца (Радован Јовановић, Слободан Васић и Миодраг Глигић), али нису положила кауцију. С обзиром да су пуномоћници тражилаца

извршења приложили писмено вансудско поравнање и да су у том поравнању била и имена лица која су учествовала на лицитацији (јер је вансудско поравнање закључено између извршеника и између осталих и ова три лица), суд је поништио јавну продају непокретности од 5. априла 2012. године и заказао ново рочиште за 26. април 2012. године.

11. Основни суд наводи да је поново приликом писања записника грешком наведено "прво рочиште". На одржаном рочишту проглашени су најбољи понуђачи Радован Јовановић, Радојица Ратковац и Миодраг Глигић који нису извршили уплату цијене у остављеном року.

12. Основни суд наводи да су у међувремену ступиле на снагу измјене ЗИП-а, те како је укинута могућност одржавања трећег рочишта јер је брисана одредба члана 89 став 5 ЗИП-а, Основни суд је донио рјешење о обустави поступка (како произлази из документације 6. децембра 2012. године, али је наведено рјешење укинато рјешењем Окружног суда 28. марта 2013. године због повреде одредби ЗИП-а и због потребе да се позову тражиоци извршења да предложе ново средство и начин извршења).

13. Поступајући по упутама Окружног суда, Основни суд је закључком од 15. августа 2013. године позвао апеланте (и остале тражиоце извршења) да предложе ново средство и предмет извршења, те су они поново предложили продају непокретности. Основни суд наводи да је суд послје прва три неуспјела рочишта за продају непокретности требао тражити од тражилаца извршења да предложе промјену предмета или средства извршења, што није урадио, па је суд поново одредио продају непокретности која није извршена иако су се јавили купци, због чега је Основни суд оцијенио да је захтјев за продају непокретности који су предложили тражиоци извршења неоснован, те је позивајући се на чл. 8 и 63 став 3 ЗИП-а обуставио извршење. Основни суд је навео да ће се након правоснажности рјешења у земљишним књигама брисати забиљежба по овом предмету.

14. Окружни суд је донио Рјешење број 82 О И 006900 14 Гж 2 од 12. фебруара 2014. године којим је жалбе тражилаца извршења одбио као неосноване и првостепено рјешење потврдио.

15. У образложењу рјешења Окружни суд је поновио историјат поступка. Надаље, Окружни суд је истакао да је одредбом члана 95 став 1 ЗИП-а прописано да ће се извршење обуставити ако се непокретност није могла продати ни на другом рочишту. Немогућност продаје на другом рочишту има значење да је извршење у смислу члана 63 став 3 ЗИП-а постало немогуће, док је ставом 4 истог члана прописана обавеза суда (прије доношења рјешења о обустави) да у складу са чланом 8 ЗИП-а позове тражиоце извршења да предложе ново средство или предмет извршења. Имајући у виду законске одредбе, код неспорне чињенице да је суд пет пута заказивао продају непокретности и да се непокретност није могла продати, те да тражиоци извршења не указују на пропусте суда у заказивању и одржавању тих рочишта, те да тражиоци извршења нису поступили по позиву суда да предложе ново средство или предмет извршења ради намирења својих потраживања, Окружни суд је закључио да је првостепени суд правилно и законито одлучио.

16. Надаље, испитујући наводе жалбе да није било законских услова за обуставу извршења јер првостепени суд након доношења рјешења Окружног суда од 28. марта 2013. године није заказао нити једно рочиште, а прво рочиште за продају од 5. априла 2012. године суд је поништио, па је умјесто "поновно првог" заказао друго

рочиште за 26. април 2012. године, Окружни суд је нашао да су ови наводи неосновани. С тим у вези Окружни суд истиче да поништено рочиште од 5. априла 2012. године није било прво рочиште за продају, али је грешком у записнику уписано "прво рочиште". Прво рочиште је одржано 1. марта 2012. године и оно је проглашено неуспјелим, па је након поништеног рочишта од 5. априла ново "друго рочиште" заказано за 26. април 2012. године, које је вођено по правилима одржавања другог рочишта, на којем је продаја такође остала неуспјешна зато што понуђачи нису уплатили износе које су лицитирали.

17. Надаље, Окружни суд је навео да чињеница да је другостепени суд рјешењем од 28. марта 2013. године укинуо првостепено рјешење јер тражиоци извршења нису били позвани (прије доношења првостепеног рјешења о обустави од 6. децембра 2012. године) да предложе друго средство или предмет извршења не значи да је првостепени суд у поновном поступању требао поново заказивати рочиште за продају непокретности.

18. Окружни суд је навео да одредбама ЗИП-а није прописано да ће суд заказати рочиште за продају непокретности ако најповољнији понуђач с другог рочишта одустане од куповине, те је ирелевантно позивање из жалбе на примјену одредбе члана 92 став 3 ЗИП-а која се односи на случај неиспуњења обавезе продајне цијене постигнуте на првом, а не на другом рочишту за продају непокретности. Окружни суд је појаснио зашто ни позивање жалбе на измијењену одредбу члана 63 став 3 ЗИП-а (према којој се за обуставу поступка тражи да је извршење постало немогуће) не може утицати на основаност жалбе. Окружни суд то појашњава обавезом суда да позове тражиоце извршења да предложе ново средство или предмет извршења. Окружни суд је указао да је у смислу одредби ЗИП-а без одлучног значаја чињеница да тражиоци извршења немају друге могућности него инсистирати на продаји предметних непокретности. Надаље, Окружни суд је одговорио и на наводе из жалбе у вези с примјеном одредби ЗИП-а које су раније важиле, односно навео да је ступањем на снагу Закона о измјенама и допунама Закона о извршном поступку престала да важи одредба члана 89 став 5 ЗИП-а која је прописивала могућност заказивања трећег рочишта за продају непокретности.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

19. Апеланти сматрају да им је оспореним одлукама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), као и право на имовину из члана II/3е) и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију (апеланти у апелацији бр. АП 1154/14 и 1553/14). У суштини, апелациони наводи се односе на погрешну и произвољну примјену материјалног права, те апеланти сматрају да је суд, након што најбољи понуђачи нису уплатили цијену, морао примјенити одредбу члана 92 став 3 ЗИП-а и огласити да прво рочиште није успјело и заказати ново рочиште. Апеланти истичу да суд није довољно образложио своје одлуке, те износе свој закључак у вези с примјеном члана 92 став 3 ЗИП-а. Апеланти у том правцу дају своје тумачење одредби ЗИП-а на које се позивају, али указују и на недовољне прецизности из оваквих одредби које су утицале на различиту праксу. Апеланти, међутим, сматрају да је дух и суштина одредби ЗИП-а управо да тражиоци извршења намире своје

потраживање. Осим тога, апеланти истичу да редовни суд није спријечио злоупотребу права, па је продаја (озбиљном купцу из Сарајева) осуђена поступањем лица која су учествовала на лицитацији без наміјере крајње реализације куповине непокретности. Надаље, апеланти истичу да се на њих нису могле примјенити измијењене одредбе ЗИП-а (забрана трећег рочишта) јер су услови да суд закаже треће рочиште у случају апеланата створени раније (12. јуна 2012. године) прије ступања на снагу измјена закона (28. јуна 2012. године).

б) Одговор на апелацију

20. Окружни суд је навео да остаје при образложењу датом у пресуди, те да није дошло до повреде права апеланата.

V. Релевантни прописи

21. **Закон о парничном поступку Републике Српске** ("Службени гласник Републике Српске" бр. 58/03, 85/03, 74/07, 63/07, 49/09 и 61/13) у релевантном дијелу гласи:

Члан 9.

Странке су дужне да пред судом говоре истину и да савјесно користе права која су им призната овим законом.

Члан 10.

[...]

*Суд је дужан да поступак спроведе без одуговлачења и са што мање трошкова и да **онемогући сваку злоупотребу права која странкама припадају у поступку.***

22. **Закон о извршном поступку Републике Српске** ("Службени гласник Републике Српске" бр. 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12 и 67/13) у релевантном дијелу који се примјењивао у релевантном периоду гласи:

Ограничење средстава и предмета извршења

Члан 8.

(1) Суд рјешењем одређује извршење оним средством и на оним предметима који су наведени у извршном приједлогу.

(2) Ако је предложено више средстава или више предмета извршења, суд може ограничити извршење само на неке од тих средстава или предмета, ако су довољни за остварење потраживања.

(3) Ако се извршно рјешење о извршењу на одређеном предмету или средству не може спровести, тражилац извршења може ради намирења истог потраживања предложити ново средство или предмет извршења, о чему ће суд одлучити рјешењем.

Примјена одредаба других закона

Члан 21.

(1) У извршном поступку на одговарајући се начин примјењују одредбе Закона о парничном поступку, ако овим или другим законом није другачије одређено.

Обустава извршења

Члан 63.

(1) Ако овим законом није другачије одређено, извршење ће се обуставити по службеној дужности, ако је извршина исправа правоснажно укинута, преиначена, поништена, стављена ван снаге или је на други начин одређено да је без дејства, односно ако потврда о извршности буде правоснажно укинута.

(2) Извршење ће се обуставити по службеној дужности и када, у складу са одредбама које уређују облигационе односе, треће лице испуни обавезу према тражиоцу извршења умјесто извршеника.

(3) Извршење ће се обуставити ако је постало немогуће или се из других разлога не може спровести.

(4) Прије доношења рјешења о обустави извршења из става 3. овог члана суд ће позвати тражиоца извршења да поднесе приједлог из члана 8. став 3. овог закона у року од 15 дана од дана пријема позива. Рјешење о обустави извршења суд ће донијети ако приједлог не буде у року поднесен или ако је приједлог неоснован.

Продајна цијена

Члан 89.

(1) Без пристанка лица које се у извршном поступку по реду првенства намирују прије тражиоца извршења, непокретност се на јавном надметању не може продати за цијену која не покрива ни дјелимично износ потраживања тражиоца извршења.

(2) На првом рочишту за јавно надметање не може се непокретност продати испод половине утврђене вриједности. Почетне понуде за прво рочиште на износе мање од једне половине утврђене вриједности неће бити разматране.

(3) Ако се непокретност не прода на првом, суд ће заказати друго рочиште у року од 30 дана. Суд ће заказати рочиште у истом року и у случају да три понуђача са највишом понудом на првом рочишту нису уплатила продајну цијену у складу са одредбама члана 92. став 3. овог закона.

(4) На другом рочишту непокретност не може бити продата за мање од једне трећине вриједности утврђене закључком о продаји. Почетна понуда на другом рочишту не може бити мања од једне трећине од утврђене вриједности.

Напомена: члан 89 став 5 брисан је у Закону о измјенама и допунама Закона о извршном поступку који је објављен у "Службеном гласнику РС" број 57/12 од 20. јуна 2012. године, а који је ступио на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске". Наведени члан 89 став 5 гласио је:

Ако непокретност не буде продана ни на другом рочишту, суд ће у року од најмање 15 до највише 30 дана заказати треће рочиште на којем непокретност може бити продана без ограничења најниже цијене у односу на утврђену вриједност.

Полагање цијене

Члан 92.

(1) Понуђач са највишом понудом на рочишту плаћа укупну продајну цијену, умањену за положено обезбјеђење, полагањем цијене суду у року који је суд одредио, а који не може бити дужи од 30 дана од дана објављивања закључка из става 6. члана 90. овог закона на судској табли.

(2) Уколико понуђач са највећом понудом не депонује продајну цијену у предвиђеном року, суд ће закључком прогласити продају том понуђачу неваљаном и новим закључком одредити да је непокретност продата другом по реду понуђачу, који треба да у року који одреди суд, а који не може бити дужи од 30 дана од дана пријема тог закључка суду депонује продајну цијену. Уколико други понуђач не положи цијену у предвиђеном року, суд примјењује ова правила и на трећег понуђача.

(3) У случају да сва три понуђача са највишом понудом не испуне своје обавезе плаћања продајне цијене у одређеним роковима, суд може огласити да прво рочиште није успјело и заказати ново рочиште које треба да се одржи у складу са чл. 84. до 90. овог закона.

(4) Из положеног обезбјеђења првог понуђача којем је продата имовина и који у предвиђеном року не уплати продајну цијену покривају се трошкови неуспјелог

рочишта. Ако се ови трошкови не могу намирити у цијелости из износа обезбјеђења које је положио први понуђач, разлика се намирује из обезбјеђења другог понуђача ако и овај одустане од куповине непокретности.

Ова правила се сходно примјењују и у случају одустанка трећег понуђача.

(5) Трошкови одржавања наредног рочишта покривају се сразмјерно из обезбјеђења понуђача којима је непокретност продата а који продајну цијену нису уплатили у одређеном року.

(6) Преостали износ ће се вратити даваоцу обезбјеђења.

Обустава извршења

Члан 95.

(1) Суд ће обуставити извршење ако се непокретност није могла продати ни на другом рочишту.

(2) У случају продаје непосредном погодбом, суд ће обуставити извршење ако се непокретност није могла продати у року одређеном споразумом странака и лица која се намирују у поступку, осим ако споразумом странака није другачије одређено.

(3) Обустава извршења не спречава покретање новог извршног поступка ради наплате истог потраживања на истој непокретности.

Напомена: прије измјене Закона о извршном поступку ("Службени гласник Републике Српске" број 67/13 од 8. августа 2013. године, који је ступио на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику", члан 95 став 1 гласио је:

Суд ће обуставити извршење ако се непокретност није могла продати ни на трећем рочишту.

VI. Допустивост

23. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

24. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њом побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

25. У конкретном случају, предмет оспоравања апелацијом је рјешење Окружног суда против којег нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорено рјешење од 12. фебруара 2014. године апелантима је достављено 13. марта и 17. марта 2014. године, а апелације су поднијете у времену од 12. марта до 4. априла 2014. године, тако да су неспорно достављене у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

26. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

27. Апеланти побијају оспорена рјешења наводећи да им је повријеђено право из члана II/3е) и к) Устава Босне и

Херцеговине, члана 6 Европске конвенције и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

28. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

[...]

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

29. Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1) Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом. [...]

30. У конкретном случају апеланти сматрају да им је повријеђено право на правично суђење. С тим у вези, Уставни суд подсјећа да се гаранције права на правично суђење садржане у одредбама члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције у односу на извршење правоснажне пресуде протежу у грађанскоправним случајевима и на фазу извршног поступка. Основно правило је у том погледу поставила пресуда Европског суда за људска права у предмету *Hornsby против Грчке* (представка број 18357/91, пресуда од 19. марта 1997. године) у којој је Европски суд изрекао да извршење пресуде коју је изрекао било који суд мора да буде посматрано као саставни дио поступка у смислу члана 6 Европске конвенције. Слиједећи своју праксу из предмета *Hornsby*, коју Уставни суд досљедно подржава, Европски суд је константно указивао да се извршење пресуде било којег националног суда треба посматрати као интегрални дио суђења у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције.

31. Надаље, Уставни суд запажа како апеланти сматрају да је примјена материјалног права од стране редовних судова произвољна, односно да је редовни суд донио рјешење о обустави поступка извршења апеланата произвољном примјеном права и пропустом да на законит начин спроведе извршење, али и због пропуста суда да спријечи злоупотребу права у складу са чл. 9 и 10 Закона о парничном поступку у вези са чланом 21 ЗИП-а.

32. С тим у вези, Уставни суд, прије свега, указује на то да према пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) и Уставног суда задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене права (види, Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допустивости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је, генерално, задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види, Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли су, евентуално, повријеђена или занемарена уставна права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминациона.

33. Уставни суд се, дакле, према наведеном становишту, може, изузетно, када оцијени да је у

одређеном поступку редовни суд произвољно поступао како у утврђивању чињеница тако и у примјени релевантних позитивноправних прописа (види, Уставни суд, Одлука број *АП 311/04* од 22. априла 2005. године, став 26) упустити у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примијенили позитивноправне прописе. У контексту наведеног, Уставни суд подсјећа и на то да је у више својих одлука истакао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може водити ка једном правичном поступку (види, Уставни суд, Одлука број *АП 1293/05* од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље и, *mutatis mutandis*, Европски суд, *Анђелковић против Србије*, пресуда од 9. априла 2013. године, тачка 24). Стога ће Уставни суд у конкретном случају, с обзиром на питања која апеланти проблематизују, испитати да ли су оспораване одлуке засноване на произвољној примјени позитивноправних прописа.

34. Уставни суд примјећује да су редовни судови донијели рјешења којима су обуставили извршни поступак, позивајући се на релевантне одредбе ЗИП-а. У образложењу рјешења Основни суд је, између осталог, навео да је 26. априла 2012. године одржано рочиште, друга продаја непокретности, на којој су три лица проглашена за најбоље понуђаче, али нису у остављеном року извршила уплату, те је без могућности (која је укинута законом) одржавања трећег рочишта суд позвао апеланте да предложе ново средство и предмет извршења. Апеланти су (како произлази из једне од жалби апеланата која је достављена уз апелацију) износили наводе о злоупотреби права и пропусту суда да спречи злоупотребу. У образложењу рјешења Окружног суда (који је рјешавао по жалбама апеланата) није стриктно наведен овај жалбени навод, али је Окружни суд цијенио да се жалбом не указује "на постојање пропуста у заказивању и одржавању рочишта за продају". Апеланти су и у апелацији поставили питање пропуста суда да примијени одредбе чл. 9 и 10 ЗПП-а у вези са чланом 21 ЗИП-а, односно да онемогући злоупотребу права која је довела до тога да се непокретност не прода, односно до обуставе поступка извршења апеланата.

35. У том правцу апеланти истичу, а то су истицали и током поступка (како произлази из достављене документације - судских записника) да су се лица, која су се појавила на лицитацији, појавила само из разлога да осујете поступак продаје озбиљном купцу. Апеланти су пред Основним судом на рочишту за продају одржаном 26. априла 2012. године јасно истакли да троје лица (која су на истом рочишту проглашена за најбоље понуђаче, али нису уплатила цијену) немају довољно средстава (један од њих ни да плати колективни смјештај који користи), те су тражили да "ако имају паре нека одмах плате". Из записника о рочишту (од 26. априла 2012. године), такође, произлази да су учесници у поступку на који се односила примједба истакли да није тачно да немају паре. Уставни суд констатује (што опет произлази из записника са рочишта од 26. априла 2012. године) да је Основни суд претходно утврдио да су ова три лица такође лица која имају потраживања према извршенику у износу од више од 10,000 КМ, па испуњавају услове за учествовање на лицитацији. Иако апеланти на неки начин доводе у питање и ову утврђену чињеницу, наводећи да је управо због ових лица (Радована Јовановића, Слободана Васића и Миодрага Глигића) већ поништено рочиште од 5. априла 2012. године јер су она закључила вансудску нагодбу са извршеником,

Уставни суд ову чињеницу неће испитивати јер је не сматра кључном.

36. Уставни суд сматра да су у овом предмету кључни наводи које треба испитати они који се односе на пропуст суда да спречи евентуалну злоупотребу права. С тим у вези, очигледно је да се овим приговорима, који су неспорно изнотени током поступка, редовни судови уопште нису бавили у образложењима оспорених одлука. Стога ће оспорена рјешења бити испитана искључиво у односу на овај аспект, док се осталим апелационим наводима Уставни суд неће бавити.

37. У недостатку изричитих и конкретних законских норми у одредбама ЗИП-а, али примјеном принципа из ЗПП-а (члан 10) којим је регулисана обавеза суда да спроводи поступак и да онемогући сваку злоупотребу права која странкама припадају у поступку, поставља се питање да ли је суд у конкретном случају примијенио наведени принцип, односно спровео поступак законито, поштујући стандарде права на правично суђење. Наиме, ако је доведена у питање "солвентност" лица која су пријавила учешће у јавном надметању за продају непокретности извршеника и ако су тражиоци извршења приговорили да су они ту како би осујетили продају "озбиљном купцу", да ли је суд испунио своју обавезу само формалном провјером да наведена лица могу да учествују у поступку. Дакле, апеланти су истакли озбиљне наводе у вези са учествовањем одређених лица на рочишту за продају непокретности, а суд је формално испитао њихово право учешћа, али о томе апсолутно ништа није речено у образложењима оспорених одлука, те се поставља питање да ли је тиме испуњена обавеза суда да спречи злоупотребу права, како је дефинисано одредбама ЗПП-а.

38. Наиме, Уставни суд примјећује да овај принцип забране злоупотребе, као један од основних принципа, осим сагледавања законских прописа предвиђа и свестрано сагледавање односа између странака, односно обавезује суд да испита да ли заиста странка одређену радњу предузима с неким другим циљем и намјером, а не с циљем доношења одлуке, односно окончања поступка. Дакле, у ситуацијама као што је ова, у којима је од изузетног значаја чињеница да ли лице заиста има могућност куповине одређене непокретности, а нарочито код околности да је супротна страна (страна која штити сопствени интерес) довела у питање ову могућност, суд би се свакако требао озбиљније позабавити овим наводом. При томе, Уставни суд не налази да се суд треба бавити детаљима или улазити у процјене да ли ће до куповине реално и доћи, али у сваком случају требало би онемогућити злоупотребу права од стране лица за која се поуздано може сматрати да никако не би била у стању да задовоље минималне захтјеве у сврху реализације преузетих обавеза. Као што је наведено, ради се о обавези која произлази из члана 10 ЗПП-а, те је утврђена једним од основних принципа, чија примјена у сваком случају води ка правичном поступку који задовољава све стандарде и гаранције права на правично суђење.

39. Дакле, у конкретном случају апеланата је обустављен поступак извршења и наређено брисање забиљежбе права апеланата у земљишним књигама, а њихово мјесто, у складу са законским одредбама ЗИП-а, "преузима" сљедећи повјерилац, односно тражилац извршења. У коначници то резултује губитком права апеланата, између осталог, и због чињенице да је продаја непокретности осујећена учешћем лица чију злоупотребу суд није спречио. Уставни суд примјећује да се суд није бавио врло озбиљном примједбом о могућностима лица која учествују на рочишту за продају, да се ни на који

начин није осврнуо на ове веома озбиљне наводе, осим што је констатовао изјаву "прозваних" лица да није тачно да немају новца. При томе, није чак нашао за сходно да утврди да овакви наводи апеланата нису основани или да нису доказани. Уставни суд, такође, примјећује да је и Окружни суд пропустио да на адекватан начин испита ове наводе (истакнуте у једној од жалби која је достављена уз апелацију), истичући да апеланти нису оспорили начин заказивања и одржавања рочишта јер је наведено управо супротно записнику од 24. априла 2012. године, као и садржају саме жалбе јер је неспорно да су апеланти тражили од суда да спријечи злоупотребе права уз конкретизацију својих навода (о недостатку новчаних средстава лица која су учествовала на рочишту за продају непокретности и намјери да осујете поступак).

40. Уставни суд напомиње да обавеза суда да спријечи злоупотребу права, у суштини, представља право странке у поступку да у току поступка буде заштићена од злоупотреба, те уколико би ово право постало илузорно, односно само деклараторно и свело се на пуку формалност, односно уколико би редовни суд код озбиљних навода у конкретним ситуацијама занемаривао наводе – без заштите стране која јасно и конкретно указује на неки проблем или пропуст који утиче на коначан исход поступка – такав поступак сигурно не би водио у ситуације компатибилне с принципима владавине права и правне сигурности. Тиме би се отворила могућност манипулације самим поступком, али би се утицало и на коначно одлучење које, као резултат лоше спроведеног поступка, никако не би могло да буде прихватљиво. Уставни суд напомиње да се у том погледу оставља пуна дискреција редовним судовима у одлучивању, али наводи који покрећу веома озбиљна питања од утицаја за исход поступка морају имати минимум образложења зашто је суд прихватио или одбио предузимање одређене радње коју је странка у било ком поступку, укључујући извршни, предложила. Овдје таквог образложења нема у оспореним пресудама, док је у записницима с рочишта оно дато само рудиментарно, што све, према мишљењу Уставног суда, не задовољава стандард "образложене пресуде" у смислу права на правично суђење.

41. Стога, Уставни суд закључује да је оспореним одлукама, које не садрже ни минимум образложења у односу на озбиљне приговоре злоупотребе права од стране лица која учествују у поступку, повријеђено право апеланата на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције.

42. Имајући у виду утврђену повреду, Уставни суд сматра да је из наведених разлога, те ради ефикасне заштите права апеланата на правично суђење неопходно укинути оспорене одлуке Окружног суда и Основног суда и наложити Основном суду да донесе нову одлуку која неће кршити права апеланата која произлазе из права на правично суђење. При томе, Уставни суд поново подсјећа на то да су сви органи јавне власти у Босни и Херцеговини у оквиру своје надлежности дужни да директно примјењују стандарде основних људских права и слобода из Устава Босне и Херцеговине и Европске конвенције који имају супремацију у односу на било који закон, односно било које друго право.

Остали наводи

43. Апеланти (у двије апелације бр. АП 1154/14 и АП 1553/14), такође, сматрају да им је оспореним одлукама повријеђено и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз

Европску конвенцију. Међутим, имајући у виду закључак о утврђеној повреди права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције, Уставни суд не налази потребним да посебно разматра питање повреде права на имовину апеланата.

VIII. Закључак

44. Уставни суд закључује да је прекршено право апеланата на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када редовни судови у образложењу оспорених одлука на примједбу о злоупотреби права учесника у поступку и позивање суда да је спријечи, уз конкретне примједбе, нису дали ни минимум образложења.

45. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

46. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мирсад Ћеман, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вјећу, у предмету број **АП 1154/14**, рјешавајући апелацију **Теодоре Петковић и др.**, на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) тачка б) и члана 59. ст. (1) и (2) и члана 62. став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине - преčiшћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мирсад Ћеман, предсједник
Мато Тодић, потпредсједник
Златко М. Кнежевић, потпредсједник
Валерија Галић, судкиња
Мiodrag Simović, судија
Сеада Palavrić, судкиња

на сједници одржаној 11. јануара 2017. године donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Усваја се апелација Теодоре Петковић, Александра Петковића, Милорада Петковића, Томе Вујадиновића, Милана Медана, Дана Катанића, Радована Јовановића, Павла Пејића, Александра Јовић, Милана Васића, Светлане Јовановић, Миле Благојевић, Мiodraga Јосиповића, Мiodraga Ђокића, Миле Мijatović, Славице Cvjetinović, Мiodraga Gligić, Златана Радића, Радана Радића, Драгана Танашића, Драгана Зекића, Стеве Васића, Зорана Петровића, Ивана Симића, Љубише Зекића, Славише Зекића, Милана Мijatović, Драгана Мijatović, Бисерке Ђурђевић, Милана Марковића, Cvije Grujić, Ивана Novaković, Мilovana Zečić, Мiroslava Budiše, Војке Јанјуш, Ивана Симића, Боже Јовановића, Гавре Шикљjака, Раденка Cvjetinović, Strahinje Milosavljević, Verice Stanišić и Zorice Јovanović.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода.

Укида се Рјешење Окружног суда у Бијелјини број 82 0 I 006900 14 Гж 2 од 12. фебруара 2014. године и Рјешење Основног суда у Сребреници број 82 0 I 006900 06 I 2 (и број 82 0 I 006900 13 I 2) од 15. новембра 2013. године.

Налаже се Основном суду у Сребреници да по hitnom поступку донесе нову одлуку у складу са чланом II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6. став 1. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода.

Налаже се Основном суду у Сребреници да, у складу са чланом 72. став (5) Правила Уставног суда Босне и

Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Teodora Petković, Aleksandar Petković, Milorad Petković (kao nasljednici Slavoljuba Petkovića), Tomo Vujadinović, Milan Medan, Dane Katanić, Radovan Jovanović, Pavle Pejić, Aleksandra Jović, Milan Vasić, Svetlana Jovanović, Mira Blagojević i Miodrag Josipović (u daljnjem tekstu: apelanti), koje zastupa Danilo Mrkaljević, advokat iz Srebrenice, podnijeli su 12. marta 2014. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Okružnog suda u Bijeljini (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 82 0 I 006900 14 Gž 2 od 12. februara 2014. godine i Rješenja Osnovnog suda u Srebrenici (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj 82 0 I 006900 06 I 2 od 15. novembra 2013. godine. Apelacija je zavedena pod brojem AP 1154/14.

2. Miodrag Đokić, Milica Mijatović, Slavica Cvjetinović, Miodrag Gligić, Zlatan Radić, Radan Radić, Dragan Tanasić, Dragan Zekić, Stevo Vasić, Zoran Petrović, Ivan Simić, Ljubiša Zečić, Slaviša Zekić (u daljnjem tekstu: apelanti), koje zastupa Stanko Petrović, advokat iz Bratunca, podnijeli su 4. aprila 2014. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv istih rješenja Okružnog suda broj 82 0 I 006900 14 Gž od 12. februara 2014. godine i Osnovnog suda broj 82 0 I 006900 06 I 2 od 15. novembra 2013. godine. Apelacija je zavedena pod brojem AP 1553/14.

3. Milan Mijatović, Dragan Mijatović, Biserka Đurđević, Milan Marković, Cvija Grujičić, Ivan Novaković, Milovan Zekić, Miroslav Budiša, Vojka Janjuš, Ivan Simić, Božo Jovanović, Gavro Šikuljak, Radenko Cvjetinović, Strahinja Milosavljević, Zorica Jovanović i Verica Stanišić (u daljnjem tekstu: apelanti), koje zastupa Mira Zekić, advokat iz Bratunca, podnijeli su 4. aprila 2014. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv istih rješenja Okružnog suda broj 82 0 I 006900 14 Gž 2 od 12. februara 2014. godine i Osnovnog suda na kojem je naveden broj 82 0 I 006900 13 I 2 od 15. novembra 2013. godine (Ustavni sud primjećuje da se radi o rješenju identičnog sadržaja kao prethodna dva, kojim su obuhvaćeni svi apelanti, da se apelanti u konkretnom predmetu pozivaju na broj 82 0 I 006900 06 I 2 od 15. novembra 2013. godine, te će uzeti kao tačan ovaj broj, a ne broj naveden u rješenju). Apelacija je zavedena pod brojem AP 1588/14.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

4. Apelanti su tražili donošenje privremene mjere kojom će Ustavni sud zabraniti postupanje po osporenom rješenju, odnosno zabraniti brisanje zabilježbe izvršenja na nekretninama "Unis Ferosa" a.d. Srebrenica (u daljnjem tekstu: izvršenik). Ustavni sud je donio odluku o privremenoj mjeri broj AP 1154/14 od 9. decembra 2014. godine (dostupna na www.ustavnisud.ba) kojom je odbio zahtjeve apelanata za donošenje privremene mjere.

5. Ustavni sud je u skladu sa članom 23. Pravila Ustavnog suda od Okružnog suda, Osnovnog suda i "Unis Ferosa" a.d. Srebrenica zatražio da dostave odgovor na apelaciju. Izvršeniku su u dva navrata poslata pismena koja su se Ustavnom sudu vratila s naznakom "obaviješten, nije podigao" i "nepoznat". S

obzirom na navedeno, Ustavni sud je poziv za dostavljanje odgovora na apelaciju izvršio putem oglasne table.

6. Okružni sud je dostavio odgovor na apelaciju.

7. Imajući u vidu odredbe člana 32. Pravila Ustavnog suda, te s obzirom da se apelacijama osporavaju iste presude, kao i da su svi apelanti učesnici istog postupka, Ustavni sud je donio odluku o spajanju predmeta, te je odlučio da se postupak pred Ustavnim sudom vodi pod brojem AP 1154/14.

III. Činjenice

8. Apelanti i ostala lica - radnici zaposleni kod izvršenika, njih ukupno 92, kao tražioci izvršenja (daljnjem tekstu: tražioci izvršenja), pokrenuli su izvršni postupak protiv izvršenika radi isplate novčanog potraživanja dosuđenog pravomoćnim sudskim presudama.

9. Rješenjem Osnovnog suda broj 82 0 I 006900 13 I 2 od 15. novembra 2013. godine obustavljen je izvršni postupak protiv izvršenika u predmetima apelanata i ostalih tražilaca izvršenja. Tačkom 2. dispozitiva rješenja naloženo je Republičkoj upravi za geodetske i imovinsko-pravne poslove Republike Srpske Područne jedinice Srebrenica da nakon pravomoćnosti rješenja izvrši brisanje zabilježbe izvršenja na nekretninama izvršenika koja je izvršena po navedenim predmetima.

10. U obrazloženju rješenja Osnovni sud je naveo da su tražioci izvršenja, uključujući apelante, tražili da se njihova potraživanja prema izvršeniku naplate prodajom nekretnina, pa je sud odredio izvršenje zabilježbom izvršenja na nekretninama izvršenika, procjenom nekretnina i prodajom radi namirenja tražilaca izvršenja. U svim predmetima Osnovni sud je izvršio procjenu nekretnina i zabilježbu izvršenja. Nadalje, sud je zakazao i održao tri ročišta za prodaju nekretnina (20. augusta 2010. godine, 1. oktobra 2010. godine i 26. novembra 2010. godine) koja su proglašena neuspjelim. Na prijedlog punomoćnika tražilaca izvršenja (jer se izvršenik nije složio s neposrednom prodajom) sud je ponovo odredio ročište za prodaju nekretnina. Osnovni sud je naveo da je prvo ročište održano 1. marta 2012. godine i proglašeno je neuspjelim. Drugo ročište (u zapisniku je greškom napisano prvo ročište) zakazano je za 5. april 2012. godine i tri lica su proglašena za najboljeg kupca (Radovan Jovanović, Slobodan Vasić i Miodrag Gligić), ali nisu položila kauciju. S obzirom da su punomoćnici tražilaca izvršenja priložili pismeno vansudsko poravnanje i da su u tom poravnanju bila i imena lica koja su učestvovala na licitaciji (jer je vansudsko poravnanje zaključeno između izvršenika i između ostalih i ova tri lica), sud je poništio javnu prodaju nekretnina od 5. aprila 2012. godine i zakazao novo ročište za 26. april 2012. godine.

11. Osnovni sud navodi da je ponovo prilikom pisanja zapisnika greškom navedeno "prvo ročište". Na održanom ročištu proglašeni su najbolji ponuđači Radovan Jovanović, Radojica Ratkovic i Miodrag Gligić koji nisu izvršili uplatu cijene u ostavljenom roku.

12. Osnovni sud navodi da su u međuvremenu stupile na snagu izmjene ZIP-a, te kako je ukinuta mogućnost održavanja trećeg ročišta jer je brisana odredba člana 89. stav 5. ZIP-a. Osnovni sud je donio rješenje o obustavi postupka (kako proizlazi iz dokumentacije 6. decembra 2012. godine, ali je navedeno rješenje ukinuto rješenjem Okružnog suda 28. marta 2013. godine zbog povrede odredbi ZIP-a i zbog potrebe da se pozovu tražioci izvršenja da predlože novo sredstvo i način izvršenja).

13. Postupajući po uputama Okružnog suda, Osnovni sud je zaključkom od 15. augusta 2013. godine pozvao apelante (i ostale tražioce izvršenja) da predlože novo sredstvo i predmet izvršenja, te su oni ponovo predložili prodaju nekretnina.

Osnovni sud navodi da je sud poslije prva tri neuspjela ročišta za prodaju nekretnina trebao tražiti od tražilaca izvršenja da predlože promjenu predmeta ili sredstva izvršenja, što nije uradio, pa je sud ponovo odredio prodaju nekretnina koja nije izvršena iako su se javili kupci, zbog čega je Osnovni sud ocijenio da je zahtjev za prodaju nekretnina koji su predložili tražioci izvršenja neosnovan, te je pozivajući se na čl. 8. i 63. stav 3. ZIP-a obustavio izvršenje. Osnovni sud je naveo da će se nakon pravomoćnosti rješenja u zemljišnim knjigama brisati zabilježba po ovom predmetu.

14. Okružni sud je donio Rješenje broj 82 O I 006900 14 Gž 2 od 12. februara 2014. godine kojim je žalbe tražilaca izvršenja odbio kao neosnovane i prvostepeno rješenje potvrdio.

15. U obrazloženju rješenja Okružni sud je ponovio historijat postupka. Nadalje, Okružni sud je istakao da je odredbom člana 95. stav 1. ZIP-a propisano da će se izvršenje obustaviti ako se nekretnina nije mogla prodati ni na drugom ročištu. Nemogućnost prodaje na drugom ročištu ima značenje da je izvršenje u smislu člana 63. stav 3. ZIP-a postalo nemoguće, dok je stavom 4. istog člana propisana obaveza suda (prije donošenja rješenja o obustavi) da u skladu sa članom 8. ZIP-a pozove tražioce izvršenja da predlože novo sredstvo ili predmet izvršenja. Imajući u vidu zakonske odredbe, kod nesporne činjenice da je sud pet puta zakazivao prodaju nekretnina i da se nekretnina nije mogla prodati, te da tražioci izvršenja ne ukazuju na propuste suda u zakazivanju i održavanju tih ročišta, te da tražioci izvršenja nisu postupili po pozivu suda da predlože novo sredstvo ili predmet izvršenja radi namirenja svojih potraživanja, Okružni sud je zaključio da je prvostepeni sud pravilno i zakonito odlučio.

16. Nadalje, ispitujući navode žalbe da nije bilo zakonskih uvjeta za obustavu izvršenja jer prvostepeni sud nakon donošenja rješenja Okružnog suda od 28. marta 2013. godine nije zakazao niti jedno ročište, a prvo ročište za prodaju od 5. aprila 2012. godine sud je poništio, pa je umjesto "ponovno prvog" zakazao drugo ročište za 26. april 2012. godine, Okružni sud je našao da su ovi navodi neosnovani. S tim u vezi Okružni sud ističe da poništeno ročište od 5. aprila 2012. godine nije bilo prvo ročište za prodaju, ali je greškom u zapisniku upisano "prvo ročište". Prvo ročište je održano 1. marta 2012. godine i ono je proglašeno neuspjelim, pa je nakon poništenog ročišta od 5. aprila novo "drugo ročište" zakazano za 26. april 2012. godine, koje je vođeno po pravilima održavanja drugog ročišta, na kojem je prodaja također ostala neuspješna zato što ponuđači nisu uplatili iznose koje su licitirali.

17. Nadalje, Okružni sud je naveo da činjenica da je drugostepeni sud rješenjem od 28. marta 2013. godine ukinuo prvostepeno rješenje jer tražioci izvršenja nisu bili pozvani (prije donošenja prvostepenog rješenja o obustavi od 6. decembra 2012. godine) da predlože drugo sredstvo ili predmet izvršenja ne znači da je prvostepeni sud u ponovnom postupku trebao ponovo zakazivati ročište za prodaju nekretnina.

18. Okružni sud je naveo da odredbama ZIP-a nije propisano da će sud zakazati ročište za prodaju nekretnina ako najpovoljniji ponuđač s drugog ročišta odustane od kupovine, te je irelevantno pozivanje iz žalbe na primjenu odredbe člana 92. stav 3. ZIP-a koja se odnosi na slučaj neispunjenja obaveze prodajne cijene postignute na prvom, a ne na drugom ročištu za prodaju nekretnina. Okružni sud je pojasnio zašto ni pozivanje žalbe na izmijenjenu odredbu člana 63. stav 3. ZIP-a (prema kojoj se za obustavu postupka traži da je izvršenje postalo nemoguće) ne može utjecati na osnovanost žalbe. Okružni sud to pojašnjava obavezom suda da pozove tražioce izvršenja da predlože novo sredstvo ili predmet izvršenja. Okružni sud je

ukazao da je u smislu odredbi ZIP-a bez odlučnog značaja činjenica da tražioci izvršenja nemaju druge mogućnosti nego insistirati na prodaji predmetnih nekretnina. Nadalje, Okružni sud je odgovorio i na navode iz žalbe u vezi s primjenom odredbi ZIP-a koje su ranije važile, odnosno naveo da je stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku prestala da važi odredba člana 89. stav 5. ZIP-a koja je propisivala mogućnost zakazivanja trećeg ročišta za prodaju nekretnina.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

19. Apelanti smatraju da im je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), kao i pravo na imovinu iz člana II/3.e) i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju (apelanti u apelaciji br. AP 1154/14 i 1553/14). U suštini, apelacioni navodi se odnose na pogrešnu i proizvoljnu primjenu materijalnog prava, te apelanti smatraju da je sud, nakon što najbolji ponuđači nisu uplatili cijenu, morao primijeniti odredbu člana 92. stav 3. ZIP-a i oglasiti da prvo ročište nije uspjelo i zakazati novo ročište. Apelanti ističu da sud nije dovoljno obrazložio svoje odluke, te iznose svoj zaključak u vezi s primjenom člana 92. stav 3. ZIP-a. Apelanti u tom pravcu daju svoje tumačenje odredbi ZIP-a na koje se pozivaju, ali ukazuju i na nedovoljne preciznosti iz ovakvih odredbi koje su utjecale na različitu praksu. Apelanti, međutim, smatraju da je duh i suština odredbi ZIP-a upravo da tražioci izvršenja namire svoje potraživanje. Osim toga, apelanti ističu da redovni sud nije spriječio zloupotrebu prava, pa je prodaja (ozbiljnom kupcu iz Sarajeva) osuđena postupanjem lica koja su učestvovala na licitaciji bez namjere krajnje realizacije kupovine nekretnina. Nadalje, apelanti ističu da se na njih nisu mogle primijeniti izmijenjene odredbe ZIP-a (zabrana trećeg ročišta) jer su uvjeti da sud zakaže treće ročište u slučaju apelanata stvoreni ranije (12. juna 2012. godine) prije stupanja na snagu izmjena zakona (28. juna 2012. godine).

b) Odgovor na apelaciju

20. Okružni sud je naveo da ostaje pri obrazloženju datom u presudi, te da nije došlo do povrede prava apelanata.

V. Relevantni propisi

21. **Zakon o parničnom postupku Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 58/03, 85/03, 74/07, 63/07, 49/09 i 61/13) u relevantnom dijelu glasi:

Član 9.

Stranke su dužne da pred sudom govore istinu i da savjesno koriste prava koja su im priznata ovim zakonom.

Član 10.

[...]

Sud je dužan da postupak sprovede bez odugovlačenja i sa što manje troškova i da onemogućiti svaku zloupotrebu prava koja strankama pripadaju u postupku.

22. **Zakon o izvršnom postupku Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12 i 67/13) u relevantnom dijelu koji se primjenjivao u relevantnom periodu glasi:

Ograničenje sredstava i predmeta izvršenja

Član 8.

(1) Sud rješenjem određuje izvršenje onim sredstvom i na onim predmetima koji su navedeni u izvršnom prijedlogu.

(2) Ako je predloženo više sredstava ili više predmeta izvršenja, sud može ograničiti izvršenje samo na neke od tih

sredstava ili predmeta, ako su dovoljni za ostvarenje potraživanja.

(3) Ako se izvršno rješenje o izvršenju na određenom predmetu ili sredstvu ne može sprovesti, tražilac izvršenja može radi namirenja istog potraživanja predložiti novo sredstvo ili predmet izvršenja, o čemu će sud odlučiti rješenjem.

Primjena odredaba drugih zakona

Član 21.

(1) U izvršnom postupku na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku, ako ovim ili drugim zakonom nije drugačije određeno.

Obustava izvršenja

Član 63.

(1) Ako ovim zakonom nije drugačije određeno, izvršenje će se obustaviti po službenoj dužnosti, ako je izvršna isprava pravosnažno ukinuta, preinačena, poništena, stavljena van snage ili je na drugi način određeno da je bez dejstva, odnosno ako potvrda o izvršnosti bude pravosnažno ukinuta.

(2) Izvršenje će se obustaviti po službenoj dužnosti i kada, u skladu sa odredbama koje uređuju obligacione odnose, treće lice ispuni obavezu prema tražiocu izvršenja umjesto izvršenika.

(3) Izvršenje će se obustaviti ako je postalo nemoguće ili se iz drugih razloga ne može sprovesti.

(4) Prije donošenja rješenja o obustavi izvršenja iz stava 3. ovog člana sud će pozvati tražioca izvršenja da podnese prijedlog iz člana 8. stav 3. ovog zakona u roku od 15 dana od dana prijema poziva. Rješenje o obustavi izvršenja sud će donijeti ako prijedlog ne bude u roku podnesen ili ako je prijedlog neosnovan.

Prodajna cijena

Član 89.

(1) Bez pristanka lica koje se u izvršnom postupku po redu prvenstva namiruju prije tražioca izvršenja, nepokretnost se na javnom nadmetanju ne može prodati za cijenu koja ne pokriva ni djelimično iznos potraživanja tražioca izvršenja.

(2) Na prvom ročištu za javno nadmetanje ne može se nepokretnost prodati ispod polovine utvrđene vrijednosti. Početne ponude za prvo ročište na iznose manje od jedne polovine utvrđene vrijednosti neće biti razmatrane.

(3) Ako se nepokretnost ne proda na prvom, sud će zakazati drugo ročište u roku od 30 dana. Sud će zakazati ročište u istom roku i u slučaju da tri ponuđača sa najvišom ponudom na prvom ročištu nisu uplatila prodajnu cijenu u skladu sa odredbama člana 92. stav 3. ovog zakona.

(4) Na drugom ročištu nepokretnost ne može biti prodana za manje od jedne trećine vrijednosti utvrđene zaključkom o prodaji. Početna ponuda na drugom ročištu ne može biti manja od jedne trećine od utvrđene vrijednosti.

Napomena: član 89. stav 5. brisan je u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku koji je objavljen u "Službenom glasniku RS" broj 57/12 od 20. juna 2012. godine, a koji je stupio na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srpske". Navedeni član 89. stav 5. glasio je:

Ako nepokretnost ne bude prodana ni na drugom ročištu, sud će u roku od najmanje 15 do najviše 30 dana zakazati treće ročište na kojem nepokretnost može biti prodana bez ograničenja najniže cijene u odnosu na utvrđenu vrijednost.

Polaganje cijene

Član 92.

(1) Ponuđač sa najvišom ponudom na ročištu plaća ukupnu prodajnu cijenu, umanjenu za položeno obezbjeđenje, polaganjem cijene sudu u roku koji je sud odredio, a koji ne

može biti duži od 30 dana od dana objavljivanja zaključka iz stava 6. člana 90. ovog zakona na sudskoj tabli.

(2) Ukoliko ponuđač sa najvećom ponudom ne deponuje prodajnu cijenu u predviđenom roku, sud će zaključkom proglasiti prodaju tom ponuđaču nevaljanom i novim zaključkom odrediti da je nepokretnost prodana drugom po redu ponuđaču, koji treba da u roku koji odredi sud, a koji ne može biti duži od 30 dana od dana prijema tog zaključka sudu deponuje prodajnu cijenu. Ukoliko drugi ponuđač ne položi cijenu u predviđenom roku, sud primjenjuje ova pravila i na trećeg ponuđača.

(3) U slučaju da sva tri ponuđača sa najvišom ponudom ne ispune svoje obaveze plaćanja prodajne cijene u određenim rokovima, sud može oglasiti da prvo ročište nije uspjelo i zakazati novo ročište koje treba da se održi u skladu sa čl. 84. do 90. ovog zakona.

(4) Iz položenog obezbjeđenja prvog ponuđača kojem je prodana imovina i koji u predviđenom roku ne uplati prodajnu cijenu pokrivaju se troškovi neuspjelog ročišta. Ako se ovi troškovi ne mogu namiriti u cijelosti iz iznosa obezbjeđenja koje je položio prvi ponuđač, razlika se namiruje iz obezbjeđenja drugog ponuđača ako i ovaj odustane od kupovine nepokretnosti.

Ova pravila se shodno primjenjuju i u slučaju odustanka trećeg ponuđača.

(5) Troškovi održavanja narednog ročišta pokrivaju se srazmjerno iz obezbjeđenja ponuđača kojima je nepokretnost prodana a koji prodajnu cijenu nisu uplatili u određenom roku.

(6) Preostali iznos će se vratiti davaocu obezbjeđenja.

Obustava izvršenja

Član 95.

(1) Sud će obustaviti izvršenje ako se nepokretnost nije mogla prodati ni na drugom ročištu.

(2) U slučaju prodaje neposrednom pogodbom, sud će obustaviti izvršenje ako se nepokretnost nije mogla prodati u roku određenom sporazumom stranaka i lica koja se namiruju u postupku, osim ako sporazumom stranaka nije drugačije određeno.

(3) Obustava izvršenja ne sprečava pokretanje novog izvršnog postupka radi naplate istog potraživanja na istoj nepokretnosti.

Napomena: prije izmjene Zakona o izvršnom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 67/13 od 8. augusta 2013. godine, koji je stupio na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku", član 95. stav 1. glasio je:

Sud će obustaviti izvršenje ako se nepokretnost nije mogla prodati ni na trećem ročištu.

VI. Dopustivost

23. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

24. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njom pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

25. U konkretnom slučaju, predmet osporavanja apelacijom je rješenje Okružnog suda protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporeno rješenje od 12. februara 2014. godine apelantima je dostavljeno 13. marta i 17. marta 2014. godine, a apelacije su

podnijete u vremenu od 12. marta do 4. aprila 2014. godine, tako da su nesporno dostavljene u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

26. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

27. Apelanti pobijaju osporena rješenja navodeći da im je povrijeđeno pravo iz člana II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 6. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

28. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

[...]

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

29. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1) Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

30. U konkretnom slučaju apelanti smatraju da im je povrijeđeno pravo na pravično suđenje. S tim u vezi, Ustavni sud podsjeća da se garancije prava na pravično suđenje sadržane u odredbama člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u odnosu na izvršenje pravomoćne presude protežu u građanskopravnim slučajevima i na fazu izvršnog postupka. Osnovno pravilo je u tom pogledu postavila presuda Evropskog suda za ljudska prava u predmetu *Hornsby protiv Grčke* (predstavka broj 18357/91, presuda od 19. marta 1997. godine) u kojoj je Evropski sud izrekao da izvršenje presude koju je izrekao bilo koji sud mora biti posmatrano kao sastavni dio postupka u smislu člana 6. Evropske konvencije. Slijedeći svoju praksu iz predmeta *Hornsby*, koju Ustavni sud dosljedno podržava, Evropski sud je konstantno ukazivao da se izvršenje presude bilo kojeg nacionalnog suda treba posmatrati kao integralni dio suđenja u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

31. Nadalje, Ustavni sud zapaža kako apelanti smatraju da je primjena materijalnog prava od strane redovnih sudova proizvoljna, odnosno da je redovni sud donio rješenje o obustavi postupka izvršenja apelanata proizvoljnom primjenom prava i propustom da na zakonit način provede izvršenje, ali i zbog propusta suda da spriječi zloupotrebu prava u skladu sa čl. 9. i 10. Zakona o parničnom postupku u vezi sa članom 21. ZIP-a.

32. S tim u vezi, Ustavni sud, prije svega, ukazuje na to da prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda zadatak ovih sudova nije preispitivanje zaključaka redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi, Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituiira redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi, Evropski sud, *Thomas*

protiv Ujedinjenog Kraljevstva, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li su, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminaciona.

33. Ustavni sud se, dakle, prema navedenom stavu, može, izuzetno, kada ocijeni da je u određenom postupku redovni sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica tako i u primjeni relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. aprila 2005. godine, stav 26) upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise. U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i na to da je u više svojih odluka istakao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka jednom pravičnom postupku (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *AP 1293/05* od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje i, *mutatis mutandis*, Evropski sud, *Andelković protiv Srbije*, presuda od 9. aprila 2013. godine, tačka 24). Stoga će Ustavni sud u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelanti problematiziraju, ispitati jesu li osporavane odluke zasnovane na proizvoljnoj primjeni pozitivnopravnih propisa.

34. Ustavni sud primjećuje da su redovni sudovi donijeli rješenja kojima su obustavili izvršni postupak, pozivajući se na relevantne odredbe ZIP-a. U obrazloženju rješenja Osnovni sud je, između ostalog, naveo da je 26. aprila 2012. godine održano ročište, druga prodaja nekretnina, na kojoj su tri lica proglašena za najbolje ponuđače, ali nisu u ostavljenom roku izvršila uplatu, te je bez mogućnosti (koja je ukinuta zakonom) održavanja trećeg ročišta sud pozvao apelante da predlože novo sredstvo i predmet izvršenja. Apelanti su (kako proizlazi iz jedne od žalbi apelanata koja je dostavljena uz apelaciju) iznosili navode o zloupotrebi prava i propustu suda da spriječi zloupotrebu. U obrazloženju rješenja Okružnog suda (koji je rješavao po žalbama apelanata) nije striktno naveden ovaj žalbeni navod, ali je Okružni sud cijenio da se žalbom ne ukazuje "na postojanje propusta u zakazivanju i održavanju ročišta za prodaju". Apelanti su i u apelaciji postavili pitanje propusta suda da primijeni odredbe čl. 9. i 10. ZPP-a u vezi sa članom 21. ZIP-a, odnosno da onemogući zloupotrebu prava koja je dovela do toga da se nekretnina ne proda, odnosno do obustave postupka izvršenja apelanata.

35. U tom pravcu apelanti ističu, a to su isticali i tokom postupka (kako proizlazi iz dostavljene dokumentacije - sudskih zapisnika) da su se lica, koja su se pojavila na licitaciji, pojavila samo iz razloga da osujete postupak prodaje ozbiljnom kupcu. Apelanti su pred Osnovnim sudom na ročištu za prodaju održanom 26. aprila 2012. godine jasno istakli da troje lica (koja su na istom ročištu proglašena za najbolje ponuđače, ali nisu uplatila cijenu) nemaju dovoljno sredstava (jedan od njih ni da plati kolektivni smještaj koji koristi), te su tražili da "ako imaju pare neka odmah plate". Iz zapisnika o ročištu (od 26. aprila 2012. godine), također, proizlazi da su učesnici u postupku na koji se odnosila primjedba istakli da nije tačno da nemaju pare. Ustavni sud konstatira (što opet proizlazi iz zapisnika sa ročišta od 26. aprila 2012. godine) da je Osnovni sud prethodno utvrdio da su ova tri lica također lica koja imaju potraživanja prema izvršeniku u iznosu od više od 10,000 KM, pa ispunjavaju uvjete za učestvovanje na licitaciji. Iako apelanti na neki način dovode u pitanje i ovu utvrđenu činjenicu, navodeći da je upravo zbog ovih lica (Radovana Jovanovića, Slobodana Vasića i Miodraga Gligića) već poništeno ročište od 5. aprila 2012. godine jer su ona zaključila vansudsku nagodbu sa izvršenikom, Ustavni sud ovu činjenicu neće ispitivati jer je ne smatra ključnom.

36. Ustavni sud smatra da su u ovom predmetu ključni navodi koje treba ispitati oni koji se odnose na propust suda da spriječi eventualnu zloupotrebu prava. S tim u vezi, očigledno je da se ovim prigovorima, koji su nesporno iznošeni tokom postupka, redovni sudovi uopće nisu bavili u obrazloženjima osporenih odluka. Stoga će osporena rješenja biti ispitana isključivo u odnosu na ovaj aspekt, dok se ostalim apelacionim navodima Ustavni sud neće baviti.

37. U nedostatku izričitih i konkretnih zakonskih normi u odredbama ZIP-a, ali primjenom načela iz ZPP-a (član 10) kojim je regulirana obaveza suda da provodi postupak i da onemogućiti svaku zloupotrebu prava koja strankama pripadaju u postupku, postavlja se pitanje da li je sud u konkretnom slučaju primijenio navedeno načelo, odnosno proveo postupak zakonito, poštujući standarde prava na pravično suđenje. Naime, ako je dovedena u pitanje "solventnost" lica koja su prijavila učešće u javnom nadmetanju za prodaju nekretnina izvršenika i ako su tražioci izvršenja prigovorili da su oni tu kako bi osujetili prodaju "ozbiljnom kupcu", da li je sud ispunio svoju obavezu samo formalnom provjerom da navedena lica mogu učestvovati u postupku. Dakle, apelanti su istakli ozbiljne navode u vezi sa učestvovanjem određenih lica na ročištu za prodaju nekretnina, a sud je formalno ispitao njihovo pravo učešća, ali o tome apsolutno ništa nije rečeno u obrazloženjima osporenih odluka, te se postavlja pitanje da li je time ispunjena obaveza suda da spriječi zloupotrebe prava, kako je definirano odredbama ZPP-a.

38. Naime, Ustavni sud primjećuje da ovo načelo zabrane zloupotrebe, kao jedno od osnovnih načela, osim sagledavanja zakonskih propisa predviđa i svestrano sagledavanje odnosa između stranaka, odnosno obavezuje sud da ispita da li zaista stranka određenu radnju preduzima s nekim drugim ciljem i namjerom, a ne s ciljem donošenja odluke, odnosno okončanja postupka. Dakle, u situacijama kao što je ova, u kojima je od izuzetnog značaja činjenica da li lice zaista ima mogućnost kupovine određene nekretnine, a naročito kod okolnosti da je suprotna strana (strana koja štiti vlastiti interes) dovela u pitanje ovu mogućnost, sud bi se svakako trebao ozbiljnije pozabaviti ovim navodom. Pri tome, Ustavni sud ne nalazi da se sud treba baviti detaljima ili ulaziti u procjene da li će do kupovine realno i doći, ali u svakom slučaju trebalo bi onemogućiti zloupotrebe prava od strane lica za koja se pouzdano može smatrati da nikako ne bi bila u stanju zadovoljiti minimalne zahtjeve u svrhu realizacije preuzetih obaveza. Kao što je navedeno, radi se o obavezi koja proizlazi iz člana 10. ZPP-a, te je utvrđena jednim od osnovnih načela, čija primjena u svakom slučaju vodi ka pravičnom postupku koji zadovoljava sve standarde i garancije prava na pravično suđenje.

39. Dakle, u konkretnom slučaju apelantima je obustavljen postupak izvršenja i naređeno brisanje zabilježbe prava apelanata u zemljišnim knjigama, a njihovo mjesto, u skladu sa zakonskim odredbama ZIP-a, "preuzima" sljedeći povjerilac, odnosno tražilac izvršenja. U konačnici to rezultira gubitkom prava apelanata, između ostalog, i zbog činjenice da je prodaja nekretnina osuđena učešćem lica čiju zloupotrebu sud nije spriječio. Ustavni sud primjećuje da se sud nije bavio vrlo ozbiljnom primjedbom o mogućnostima lica koja učestvuju na ročištu za prodaju, da se ni na koji način nije osvrnuo na ove veoma ozbiljne navode, osim što je konstatirao izjavu "prozvanih" lica da nije tačno da nemaju novca. Pri tome, nije čak našao za shodno da utvrdi da ovakvi navodi apelanata nisu osnovani ili da nisu dokazani. Ustavni sud, također, primjećuje da je i Okružni sud propustio na adekvatan način ispitati ove navode (istaknute u jednoj od žalbi koja je dostavljena uz apelaciju), ističući da apelanti nisu osporili način zakazivanja i održavanja ročišta jer je navedeno upravo

suprotno zapisniku od 24. aprila 2012. godine, kao i sadržaju same žalbe jer je nesporno da su apelanti tražili od suda da spriječi zloupotrebe prava uz konkretizaciju svojih navoda (o nedostatku novčanih sredstava lica koja su učestvovala na ročištu za prodaju nekretnina i namjeri da osujete postupak).

40. Ustavni sud napominje da obaveza suda da spriječi zloupotrebu prava, u suštini, predstavlja pravo stranke u postupku da u toku postupka bude zaštićena od zloupotreba, te ukoliko bi ovo pravo postalo iluzorno, odnosno samo deklaratorno i svelo se na puku formalnost, odnosno ukoliko bi redovni sud kod ozbiljnih navoda u konkretnim situacijama zanemarivao navode – bez zaštite strane koja jasno i konkretno ukazuje na neki problem ili propust koji utječe na konačan ishod postupka – takav postupak sigurno ne bi vodio u situacije kompatibilne s načelima vladavine prava i pravne sigurnosti. Time bi se otvorila mogućnost manipulacije samim postupkom, ali bi se utjecalo i na konačno odlučivanje koje, kao rezultat loše provedenog postupka, nikako ne bi moglo biti prihvatljivo. Ustavni sud napominje da se u tom pogledu ostavlja puna diskrecija redovnim sudovima u odlučivanju, ali navodi koji pokreću veoma ozbiljna pitanja od utjecaja za ishod postupka moraju imati minimum obrazloženja zašto je sud prihvatio ili odbio preduzimanje određene radnje koju je stranka u bilo kom postupku, uključujući izvršni, predložila. Ovdje takvog obrazloženja nema u osporenim presudama, dok je u zapisnicima s ročišta ono dato samo rudimentarno, što sve, prema mišljenju Ustavnog suda, ne zadovoljava standard "obrazložene presude" u smislu prava na pravično suđenje.

41. Stoga, Ustavni sud zaključuje da je osporenim odlukama, koje ne sadrže ni minimum obrazloženja u odnosu na ozbiljne prigovore zloupotrebe prava od strane lica koja učestvuju u postupku, povrijeđeno pravo apelanata na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.

42. Imajući u vidu utvrđenu povredu, Ustavni sud smatra da je iz navedenih razloga, te radi efikasne zaštite prava apelanata na pravično suđenje neophodno ukinuti osporene odluke Okružnog suda i Osnovnog suda i naložiti Osnovnom sudu da donese novu odluku koja neće kršiti prava apelanata koja proizlaze iz prava na pravično suđenje. Pri tome, Ustavni sud ponovo podsjeća na to da su svi organi javne vlasti u Bosni i Hercegovini u okviru svoje nadležnosti dužni direktno primjenjivati standarde osnovnih ljudskih prava i sloboda iz Ustava Bosne i Hercegovine i Evropske konvencije koji imaju supremaciju u odnosu na bilo koji zakon, odnosno bilo koje drugo pravo.

Ostali navodi

43. Apelanti (u dvije apelacije br. AP 1154/14 i AP 1553/14), također, smatraju da im je osporenim odlukama povrijeđeno i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Međutim, imajući u vidu zaključak o utvrđenoj povredi prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije, Ustavni sud ne nalazi potrebnim da posebno razmatra pitanje povrede prava na imovinu apelanata.

VIII. Zaključak

44. Ustavni sud zaključuje da je prekršeno pravo apelanata na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada redovni sudovi u obrazloženju osporenih odluka na primjedbama o zloupotrebi prava učesnika u postupku i pozivanje suda da je spriječi, uz konkretne primjedbe, nisu dali ni minimum obrazloženja.

45. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

46. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Čeman, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 1154/14**, rješavajući apelaciju **Teodore Petković i dr.**, na temelju članka VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine - prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mirsad Čeman, predsjednik
Mato Tadić, dopredsjednik
Zlatko M. Knežević, dopredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudac
Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 11. siječnja 2017. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Teodore Petković, Aleksandra Petkovića, Milorada Petkovića, Tome Vujadinovića, Milana Medana, Dana Katanića, Radovana Jovanovića, Pavla Pejića, Aleksandre Jović, Milana Vasića, Svetlane Jovanović, Mire Blagojević, Miodraga Josipovića, Miodraga Đokića, Milice Mijatović, Slavice Cvjetinović, Miodraga Gligića, Zlatana Radića, Radana Radića, Dragana Tanasića, Dragana Zekića, Steve Vasića, Zorana Petrovića, Ivana Simića, Ljubiše Zečića, Slaviše Zekića, Milana Mijatovića, Dragana Mijatovića, Biserke Đurđević, Milana Markovića, Cvije Grujičić, Ivana Novakovića, Milovana Zekića, Miroslava Budiše, Vojke Janjuš, Ivana Simića, Bože Jovanovića, Gavre Šikuljaka, Radenka Cvjetinovića, Strahinje Milosavljevića, Verice Stanišić i Zorice Jovanović.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Rješenje Okružnog suda u Bijeljini broj 82 0 I 006900 14 Gž 2 od 12. veljače 2014. godine i Rješenje Osnovnog suda u Srebrenici broj 82 0 I 006900 06 I 2 (i broj 82 0 I 006900 13 I 2) od 15. studenog 2013. godine.

Nalaže se Osnovnom sudu u Srebrenici da po žurnom postupku donese novu odluku u skladu sa člankom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Osnovnom sudu u Srebrenici da, u skladu sa člankom 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Teodora Petković, Aleksandar Petković, Milorad Petković (kao nasljednici Slavoljuba Petkovića), Tomo Vujadinović, Milan Medan, Dane Katanić, Radovan Jovanović,

Pavle Pejić, Aleksandra Jović, Milan Vasić, Svetlana Jovanović, Mira Blagojević i Miodrag Josipović (u daljnjem tekstu: apelanti), koje zastupa Danilo Mrkaljević, odvjetnik iz Srebrenice, podnijeli su 12. ožujka 2014. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Okružnog suda u Bijeljini (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 82 0 I 006900 14 Gž 2 od 12. veljače 2014. godine i Rješenja Osnovnog suda u Srebrenici (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj 82 0 I 006900 06 I 2 od 15. studenog 2013. godine. Apelacija je zavedena pod brojem AP 1154/14.

2. Miodrag Đokić, Milica Mijatović, Slavica Cvjetinović, Miodrag Gligić, Zlatan Radić, Radan Radić, Dragan Tanasić, Dragan Zekić, Stevo Vasić, Zoran Petrović, Ivan Simić, Ljubiša Zečić, Slaviša Zekić (u daljnjem tekstu: apelanti), koje zastupa Stanko Petrović, odvjetnik iz Bratunca, podnijeli su 4. travnja 2014. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv istih rješenja Okružnog suda broj 82 0 I 006900 14 Gž 2 od 12. veljače 2014. godine i Osnovnog suda broj 82 0 I 006900 06 I 2 od 15. studenog 2013. godine. Apelacija je zavedena pod brojem AP 1553/14.

3. Milan Mijatović, Dragan Mijatović, Biserka Đurđević, Milan Marković, Cvija Grujičić, Ivan Novaković, Milovan Zekić, Miroslav Budiša, Vojka Janjuš, Ivan Simić, Božo Jovanović, Gavro Šikuljak, Radenko Cvjetinović, Strahinja Milosavljević, Zorica Jovanović i Verica Stanišić (u daljnjem tekstu: apelanti), koje zastupa Mira Zekić, odvjetnica iz Bratunca, podnijeli su 4. travnja 2014. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv istih rješenja Okružnog suda broj 82 0 I 006900 14 Gž 2 od 12. veljače 2014. godine i Osnovnog suda na kojem je naveden broj 82 0 I 006900 13 I 2 od 15. studenog 2013. godine (Ustavni sud primjećuje da se radi o rješenju identičnog sadržaja kao prethodna dva, kojim su obuhvaćeni svi apelanti, da se apelanti u konkretnom predmetu pozivaju na broj 82 0 I 006900 06 I 2 od 15. studenog 2013. godine, te će uzeti kao točan ovaj broj, a ne broj naveden u rješenju). Apelacija je zavedena pod brojem AP 1588/14.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

4. Apelanti su tražili donošenje privremene mjere kojom će Ustavni sud zabraniti postupanje po osporenom rješenju, odnosno zabraniti brisanje zabilježbe izvršenja na nekretninama "Unis Ferosa" a.d. Srebrenica (u daljnjem tekstu: izvršenik). Ustavni sud je donio odluku o privremenoj mjeri broj AP 1154/14 od 9. prosinca 2014. godine (dostupna na www.ustavnisud.ba) kojom je odbio zahtjeve apelanata za donošenje privremene mjere.

5. Ustavni sud je u skladu sa člankom 23. Pravila Ustavnog suda od Okružnog suda, Osnovnog suda i "Unis Ferosa" a.d. Srebrenica zatražio da dostave odgovor na apelaciju. Izvršeniku su u dva navrata poslana pismena koja su se Ustavnom sudu vratila sa naznakom "obaviješten, nije podigao" i "nepoznat". S obzirom na navedeno, Ustavni sud je poziv za dostavu odgovora na apelaciju izvršio putem oglasne ploče.

6. Okružni sud je dostavio odgovor na apelaciju.

7. Imajući u vidu odredbe članka 32. Pravila Ustavnog suda, te s obzirom da se apelacijama osporavaju iste presude, kao i da su svi apelanti sudionici istog postupka, Ustavni sud je donio odluku o spajanju predmeta, te je odlučio da se postupak pred Ustavnim sudom vodi pod brojem AP 1154/14.

III. Činjenice

8. Apelanti i ostale osobe - radnici uposleni kod izvršenika, njih ukupno 92, kao tražitelji izvršenja (daljnjem tekstu: tražitelji izvršenja), pokrenuli su izvršni postupak protiv

izvršenika radi isplate novčanog potraživanja dosuđenog pravomoćnim sudskim presudama.

9. Rješenjem Osnovnog suda broj 82 0 I 006900 13 I 2 od 15. studenog 2013. godine obustavljen je izvršni postupak protiv izvršenika u predmetima apelana i ostalih tražitelja izvršenja. Točkom 2. dispozitiva rješenja naloženo je Republičkoj upravi za geodetske i imovinsko-pravne poslove Republike Srpske Područne jedinice Srebrenica da nakon pravomoćnosti rješenja izvrši brisanje zabilježbe izvršenja na nekretninama izvršenika koja je izvršena po navedenim predmetima.

10. U obrazloženju rješenja Osnovni sud je naveo da su tražitelji izvršenja, uključujući apelante, tražili da se njihova potraživanja prema izvršeniku naplate prodajom nekretnina, pa je sud odredio izvršenje zabilježbom izvršenja na nekretninama izvršenika, procjenom nekretnina i prodajom radi namirenja tražitelja izvršenja. U svim predmetima Osnovni sud je izvršio procjenu nekretnina i zabilježbu izvršenja. Nadalje, sud je zakazao i održao tri ročišta za prodaju nekretnina (20. kolovoza 2010. godine, 1. listopada 2010. godine i 26. studenog 2010. godine) koja su proglašena neuspjelim. Na prijedlog punomoćnika tražitelja izvršenja (jer se izvršenik nije složio s neposrednom prodajom) sud je ponovo odredio ročište za prodaju nekretnina. Osnovni sud je naveo da je prvo ročište održano 1. ožujka 2012. godine i proglašeno je neuspjelim. Drugo ročište (u zapisniku je greškom napisano prvo ročište) zakazano je za 5. travnja 2012. godine i tri osobe su proglašene za najboljeg kupca (Radovan Jovanović, Slobodan Vasić i Miodrag Gligić), ali nisu položile kauciju. S obzirom da su punomoćnici tražitelja izvršenja priložili pismeno vanskodsko poravnanje i da su u tom poravnanju bila i imena osoba koja su sudjelovala na licitaciji (jer je vanskodsko poravnanje zaključeno između izvršenika i između ostalih i ove tri osobe), sud je poništio javnu prodaju nekretnina od 5. travnja 2012. godine i zakazao novo ročište za 26. travnja 2012. godine.

11. Osnovni sud navodi da je ponovo prilikom pisanja zapisnika greškom navedeno "prvo ročište". Na održanom ročištu proglašeni su najbolji ponuđači Radovan Jovanović, Radojica Ratkovac i Miodrag Gligić koji nisu izvršili uplatu cijene u ostavljenom roku.

12. Osnovni sud navodi da su u međuvremenu stupile na snagu izmjene ZIP-a, te kako je ukinuta mogućnost održavanja trećeg ročišta jer je brisana odredba članka 89. stavak 5. ZIP-a, Osnovni sud je donio rješenje o obustavi postupka (kako proizlazi iz dokumentacije 6. prosinca 2012. godine, ali je navedeno rješenje ukinuto rješenjem Okružnog suda 28. ožujka 2013. godine zbog povrede odredbi ZIP-a i zbog potrebe da se pozovu tražitelji izvršenja da predlože novo sredstvo i način izvršenja).

13. Postupajući po uputama Okružnog suda, Osnovni sud je zaključkom od 15. kolovoza 2013. godine pozvao apelante (i ostale tražitelje izvršenja) da predlože novo sredstvo i predmet izvršenja, te su oni ponovo predložili prodaju nekretnina. Osnovni sud navodi da je sud poslije prva tri neuspjela ročišta za prodaju nekretnina trebao tražiti od tražitelja izvršenja da predlože promjenu predmeta ili sredstva izvršenja, što nije uradio, pa je sud ponovo odredio prodaju nekretnina koja nije izvršena iako su se javili kupci, zbog čega je Osnovni sud ocijenio da je zahtjev za prodaju nekretnina koji su predložili tražitelji izvršenja neutemeljen, te je pozivajući se na čl. 8. i 63. stavak 3. ZIP-a obustavio izvršenje. Osnovni sud je naveo da će se nakon pravomoćnosti rješenja u zemljišnim knjigama brisati zabilježba po ovom predmetu.

14. Okružni sud je donio Rješenje broj 82 0 I 006900 14 Gž 2 od 12. veljače 2014. godine kojim je prizive tražitelja

izvršenja odbio kao neutemeljene i prvostupanjsko rješenje potvrdio.

15. U obrazloženju rješenja Okružni sud je ponovio historijat postupka. Nadalje, Okružni sud je istaknuo da je odredbom članka 95. stavak 1. ZIP-a propisano da će se izvršenje obustaviti ako se nekretnina nije mogla prodati ni na drugom ročištu. Nemogućnost prodaje na drugom ročištu ima značenje da je izvršenje u smislu članka 63. stavak 3. ZIP-a postalo nemoguće, dok je stavkom 4. istog članka propisana obveza suda (prije donošenja rješenja o obustavi) da u skladu sa člankom 8. ZIP-a pozove tražitelje izvršenja da predlože novo sredstvo ili predmet izvršenja. Imajući u vidu zakonske odredbe, kod nesporne činjenice da je sud pet puta zakazivao prodaju nekretnina i da se nekretnina nije mogla prodati, te da tražitelji izvršenja ne ukazuju na propuste suda u zakazivanju i održavanju tih ročišta, te da tražitelji izvršenja nisu postupili po pozivu suda da predlože novo sredstvo ili predmet izvršenja radi namirenja svojih potraživanja, Okružni sud je zaključio da je prvostupanjski sud pravilno i zakonito odlučio.

16. Nadalje, ispitujući navode priziva da nije bilo zakonskih uvjeta za obustavu izvršenja jer prvostupanjski sud nakon donošenja rješenja Okružnog suda od 28. ožujka 2013. godine nije zakazao niti jedno ročište, a prvo ročište za prodaju od 5. travnja 2012. godine sud je poništio, pa je umjesto "ponovno prvog" zakazao drugo ročište za 26. travnja 2012. godine, Okružni sud je našao da su ovi navodi neutemeljeni. U svezi s tim Okružni sud ističe da poništeno ročište od 5. travnja 2012. godine nije bilo prvo ročište za prodaju, ali je greškom u zapisniku upisano "prvo ročište". Prvo ročište je održano 1. ožujka 2012. godine i ono je proglašeno neuspjelim, pa je nakon poništenog ročišta od 5. travnja novo "drugo ročište" zakazano za 26. travnja 2012. godine, koje je vođeno po pravilima održavanja drugog ročišta, na kojem je prodaja također ostala neuspješna zato što ponuđači nisu uplatili iznose koje su licitirali.

17. Nadalje, Okružni sud je naveo da činjenica da je drugostupanjski sud rješenjem od 28. ožujka 2013. godine ukinuo prvostupanjsko rješenje jer tražitelji izvršenja nisu bili pozvani (prije donošenja prvostupanjskog rješenja o obustavi od 6. prosinca 2012. godine) da predlože drugo sredstvo ili predmet izvršenja ne znači da je prvostupanjski sud u ponovnom postupanju trebao ponovo zakazivati ročište za prodaju nekretnina.

18. Okružni sud je naveo da odredbama ZIP-a nije propisano da će sud zakazati ročište za prodaju nekretnina ako najpovoljniji ponuđač s drugog ročišta odustane od kupnje, te je irrelevantno pozivanje iz priziva na primjenu odredbe članka 92. stavak 3. ZIP-a koja se odnosi na slučaj neispunjenja obveze prodajne cijene postignute na prvom, a ne na drugom ročištu za prodaju nekretnina. Okružni sud je pojasnio zašto ni pozivanje priziva na izmijenjenu odredbu članka 63. stavak 3. ZIP-a (prema kojoj se za obustavu postupka traži da je izvršenje postalo nemoguće) ne može utjecati na utemeljenost priziva. Okružni sud to pojašnjava obvezom suda da pozove tražitelje izvršenja da predlože novo sredstvo ili predmet izvršenja. Okružni sud je ukazao da je u smislu odredbi ZIP-a bez odlučnog značaja činjenica da tražitelji izvršenja nemaju druge mogućnosti nego inzistirati na prodaji predmetnih nekretnina. Nadalje, Okružni sud je odgovorio i na navode iz priziva u svezi s primjenom odredbi ZIP-a koje su ranije važile, odnosno naveo da je stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku prestala važiti odredba članka 89. stavak 5. ZIP-a koja je propisivala mogućnost zakazivanja trećeg ročišta za prodaju nekretnina.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

19. Apelanti smatraju da im je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), kao i pravo na imovinu iz članka II/3.e) i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju (apelanti u apelaciji br. AP 1154/14 i 1553/14). U biti, apelacijski navodi se odnose na pogrešnu i proizvoljnu primjenu materijalnog prava, te apelanti smatraju da je sud, nakon što najbolji ponuđači nisu uplatili cijenu, morao primijeniti odredbu članka 92. stavak 3. ZIP-a i oglasiti da prvo ročište nije uspjelo i zakazati novo ročište. Apelanti ističu da sud nije dovoljno obrazložio svoje odluke, te iznose svoj zaključak u svezi s primjenom članka 92. stavak 3. ZIP-a. Apelanti u tom pravcu daju svoje tumačenje odredbi ZIP-a na koje se pozivaju, ali ukazuju i na nedovoljne preciznosti iz ovakvih odredbi koje su utjecale na različitu praksu. Apelanti, međutim, smatraju da je duh i bit odredbi ZIP-a upravo da tražitelji izvršenja namire svoje potraživanje. Osim toga, apelanti ističu da redoviti sud nije spriječio zlouporabu prava, pa je prodaja (ozbiljnom kupcu iz Sarajeva) osuđena postupanjem osoba koje su sudjelovale na licitaciji bez namjere krajnje realizacije kupnje nekretnina. Nadalje, apelanti ističu da se na njih nisu mogle primijeniti izmijenjene odredbe ZIP-a (zabrana trećeg ročišta) jer su uvjeti da sud zakaže treće ročište u slučaju apelanata stvoreni ranije (12. lipnja 2012. godine) prije stupanja na snagu izmjena zakona (28. lipnja 2012. godine).

b) Odgovor na apelaciju

20. Okružni sud je naveo da ostaje pri obrazloženju danom u presudi, te da nije došlo do povrede prava apelanata.

V. Relevantni propisi

21. **Zakon o parničnom postupku Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 58/03, 85/03, 74/07, 63/07, 49/09 i 61/13) u relevantnom dijelu glasi:

Član 9.

Stranke su dužne da pred sudom govore istinu i da savjesno koriste prava koja su im priznata ovim zakonom.

Član 10.

[...]

Sud je dužan da postupak sprovede bez odugovlačenja i sa što manje troškova i da onemogući svaku zloupotrebu prava koja strankama pripadaju u postupku.

22. **Zakon o izvršnom postupku Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12 i 67/13) u relevantnom dijelu koji se primjenjivao u relevantnom periodu glasi:

Ograničenje sredstava i predmeta izvršenja

Član 8.

(1) Sud rješenjem određuje izvršenje onim sredstvom i na onim predmetima koji su navedeni u izvršnom prijedlogu.

(2) Ako je predloženo više sredstava ili više predmeta izvršenja, sud može ograničiti izvršenje samo na neke od tih sredstava ili predmeta, ako su dovoljni za ostvarenje potraživanja.

(3) Ako se izvršno rješenje o izvršenju na određenom predmetu ili sredstvu ne može sprovesti, tražilac izvršenja može radi namirenja istog potraživanja predložiti novo sredstvo ili predmet izvršenja, o čemu će sud odlučiti rješenjem.

Primjena odredaba drugih zakona

Član 21.

(1) U izvršnom postupku na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku, ako ovim ili drugim zakonom nije drugačije određeno.

Obustava izvršenja

Član 63.

(1) Ako ovim zakonom nije drugačije određeno, izvršenje će se obustaviti po službenoj dužnosti, ako je izvršna isprava pravosnažno ukinuta, preinačena, poništena, stavljena van snage ili je na drugi način određeno da je bez dejstva, odnosno ako potvrda o izvršnosti bude pravosnažno ukinuta.

(2) Izvršenje će se obustaviti po službenoj dužnosti i kada, u skladu sa odredbama koje uređuju obligacione odnose, treće lice ispuni obavezu prema tražiocu izvršenja umjesto izvršenika.

(3) Izvršenje će se obustaviti ako je postalo nemoguće ili se iz drugih razloga ne može sprovesti.

(4) Prije donošenja rješenja o obustavi izvršenja iz stava 3. ovog člana sud će pozvati tražioca izvršenja da podnese prijedlog iz člana 8. stav 3. ovog zakona u roku od 15 dana od dana prijema poziva. Rješenje o obustavi izvršenja sud će donijeti ako prijedlog ne bude u roku podnesen ili ako je prijedlog neosnovan.

Prodajna cijena

Član 89.

(1) Bez pristanka lica koje se u izvršnom postupku po redu prvenstva namiruju prije tražioca izvršenja, nepokretnost se na javnom nadmetanju ne može prodati za cijenu koja ne pokriva ni djelimično iznos potraživanja tražioca izvršenja.

(2) Na prvom ročištu za javno nadmetanje ne može se nepokretnost prodati ispod polovine utvrđene vrijednosti. Početne ponude za prvo ročište na iznose manje od jedne polovine utvrđene vrijednosti neće biti razmatrane.

(3) Ako se nepokretnost ne proda na prvom, sud će zakazati drugo ročište u roku od 30 dana. Sud će zakazati ročište u istom roku i u slučaju da tri ponuđača sa najvišom ponudom na prvom ročištu nisu uplatila prodajnu cijenu u skladu sa odredbama člana 92. stav 3. ovog zakona.

(4) Na drugom ročištu nepokretnost ne može biti prodana za manje od jedne trećine vrijednosti utvrđene zaključkom o prodaji. Početna ponuda na drugom ročištu ne može biti manja od jedne trećine od utvrđene vrijednosti.

Napomena: članak 89. stavak 5. brisan je u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o izvršnom postupku koji je objavljen u "Službenom glasniku RS" broj 57/12 od 20. lipnja 2012. godine, a koji je stupio na snagu osmog dana od dana objave u "Službenom glasniku Republike Srpske". Navedeni članak 89. stavak 5. glasio je:

Ako nepokretnost ne bude prodana ni na drugom ročištu, sud će u roku od najmanje 15 do najviše 30 dana zakazati treće ročište na kojem nepokretnost može biti prodana bez ograničenja najniže cijene u odnosu na utvrđenu vrijednost.

Polaganje cijene

Član 92.

(1) Ponuđač sa najvišom ponudom na ročištu plaća ukupnu prodajnu cijenu, umanjenu za položeno obezbjeđenje, polaganjem cijene sudu u roku koji je sud odredio, a koji ne može biti duži od 30 dana od dana objavljivanja zaključka iz stava 6. člana 90. ovog zakona na sudskoj tabli.

(2) Ukoliko ponuđač sa najvećom ponudom ne deponuje prodajnu cijenu u predviđenom roku, sud će zaključkom proglasiti prodaju tom ponuđaču nevaljanom i novim zaključkom odrediti da je nepokretnost prodana drugom po redu ponuđaču, koji treba da u roku koji odredi sud, a koji ne može

biti duži od 30 dana od dana prijema tog zaključka sudu deponuje prodajnu cijenu. Ukoliko drugi ponuđač ne položi cijenu u predviđenom roku, sud primjenjuje ova pravila i na trećeg ponuđača.

(3) U slučaju da sva tri ponuđača sa najvišom ponudom ne ispunje svoje obaveze plaćanja prodajne cijene u određenim rokovima, sud može oglasiti da prvo ročište nije uspjelo i zakazati novo ročište koje treba da se održi u skladu sa čl. 84. do 90. ovog zakona.

(4) Iz položenog obezbjeđenja prvog ponuđača kojem je prodata imovina i koji u predviđenom roku ne uplati prodajnu cijenu pokrivaju se troškovi neuspjelog ročišta. Ako se ovi troškovi ne mogu namiriti u cijelosti iz iznosa obezbjeđenja koje je položio prvi ponuđač, razlika se namiruje iz obezbjeđenja drugog ponuđača ako i ovaj odustane od kupovine nepokretnosti.

Ova pravila se shodno primjenjuju i u slučaju odustanka trećeg ponuđača.

(5) Troškovi održavanja narednog ročišta pokrivaju se srazmjerno iz obezbjeđenja ponuđača kojima je nepokretnost prodana a koji prodajnu cijenu nisu uplatili u određenom roku.

(6) Preostali iznos će se vratiti davaocu obezbjeđenja.

Obustava izvršenja

Član 95.

(1) Sud će obustaviti izvršenje ako se nepokretnost nije mogla prodati ni na drugom ročištu.

(2) U slučaju prodaje neposrednom pogodbom, sud će obustaviti izvršenje ako se nepokretnost nije mogla prodati u roku određenom sporazumom stranaka i lica koja se namiruju u postupku, osim ako sporazumom stranaka nije drugačije određeno.

(3) Obustava izvršenja ne sprečava pokretanje novog izvršnog postupka radi naplate istog potraživanja na istoj nepokretnosti.

Napomena: prije izmjene Zakona o izvršnom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 67/13 od 8. kolovoza 2013. godine, koji je stupio na snagu osmog dana od dana objave u "Službenom glasniku", članak 95. stavak 1. glasio je:

Sud će obustaviti izvršenje ako se nepokretnost nije mogla prodati ni na trećem ročištu.

VI. Dopustivost

23. U skladu sa člankom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

24. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku koji je koristio.

25. U konkretnom slučaju, predmet osporavanja apelacijom je rješenje Okružnog suda protiv kojeg nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, osporeno rješenje od 12. veljače 2014. godine apelantima je dostavljeno 13. ožujka i 17. ožujka 2014. godine, a apelacije su podnijete u vremenu od 12. ožujka do 4. travnja 2014. godine, tako da su nesporno dostavljene u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

26. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

27. Apelanti pobijaju osporena rješenja navodeći da im je povrijeđeno pravo iz članka II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 6. Europske konvencije i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

28. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

[...]

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

29. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1) Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom. [...].

30. U konkretnom slučaju apelanti smatraju da im je povrijeđeno pravo na pravično suđenje. U svezi s tim, Ustavni sud podsjeća da se garancije prava na pravično suđenje sadržane u odredbama članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije u odnosu na izvršenje pravomoćne presude protežu u građanskopravnim slučajevima i na fazu izvršnog postupka. Temeljno pravilo glede toga postavila je presuda Europskog suda za ljudska prava u predmetu *Hornsby protiv Grčke* (predstavka broj 18357/91, presuda od 19. ožujka 1997. godine) u kojoj je Europski sud izrekao da izvršenje presude koju je izrekao bilo koji sud mora biti promatrano kao sastavni dio postupka u smislu članka 6. Europske konvencije. Slijedeći svoju praksu iz predmeta *Hornsby*, koju Ustavni sud dosljedno podržava, Europski sud je konstantno ukazivao da se izvršenje presude bilo kojeg nacionalnog suda treba promatrati kao integralni dio suđenja u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

31. Nadalje, Ustavni sud zapaža kako apelanti smatraju da je primjena materijalnog prava od strane redovitih sudova proizvoljna, odnosno da je redoviti sud donio rješenje o obustavi postupka izvršenja apelanata proizvoljnom primjenom prava i propustom da na zakonit način provede izvršenje, ali i zbog propusta suda da spriječi zlouporabu prava u skladu sa čl. 9. i 10. Zakona o parničnom postupku u svezi sa člankom 21. ZIP-a.

32. U svezi s tim, Ustavni sud, prije svega, ukazuje na to da prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda zadatak ovih sudova nije preispitivanje zaključaka redovitih sudova glede činjeničnog stanja i primjene prava (vidi, Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovitih sudova ocijeniti činjenice i dokaze koje su izveli (vidi, Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je ispitati jesu li, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na

učinkovit pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

33. Ustavni sud se, dakle, prema navedenom stajalištu, može, iznimno, kada ocijeni da je u određenom postupku redoviti sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica tako i u primjeni relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. travnja 2005. godine, stavak 26.) upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise. U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i na to da je u više svojih odluka istaknuo da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka jednom pravičnom postupku (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *AP 1293/05* od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje i, *mutatis mutandis*, Europski sud, *Andelković protiv Srbije*, presuda od 9. travnja 2013. godine, točka 24.). Stoga će Ustavni sud u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelanti problematiziraju, ispitati jesu li osporavane odluke utemeljene na proizvoljnoj primjeni pozitivnopravnih propisa.

34. Ustavni sud primjećuje da su redoviti sudovi donijeli rješenja kojima su obustavili izvršni postupak, pozivajući se na relevantne odredbe ZIP-a. U obrazloženju rješenja Osnovni sud je, između ostalog, naveo da je 26. travnja 2012. godine održano ročište, druga prodaja nekretnina, na kojoj su tri osobe proglašene za najbolje ponuđače, ali nisu u ostavljenom roku izvršile uplatu, te je bez mogućnosti (koja je ukinuta zakonom) održavanja trećeg ročišta sud pozvao apelante da predlože novo sredstvo i predmet izvršenja. Apelanti su (kako proizlazi iz jednog od priziva apelanata koji je dostavljen uz apelaciju) iznosili navode o zlouporabi prava i propustu suda da spriječi zlouporabu. U obrazloženju rješenja Okružnog suda (koji je rješavao po prizivima apelanata) nije striktno naveden ovaj prizivni navod, ali je Okružni sud cijenio da se prizivom ne ukazuje "na postojanje propusta u zakazivanju i održavanju ročišta za prodaju". Apelanti su i u apelaciji postavili pitanje propusta suda da primijeni odredbe čl. 9. i 10. ZPP-a u svezi sa člankom 21. ZIP-a, odnosno da onemogući zlouporabu prava koja je dovela do toga da se nekretnina ne proda, odnosno do obustave postupka izvršenja apelanata.

35. U tom pravcu apelanti ističu, a to su isticali i tijekom postupka (kako proizlazi iz dostavljene dokumentacije - sudskih zapisnika) da su se osobe, koje su se pojavile na licitaciji, pojavile samo iz razloga da osujete postupak prodaje ozbiljnom kupcu. Apelanti su pred Osnovnim sudom na ročištu za prodaju održanom 26. travnja 2012. godine jasno istaknuli da tri osobe (koje su na istom ročištu proglašene za najbolje ponuđače, ali nisu uplatile cijenu) nemaju dovoljno sredstava (jedna od njih ni da plati kolektivni smještaj koji koristi), te su tražili da "ako imaju pare neka odmah plate". Iz zapisnika o ročištu (od 26. travnja 2012. godine), također, proizlazi da su sudionici u postupku na koji se odnosila primjedba istaknuli da nije točno da nemaju pare. Ustavni sud konstatira (što opet proizlazi iz zapisnika sa ročišta od 26. travnja 2012. godine) da je Osnovni sud prethodno utvrdio da su ove tri osobe također osobe koja imaju potraživanja prema izvršeniku u iznosu od više od 10,000 KM, pa ispunjavaju uvjete za sudjelovanje na licitaciji. Iako apelanti na neki način dovode u pitanje i ovu utvrđenu činjenicu, navodeći da je upravo zbog ovih osoba (Radovana Jovanovića, Slobodana Vasića i Miodraga Gligića) već poništeno ročište od 5. travnja 2012. godine jer su one zaključile vanskudsku nagodbu sa izvršenikom, Ustavni sud ovu činjenicu neće ispitivati jer je ne smatra ključnom.

36. Ustavni sud smatra da su u ovom predmetu ključni navodi koje treba ispitati oni koji se odnose na propust suda da spriječi eventualnu zlouporabu prava. U svezi s tim, očigledno

je da se ovim prigovorima, koji su nesporno iznošeni tijekom postupka, redoviti sudovi uopće nisu bavili u obrazloženjima osporenih odluka. Stoga će osporena rješenja biti ispitana isključivo u odnosu na ovaj aspekt, dok se ostalim apelacijskim navodima Ustavni sud neće baviti.

37. U nedostatku izričitih i konkretnih zakonskih normi u odredbama ZIP-a, ali primjenom načela iz ZPP-a (članak 10.) kojim je regulirana obveza suda da provodi postupak i da onemogući svaku zlouporabu prava koja strankama pripadaju u postupku, postavlja se pitanje je li sud u konkretnom slučaju primijenio navedeno načelo, odnosno proveo postupak zakonito, poštujući standarde prava na pravično suđenje. Naime, ako je dovedena u pitanje "solventnost" osoba koje su prijavile sudjelovanje u javnom nadmetanju za prodaju nekretnina izvršenika i ako su tražitelji izvršenja prigovorili da su oni tu kako bi osujetili prodaju "ozbiljnom kupcu", je li sud ispunio svoju obvezu samo formalnom provjerom da navedene osobe mogu sudjelovati u postupku. Dakle, apelanti su istaknuli ozbiljne navode u svezi sa sudjelovanjem određenih osoba na ročištu za prodaju nekretnina, a sud je formalno ispitao njihovo pravo sudjelovanja, ali o tome apsolutno ništa nije rečeno u obrazloženjima osporenih odluka, te se postavlja pitanje je li time ispunjena obveza suda da spriječi zlouporabe prava, kako je definirano odredbama ZPP-a.

38. Naime, Ustavni sud primjećuje da ovo načelo zabrane zlouporabe, kao jedno od temeljnih načela, osim sagledavanja zakonskih propisa predviđa i svestrano sagledavanje odnosa između stranaka, odnosno obvezuje sud ispitati poduzima li doista stranka određenu radnju s nekim drugim ciljem i namjerom, a ne s ciljem donošenja odluke, odnosno okončanja postupka. Dakle, u situacijama kao što je ova, u kojima je od iznimnog značaja činjenica ima li osoba doista mogućnost kupnje određene nekretnine, a osobito kod okolnosti da je suprotna strana (strana koja štiti vlastiti interes) dovela u pitanje ovu mogućnost, sud bi se svakako trebao ozbiljnije pozabaviti ovim navodom. Pri tome, Ustavni sud ne nalazi da se sud treba baviti detaljima ili ulaziti u procjene hoće li do kupnje realno i doći, ali u svakom slučaju trebalo bi onemogućiti zlouporabe prava od strane osoba za koje se pouzdano može smatrati da nikako ne bi bile u stanju zadovoljiti minimalne zahtjeve u svrhu realizacije preuzetih obveza. Kao što je navedeno, radi se o obvezi koja proizlazi iz članka 10. ZPP-a, te je utvrđena jednim od temeljnih načela, čija primjena u svakom slučaju vodi ka pravičnom postupku koji zadovoljava sve standarde i garancije prava na pravično suđenje.

39. Dakle, u konkretnom slučaju apelantima je obustavljen postupak izvršenja i naređeno brisanje zabilježbe prava apelanata u zemljišnim knjigama, a njihovo mjesto, u skladu sa zakonskim odredbama ZIP-a, "preuzima" sljedeći vjerovnik, odnosno tražitelj izvršenja. U konačnici to rezultira gubitkom prava apelanata, između ostalog, i zbog činjenice da je prodaja nekretnina osuježena sudjelovanjem osoba čiju zlouporabu sud nije spriječio. Ustavni sud primjećuje da se sud nije bavio vrlo ozbiljnom primjedbom o mogućnostima osoba koje sudjeluju na ročištu za prodaju, da se ni na koji način nije osvrnuo na ove veoma ozbiljne navode, osim što je konstatirao izjavu "prozvanih" osoba da nije točno da nemaju novaca. Pri tome, nije čak našao za shodno utvrditi da ovakvi navodi apelanata nisu utemeljeni ili da nisu dokazani. Ustavni sud, također, primjećuje da je i Okružni sud propustio na adekvatan način ispitati ove navode (istaknute u jednom od priziva koji je dostavljen uz apelaciju), ističući da apelanti nisu osporili način zakazivanja i održavanja ročišta jer je navedeno upravo suprotno zapisniku od 24. travnja 2012. godine, kao i sadržaju samog priziva jer je nesporno da su apelanti tražili od suda da spriječi zlouporabe prava uz konkretizaciju svojih navoda (o

nedostatku novčanih sredstava osoba koje su sudjelovale na ročištu za prodaju nekretnina i namjeri da osujete postupak).

40. Ustavni sud napominje da obveza suda da spriječi zlouporabu prava, u biti, predstavlja pravo stranke u postupku da tijekom postupka bude zaštićena od zlouporaba, te ako bi ovo pravo postalo iluzorno, odnosno samo deklaratorno i svelo se na puku formalnost, odnosno ukoliko bi redoviti sud kod ozbiljnih navoda u konkretnim situacijama zanemarivao navode – bez zaštite strane koja jasno i konkretno ukazuje na neki problem ili propust koji utječe na konačan ishod postupka – takav postupak sigurno ne bi vodio u situacije kompatibilne s načelima vladavine prava i pravne sigurnosti. Time bi se otvorila mogućnost manipulacije samim postupkom, ali bi se utjecalo i na konačno odlučanje koje, kao rezultat loše provedenog postupka, nikako ne bi moglo biti prihvatljivo. Ustavni sud napominje da se glede toga ostavlja puna diskrecija redovitim sudovima u odlučivanju, ali navodi koji pokreću veoma ozbiljna pitanja od utjecaja za ishod postupka moraju imati minimum obrazloženja zašto je sud prihvatio ili odbio poduzimanje određene radnje koju je stranka u bilo kom postupku, uključujući izvršni, predložila. Ovdje takvog obrazloženja nema u osporenim presudama, dok je u zapisnicima s ročišta ono dano samo rudimentarno, što sve, prema mišljenju Ustavnog suda, ne zadovoljava standard "obrazložene presude" u smislu prava na pravično suđenje.

41. Stoga, Ustavni sud zaključuje da je osporenim odlukama, koje ne sadrže ni minimum obrazloženja u odnosu na ozbiljne prigovore zlouporabe prava od strane osoba koje sudjeluju u postupku, povrijeđeno pravo apelanata na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije.

42. Imajući u vidu utvrđenu povredu, Ustavni sud smatra da je iz navedenih razloga, te radi efikasne zaštite prava apelanata na pravično suđenje neophodno ukinuti osporene odluke Okružnog suda i Osnovnog suda i naložiti Osnovnom sudu da donese novu odluku koja neće kršiti prava apelanata koja proizlaze iz prava na pravično suđenje. Pri tome, Ustavni sud ponovo podsjeća na to da su svi organi javne vlasti u Bosni i Hercegovini u okviru svoje nadležnosti dužni izravno primjenjivati standarde temeljnih ljudskih prava i sloboda iz Ustava Bosne i Hercegovine i Europske konvencije koji imaju supremaciju u odnosu na bilo koji zakon, odnosno bilo koje drugo pravo.

Ostali navodi

43. Apelanti (u dvije apelacije br. AP 1154/14 i AP 1553/14), također, smatraju da im je osporenim odlukama povrijeđeno i pravo na imovinu iz članka II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Međutim, imajući u vidu zaključak o utvrđenoj povреди prava na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije, Ustavni sud ne nalazi potrebnim da posebno razmatra pitanje povrede prava na imovinu apelanata.

VIII. Zaključak

44. Ustavni sud zaključuje da je prekršeno pravo apelanata na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada redoviti sudovi u obrazloženju osporenih odluka na primjedbu o zlouporabi prava sudionika u postupku i pozivanje suda da je spriječi, uz konkretne primjedbe, nisu dali ni minimum obrazloženja.

45. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

46. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Mirsad Čeman, v. r.

179

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 1842/14**, рјешавајући апелацију **Џемала Захировића и Светозара Васиљевића**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Устavnог суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мирсад Ћеман, председник

Златко М. Кнежевић, потпредседник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симовић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 11. јануара 2017. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација **Џемала Захировића и Светозара Васиљевића** поднесена против Пресуде Апелационог суда Брчко дистрикта Босне и Херцеговине број 96 0 Рс 025150 13 РСж 2 од 19. фебруара 2014. године и Пресуде Основног суда у Брчко дистрикту број 96 0 Рс 025150 13 РС2 од 30. октобра 2013. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Џемал Захировић и Светозар Васиљевић (у даљњем тексту: апеланти) обојица из Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, поднијели су 18. априла 2014. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Апелационог суда из Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Апелациони суд) број 96 0 Рс 025150 13 РСж 2 од 19. фебруара 2014. године и Основног суда из Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Основни суд) број 96 0 Рс 025150 13 РС 2 од 30. октобра 2013. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Устavnог суда од Апелационог суда, Основног суда, од законског заступника туженог Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: тужени), те од пуномоћника Сафета Пизовића, умјешача у предметном поступку на страни туженог, затражено је 15. августа 2016. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Апелациони суд, законски заступник туженог, те пуномоћник умјешача у предметном поступку на страни туженог, су одговоре на апелацију доставили у периоду од 19. до 22. августа 2016. године.

4. Основни суд у остављеном року није доставио одговор на апелацију.

5. Уставни суд је, на приједлог потпредседника Устavnог суда Мате Тадића, донио одлуку о његовом изузимању из рада и одлучивања о апелацији због разлога

прописаних чланом 90 став (1) тачка ц) Правила Уставног суда.

III. Чињенично стање

6. Чињенице предмета које произлазе из навода апеланата и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

7. Апеланти су тужбом 28. децембра 2010. године покренули предметни парнични поступак против туженог ради поништења Одлуке туженог – Правосудне комисије Брчко дистрикта БиХ број М-СуПК-495/10 од 23. новембра 2010. године (у даљњем тексту: спорна одлука) о избору кандидата Сафета Пизовића за директора Канцеларије за правну помоћ Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

8. На рочишту одржаном 7. септембра 2011. године, након што је поступајући судија Александра Обрадовић дозволила Сафету Пизовићу (изабраном кандидату) учешће у предметном парничном поступку у својству умјешача на страни туженог, апеланти су затражили изузеће именованог судије јер су сматрали да чињеница да је Сафет Пизовић претходно био судија тог суда указује на пристраност Основног суда у предметном поступку.

9. У поступку поводом поднесеног захтјева за изузеће судије првостепеног суда Апелациони суд је на општој сједници свих судија донио Рјешење број 097-0-Су-11-000495 од 15. септембра 2011. године којим је усвојен захтјев за изузеће председника Апелационог суда јер је током поступка утврђено да је председник Апелационог суда учествовао у доношењу спорне одлуке чије се поништење тражи, па је сходно томе закључено да су испуњени услови из члана 111 став 4 Закона о парничном поступку Брчко дистрикта БиХ (у даљњем тексту: ЗПП) за изузеће председника Апелационог суда.

10. Потом је Апелациони суд, по замјенику председника тог суда, донио Рјешење број 097-0 Су-11-000512 од 22. септембра 2011. године, којим је усвојио захтјев за изузеће председника Основног суда из поступка одлучивања о захтјеву за изузеће судије Александре Обрадовић. Разматрајући захтјев за изузеће и изјаву председника Основног суда, утврђено је да је и председник Основног суда учествовао као члан Правосудне комисије у доношењу спорне одлуке чије се поништење тражи, па је, сходно наведеним околностима, закључено да су испуњени услови и за изузеће председника Основног суда прописани одредбом члана 111 став 4 ЗПП-а.

11. Рјешењем Основног суда број 096-0-Су-11-003781 од 28. септембра 2011. године које је донио судија који замјењује председника Основног суда, одбијен је захтјев за изузеће судије Александре Обрадовић. Из образложења рјешења произлази да је именовани судија, изјашњавајући се о поднесеном захтјеву за изузеће навела да "по њој стоје разлози за њено изузеће у овој правној ствари, сходно одредби члана 111. став 5. ЗПП-а". Међутим, након извршеног увида у цјелокупан спис, Основни суд је закључио да нису испуњени услови из члана 111 став 5 ЗПП-а, па је примјеном одредаба чл. 48, 49 и 50 Закона о судовима Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Закон о судовима) одлучено као у диспозитиву рјешења.

12. Одлучујући о тужбеном захтјеву, судија Александра Обрадовић је донијела Пресуду број 96 0 Рс 025150 10 Рс од 22. марта 2012. године којом је тужбени захтјев у цијелости одбијен уз обавезивање апеланата на накнаду трошкова поступка.

13. У жалби против првостепене пресуде апеланти су предложили Апелационом суду да се предметни спис достави Суду БиХ на одлучивање у предметној ствари, предложивши да се из одлучивања у предметном поступку изузму све судије Апелационог суда, укључујући председника Апелационог суда и његовог замјеника, а да о њиховом изузећу одлучи Суд БиХ или да се за одлучивање делегира било који суд на подручју Босне и Херцеговине.

14. Одлучујући о захтјевима за изузеће председника и замјеника председника Апелационог суда, Апелациони суд је рјешењем од 2. новембра 2012. године на Општој сједници свих судија усвојио захтјев за изузеће председника Апелационог суда јер је утврђено да је учествовао у доношењу спорне одлуке чије се поништење тражи, те је истог дана рјешењем донесеним на Општој сједници свих судија одбијен захтјев за изузеће замјеника председника Апелационог суда. Након тога су рјешењима од 6. новембра 2012. године по замјенику председника Апелационог суда одбијени захтјеви за изузеће осталих поименично наведених судија Апелационог суда, изузев једног судије за ког је утврђено да је у тазбинским односима са умјешачем у поступку на страни туженог (изабраним кандидатом).

15. Одлучујући о жалби против првостепене пресуде, Апелациони суд је Рјешењем број 96 0 Рс 025150 12 Рсж од 19. децембра 2012. године уважио жалбу, укинуо оспорену пресуду и вратио предмет на поновно одлучивање, указавши на пропусте првостепеног суда приликом одлучења. У вези са приједлогом апеланата истакнутим у жалби да се цијели спис достави Суду БиХ на одлучивање, односно да се предметни спис делегира том суду, Апелациони суд је навео да релевантне одредбе Закона о судовима и ЗПП-а не предвиђају могућност делегирања, односно преношења мјесне надлежности са судова у Брчко дистрикту на други стварно надлежни суд у Босни у Херцеговини, па стога, таквом захтјеву апеланата није могло бити удовољено. Наведено стога што апеланти ове приговоре, у одсуству прецизне позитивне законске регулативе, заснивају на арбитражној и статутарној одредници да је Брчко дистрикт територијална јединица под суверенитетом Босне и Херцеговине, као и чињеници да Босна и Херцеговина има Суд БиХ, што не може бити основ да се удовољи приједлогу. У вези с приговорима који се тичу изјаве судије Александре Обрадовић да по њој стоје разлози за њено изузеће, сходно члану 111 став 5 ЗПП-а, а замјеник председника Основног суда је захтјев одбио, према оцјени Апелационог суда та околност не представља повреду одредаба парничног поступка која би утицала на правилност и законитост првостепене пресуде. У вези с тим је наведено да је одлука о захтјеву за изузеће заснована на постојању факултативног (субјективног) разлога за изузеће, а да је одлука о одбијању захтјева у основи акт судске администрације, а не одлука поступајућег судије. Осим тога, како је у рјешењу наведено, садржај конкретне изјаве коју је поступајући судија дао поводом захтјева за изузеће, а која се налази у спису, не мора нужно водити усвајању захтјева јер нити један судија на чији рад постоје примједбе не може сам одлучити да ли треба да буде изузет.

16. Одлучујући у поновном поступку, Основни суд је по судији Александри Обрадовић донио нову Пресуду број 96 0 Рс 025150 Рс2 од 30. октобра 2013. године којом је као неоснован одбијен тужбени захтјев апеланата, уз истовремено обавезивање апеланата на накнаду трошкова поступка. Наиме, из образложења оспорене пресуде произлази да апеланти у тужби наводе да је спорном

одлуком повријеђена процедура приликом избора кандидата из разлога што је незаконито расписан конкурс за избор адвоката Канцеларије, да одлуком о избору адвоката Канцеларије није одређен обавезан пробни рад, те да није било упражњено радно мјесто за адвоката, нити је било средстава у буџету за ту позицију, затим да изабрани кандидат није могао конкурисати на радно мјесто директора јер није прошао обавезни пробни рад у Канцеларији на радно мјесто адвоката, да је о одлучивању о жалби на одлуку о избору директора учествовао члан комисије који је морао бити изузет, да је изабрани кандидат фаворизован, а други кандидати, међу којима су и апеланти, дискриминисани уз грубо кршење одредаба Закона о службеницима и намјештеницима у Правосуђу Брчко дистрикта (у даљњем тексту: Закон о службеницима у правосуђу), Закона о канцеларији за правну помоћ Брчко дистрикта и Закона о правосудној комисији Брчко дистрикта.

17. На основуведеног поступка, Основни суд је закључио да апеланти нити једним доказом нису успјели да доведу у сумњу спорну одлуку, прије свега што је изабрани кандидат (умјешач у поступку) испуњавао све услове за ту позицију, да је добио највећи број бодова на конкурс, при чему апеланти нису доказали да је Правосудна комисија "фаворизовала" изабраног кандидата. Сlijедом свега наведеног, Основни суд је закључио да у поступку избора и пријема кандидата на мјесто директора Канцеларије за правну помоћ у Брчко дистрикту БиХ није било повреде важећих прописа из области рада, и то члана 4 ст. 1 и 3 Закона о раду Брчко дистрикта, нити одредбе члана 43 у вези са чланом 136 став 1 Закона о службеницима у правосуђу, те релевантних одредаба Закона о правосудној комисији Брчко дистрикта БиХ и Закона о Канцеларији за правну помоћ Брчко дистрикта БиХ (о чему се првостепени суд опширније изјаснио на стр. од 9 до 13 оспорене пресуде).

18. Апеланти су, оспоравајући првостепену пресуду у жалби, између осталог, навели да у предметном поступку објективно не могу очекивати фер и поштено суђење, како то захтијева Европска конвенција за заштиту људских права и слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), односно непристрасно и законито поступање било ког суда у Брчко дистрикту у БиХ, прије свега због чињенице што су предсједници Основног и Апелационог суда учествовали у доношењу спорне одлуке, чије се поништење тражи у предметном поступку, те због чињенице што се као умјешач у поступку, као изабрани кандидат, појављује бивши судија Основног суда, при чему су се осврнули и на одбијање захтјева за изузеће судије Александре Обрадовић, која је сама потврдила да по њој стоје разлози за њено изузеће, што довољно говори да је она била оптерећена субјективним односом према предмету.

19. Апелациони суд је поводом жалбе апеланата донио Пресуду број 96 0 Рс 025150 13 Рсж 2 од 19. фебруара 2014. године којом је одбио жалбу и потврдио првостепену пресуду. Након што је испитао оспорену пресуду у свјетлу жалбених приговора, Апелациони суд је неоснованост жалбених приговора исцрпно образложио на стр. од 6. до 11. образложења пресуде. Тако је Апелациони суд, између осталог, нагласио да жалбени наводи нису основани, будући да је првостепени суд, у складу са упутствима овог суда правилно и потпуно утврдио одлучне чињенице од којих је зависила одлука о основаности постављеног тужбеног захтјева и на основу таквог утврђења правилном примјеном материјалног права

предметни спор је правилно ријешио, при чему нису почињене жалбом указане повреде одредаба парничног поступка, нити су почињене оне процесне повреде о којима суд води рачуна по службеној дужности. Апелациони суд је посебно нагласио да чињеница да је умјешач прије него што је 4. октобра 2010. године именован за адвоката Канцеларије за правну помоћ, на тој позицији већ претходно успјешно обавио пробни рад и радио дужи низ година, те да управо из разлога не стоје жалбени приговори да је првостепени суд побијану пресуду донио на основу погрешне примјене одредбе члана 43 став 1 Закона о службеницима у правосуђу, нити је релевантно из ког разлога је Правосудна комисија, по тражењу умјешача, Одлуку број СуПК-1387/10 од 4. октобра 2010. године "исправила" тако што је изоставила одредбу члана 4, која се односи на обавезу пробног рада. Према оцјени Апелационог суда, жалбеним приговорима апеланти нису успјели оспорити ни закључак првостепеног суда да умјешач као изабрани кандидат није фаворизован, односно да Правосудна комисија, као колегијални орган (коју, између осталог, чине шефови – предсједници правосудних институција Брчко дистрикта БиХ) поступцима прије расписивања конкурса за пријем адвоката у Канцеларији за правну помоћ и проводећи процедуру избора и именовања умјешача за директора Канцеларије, није прекршила правила о забрани дискриминације, у смислу одредаба члана 2, 3 и 4 Закона о забрани дискриминације. Осим тога, како је истакао Апелациони суд, апеланти су могли заштиту по овом питању потражити подношењем тужбе, у складу са чланом 12 цитираног Закона, како би се спорно питање дискриминације расправило и одлучило по правилима детерминисаним Законом о забрани дискриминације.

20. У вези са приговорима који се односе на делегирање предмета другом суду на подручју БиХ, те непристрасности редовних судова на подручју Брчко дистрикта због чињенице да су предсједници наведених судова учествовали у доношењу спорне одлуке уз поновно апострофирање изјаве судије Основног суда који је изразио сумњу у своју непристрасност, Апелациони суд је навео да у свему остаје код разлога датих раније у укидном рјешењу тог суда, те да изнесени став није доведен у питање истицањем нових околности, а тичу се суђења у разумном року пред првостепеним судом и непоступањем тог суда у законом прописаним роковима у радним споровима (о чему се тај суд детаљније изјаснио на страни 7 образложења).

21. Будући да Апелациони суд није оцијенио оправданим нити један приговор апеланата, нити је утврдио произвољност првостепеног суда на коју су апеланти указали, Апелациони суд је жалбу одбио и првостепену пресуду потврдио примјеном одредбе члана 335 ЗПП-а.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

22. Апеланти сматрају да је оспореним пресудама повријеђено њихово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције. Сматрају да су оспорене пресуде донесене као резултат произвољне примјене материјалног и процесног права, те да не садрже образложење које задовољава стандарде права на правично суђење. Апеланти су се посебно осврнули на примјену члана 43 Закона о службеницима у правосуђу који јасно прописује да се уговор о раду на неодређено вријеме закључује уз обавезу пробног рада, која у односу на умјешача није испоштована

јер изабрани кандидат, након именовања на позицију адвоката Канцеларије за правну помоћ од 4. октобра 2010. године није прошао обавезан пробни рад, па из тог разлога није испуњавао услове да буде именован на позицију директора Канцеларије. Према тврдњама апеланата редовни судови су цитирану одредбу произвољно примјенили иако су апеланти на те околности упорно указивали. Осим тога, апеланти посебно указују на кршење принципа суђења пред независним и непристраним судом будући да је приликом одлучивања о захтјевима апеланата за изузеће судије првостепеног суда Александре Обрадовић и комплетног састава Апелационог суда, дошло до произвољности у примјени позитивноправних прописа. У том правцу наглашавају да је у предметном поступку првостепену пресуду донијела судија чије су изузеће апеланти тражили и која се у својој изјави на захтјев о њеном изузећу јасно изјаснила "да по њој стоје разлози за њено изузеће у овој правној ствари".

23. Према оцјени апеланата, такав став судије је већ сам по себи потврда да судија неће и не може бити објективан, непристрасан и правичан у овом поступку, па је одбијањем захтјева за његово изузеће, дошло до очигледне и произвољне примјене материјалног и процесног права, конкретно одредбе члана 43 Закона о судовима, која прописује да судија не може учествовати у поступку гдје постоје околности које умањују вјеру у његову непристрасност, а у конкретном случају сам судија не вјерује у властиту објективност и непристрасност. Према оцјени апеланата, овакав став поступајућег судије није за чуђење када се има у виду да треба ријешити тужбени захтјев којим се тражи поништење одлуке о избору његовог колеге (раније судије и умјешача у поступку) на позицију директора адвоката Канцеларије за правну помоћ, а у чијем је доношењу учествовао и његов претпостављени – предсједник Основног суда, као и предсједник Апелационог суда, у својству чланова Правосудне комисије Брчко дистрикта БиХ. Имајући у виду наведене околности, апеланти су у жалби тражили изузеће предсједника и свих судија Апелационог суда, који су по захтјеву поступили на начин да су они чије је изузеће тражено сами одлучили о свом изузећу. Апеланти сматрају да им је оваквим поступањем Апелационог суда ускраћено право на фер и поштен поступак пред независним и непристраним судом. Истичу још да су предлагали да одлуку о изузећу судија Апелационог суда и одлуку о главној ствари донесе Суд БиХ, али је апелантима такав захтјев ускраћен. Према оцјени апеланата недостатак правне регулативе о нужној делегацији надлежности води ка кршењу права на правично суђење о чему говори одлука Уставног суда број У 6/12. Предложено је да се оспорене пресуде укину, те да Уставни суд у меритуму сам ријешити предметну правну ствар, имајући у виду немогућност обезбјеђења суђења од објективног и непристрасног суда у Брчко дистрикту.

б) Одговор на апелацију

24. Апелациони суд је навео да су у образложењу оспорене одлуке дати јасни и потпуни аргументи због чега су жалбени приговори неосновани, при чему је јасно образложено због чега је став првостепеног суда изражен у оспореној пресуди у цијелости подржан као правилан и на закону заснован. Још је наглашено да је у образложењу дато и појашњење у вези с рјешењем којим је одбијен захтјев за изузеће судије првостепеног суда, а који апеланти образлажу чињеницом да је судија Александра Обрадовић сама изјавила да "по њој стоје разлози за

изузеће". Предложено је да се апелација одбије као неоснована.

25. Тужени је путем свог законског заступника у одговору на апелацију истакао да су апелациони наводи очигледно неосновани, позвавши Уставни суд да апелацију одбаци као *prima facie* неосновану.

26. Пуномоћник умјешача је све приговоре оцијенио неоснованим. Тако је у исцрпном одговору, између осталог, наведено да наводи апеланата о непристраним поступацијама судије Основног суда представљају пуке и паушалне инсинуације јер наведени судија неспорно лично познаје и апеланте и супротну страну, учесника у поступку Сафета Пизовића, и према истим има однос који је потпуно једнак, односно ради се о односу колега судија према колегама адвокатима из Канцеларије за правну помоћ, те стога нема говора о наводној пристрасности. Апеланти у том правцу нису пружили релевантне доказе којим би своје сумње поткријепили, осим што потенцирају да је судија био вољан да се изузме из предмета, али је одлука о одбијању захтјева за његовим изузећем била потпуно правилна. Предложено је да се апелација одбаци, односно одбије као неоснована.

V. Релевантни прописи

27. У **Закону о парничном поступку** ("Службени гласник Брчко дистрикта БиХ" бр. 8/09, 52/10 и 27/14) релевантне одредбе гласе:

XII. ИЗУЗЕЋЕ

Члан 111. ст. (4) и (5)

Судија не може судити:

4) ако је у истом предмету учествовао у доношењу одлуке нижег суда или другог органа;

5) ако постоје друге околности које доводе у сумњу његову непристрасност.

Члан 112.

(1) Странка подноси захтјев за изузеће судије чим сазна да постоји који од разлога за изузеће, а најкасније до завршетка расправе, а ако није било расправе, до доношења одлуке.

(2) Странка може у правном лијеку или одговору на правни лијек, поименично навести судију који не би могао учествовати у доношењу одлуке због разлога из члана 111 овог закона.

(3) Странка може тражити изузеће само поименично одређеног судије који у предмету поступа.

(4) Странка је дужна да у захтјеву наведе околности због којих сматра да постоји неки од законских основа за изузеће.

Члан 113.

(1) О захтјеву за изузеће судије одлучује предсједник тог суда.

(2) Ако странка тражи изузеће предсједника Основног суда, одлуку о изузећу доноси предсједник Апелационог суда.

(3) О захтјеву за изузеће предсједника Апелационог суда одлучује општа сједница суда.

(4) Прије доношења рјешења о изузећу узме се изјава од судије чије се изузеће тражи, а по потреби извршиће се и други извиђаји.

(5) Против рјешења којим се усваја захтјев за изузеће није допуштена жалба, а против рјешења којим се захтјев одбија није допуштена посебна жалба.

Члан 114.

Кад судија сазна да је стављен захтјев за његово изузеће или чим сазна да постоји неки од разлога за његово

изузеће из члана 111 овог закона, дужан је да одмах о томе обавијести председника суда, а да поступак настави без одлагања до доношења одлуке о изузећу. Ако се ради о изузећу председника суда, он ће одредити себи замјеника из реда судија тог суда.

28. У **Закону о судовима Брчко дистрикта БиХ** ("Службени гласник Брчко дистрикта БиХ" бр. 19/07, 20/07, 39/09 и 31/11) релевантне одредбе гласе:

1. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Садржај Закона)

Овим законом се уређују опште надлежности, организација судова, унутрашња организација, надлежност, изузеће судија и службеника, јавност рада, финансирање судова и друга питања од значаја за функционисање судова Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: судови).

Члан 2.

(Судска власт)

Судску власт у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине врше Основни суд Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Основни суд) и Апелациони суд Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Апелациони суд).

II. ОРГАНИЗАЦИЈА И НАДЛЕЖНОСТ СУДОВА

1. Организација судова

Члан 17.

(Судови у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине)

Судови у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине су Основни суд и Апелациони суд.

Члан 25.

(Председник суда)

(1) Председник суда је одговоран за руковођење и надзор над цијелокупним радом суда и судске управе.

(2) Председник представља суд пред другим органима и организацијама.

(3) Председник суда може поједине своје надлежности, изузев надзора над радом судија, пренијети на судије или службенике суда.

(4) Председник суда ће именовати другог судију да врши дужност председника суда у његовом одсуству.

Члан 26.

(Дужности председника суда)

(1) Председник суда распоређује предмете судијама и вијећима. Уколико не постоји основ за изузеће прописана у члану 43 овог закона одређен посебним законима, предмет додијељен одређеном судији, односно вијећу може бити распоређен другом судији, односно вијећу само у случају да постоји оправдан разлог.

(2) Председник је обавезан да одржава интегритет, независност и професионалност у раду суда.

(3) Председник је обавезан да даје општа упутства службеницима и намјештеницима у извршавању њихових дужности и обавеза.

(4) Председник је обавезан да организује посао и обезбиједи да запослени у суду поштују закон, обављају послове савјесно и без предрасуда.

(5) Председник суда, а у његовом одсуству лице које га по овом закону мијења, даје обавјештења јавности о раду суда.

Члан 31.

(Општа сједница)

(1) Општу сједницу суда чине све судије тог суда.

(2) Општу сједницу сазива и њезиним радом руководи председник суда.

(3) Општа сједница се сазива кад је то предвиђено правилима судског поступка.

(4) За пуноважност одлучивања на општој сједници потребна је назочност најмање двије трећине судија, а одлуке се доносе већином гласова присутних судија.

Члан 42.

Оцјењивање резултата рада судија и председника судова

(1) Резултати рада судија и председника судова оцјењују се најмање једном у три године у складу с критеријумима које утврди Високи судски и тужилачки савјет.

(2) Новоизабране судије оцјењују се једном годишње за прве три године мандата, а по истеку тог рока у периоду из става 1 овог члана. Додатне судије оцјењују се једном годишње.

(3) Оцјењивање рада судије у поступку именовања на основу поднесене пријаве за другу позицију у правосуђу или у поступку одлучивања о дисциплинској одговорности судије врши се по потреби.

(4) Оцјењивање резултата рада судија врши председник суда. Резултате рада председника Основног суда оцјењује председник Апелационог суда. Резултате рада председника Апелационог суда оцјењује Високи судски и тужилачки савјет.

Члан 43.

(Изузеће судија)

(1) Изузеће судија се врши у сљедећим случајевима:

4. ако има посредан или непосредан интерес у поступку,

6. ако има или је имао блиску везу с једном од странака у поступку,

8. ако је претходно учествовао у поступку за било коју странку у другој функцији осим судској,

10. ако је у неком другом својству претходно имао неке везе с предметом,

(4) Судија не може учествовати у поступку гдје постоје околности које умањују вјеру у његову непристрасност. Посебно ће се обратити пажња на овај дио закона ако странка у поступку захтијева од суда изузеће судије по основи овог закона.

(5) Судије су дужне да траже да се изузму из поступка уколико неко лице оправдано доводи у питање њихову непристрасност у конкретном случају.

Члан 44.

(Поступак код изузећа судије или члана вијећа)

(1) Ако судија установи да постоје околности које дају право странкама да захтијевају његово изузеће, обавезан је да одмах обавијести странке о тим околностима.

(2) Прије него што почне поступак у конкретном предмету, председavajuћи судија ће скренути пажњу странкама на стандарде за изузеће наведене у члану 43 овог закона.

(3) Ниједан судија, на чији рад постоје примједбе, не може лично одлучити да ли треба да буде изузет.

(4) Ако је питање о искључењу или изузећу покренуто прије почетка поступка, питање изузећа судије одмах рјешава председник суда.

(5) Председник суда одлучује о изузећу судије. О изузећу председника Основног суда одлучује председник Апелационог суда, а о његовом изузећу општа сједница Апелационог суда.

(6) Против рјешења којим се усваја или одбија захтјев за изузеће жалба није дозвољена, али се рјешење којим се захтјев за изузеће одбија може побијати жалбом на пресуду.

29. У Закону о службеницима и намјештеницима у правосуђу Брчко дистрикта БиХ ("Службени гласник Брчко дистрикта БиХ" бр. 36/07, 2/08 и 6/13) релевантне одредбе гласе:

XIX ГЛАВА - ПРОБНИ РАД

Члан 43.

(Пробни рад)

(1) Сви акти о именовању доносе се, односно уговори о раду на неодређено вријеме закључују се уз обавезу пробног рада на период од шест (6) мјесеци, изузев приправника.

(2) Период пробног рада започиње непосредно по преузимању дужности службеника, односно ступању у рад намјештеника и обухвата период увођења у посао и период извршења задатака.

(3) Непосредно претпостављени руководећи службеник, односно руководиоца правосудне институције одређује се као ментор одговоран за увођење у посао.

(4) Руководилац правосудне институције формира трочлану комисију за оцјењивање пробног рада. Један од чланова комисије је ментор.

(5) Оцјењивање се врши оцјенама "задовољно" и "није задовољно" у посебан образац утврђен правилником о оцјењивању.

(6) У случају позитивне оцјене службеник или намјештеник, наставља с обављањем дужности.

(7) У случају негативне оцјене, службенику или намјештенику престаје радни однос без права на накнаду због отпуштања у складу са законом, уз отказни рок од петнаест (15) дана, а има право на жалбу Правосудној комисији у року петнаест (15) дана од дана када је упознат с оцјеном.

(8) Правосудна комисија дужна је у року од мјесец дана донијети одлуку по жалби из претходног става, и она је коначна.

(9) Начин провођења стручног надзора пробног рада службеника и намјештеника, ближе се прописује правилником о раду.

VI. Допустивост

30. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

31. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може разматрати апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

32. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Апелационог суда број 96 0 Рс 025150 13 Рсж 2 од 19. фебруара 2014. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апеланти су примили 5. марта 2014. године, а апелација је поднесена 18. априла 2014. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки други

формални разлог због ког апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

33. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштивости.

VII. Меритум

34. Апеланти побијају наведене пресуде тврдећи да су тим пресудама повријеђена њихова права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

35. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

36. Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1) Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом.

37. Уставни суд, прије свега, запажа да су предмет оспоравања апелацијом одлуке донесене у поступку који се односио на поништење спорне одлуке о именовању директора Канцеларије за правну помоћ у Брчко дистрикту, дакле, ради се о одлукама донесеним у конкурсној процедури у којој су као кандидати учествовали и апеланти, па се стога радило о поступку у ком је одлучивано о грађанским правима апеланата, тако да је члан 6 став 1 Европске конвенције у конкретном случају примјењив (види Уставни суд, Одлука о допуштивости и меритуму број АП 3528/13 од 15. септембра 2016. године, став 33, доступна на интернет-страници Уставног суда www.ustavnisud.ba).

38. Уставни суд запажа да апелација, између осталог, покреће питање повреде права на правично суђење с аспекта непристрасности суда, с обзиром на то да су у доношењу одлуке чије се поништење тражило, учествовали предсједници Основног и Апелационог суда, као чланови комисије приликом избора кандидата, због чега су апеланти тражили изузеће свих судија Апелационог суда, укључујући и предсједника тог суда, те уступање предмета Суду БиХ или другом суду на подручју БиХ, истовремено тражећи и изузеће судије првостепеног суда због чињенице да се као умјешач у поступку на страни туженог укључио изабрани кандидат на позицију директора Канцеларије за правну помоћ, који је претходно обављао послове судије Основног суда. Због свега тога апеланти сматрају да им пред судовима у Брчко дистрикту БиХ није могло бити обезбијеђено фер и поштено суђење пред непристрасним судом. Сматрају, такође, да је неприхватљиво да процесним законом (ЗПП-ом) редовним судовима није пружена могућности да у оваквим или сличним случајевима уступе предмет другом суду ван подручја Брчко дистрикта, па су се у вези с тим позвали на одлуку Уставног суда број У 6/12.

39. Сходно питањима која се предметном апелацијом постављају, Уставни суд ће најприје размотрити приговоре о кршењу права на правично суђење у сегменту непристрасности суда. Уставни суд, позивајући се на

праксу Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд), подсјећа да се постојање непристрасности, у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције, мора утврдити примјеном субјективног теста, при чему се мора узети у обзир лично увјерење и понашање конкретне судије, то јест, да ли је судија имао неке личне предрасуде или пристраности у том предмету, те исто тако примјеном објективног теста, то јест, на начин да се утврди да ли је сам суд, узимајући у обзир, између осталих аспеката, и његов састав, нудио довољно гаранција како би се искључила свака оправдана сумња у погледу његове непристрасности (види *inter alia*, *Fey против Аустрије*, пресуда од 24. фебруара 1993. године ст. 27, 28 и 29 серија А, број 255, стр. 12; те *Wettstein против Швајцарске*, бр. 33958/96, став 42, ECHR 2000-XII). У погледу субјективног теста, лична непристрасност судије мора се претпоставити док се не докаже супротно (*op. cit. Wettstein против Швајцарске*, став 43), а у погледу објективног теста, потребно је утврдити постоје ли доказиве чињенице које могу побудити сумњу у погледу непристрасности судије који одлучује у предмету. То подразумева да, када се одлучује о томе постоји ли у одређеном предмету оправдани разлог за бојазан да суд није непристрасан, став дотичне особе јесте важан, али није и одлучан. Одлучно је може ли се та бојазан сматрати објективно оправданом (види *op. cit. Wettstein против Швајцарске*, став 44).

40. Сходно наведеном, Уставни суд примјећује да у предметном случају председници редовних судова (Основни и Апелациони) Брчко дистрикта БиХ нису директно учествовали у доношењу оспорених пресуда. Уставни суд запажа да су апеланти током поступка пред првостепеним судом најприје затражили изузеће поступајућег судије Основног суда Александре Обрадовић, будући да је изабрани кандидат за директора Канцеларије за правну помоћ, који се у поступку појавио као умјешач, претходно обављао функцију редовног судије у Основном суду, а потом су у жалби затражили изузеће свих судија Апелационог суда, укључујући и председника тог суда, те уступање предмета другом суду за одлучивање у предметном поступку, али све безуспјешно.

41. Дакле, Уставни суд је у околностима конкретне случаја позван да прије свега утврди да ли су наведене околности могле довести у питање непристрасност цијелог суда као таквог. Европски суд је у досадашњој пракси више пута истакао да чак и вањски дојам може бити од одређене важности, односно, другим ријечима, "не само да се правда мора извршавати, мора се и видјети да се она извршава" (види Европски суд, *De Cubber против Белгије*, 26. октобар 1984. године, став 26, серија А, број 86). Оно о чему је овдје заправо ријеч је повјерење што га судови у демократском друштву морају изградити у јавности (види *op. cit. Wettstein против Аустрије*, те *Castillo Algar против Шпаније*, 28. октобар 1998. године, став 45, Извјештаји 1998-VIII). Међутим, иако вањски дојам има одређену важност, то само по себи није одлучно. Често је потребно гледати и иза онога што се извана чини и усредоточити се на реалитет ситуације (види *mutatis mutandis*, *De Jong, Baljet and Van den Brink против Холандије*, 22. мај 1984. године, став 48, серија А, број 77).

42. У контексту питања које се покреће предметном апелацијом, Уставни суд подсјећа да је Европски суд у предмету *Парлов-Ткалчић против Хрватске* (види Европски суд, Захтјев број 24810/06, пресуда од 22. децембра 2009. године) разматрао питање да ли су судије Жупанијског суда у Златару, који су били чланови вијећа које је одлучивало о жалби подносиоце захтјева у

парничном поступку, били довољно независни о председнику тог суда, с обзиром на околност да је председник суда, који није директно учествовао у доношењу одлуке, претходно поднио кривичну пријаву против подносиоце захтјева на основу истих чињеница на којима је тужилац заснивао своју тужбу. Уставни суд, такође, запажа да се Европски суд у том предмету бавио улогом председника суда, сходно релевантним хрватским прописима и његовим положајем и утицајем на рад осталих судија, те је након анализе, узимајући у обзир и временску дистанцу и понашање подносиоце захтјева, извео закључак да је хрватско законодавство у релевантном периоду имало одговарајуће механизме за спречавање непримјерених уплитања која су долазила из самог правосуђа, те да се за овласти што су их председници судова имали није могло оправдано сматрати да иду на штету унутарње независности судија. У свјетлу наведеног, Европски суд је закључио да су судије у Жупанијском суду у Златару били довољно независни о председнику тог суда.

43. Доводећи наведено у везу с конкретном ситуацијом, Уставни суд полази од чињенице да су председници редовних судова у Брчко дистрикту БиХ, као чланови Правосудне комисије, учествовали у избору директора Канцеларије за правну помоћ у Брчко дистрикту БиХ, односно учествовали су у доношењу спорне одлуке чије се поништење тражило у предметном поступку. Наведене околности, према оцјени Уставног суда, указују на могући проблем у контексту утицаја о непристрасности суда, па се у том правцу намеће питање улоге председника суда, његовог обима овлашћења, затим мјера које су у том правцу редовни судови предузели, односно могли предузети сходно законском оквиру на отклањању било каквих сумњи у њихову непристрасност.

44. Уставни суд подсјећа да Закон о судовима, између осталог, прописује дужности и овлашћења председника судова на подручју Брчко дистрикта. Сходно наведеном Закону председник суда је, између осталог, одговоран за руковођење и надзор над цијелокупним радом суда и судске управе (члан 25 став 1), а искључиво је надлежан за вршење надзора над радом судија јер ту надлежност председник суда не може пренијети на друга лица суда (став 3 члан 25). Председник суда надаље распоређује предмете судијама и вијећима (члан 26 став 1), затим је обавезан одржавати интегритет, независност и професионалност у раду суда (став 2 члан 26), организовати посао и обезбиједити да запослени у суду поштују закон, обављају послове савјесно и без предрасуда (став 4 члан 26), те врши оцјењивање резултата рада судија, с тим да резултате рада председника Основног суда врши Председник Апелационог суда чије резултате оцјењује Високи судски и тужилачки савјет (члан 42 став 4).

45. Из садржаја цитираних одредаба произлази да председници судова располажу прилично великим овлашћењима, али то само по себи, без релевантних доказа да су председници редовних судова у конкретном случају на било који начин вршили притисак на конкретне судије или судије који су учествовали у доношењу оспорених одлука, заправо не указује на кршење принципа непристрасног суда. Основно је да, према наведеном закону, председници немају никакав утицај на доношење одлука у предметима које воде друге судије. Наиме, Уставни суд из расположивих докумената не запажа да су апеланти током поступка, нити то чине у апелацији, указивали да су председници редовних судова на било који начин својим понашањем, поступцима или гестима

довели у питање непристрасност редовних судова, осим што су сходно функцији коју обављају, као чланови Правосудне комисије, учествовали у доношењу спорне одлуке. У вези с тим, Уставни суд запажа да су се председници редовних судова, поштујући одредбу члана 111 став (4) ЗПП-а, изузели од одлучивања о захтјевима за изузеће судија, јер су апеланти тражили изузеће судије Основног суда, а потом и изузеће свих судија Апелационог суда, укључујући и његовог председника. Сходно томе, Уставни суд сматра да су председници редовних судова на тај начин предузели мјере које су им биле на располагању сходно законском оквиру на отклањању сумњи у непристрасност суда. Стога, Уставни суд тврдње апеланата усмјерене у правцу кршења принципа непристрасног суда само из разлога што су председници редовних судова учествовали у доношењу спорне одлуке, без других релевантних доказа којима би своје сумње засновали, не може прихватити оправданим.

46. У вези с изузећем судије Основног суда Александре Обрадовић, која је изразила сумњу у своју непристрасност, чије су изузеће апеланти, такође, тражили, Уставни суд запажа да се овим приговорима детаљно бавио Апелациони суд током поступка будући да су апеланти идентичан приговор изнијели у жалбама против првостепених пресуда. Уставни суд запажа да се суштина образложења Апелационог суда односи на то да је рјешење којим се одлучује о изузећу неког судије заправо административни акт који се доноси сходно релевантним одредбама ЗПП-а и Закона о судовима о којем не одлучује судија чије се изузеће тражи, те да изјава судије не може бити пресудна за одлучење, уколико не постоје законски разлози за изузеће, који у конкретном случају заиста не постоје. Уставни суд из образложења Апелационог суда не уочава да је у том дијелу било произвољности у примјени релевантних одредаба ЗПП-а и Закона о судовима.

47. Коначно, у вези са приједлогом апеланата којим су тражили уступање предмета Суду БиХ или другом стварно надлежном суду на подручју БиХ због, како тврде, немогућности суђења пред непристрасним судовима на подручју Брчко дистрикта, Уставни суд запажа да се Апелациони суд у својим одлукама бавио и овим питањем. Наиме, Уставни суд запажа да је Апелациони суд овај приједлог одбио уз образложење да релевантне одредбе ЗПП-а и Закона о судовима не предвиђају такву могућност. У вези с тим, Уставни суд запажа да су се апеланти позивали на Одлуку Уставног суда број У 6/12 у којој је расправљано питање нужне делегације надлежности Суда БиХ која је, према тврдњама апеланата, примјењива у конкретном случају, будући да релевантне одредбе ЗПП-а, а што је потврдио и Апелациони суд у свом рјешењу, не прописују могућност нужне делегације надлежности, као што то посједују ентитетски процесни закони, те ЗПП пред Судом БиХ, након провођења Одлуке Уставног суда број У 6/12. Апеланти сматрају да је заузета пракса из цитиране одлуке примјењива у конкретном случају.

48. У вези с тим, Уставни суд подсјећа да је Суд БиХ упутио захтјев Уставном суду због постојања правне празнине у процесном закону којим нису биле прописане норме о нужној надлежности Суда БиХ. Уставни суд, такође, подсјећа да је Суд БиХ покренуо поступак пред Уставним судом, сходно члану VI.3.ц) Устава Босне и Херцеговине, јер је пред Судом БиХ био покренут парнични поступак по тужбама судија и запосленика тог суда. Расправљајући спорно питање у околностима тог конкретног случаја, Уставни суд запажа да је у Одлуци број У 6/12 (види Уставни суд, Одлука број У 6/12 од 13.

јула 2012. године, доступна на интернет-страници Уставног суда, www.ustavnisud.ba) закључено да чињеница да у ЗПП-у пред Судом БиХ не постоје одредбе о нужној делегацији надлежности Суда БиХ представља правну празнину која није у складу са правом на правично суђење.

49. Према оцјени Уставног суда сличан проблем заиста постоји и у релевантним прописима који се примјењују на подручју Брчко дистрикта БиХ, што је потврдио Апелациони суд у рјешењу од 19. децембра 2012. године. Међутим, Уставни суд у околностима конкретног случаја праксу из Одлуке У 6/12 не сматра примјењивом у конкретном случају. Наведено стога што, имајући у виду претходно изнесено у контексту приговора о непристрасности суда, Уставни суд не запажа да је у околностима конкретног случаја недостатак законског рјешења у вези с нужном надлежношћу редовних судова на подручју Брчко дистрикта БиХ за посљедицу довео до кршења права апеланата на правично суђење. Осим тога, у предмету У 6/12 судија Суда БиХ би морао одлучивати (и) о свом захтјеву за исплату накнада из радног односа, за разлику од конкретног случаја.

50. Стога, Уставни суд закључује да су апелациони приговори усмјерени у правцу објективне непристрасности редовних судова на подручју Брчко дистрикта неоправдани и да у том сегменту не постоји кршење права апеланата на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

51. У контексту приговора који се односе на произвољну примјену материјалног права у односу на дио мериторног одлучења редовних судова, Уставни суд подсјећа на то да, према пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) и Уставног суда, задатак ових судова није преиспитивање закључака редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене права (види Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допустивости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је, генерално, задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли су, евентуално, повријеђена или занемарена уставна права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминишућа.

52. Уставни суд ће се, дакле, изузетно упустити у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примјенили позитивноправне прописе, када је очигледно да је у одређеном поступку дошло до произвољног поступања редовног суда, како у поступку утврђивања чињеница, тако и примјене релевантних позитивноправних прописа (види Уставни суд, Одлука број АП 311/04 од 22. априла 2005. године, став 26). У контексту наведеног, Уставни суд подсјећа и да је у више својих одлука указао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може водити ка правичном поступку (види Уставни суд, Одлука број АП 1293/05 од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље и *mutatis mutandis* Европски суд, *Анђелковић против Србије*, пресуда од 9. априла 2013. године, тачка 24). Сходно наведеном, Уставни суд ће испитати да ли је чињенично стање погрешно утврђено, односно да ли је приликом одлучења дошло до произвољне примјене материјалног права.

53. Коначно, Уставни суд указује на то да, према устаљеној пракси Европског суда и Уставног суда, члан 6 став 1 Европске конвенције обавезује судове да, између осталог, образложе своје пресуде. Ова обавеза, међутим, не може бити схваћена као обавеза да се у пресуди изнесу сви детаљи и дају одговори на сва постављена питања и изнесене аргументе (види Уставни суд, одлуке бр. У 62/01 од 5. априла 2002. године и АП 352/04 од 23. марта 2005. године). Мјера у којој ова обавеза постоји зависи од природе одлуке (види Европски суд, *Ruiz Torija против Шпаније*, пресуда од 9. децембра 1994. године, серија А, број 303-А, став 29). Европски суд и Уставни суд су у бројним одлукама указали на то да домаћи судови имају одређену дискрециону оцјену у вези с тим које ће аргументе и доказе прихватити у одређеном предмету, али, истовремено, имају обавезу да образложе своју одлуку тако што ће навести јасне и разумљиве разлоге на којима су ту одлуку засновали (види Европски суд, *Suominen против Финске*, пресуда од 1. јула 2003. године, апликација број 37801/97, став 36, и, *mutatis mutandis*, Уставни суд, Одлука број АП 5/05 од 14. марта 2006. године).

54. Уставни суд запажа да апеланти оспоравају одлуке Правосудне комисије којима је за директора Канцеларије за правну помоћ именован умјешач у предметом поступку, који је према мишљењу апеланата, фаворизован од Правосудне комисије, при чему изабрани кандидат није испуњавао услове за ту позицију јер није прошао обавезни пробни рад, сходно одредби члана 43 Закона о службеницима у правосудју. Управо у примјени цитиране одредбе апеланти увиђају произвољност редовних судова која је према њиховом мишљењу посљедишно довела до кршења њиховог права на правично суђење. У вези с овим апелационим приговорима, Уставни суд запажа да су редовни судови овом питању посветили посебну пажњу, разматравши све околности конкретних случаја у свјетлу приговора које апеланти понављају у апелацији и релевантних одредаба материјалног права, посебно Закона о службеницима у правосудју (члан 43). Уставни суд, такође, запажа да апеланти током поступка нису пружили нити један релевантан доказ којим би оправдали своје приговоре у вези са неслагањем са избором умјешача у поступку на мјесто директора Канцеларије за правну помоћ, при чему су редовни судови на основу проведених доказа утврдили да је изабрани кандидат испуњавао све услове за ту позицију, те да је добио највећи број бодова на конкурс. Имајући у виду да су кључни апелациони приговори већ били предметом разматрања пред редовним судовима, који су идентичне приговоре образложили на начин који не оставља утисак произвољности, нити супротан стандардима наведеним у тачки 53 ове одлуке, а да незадовољство избором Правосудне комисије да се на мјесто директора именује умјешач у поступку *per se* не покреће питање кршења права на правично суђење, Уставни суд сматра да су и ови приговори, који су усмјерени у правцу произвољне примјене материјалног права, неосновани.

55. Имајући у виду све наведено, Уставни суд закључује да у предметном поступку није било кршења права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције у сегментима на које је неосновано указано.

VIII. Закључак

56. Уставни суд закључује да нема кршења права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када

околности конкретних случаја на које су апеланти указали нису оставиле утисак пристрасног суда и када су оспорене одлуке засноване на образложењима која се не чине произвољним у сегменту примјене права.

57. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

58. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мирсад Ћеман, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj AP 1842/14, rješavajući apelaciju **Džemala Zahirovića i Svetozara Vasiljevića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik
Zlatko M. Knežević, potpredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudija
Seada Palavrić, sutkinja
na sjednici održanoj 11. januara 2017. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija **Džemala Zahirovića i Svetozara Vasiljevića** podnesena protiv Presude Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 0 Rs 025150 13 Rsž 2 od 19. februara 2014. godine i Presude Osnovnog suda u Brčko distriktu broj 96 0 Rs 025150 13 Rs2 od 30. oktobra 2013. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Džemal Zahirović i Svetozar Vasiljević (u daljnjem tekstu: apelanti) obojica iz Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, podnijeli su 18. aprila 2014. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Apelacionog suda iz Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Apelacioni sud) broj 96 0 Rs 025150 13 Rsž 2 od 19. februara 2014. godine i Osnovnog suda iz Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj 96 0 Rs 025150 13 Rs 2 od 30. oktobra 2013. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda od Apelacionog suda, Osnovnog suda, od zakonskog zastupnika tuženog Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: tuženi), te od punomoćnika Safeta Pizovića, umješaca u predmetnom postupku na strani tuženog, zatraženo je 15. augusta 2016. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Apelacioni sud, zakonski zastupnik tuženog, te punomoćnik umješaca u predmetnom postupku na strani tuženog, su odgovore na apelaciju dostavili u periodu od 19. do 22. augusta 2016. godine.

4. Osnovni sud u ostavljenom roku nije dostavio odgovor na apelaciju.

5. Ustavni sud je, na prijedlog potpredsjednika Ustavnog suda Mate Tadića, donio odluku o njegovom izuzimanju iz rada

i odlučivanja o apelaciji zbog razloga propisanih članom 90. stav (1) tačka c) Pravila Ustavnog suda.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

7. Apelanti su tužbom 28. decembra 2010. godine pokrenuli predmetni parnični postupak protiv tuženog radi poništenja Odluke tuženog – Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH broj M-SuPK-495/10 od 23. novembra 2010. godine (u daljnjem tekstu: sporna odluka) o izboru kandidata Safeta Pizovića za direktora Kancelarije za pravnu pomoć Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

8. Na ročištu održanom 7. septembra 2011. godine, nakon što je postupajuća sutkinja Aleksandra Obradović dozvolila Safetu Pizoviću (izabranom kandidatu) učešće u predmetnom parničnom postupku u svojstvu umješača na strani tuženog, apelanti su zatražili izuzeće imenovane sutkinje jer su smatrali da činjenica da je Safet Pizović prethodno bio sudija tog suda ukazuje na pristranost Osnovnog suda u predmetnom postupku.

9. U postupku povodom podnesenog zahtjeva za izuzeće sutkinje prvostepenog suda Apelacioni sud je na općoj sjednici svih sudija donio Rješenje broj 097-0-Su-11-000495 od 15. septembra 2011. godine kojim je usvojen zahtjev za izuzeće predsjednika Apelacionog suda jer je tokom postupka utvrđeno da je predsjednik Apelacionog suda učestvovao u donošenju sporne odluke čije se poništenje traži, pa je shodno tome zaključeno da su ispunjeni uvjeti iz člana 111. stav 4. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta BiH (u daljnjem tekstu: ZPP) za izuzeće predsjednika Apelacionog suda.

10. Potom je Apelacioni sud, po zamjeniku predsjednika tog suda, donio Rješenje broj 097-0 Su-11-000512 od 22. septembra 2011. godine, kojim je usvojio zahtjev za izuzeće predsjednika Osnovnog suda iz postupka odlučivanja o zahtjevu za izuzeće sutkinje Aleksandre Obradović. Razmatrajući zahtjev za izuzeće i izjavu predsjednika Osnovnog suda, utvrđeno je da je i predsjednik Osnovnog suda učestvovao kao član Pravosudne komisije u donošenju sporne odluke čije se poništenje traži, pa je, shodno navedenim okolnostima, zaključeno da su ispunjeni uvjeti i za izuzeće predsjednika Osnovnog suda propisani odredbom člana 111. stav 4. ZPP-a.

11. Rješenjem Osnovnog suda broj 096-0-Su-11-003781 od 28. septembra 2011. godine koje je donio sudija koji zamjenjuje predsjednika Osnovnog suda, odbijen je zahtjev za izuzeće sutkinje Aleksandre Obradović. Iz obrazloženja rješenja proizlazi da je imenovana sutkinja, izjašnjavajući se o podnesenom zahtjevu za njeno izuzeće navela da "po njoj stoje razlozi za njeno izuzeće u ovoj pravnoj stvari, shodno odredbi člana 111. stav 5. ZPP-a". Međutim, nakon izvršenog uvida u cjelokupan spis, Osnovni sud je zaključio da nisu ispunjeni uvjeti iz člana 111. stav 5. ZPP-a, pa je primjenom odredaba čl. 48, 49. i 50. Zakona o sudovima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon o sudovima) odlučeno kao u dispozitivu rješenja.

12. Odlučujući o tužbenom zahtjevu, sutkinja Aleksandra Obradović je donijela Presudu broj 96 0 Rs 025150 10 Rs od 22. marta 2012. godine kojom je tužbeni zahtjev u cijelosti odbijen uz obavezivanje apelanata na naknadu troškova postupka.

13. U žalbi protiv prvostepene presude apelanti su predložili Apelacionom sudu da se predmetni spis dostavi Sudu BiH na odlučivanje u predmetnoj stvari, predloživši da se iz odlučivanja u predmetnom postupku izuzmu sve sudije Apelacionog suda, uključujući predsjednika Apelacionog suda i

njegovog zamjenika, a da o njihovom izuzeću odluči Sud BiH ili da se za odlučivanje delegira bilo koji sud na području Bosne i Hercegovine.

14. Odlučujući o zahtjevima za izuzeće predsjednika i zamjenika predsjednika Apelacionog suda, Apelacioni sud je rješenjem od 2. novembra 2012. godine na Općoj sjednici svih sudija usvojio zahtjev za izuzeće predsjednika Apelacionog suda jer je utvrđeno da je učestvovao u donošenju sporne odluke čije se poništenje traži, te je istog dana rješenjem donesenim na Općoj sjednici svih sudija odbijen zahtjev za izuzeće zamjenika predsjednika Apelacionog suda. Nakon toga su rješenjima od 6. novembra 2012. godine po zamjeniku predsjednika Apelacionog suda odbijeni zahtjevi za izuzeće ostalih poimenično navedenih sudija Apelacionog suda, izuzev jednog sudije za kojeg je utvrđeno da je u tazbinskim odnosima sa umješačem u postupku na strani tuženog (izabranim kandidatom).

15. Odlučujući o žalbi protiv prvostepene presude, Apelacioni sud je Rješenjem broj 96 0 Rs 025150 12 Rsž od 19. decembra 2012. godine uvažio žalbu, ukinuo osporenu presudu i vratio predmet na ponovno odlučivanje, ukazavši na propuste prvostepenog suda prilikom odlučivanja. U vezi sa prijedlogom apelanata istaknutim u žalbi da se cijeli spis dostavi Sudu BiH na odlučivanje, odnosno da se predmetni spis delegira tom sudu, Apelacioni sud je naveo da relevantne odredbe Zakona o sudovima i ZPP-a ne predviđaju mogućnost delegiranja, odnosno prenošenja mjesne nadležnosti sa sudova u Brčko distriktu na drugi stvarno nadležni sud u Bosni i Hercegovini, pa stoga, takvom zahtjevu apelanata nije moglo biti udovoljeno. Navedeno stoga što apelanti ove prigovore, u odsustvu precizne pozitivne zakonske regulative, zasnivaju na arbitražnoj i statutarnoj odrednici da je Brčko distrikt teritorijalna jedinica pod suverenitetom Bosne i Hercegovine, kao i činjenici da Bosna i Hercegovina ima Sud BiH, što ne može biti osnov da se udovolji prijedlogu. U vezi s tim je prigovorima koji se tiču izjave sutkinje Aleksandre Obradović da po njoj stoje razlozi za njeno izuzeće, shodno članu 111. stav 5. ZPP-a, a zamjenik predsjednika Osnovnog suda je zahtjev odbio, prema ocjeni Apelacionog suda ta okolnost ne predstavlja povredu odredaba parničnog postupka koja bi utjecala na pravilnost i zakonitost prvostepene presude. U vezi s tim je navedeno da je odluka o zahtjevu za izuzeće zasnovana na postojanju fakultativnog (subjektivnog) razloga za izuzeće, a da je odluka o odbijanju zahtjeva u osnovi akt sudske administracije, a ne odluka postupajućeg sudije. Osim toga, kako je u rješenju navedeno, sadržaj konkretne izjave koju je postupajući sudija dao povodom zahtjeva za izuzeće, a koja se nalazi u spisu, ne mora nužno voditi usvajanju zahtjeva jer niti jedan sudija na čiji rad postoje primjedbe ne može sam odlučiti da li treba da bude izuzet.

16. Odlučujući u ponovnom postupku, Osnovni sud je po sutkinji Aleksandri Obradović donio novu Presudu broj 96 0 Rs 025150 Rs2 od 30. oktobra 2013. godine kojom je kao neosnovan odbijen tužbeni zahtjev apelanata, uz istovremeno obavezivanje apelanata na naknadu troškova postupka. Naime, iz obrazloženja osporene presude proizlazi da apelanti u tužbi navode da je spornom odlukom povrijeđena procedura prilikom izbora kandidata iz razloga što je nezakonito raspisan konkurs za izbor advokata Kancelarije, da odlukom o izboru advokata Kancelarije nije određen obavezan probni rad, te da nije bilo upražnjeno radno mjesto za advokata, niti je bilo sredstava u budžetu za tu poziciju, zatim da izabrani kandidat nije mogao konkurirati na radno mjesto direktora jer nije prošao obavezni probni rad u Kancelariji na radno mjesto advokata, da je o odlučivanju o žalbi na odluku o izboru direktora učestvovao član komisije koji je morao biti izuzet, da je izabrani kandidat

favoriziran, a drugi kandidati, među kojima su i apelanti, diskriminirani uz grubo kršenje odredaba Zakona o službenicima i namještenicima u Pravosuđu Brčko distrikta (u daljnjem tekstu: Zakon o službenicima u pravosuđu), Zakona o kancelariji za pravnu pomoć Brčko distrikta i Zakona o pravosudnoj komisiji Brčko distrikta.

17. Na osnovu provedenog postupka, Osnovni sud je zaključio da apelanti niti jednim dokazom nisu uspjeli da dovedu u sumnju spornu odluku, prije svega što je izabrani kandidat (umješač u postupku) ispunjavao sve uvjete za tu poziciju, da je dobio najveći broj bodova na konkursu, pri čemu apelanti nisu dokazali da je Pravosudna komisija "favorizirala" izabranog kandidata. Slijedom svega navedenog, Osnovni sud je zaključio da u postupku izbora i prijema kandidata na mjesto direktora Kancelarije za pravnu pomoć u Brčko distriktu BiH nije bilo povrede važećih propisa iz oblasti rada, a to člana 4. st. 1. i 3. Zakona o radu Brčko distrikta, niti odredbe člana 43. u vezi sa članom 136. stav 1. Zakona o službenicima u pravosuđu, te relevantnih odredaba Zakona o pravosudnoj komisiji Brčko Distrikta BiH i Zakona o Kancelariji za pravnu pomoć Brčko distrikta BiH (o čemu se prvostepeni sud opširnije izjasnio na str. od 9. do 13. osporene presude).

18. Apelanti su, osporavajući prvostepenu presudu u žalbi, između ostalog, naveli da u predmetnom postupku objektivno ne mogu očekivati fer i pošteno suđenje, kako to zahtijeva Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), odnosno nepristrano i zakonito postupanje bilo kojeg suda u Brčko distriktu u BiH, prije svega zbog činjenice što su predsjednici Osnovnog i Apelacionog suda učestvovali u donošenju sporne odluke, čije se poništenje traži u predmetnom postupku, te zbog činjenice što se kao umješač u postupku, kao izabrani kandidat, pojavljuje bivši sudija Osnovnog suda, pri čemu su se osvrnuli i na odbijanje zahtjeva za izuzeće sutkinje Aleksandre Obradović, koja je sama potvrdila da po njoj stoje razlozi za njeno izuzeće, što dovoljno govori da je ona bila opterećena subjektivnim odnosom prema predmetu.

19. Apelacioni sud je povodom žalbe apelanata donio Presudu broj 96 0 Rs 025150 13 Rsž 2 od 19. februara 2014. godine kojom je odbio žalbu i potvrdio prvostepenu presudu. Nakon što je ispitao osporenju presudu u svjetlu žalbenih prigovora, Apelacioni sud je neosnovanost žalbenih prigovora iscrpno obrazložio na str. od 6. do 11. obrazloženja presude. Tako je Apelacioni sud, između ostalog, naglasio da žalbeni navodi nisu osnovani, budući da je prvostepeni sud, u skladu sa uputama ovog suda pravilno i potpuno utvrdio odlučne činjenice od kojih je zavisila odluka o osnovanosti postavljenog tužbenog zahtjeva i na osnovu takvog utvrđenja pravilnom primjenom materijalnog prava predmetni spor je pravilno riješio, pri čemu nisu počinjene žalbom ukazane povrede odredaba parničnog postupka, niti su počinjene one procesne povrede o kojima sud vodi računa po službenoj dužnosti. Apelacioni sud je posebno naglasio da činjenica da je umješač prije nego što je 4. oktobra 2010. godine imenovan za advokata Kancelarije za pravnu pomoć, na toj poziciji već prethodno uspješno obavio probni rad i radio duži niz godina, te da upravo iz razloga ne stoje žalbeni prigovori da je prvostepeni sud pobijanu presudu donio na osnovu pogrešne primjene odredbe člana 43. stav 1. Zakona o službenicima u pravosuđu, niti je relevantno iz kojeg razloga je Pravosudna komisija, po traženju umješača, Odluku broj SuPK-1387/10 od 4. oktobra 2010. godine "ispravila" tako što je izostavila odredbu člana 4, koja se odnosi na obavezu probnog rada. Prema ocjeni Apelacionog suda, žalbenim prigovorima apelanti nisu uspjeli osporiti ni zaključak prvostepenog suda da umješač kao izabrani kandidat nije favoriziran, odnosno da Pravosudna komisija, kao

kolegijalni organ (koju, između ostalog, čine šefovi – predsjednici pravosudnih institucija Brčko distrikta BiH) postupcima prije raspisivanja konkursa za prijem advokata u Kancelariji za pravnu pomoć i provodeći proceduru izbora i imenovanja umješača za direktora Kancelarije, nije prekršila pravila o zabrani diskriminacije, u smislu odredaba člana 2, 3. i 4. Zakona o zabrani diskriminacije. Osim toga, kako je istakao Apelacioni sud, apelanti su mogli zaštitu po ovom pitanju potražiti podnošenjem tužbe, u skladu sa članom 12. citiranog Zakona, kako bi se sporno pitanje diskriminacije raspravilo i odlučilo po pravilima determiniranim Zakonom o zabrani diskriminacije.

20. U vezi sa prigovorima koji se odnose na delegiranje predmeta drugom sudu na području BiH, te nepristranosti redovnih sudova na području Brčko distrikta zbog činjenice da su predsjednici navedenih sudova učestvovali u donošenju sporne odluke uz ponovno apostrofiranje izjave sutkinje Osnovnog suda koja je izrazila sumnju u svoju nepristranost, Apelacioni sud je naveo da u svemu ostaje kod razloga datih ranije u ukidnom rješenju tog suda, te da izneseni stav nije doveden u pitanje isticanjem novih okolnosti, a tiču se suđenja u razumnom roku pred prvostepenim sudom i nepostupanjem tog suda u zakonom propisanim rokovima u radnim sporovima (o čemu se taj sud detaljnije izjasnio na strani 7. obrazloženja).

21. Budući da Apelacioni sud nije ocijenio opravdanim niti jedan prigovor apelanata, niti je utvrdio proizvoljnost prvostepenog suda na koju su apelanti ukazali, Apelacioni sud je žalbu odbio i prvostepenu presudu potvrdio primjenom odredbe člana 335. ZPP-a.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

22. Apelanti smatraju da je osporenim presudama povrijeđeno njihovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Smatraju da su osporene presude donesene kao rezultat proizvoljne primjene materijalnog i procesnog prava, te da ne sadrže obrazloženje koje zadovoljava standarde prava na pravično suđenje. Apelanti su se posebno osvrnuli na primjenu člana 43. Zakona o službenicima u pravosuđu koji jasno propisuje da se ugovor o radu na neodređeno vrijeme zaključuje uz obavezu probnog rada, koja u odnosu na umješača nije ispoštovana jer izabrani kandidat, nakon imenovanja na poziciju advokata Kancelarije za pravnu pomoć od 4. oktobra 2010. godine nije prošao obavezan probni rad, pa iz tog razloga nije ispunjavao uvjete da bude imenovan na poziciju direktora Kancelarije. Prema tvrdnjama apelanata redovni sudovi su citiranu odredbu proizvoljno primijenili iako su apelanti na te okolnosti uporno ukazivali. Osim toga, apelanti posebno ukazuju na kršenje principa suđenja pred nezavisnim i nepristranim sudom budući da je prilikom odlučivanja o zahtjevima apelanata za izuzeće sutkinje prvostepenog suda Aleksandre Obradović i kompletnog sastava Apelacionog suda, došlo do proizvoljnosti u primjeni pozitivnopravnih propisa. U tom pravcu naglašavaju da je u predmetnom postupku prvostepenu presudu donijela sutkinja čije su izuzeće apelanti tražili i koja se u svojoj izjavi na zahtjev o njenom izuzeću jasno izjasnila "da po njoj stoje razlozi za njeno izuzeće u ovoj pravnoj stvari".

23. Prema ocjeni apelanata, takav stav sutkinje je već sam po sebi potvrda da sudija neće i ne može biti objektivna, nepristrana i pravična u ovom postupku, pa je odbijanjem zahtjeva za njeno izuzeće, došlo do očigledne i proizvoljne primjene materijalnog i procesnog prava, konkretno odredbe člana 43. Zakona o sudovima, koja propisuje da sudija ne može sudjelovati u postupku gdje postoje okolnosti koje umanjuju

vjeru u njegovu nepristranost, a u konkretnom slučaju sama sutkinja ne vjeruje u vlastitu objektivnost i nepristranost. Prema ocjeni apelanata, ovakav stav postupajuće sutkinje nije za čuđenje kada se ima u vidu da treba riješiti tužbeni zahtjev kojim se traži poništenje odluke o izboru njenog kolege (ranije sudije i umješača u postupku) na poziciju direktora advokata Kancelarije za pravnu pomoć, a u čijem je donošenju učestvovao i njen pretpostavljeni – predsjednik Osnovnog suda, kao i predsjednik Apelacionog suda, u svojstvu članova Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH. Imajući u vidu navedene okolnosti, apelanti su u žalbi tražili izuzeće predsjednika i svih sudija Apelacionog suda, koji su po zahtjevu postupili na način da su oni čije je izuzeće traženo sami odlučili o svom izuzeću. Apelanti smatraju da im je ovakvim postupanjem Apelacionog suda uskraćeno pravo na fer i pošten postupak pred nezavisnim i nepristranim sudom. Ističu još da su predlagali da odluku o izuzeću sudija Apelacionog suda i odluku o glavnoj stvari donese Sud BiH, ali je apelantima takav zahtjev uskraćen. Prema ocjeni apelanata nedostatak pravne regulative o nužnoj delegaciji nadležnosti vodi ka kršenju prava na pravično suđenje o čemu govori odluka Ustavnog suda broj U 6/12. Predloženo je da se osporene presude ukinu, te da Ustavni sud u meritumu sam riješi predmetnu pravnu stvar, imajući u vidu nemogućnost obezbjeđenja suđenja od objektivnog i nepristranog suda u Brčko distriktu.

b) Odgovor na apelaciju

24. Apelacioni sud je naveo da su u obrazloženju osporene odluke dati jasni i potpuni argumenti zbog čega su žalbeni prigovori neosnovani, pri čemu je jasno obrazloženo zbog čega je stav prvostepenog suda izražen u osporenoj presudi u cijelosti podržan kao pravilan i na zakonu zasnovan. Još je naglašeno da je u obrazloženju dato i pojašnjenje u vezi s rješenjem kojim je odbijen zahtjev za izuzeće sutkinje prvostepenog suda, a koji apelanti obrazlažu činjenicom da je imenovana sutkinja sama izjavila da "po njoj stoje razlozi za izuzeće". Predloženo je da se apelacija odbije kao neosnovana.

25. Tuženi je putem svog zakonskog zastupnika u odgovoru na apelaciju istakao da su apelacioni navodi očigledno neosnovani, pozvavši Ustavni sud da apelaciju odbaci kao *prima facie* neosnovanu.

26. Punomoćnik umješača je sve prigovore ocijenio neosnovanim. Tako je u iscrpnom odgovoru, između ostalog, navedeno da navodi apelanata o nepristranosti postupajuće sutkinje Osnovnog suda predstavljaju puke i paušalne insinuacije jer navedena sutkinja nesporno lično poznaje i apelante i suprotnu stranu, učesnika u postupku Safeta Pizovića, i prema istim ima odnos koji je potpuno jednak, odnosno radi se o odnosu kolega sudija prema kolegama advokatima iz Kancelarije za pravnu pomoć, te stoga nema govora o navodnoj pristranosti. Apelanti u tom pravcu nisu pružili relevantne dokaze kojim bi svoje sumnje potkrijepili, osim što potenciraju da je sutkinja bila voljna da se izuzme iz predmeta, ali je odluka o odbijanju zahtjeva za njenim izuzećem bila potpuno pravilna. Predloženo je da se apelacija odbaci, odnosno odbije kao neosnovana.

V. Relevantni propisi

27. U **Zakonu o parničnom postupku** ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH" br. 8/09, 52/10 i 27/14) relevantne odredbe glase:

XII. IZUZEĆE

Član 111. st. (4) i (5)

Sudija ne može suditi:

4) ako je u istom predmetu učestvovao u donošenju odluke nižeg suda ili drugog organa;

5) ako postoje druge okolnosti koje dovode u sumnju njegovu nepristranost.

Član 112.

(1) Stranka podnosi zahtjev za izuzeće sudije čim sazna da postoji koji od razloga za izuzeće, a najkasnije do završetka rasprave, a ako nije bilo rasprave, do donošenja odluke.

(2) Stranka može u pravnom lijeku ili odgovoru na pravni lijek, poimenično navesti sudiju koji ne bi mogao učestvovati u donošenju odluke zbog razloga iz člana 111. ovog zakona.

(3) Stranka može tražiti izuzeće samo poimenično određenog sudije koji u predmetu postupa.

(4) Stranka je dužna da u zahtjevu navede okolnosti zbog kojih smatra da postoji neki od zakonskih osnova za izuzeće.

Član 113.

(1) O zahtjevu za izuzeće sudije odlučuje predsjednik tog suda.

(2) Ako stranka traži izuzeće predsjednika Osnovnog suda, odluku o izuzeću donosi predsjednik Apelacionog suda.

(3) O zahtjevu za izuzeće predsjednika Apelacionog suda odlučuje opća sjednica suda.

(4) Prije donošenja rješenja o izuzeću uzet će se izjava od sudije čije se izuzeće traži, a po potrebi izvršit će se i drugi izvidaji.

(5) Protiv rješenja kojim se usvaja zahtjev za izuzeće nije dopuštena žalba, a protiv rješenja kojim se zahtjev odbija nije dopuštena posebna žalba.

Član 114.

Kad sudija sazna da je stavljen zahtjev za njegovo izuzeće ili čim sazna da postoji neki od razloga za njegovo izuzeće iz člana 111. ovog zakona, dužan je da odmah o tome obavijesti predsjednika suda, a da postupak nastavi bez odlaganja do donošenja odluke o izuzeću. Ako se radi o izuzeću predsjednika suda, on će odrediti sebi zamjenika iz reda sudija tog suda.

28. U **Zakonu o sudovima Brčko distrikta BiH** ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH" br. 19/07, 20/07, 39/09 i 31/11) relevantne odredbe glase

I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Sadržaj Zakona)

Ovim zakonom se uređuju opće nadležnosti, organizacija sudova, unutrašnja organizacija, nadležnost, izuzeće sudija i službenika, javnost rada, finansiranje sudova i druga pitanja od značaja za funkcioniranje sudova Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: sudovi).

Član 2.

(Sudska vlast)

Sudsku vlast u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine vrše Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) i Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Apelacioni sud).

II. ORGANIZACIJA I NADLEŽNOST SUDOVA

1. Organizacija sudova

Član 17.

(Sudovi u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine)

Sudovi u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine su Osnovni sud i Apelacioni sud.

Član 25.

(Predsjednik suda)

(1) Predsjednik suda je odgovoran za rukovođenje i nadzor nad cjelokupnim radom suda i sudske uprave.

(2) Predsjednik predstavlja sud pred drugim organima i organizacijama.

(3) *Predsjednik suda može pojedine svoje nadležnosti, izuzev nadzora nad radom sudija, prenijeti na sudije ili službenike suda.*

(4) *Predsjednik suda će imenovati drugog sudiju da vrši dužnost predsjednika suda u njegovoj odsustvu.*

Član 26.

(Dužnosti predsjednika suda)

(1) *Predsjednik suda raspoređuje predmete sudijama i vijećima. Ukoliko ne postoji osnov za izuzeće propisan u članu 43. ovog zakona određen posebnim zakonima, predmet dodijeljen određenom sudiji, odnosno vijeću može biti raspoređen drugom sudiji, odnosno vijeću samo u slučaju da postoji opravdan razlog.*

(2) *Predsjednik je obavezan održavati integritet, nezavisnost i profesionalnost u radu suda.*

(3) *Predsjednik je obavezan davati opće upute službenicima i namještenicima u izvršavanju njihovih dužnosti i obaveza.*

(4) *Predsjednik je obavezan organizovati posao i obezbijediti da zaposleni u sudu poštuju zakon, obavljaju poslove savjesno i bez predrasuda.*

(5) *Predsjednik suda, a u njegovom odsustvu lice koje ga po ovom zakonu mijenja, daje obavještenja javnosti o radu suda.*

Član 31.

(Opća sjednica)

(1) *Opću sjednicu suda čine sve sudije tog suda.*

(2) *Opću sjednicu saziva i njenim radom rukovodi predsjednik suda.*

(3) *Opća sjednica se saziva kad je to predviđeno pravilima sudskog postupka.*

(4) *Za punovažnost odlučivanja na općoj sjednici potrebno je prisustvo najmanje dvije trećine sudija, a odluke se donose većinom glasova prisutnih sudija.*

Član 42.

Ocjenjivanje rezultata rada sudija i predsjednika sudova

(1) *Rezultati rada sudija i predsjednika sudova ocjenjuju se najmanje jednom u tri godine u skladu sa kriterijima koje utvrdi Visoko sudsko i tužilačko vijeće.*

(2) *Novoizabrane sudije ocjenjuju se jednom godišnje za prve tri godine mandata, a po isteku tog roka u periodu iz stava 1 ovog člana. Dodatne sudije se ocjenjuju jednom godišnje.*

(3) *Ocjenjivanje rada sudije u postupku imenovanja na osnovu podnesene prijave za drugu poziciju u pravosuđu ili u postupku odlučivanja o disciplinskoj odgovornosti sudije vrši se po potrebi.*

(4) *Ocjenjivanje rezultata rada sudija vrši predsjednik suda. Rezultate rada predsjednika Osnovnog suda ocjenjuje predsjednik Apelacionog suda. Rezultate rada predsjednika Apelacionog suda ocjenjuje Visoko sudsko i tužilačko vijeće.*

Član 43.

(Izuzeće sudija)

(1) *Izuzeće sudija se vrši u sljedećim slučajevima:*

4. *ako ima posredan ili neposredan interes u postupku,*

6. *ako ima ili je imao blisku vezu s jednom od stranaka u postupku,*

8. *ako je prethodno učestvovao u postupku za bilo koju stranku u drugoj funkciji osim sudskoj,*

10. *ako je u nekom drugom svojstvu prethodno imao neke veze s predmetom,*

(4) *Sudija ne može učestvovati u postupku gdje postoje okolnosti koje umanjuju vjeru u njegovu nepristrasnost. Posebno će se obratiti pažnja na ovaj dio zakona ako stranka u postupku zahtijeva od suda izuzeće sudije po osnovu ovog zakona.*

(5) *Sudije su dužne tražiti da se izuzmu iz postupka ukoliko neka osoba opravdano dovodi u pitanje njihovu nepristrasnost u konkretnom slučaju.*

Član 44.

(Postupak kod izuzeća sudije ili člana vijeća)

(1) *Ako sudija ustanovi da postoje okolnosti koje daju pravo strankama da zahtijevaju njegovo izuzeće, obavezan je odmah obavijestiti stranke o tim okolnostima.*

(2) *Prije nego što počne postupak u konkretnom predmetu, predsjedavajući sudija će skrenuti pažnju strankama na standarde za izuzeće navedene u članu 43 ovog zakona.*

(3) *Ni jedan sudija, na čiji rad postoje primjedbe, ne može lično odlučiti da li treba biti izuzet.*

(4) *Ako je pitanje o isključenju ili izuzeću pokrenuto prije početka postupka, pitanje izuzeća sudije odmah rješava predsjednik suda.*

(5) *Predsjednik suda odlučuje o izuzeću sudije. O izuzeću predsjednika Osnovnog suda odlučuje predsjednik Apelacionog suda, a o njegovom izuzeću opća sjednica Apelacionog suda.*

(6) *Protiv rješenja kojim se usvaja ili odbija zahtjev za izuzeće žalba nije dozvoljena, ali se rješenje kojim se zahtjev za izuzeće odbija može pobijati žalbom na presudu.*

29. U **Zakonu o službenicima i namještenicima u pravosuđu Brčko distrikta BiH** ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH" br. 36/07, 2/08 i 6/13) relevantne odredbe glase:

XIX. GLAVA - PROBNI RAD

Član 43.

(Probni rad)

(1) *Svi akti o imenovanju donose se, odnosno ugovori o radu na neodređeno vrijeme zaključuju se uz obavezu probnog rada na period od 6 (šest) mjeseci, izuzev pripravnika.*

(2) *Period probnog rada započinje neposredno po preuzimanju dužnosti službenika, odnosno stupanju u rad namještenika i obuhvata period uvođenja u posao i period izvršenja zadataka.*

(3) *Neposredno pretpostavljeni rukovodeći službenik, odnosno rukovodilac pravosudne institucije određuje se kao mentor odgovoran za uvođenje u posao.*

(4) *Rukovodilac pravosudne institucije formira tročlanu komisiju za ocjenjivanje probnog rada. Jedan od članova komisije je mentor.*

(5) *Ocjenjivanje se vrši ocjenama "zadovoljno" i "nije zadovoljno" u poseban obrazac utvrđen pravilnikom o ocjenjivanju.*

(6) *U slučaju pozitivne ocjene službenik ili namještenik, nastavlja s obavljanjem dužnosti.*

(7) *U slučaju negativne ocjene, službeniku ili namješteniku prestaje radni odnos bez prava na naknadu zbog otpuštanja u skladu sa zakonom, uz otkazni rok od 15 (petnaest) dana, a ima pravo na žalbu Pravosudnoj komisiji u roku 15 (petnaest) dana od dana kada je upoznat s ocjenom.*

(8) *Pravosudna komisija dužna je u roku od mjesec dana donijeti odluku po žalbi iz prethodnog stava, i ona je konačna.*

(9) *Način provođenja stručnog nadzora probnog rada službenika i namještenika, bliže se propisuje pravilnikom o radu.*

VI. Dopustivost

30. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

31. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi

djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

32. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Apelacionog suda broj 96 0 Rs 025150 13 Rsž 2 od 19. februara 2014. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelanti su primili 5. marta 2014. godine, a apelacija je podnesena 18. aprila 2014. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

33. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

34. Apelanti pobijaju navedene presude tvrdeći da su tim presudama povrijeđena njihova prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

35. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

36. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1) Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom.

37. Ustavni sud, prije svega, zapaža da su predmet osporavanja apelacijom odluke donesene u postupku koji se odnosio na poništenje sporne odluke o imenovanju direktora Kancelarije za pravnu pomoć u Brčko distriktu, dakle, radi se o odlukama donesenim u konkursnoj proceduri u kojoj su kao kandidati učestvovali i apelanti, pa se stoga radilo o postupku u kojem je odlučivano o građanskim pravima apelanata, tako da je član 6. stav 1. Evropske konvencije u konkretnom slučaju primjenjiv (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3528/13 od 15. septembra 2016. godine, stav 33, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

38. Ustavni sud zapaža da apelacija, između ostalog, pokreće pitanje povrede prava na pravično suđenje s aspekta nepristranosti suda, s obzirom na to da su u donošenju odluke čije se poništenje tražilo, učestvovali predsjednici Osnovnog i Apelacionog suda, kao članovi komisije prilikom izbora kandidata, zbog čega su apelanti tražili izuzeće svih sudija Apelacionog suda, uključujući i predsjednika tog suda, te ustupanje predmeta Sudu BiH ili drugom sudu na području BiH, istovremeno tražeći i izuzeće sutkinje prvostepenog suda zbog činjenice da se kao umješać u postupku na strani tuženog uključio izabrani kandidat na poziciju direktora Kancelarije za pravnu pomoć, koji je prethodno obavljao poslove sudije Osnovnog suda. Zbog svega toga apelanti smatraju da im pred sudovima u Brčko distriktu BiH nije moglo biti osigurano fer i pošteno suđenje pred nepristranim sudom. Smatraju, također, da je neprihvatljivo da procesnim zakonom (ZPP-om) redovnim sudovima nije pružena mogućnost da u ovakvim ili sličnim slučajevima ustupe predmet drugom sudu van područja Brčko

distrikta, pa su se u vezi s tim pozvali na odluku Ustavnog suda broj U 6/12.

39. Shodno pitanjima koja se predmetnom apelacijom postavljaju, Ustavni sud će najprije razmotriti prigovore o kršenju prava na pravično suđenje u segmentu nepristranosti suda. Ustavni sud, pozivajući se na praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), podsjeća da se postojanje nepristranosti, u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije, mora utvrditi primjenom subjektivnog testa, pri čemu se mora uzeti u obzir lično uvjerenje i ponašanje konkretnog sudije, to jest, da li je sudija imao neke lične predrasude ili pristranosti u tom predmetu, te isto tako primjenom objektivnog testa, to jest, na način da se utvrdi da li je sam sud, uzimajući u obzir, između ostalih aspekata, i njegov sastav, nudio dovoljno garancija kako bi se isključila svaka opravdana sumnja u pogledu njegove nepristranosti (vidi *inter alia*, *Fey protiv Austrije*, presuda od 24. februara 1993. godine st. 27, 28. i 29. serija A, broj 255, str. 12; te *Wettstein protiv Švicarske*, br. 33958/96, stav 42, ECHR 2000-XII). U pogledu subjektivnog testa, lična nepristranost sudije mora se pretpostaviti dok se ne dokaže suprotno (*op. cit. Wettstein protiv Švicarske*, stav 43), a u pogledu objektivnog testa, potrebno je utvrditi postoje li dokazive činjenice koje mogu pobuditi sumnju u pogledu nepristranosti sudije koji odlučuje u predmetu. To podrazumijeva da, kada se odlučuje o tome postoji li u određenom predmetu opravdani razlog za bojazan da sud nije nepristran, stav dotične osobe jeste važan, ali nije i odlučan. Odlučno je može li se ta bojazan smatrati objektivno opravdanom (vidi *op. cit. Wettstein protiv Švicarske*, stav 44).

40. Shodno navedenom, Ustavni sud primjećuje da u predmetnom slučaju predsjednici redovnih sudova (Osnovni i Apelacioni) Brčko distrikta BiH nisu direktno učestvovali u donošenju osporenih presuda. Ustavni sud zapaža da su apelanti tokom postupka pred prvostepenim sudom najprije zatražili izuzeće postupajuće sutkinje Osnovnog suda Aleksandre Obradović, budući da je izabrani kandidat za direktora Kancelarije za pravnu pomoć, koji se u postupku pojavio kao umješać, prethodno obavljao funkciju redovnog sudije u Osnovnom sudu, a potom su u žalbi zatražili izuzeće svih sudija Apelacionog suda, uključujući i predsjednika tog suda, te ustupanje predmeta drugom sudu za odlučivanje u predmetnom postupku, ali sve bezuspješno.

41. Dakle, Ustavni sud je u okolnostima konkretnog slučaja pozvan da prije svega utvrdi da li su navedene okolnosti mogle dovesti u pitanje nepristranost cijelog suda kao takvog. Evropski sud je u dosadašnjoj praksi više puta istakao da čak i vanjski dojam može biti od određene važnosti, odnosno, drugim riječima, "ne samo da se pravda mora izvršavati, mora se i vidjeti da se ona izvršava" (vidi Evropski sud, *De Cubber protiv Belgije*, 26. oktobar 1984. godine, stav 26, Serija A, broj 86). Ono o čemu je ovdje zapravo riječ je povjerenje što ga sudovi u demokratskom društvu moraju izgraditi u javnosti (vidi *op.cit. Wettstein protiv Austrije*, te *Castillo Algar protiv Španije*, 28. oktobar 1998. godine, stav 45, Izvještaji 1998-VIII). Međutim, iako vanjski dojam ima određenu važnost, to samo po sebi nije odlučno. Često je potrebno gledati i iza onoga što se izvana čini i usredotočiti se na realitet situacije (vidi *mutatis mutandis*, *De Jong, Baljet and Van den Brink protiv Holandije*, 22. maj 1984. godine, stav 48, serija A, broj 77).

42. U kontekstu pitanja koje se pokreće predmetnom apelacijom, Ustavni sud podsjeća da je Evropski sud u predmetu *Parlov-Tkalčić protiv Hrvatske* (vidi Evropski sud, Zahtjev broj 24810/06, presuda od 22. decembra 2009. godine) razmatrao pitanje da li su sudije Županijskog suda u Zlataru, koji su bili članovi vijeća koje je odlučivalo o žalbi podnositeljice zahtjeva u parničnom postupku, bili dovoljno

nezavisni o predsjedniku tog suda, s obzirom na okolnost da je predsjednik suda, koji nije direktno učestvovao u donošenju odluke, prethodno podnio krivičnu prijavu protiv podnositeljice zahtjeva na osnovu istih činjenica na kojima je tužitelj zasnivao svoju tužbu. Ustavni sud, također, zapaža da se Evropski sud u tom predmetu bavio ulogom predsjednika suda, shodno relevantnim hrvatskim propisima i njegovim položajem i utjecajem na rad ostalih sudija, te je nakon analize, uzimajući u obzir i vremensku distancu i ponašanje podnositeljice zahtjeva, izveo zaključak da je hrvatsko zakonodavstvo u relevantnom periodu imalo odgovarajuće mehanizme za sprečavanje neprimjerenih uplitanja koja su dolazila iz samog pravosuđa, te da se za ovlasti što su ih predsjednici sudova imali nije moglo opravdano smatrati da idu na štetu unutarnje nezavisnosti sudija. U svjetlu navedenog, Evropski sud je zaključio da su sudije u Županijskom sudu u Zlataru bili dovoljno nezavisni o predsjedniku tog suda.

43. Dovodeći navedeno u vezu s konkretnom situacijom, Ustavni sud polazi od činjenice da su predsjednici redovnih sudova u Brčko distriktu BiH, kao članovi Pravosudne komisije, učestvovali u izboru direktora Kancelarije za pravnu pomoć u Brčko distriktu BiH, odnosno učestvovali su u donošenju sporne odluke čije se poništenje tražilo u predmetnom postupku. Navedene okolnosti, prema ocjeni Ustavnog suda, ukazuju na mogući problem u kontekstu utiska o nepristranosti suda, pa se u tom pravcu nameće pitanje uloge predsjednika suda, njegovog obima ovlaštenja, zatim mjera koje su u tom pravcu redovni sudovi preduzeli, odnosno mogli preduzeti shodno zakonskom okviru na otklanjanju bilo kakvih sumnji u njihovu nepristranost.

44. Ustavni sud podsjeća da Zakon o sudovima, između ostalog, propisuje dužnosti i ovlaštenja predsjednika sudova na području Brčko distrikta. Shodno navedenom Zakonu predsjednik suda je, između ostalog, odgovoran za rukovođenje i nadzor nad cjelokupnim radom suda i sudske uprave (član 25. stav 1), a isključivo je nadležan za vršenje nadzora nad radom sudija jer tu nadležnost predsjednik suda ne može prenijeti na druge osobe suda (stav 3. član 25). Predsjednik suda nadalje raspoređuje predmete sudijama i vijećima (član 26. stav 1), zatim je obavezan održavati integritet, nezavisnost i profesionalnost u radu suda (stav 2. član 26), organizirati posao i osigurati da zaposleni u sudu poštuju zakon, obavljaju poslove savjesno i bez predrasuda (stav 4. član 26), te vrši ocjenjivanje rezultata rada sudija, s tim da rezultate rada predsjednika Osnovnog suda vrši predsjednik Apelacionog suda čije rezultate ocjenjuje Visoko sudske i tužilačko vijeće (član 42. stav 4).

45. Iz sadržaja citiranih odredaba proizlazi da predsjednici sudova raspolažu prilično velikim ovlaštenjima, ali to samo po sebi, bez relevantnih dokaza da su predsjednici redovnih sudova u konkretnom slučaju na bilo koji način vršili pritisak na konkretnog sudiju ili sudije koji su učestvovali u donošenju osporenih odluka, zapravo ne ukazuje na kršenje principa nepristranog suda. Osnovno je da, prema navedenom zakonu, predsjednici nemaju nikakav utjecaj na donošenje odluka u predmetima koje vode druge sudije. Naime, Ustavni sud iz raspoloživih dokumenata ne zapaža da su apelanti tokom postupka, niti to čine u apelaciji, ukazivali da su predsjednici redovnih sudova na bilo koji način svojim ponašanjem, postupcima ili gestama doveli u pitanje nepristranost redovnih sudova, osim što su shodno funkciji koju obavljaju, kao članovi Pravosudne komisije, učestvovali u donošenju sporne odluke. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da su se predsjednici redovnih sudova, poštujući odredbu člana 111. stav (4) ZPP-a, izuzeli od odlučivanja o zahtjevima za izuzeće sudija, jer su apelanti tražili izuzeće sutkinje Osnovnog suda, a potom i izuzeće svih

sudija Apelacionog suda, uključujući i njegovog predsjednika. Shodno tome, Ustavni sud smatra da su predsjednici redovnih sudova na taj način preduzeli mjere koje su im bile na raspolaganju shodno zakonskom okviru na otklanjanju sumnji u nepristranost suda. Stoga, Ustavni sud tvrdnje apelanta usmjerene u pravcu kršenja principa nepristranog suda samo iz razloga što su predsjednici redovnih sudova učestvovali u donošenju sporne odluke, bez drugih relevantnih dokaza kojima bi svoje sumnje zasnovali, ne može prihvatiti opravdanim.

46. U vezi s izuzećem sutkinje Osnovnog suda Aleksandre Obradović, koja je izrazila sumnju u svoju nepristranost, čije su izuzeće apelanti, također, tražili, Ustavni sud zapaža da se ovim prigovorima detaljno bavio Apelacioni sud tokom postupka budući da su apelanti identičan prigovor iznijeli u žalbama protiv prvostepenih presuda. Ustavni sud zapaža da se suština obrazloženja Apelacionog suda odnosi na to da je rješenje kojim se odlučuje o izuzeću nekog sudije zapravo administrativni akt koji se donosi shodno relevantnim odredbama ZPP-a i Zakona o sudovima o kojem ne odlučuje sudija čije se izuzeće traži, te da izjava sudije ne može biti presudna za odlučivanje, ukoliko ne postoje zakonski razlozi za izuzeće, koji u konkretnom slučaju zaista ne postoje. Ustavni sud iz obrazloženja Apelacionog suda ne uočava da je u tom dijelu bilo proizvoljnosti u primjeni relevantnih odredaba ZPP-a i Zakona o sudovima.

47. Konačno, u vezi sa prijedlogom apelanta kojim su tražili ustupanje predmeta Sudu BiH ili drugom stvarno nadležnom sudu na području BiH zbog, kako tvrde, nemogućnosti suđenja pred nepristranim sudovima na području Brčko distrikta, Ustavni sud zapaža da se Apelacioni sud u svojim odlukama bavio i ovim pitanjem. Naime, Ustavni sud zapaža da je Apelacioni sud ovaj prijedlog odbio uz obrazloženje da relevantne odredbe ZPP-a i Zakona o sudovima ne predviđaju takvu mogućnost. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da su se apelanti pozivali na Odluku Ustavnog suda broj U 6/12 u kojoj je raspravljano pitanje nužne delegacije nadležnosti Suda BiH koja je, prema tvrdnjama apelanta, primjenjiva u konkretnom slučaju, budući da relevantne odredbe ZPP-a, a što je potvrdio i Apelacioni sud u svom rješenju, ne propisuju mogućnost nužne delegacije nadležnosti, kao što to posjeduju entitetski procesni zakoni, te ZPP pred Sudom BiH, nakon provođenja Odluke Ustavnog suda broj U 6/12. Apelanti smatraju da je zauzeta praksa iz citirane odluke primjenjiva u konkretnom slučaju.

48. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća da je Sud BiH uputio zahtjev Ustavnom sudu zbog postojanja pravne praznine u procesnom zakonu kojim nisu bile propisane norme o nužnoj nadležnosti Suda BiH. Ustavni sud, također, podsjeća da je Sud BiH pokrenuo postupak pred Ustavnim sudom, shodno članu VI.3.c) Ustava Bosne i Hercegovine, jer je pred Sudom BiH bio pokrenut parnični postupak po tužbama sudija i zaposlenika tog suda. Raspravljajući sporno pitanje u okolnostima tog konkretnog slučaja, Ustavni sud zapaža da je u Odluci broj U 6/12 (vidi Ustavni sud, Odluka broj U 6/12 od 13. jula 2012. godine, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda, www.ustavnisud.ba) zaključeno da činjenica da u ZPP-u pred Sudom BiH ne postoje odredbe o nužnoj delegaciji nadležnosti Suda BiH predstavlja pravnu prazninu koja nije u skladu sa pravom na pravično suđenje.

49. Prema ocjeni Ustavnog suda sličan problem zaista postoji i u relevantnim propisima koji se primjenjuju na području Brčko distrikta BiH, što je potvrdio Apelacioni sud u rješenju od 19. decembra 2012. godine. Međutim, Ustavni sud u okolnostima konkretnog slučaja praksu iz Odluke U 6/12 ne smatra primjenjivom u konkretnom slučaju. Navedeno stoga što, imajući u vidu prethodno izneseno u kontekstu prigovora o

nepriprisanosti suda, Ustavni sud ne zapaža da je u okolnostima konkretnog slučaja nedostatak zakonskog rješenja u vezi s nužnom nadležnošću redovnih sudova na području Brčko distrikta BiH za posljedicu doveo do kršenja prava apelanata na pravično suđenje. Osim toga, u predmetu U 6/12 sudija Suda BiH bi morao odlučivati (i) o svom zahtjevu za isplatu naknada iz radnog odnosa, za razliku od konkretnog slučaja.

50. Stoga, Ustavni sud zaključuje da su apelacioni prigovori usmjereni u pravcu objektivne nepristranosti redovnih sudova na području Brčko distrikta neopravdani i da u tom segmentu ne postoji kršenje prava apelanata na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

51. U kontekstu prigovora koji se odnose na proizvoljnu primjenu materijalnog prava u odnosu na dio meritornog odlučivanja redovnih sudova, Ustavni sud podsjeća na to da, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije preispitivanje zaključaka redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li su, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

52. Ustavni sud će se, dakle, izuzetno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise, kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovnog suda, kako u postupku utvrđivanja činjenica, tako i primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. aprila 2005. godine, stav 26). U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 1293/05 od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje i *mutatis mutandis* Evropski sud, *Anđelković protiv Srbije*, presuda od 9. aprila 2013. godine, tačka 24). Shodno navedenom, Ustavni sud će ispitati da li je činjenično stanje pogrešno utvrđeno, odnosno da li je prilikom odlučivanja došlo do proizvoljne primjene materijalnog prava.

53. Konačno, Ustavni sud ukazuje na to da, prema ustaljenoj praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, član 6. stav 1. Evropske konvencije obavezuje sudove da, između ostalog, obrazlože svoje presude. Ova obaveza, međutim, ne može biti shvaćena kao obaveza da se u presudi iznesu svi detalji i daju odgovori na sva postavljena pitanja i iznesene argumente (vidi Ustavni sud, odluke br. U 62/01 od 5. aprila 2002. godine i AP 352/04 od 23. marta 2005. godine). Mjera u kojoj ova obaveza postoji zavisi od prirode odluke (vidi Evropski sud, *Ruiz Torija protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine, serija A, broj 303-A, stav 29). Evropski sud i Ustavni sud su u brojnim odlukama ukazali na to da domaći sudovi imaju određenu diskrecionu ocjenu u vezi s tim koje će argumente i dokaze prihvatiti u određenom predmetu, ali, istovremeno, imaju obavezu da obrazlože svoju odluku tako što će navesti jasne i razumljive razloge na kojima su tu odluku zasnovali (vidi Evropski sud, *Suominen protiv Finske*, presuda od 1. jula 2003.

godine, aplikacija broj 37801/97, stav 36, i, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka broj AP 5/05 od 14. marta 2006. godine).

54. Ustavni sud zapaža da apelanti osporavaju odluke Pravosudne komisije kojima je za direktora Kancelarije za pravnu pomoć imenovan umješač u predmetom postupku, koji je prema mišljenju apelanata, favoriziran od Pravosudne komisije, pri čemu izabrani kandidat nije ispunjavao uvjete za tu poziciju jer nije prošao obavezni probni rad, shodno odredbi člana 43. Zakona o službenicima u pravosuđu. Upravo u primjeni citirane odredbe apelanti uviđaju proizvoljnost redovnih sudova koja je prema njihovom mišljenju posljedično dovela do kršenja njihovog prava na pravično suđenje. U vezi s ovim apelacionim prigovorima, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi ovom pitanju posvetili posebnu pažnju, razmotrivši sve okolnosti konkretnog slučaja u svjetlu prigovora koje apelanti ponavljaju u apelaciji i relevantnih odredaba materijalnog prava, posebno Zakona o službenicima u pravosuđu (član 43). Ustavni sud, također, zapaža da apelanti tokom postupka nisu pružili niti jedan relevantan dokaz kojim bi opravdali svoje prigovore u vezi sa neslaganjem sa izborom umješača u postupku na mjesto direktora Kancelarije za pravnu pomoć, pri čemu su redovni sudovi na osnovu provedenih dokaza utvrdili da je izabrani kandidat ispunjavao sve uvjete za tu poziciju, te da je dobio najveći broj bodova na konkursu. Imajući u vidu da su ključni apelacioni prigovori već bili predmetom razmatranja pred redovnim sudovima, koji su identične prigovore obrazložili na način koji ne ostavlja utisak proizvoljnosti, niti suprotan standardima navedenim u tački 53. ove odluke, a da nezadovoljstvo izborom Pravosudne komisije da se na mjesto direktora imenuje umješač u postupku *per se* ne pokreće pitanje kršenja prava na pravično suđenje, Ustavni sud smatra da su i ovi prigovori, koji su usmjereni u pravcu proizvoljne primjene materijalnog prava, neosnovani.

55. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud zaključuje da u predmetnom postupku nije bilo kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u segmentima na koje je neosnovano ukazano.

VIII. Zaključak

56. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada okolnosti konkretnog slučaja na koje su apelanti ukazali nisu ostavile utisak pristranog suda i kada su osporene odluke zasnovane na obrazloženjima koja se ne čine proizvoljnim u segmentu primjene prava.

57. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

58. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Ćeman, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj AP 1842/14, rješavajući apelaciju **Džemala Zahirovića i Svetozara Vasiljevića**, na temelju članka VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik

Zlatko M. Knežević, dopredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudac
Seada Palavrić, sutkinja
na sjednici održanoj 11. siječnja 2017. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija **Džemala Zahirovića i Svetozara Vasiljevića** podnesena protiv Presude Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 0 Rs 025150 13 Rsž 2 od 19. veljače 2014. godine i Presude Osnovnog suda u Brčko distriktu broj 96 0 Rs 025150 13 Rs2 od 30. listopada 2013. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Džemal Zahirović i Svetozar Vasiljević (u daljnjem tekstu: apelanti) obojica iz Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, podnijeli su 18. travnja 2014. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Apelacionog suda iz Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Apelacioni sud) broj 96 0 Rs 025150 13 Rsž 2 od 19. veljače 2014. godine i Osnovnog suda iz Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj 96 0 Rs 025150 13 Rs 2 od 30. listopada 2013. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda od Apelacionog suda, Osnovnog suda, od zakonskog zastupnika tuženog Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: tuženi), te od punomoćnika Safeta Pizovića, umješača u predmetnom postupku na strani tuženog, zatraženo je 15. kolovoza 2016. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Apelacioni sud, zakonski zastupnik tuženog, te punomoćnik umješača u predmetnom postupku na strani tuženog, su odgovore na apelaciju dostavili u razdoblju od 19. do 22. kolovoza 2016. godine.

4. Osnovni sud u ostavljenom roku nije dostavio odgovor na apelaciju.

5. Ustavni sud je, na prijedlog dopredsjednika Ustavnog suda Mate Tadića, donio odluku o njegovom izuzimanju iz rada i odlučivanja o apelaciji zbog razloga propisanih člankom 90. stavak (1) točka c) Pravila Ustavnog suda.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predložених Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

7. Apelanti su tužbom 28. prosinca 2010. godine pokrenuli predmetni parnični postupak protiv tuženog radi poništenja Odluke tuženog – Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH broj M-SuPK-495/10 od 23. studenog 2010. godine (u daljnjem tekstu: sporna odluka) o izboru kandidata Safeta Pizovića za ravnatelja Ureda za pravnu pomoć Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

8. Na ročištu održanom 7. rujna 2011. godine, nakon što je postupajuća sutkinja Aleksandra Obradović dozvolila Safetu Pizoviću (izabranom kandidatu) sudjelovanje u predmetnom parničnom postupku u svojstvu umješača na strani tuženog, apelanti su zatražili izuzeće imenovane sutkinje jer su smatrali da činjenica da je Safet Pizović prethodno bio sudac tog suda ukazuje na pristranost Osnovnog suda u predmetnom postupku.

9. U postupku povodom podnesenog zahtjeva za izuzeće sutkinje prvostupanskog suda Apelacioni sud je na općoj sjednici svih sudaca donio Rješenje broj 097-0-Su-11-000495

od 15. rujna 2011. godine kojim je usvojen zahtjev za izuzeće predsjednika Apelacionog suda jer je tijekom postupka utvrđeno da je predsjednik Apelacionog suda sudjelovao u donošenju sporne odluke čije se poništenje traži, pa je shodno tome zaključeno da su ispunjeni uvjeti iz članka 111. stavak 4. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta BiH (u daljnjem tekstu: ZPP) za izuzeće predsjednika Apelacionog suda.

10. Potom je Apelacioni sud, po zamjeniku predsjednika tog suda, donio Rješenje broj 097-0 Su-11-000512 od 22. rujna 2011. godine, kojim je usvojio zahtjev za izuzeće predsjednika Osnovnog suda iz postupka odlučivanja o zahtjevu za izuzeće sutkinje Aleksandre Obradović. Razmatrajući zahtjev za izuzeće i izjavu predsjednika Osnovnog suda, utvrđeno je da je i predsjednik Osnovnog suda sudjelovao kao član Pravosudne komisije u donošenju sporne odluke čije se poništenje traži, pa je, shodno navedenim okolnostima, zaključeno da su ispunjeni uvjeti i za izuzeće predsjednika Osnovnog suda propisani odredbom članka 111. stavak 4. ZPP-a.

11. Rješenjem Osnovnog suda broj 096-0-Su-11-003781 od 28. rujna 2011. godine koje je donio sudac koji zamjenjuje predsjednika Osnovnog suda, odbijen je zahtjev za izuzeće sutkinje Aleksandre Obradović. Iz obrazloženja rješenja proizlazi da je imenovana sutkinja, izjašnjavajući se o podnesenom zahtjevu za njeno izuzeće navela da "po njoj stoje razlozi za njeno izuzeće u ovoj pravnoj stvari, shodno odredbi člana 111. stav 5. ZPP-a". Međutim, nakon izvršenog uvida u cjelokupan spis, Osnovni sud je zaključio da nisu ispunjeni uvjeti iz članka 111. stavak 5. ZPP-a, pa je primjenom odredaba čl. 48, 49. i 50. Zakona o sudovima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon o sudovima) odlučeno kao u dispozitivu rješenja.

12. Odlučujući o tužbenom zahtjevu, sutkinja Aleksandra Obradović je donijela Presudu broj 96 0 Rs 025150 10 Rs od 22. ožujka 2012. godine kojom je tužbeni zahtjev u cijelosti odbijen uz obvezivanje apelanata na naknadu troškova postupka.

13. U žalbi protiv prvostepene presude apelanti su predložili Apelacionom sudu da se predmetni spis dostavi Sudu BiH na odlučivanje u predmetnoj stvari, predloživši da se iz odlučivanja u predmetnom postupku izuzmu svi suci Apelacionog suda, uključujući predsjednika Apelacionog suda i njegovog zamjenika, a da o njihovom izuzeću odluči Sud BiH ili da se za odlučivanje delegira bilo koji sud na području Bosne i Hercegovine.

14. Odlučujući o zahtjevima za izuzeće predsjednika i zamjenika predsjednika Apelacionog suda, Apelacioni sud je rješenjem od 2. studenog 2012. godine na Općoj sjednici svih sudaca usvojio zahtjev za izuzeće predsjednika Apelacionog suda jer je utvrđeno da je sudjelovao u donošenju sporne odluke čije se poništenje traži, te je istog dana rješenjem donesenim na Općoj sjednici svih sudaca odbijen zahtjev za izuzeće zamjenika predsjednika Apelacionog suda. Nakon toga su rješenjima od 6. studenog 2012. godine po zamjeniku predsjednika Apelacionog suda odbijeni zahtjevi za izuzeće ostalih poimenično navedenih sudaca Apelacionog suda, izuzev jednog suca za kojeg je utvrđeno da je u tazbinskim odnosima sa umješačem u postupku na strani tuženog (izabranim kandidatom).

15. Odlučujući o žalbi protiv prvostupanske presude, Apelacioni sud je Rješenjem broj 96 0 Rs 025150 12 Rsž od 19. prosinca 2012. godine uvažio žalbu, ukinuo osporenu presudu i vratio predmet na ponovno odlučivanje, ukazavši na propuste prvostupanskog suda prilikom odlučivanja. U svezi sa prijedlogom apelanata istaknutim u žalbi da se cijeli spis dostavi Sudu BiH na odlučivanje, odnosno da se predmetni spis delegira tom sudu, Apelacioni sud je naveo da relevantne

odredbe Zakona o sudovima i ZPP-a ne predviđaju mogućnost delegiranja, odnosno prenošenja mjesne nadležnosti sa sudova u Brčko distriktu na drugi stvarno nadležni sud u Bosni u Hercegovini, pa stoga, takvom zahtjevu apelantata nije moglo biti udovoljeno. Navedeno stoga što apelanti ove prigovore, u odsustvu precizne pozitivne zakonske regulative, temelje na arbitražnoj i statutarnoj odrednici da je Brčko distrikt teritorijalna jedinica pod suverenitetom Bosne i Hercegovine, kao i činjenici da Bosna i Hercegovina ima Sud BiH, što ne može biti temelj da se udovolji prijedlogu. U svezi s prigovorima koji se tiču izjave sutkinje Aleksandre Obradović da po njoj stoje razlozi za njeno izuzeće, shodno članku 111. stavak 5. ZPP-a, a zamjenik predsjednika Osnovnog suda je zahtjev odbio, prema ocjeni Apelacionog suda ta okolnost ne predstavlja povredu odredaba parničnog postupka koja bi utjecala na pravilnost i zakonitost prvostupajnske presude. U svezi s tim je navedeno da je odluka o zahtjevu za izuzeće utemeljena na postojanju fakultativnog (subjektivnog) razloga za izuzeće, a da je odluka o odbijanju zahtjeva u osnovi akt sudske administracije, a ne odluka postupajućeg suca. Osim toga, kako je u rješenju navedeno, sadržaj konkretne izjave koju je postupajući sudac dao povodom zahtjeva za izuzeće, a koja se nalazi u spisu, ne mora nužno voditi usvajanju zahtjeva jer niti jedan sudac na čiji rad postoje primjedbe ne može sam odlučiti treba li biti izuzet.

16. Odlučujući u ponovnom postupku, Osnovni sud je po sutkinji Aleksandri Obradović donio novu Presudu broj 96 0 Rs 025150 Rs2 od 30. listopada 2013. godine kojom je kao neutemeljen odbijen tužbeni zahtjev apelantata, uz istodobno obvezivanje apelantata na naknadu troškova postupka. Naime, iz obrazloženja osporene presude proizlazi da apelanti u tužbi navode da je spornom odlukom povrijeđena procedura prilikom izbora kandidata iz razloga što je nezakonito raspisan natječaj za izbor odvjetnika Ureda, da odlukom o izboru odvjetnika Ureda nije određen obavezan probni rad, te da nije bilo upražnjeno radno mjesto za odvjetnika, niti je bilo sredstava u proračunu za tu poziciju, zatim da izabrani kandidat nije mogao konkurirati na radno mjesto ravnatelja jer nije prošao obvezni probni rad u Uredu na radno mjesto odvjetnika, da je o odlučivanju o žalbi na odluku o izboru ravnatelja sudjelovao član komisije koji je morao biti izuzet, da je izabrani kandidat favoriziran, a drugi kandidati, među kojima su i apelanti, diskriminirani uz grubo kršenje odredaba Zakona o službenicima i namještenicima u Pravosuđu Brčko distrikta (u daljnjem tekstu: Zakon o službenicima u pravosuđu), Zakona o kancelariji za pravnu pomoć Brčko distrikta i Zakona o pravosudnoj komisiji Brčko distrikta.

17. Na osnovu provedenog postupka, Osnovni sud je zaključio da apelanti niti jednim dokazom nisu uspjeli dovesti u sumnju spornu odluku, prije svega što je izabrani kandidat (umješač u postupku) ispunjavao sve uvjete za tu poziciju, da je dobio najveći broj bodova na natječaju, pri čemu apelanti nisu dokazali da je Pravosudna komisija "favorizirala" izabranog kandidata. Slijedom svega navedenog, Osnovni sud je zaključio da u postupku izbora i prijema kandidata na mjesto ravnatelja Ureda za pravnu pomoć u Brčko distriktu BiH nije bilo povrede važećih propisa iz oblasti rada, i to članka 4. st. 1. i 3. Zakona o radu Brčko distrikta, niti odredbe članka 43. u svezi sa člankom 136. stav 1. Zakona o službenicima u pravosuđu, te relevantnih odredaba Zakona o pravosudnoj komisiji Brčko Distrikta BiH i Zakona o Uredu za pravnu pomoć Brčko distrikta BiH (o čemu se prvostupajnski sud opširnije izjasnio na str. od 9. do 13. osporene presude).

18. Apelanti su, osporavajući prvostupajnsku presudu u žalbi, između ostalog, naveli da u predmetnom postupku objektivno ne mogu očekivati fer i pošteno suđenje, kako to

zahtijeva Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), odnosno nepristrano i zakonito postupanje bilo kojeg suda u Brčko distriktu u BiH, prije svega zbog činjenice što su predsjednici Osnovnog i Apelacionog suda sudjelovali u donošenju sporne odluke, čije se poništenje traži u predmetnom postupku, te zbog činjenice što se kao umješač u postupku, kao izabrani kandidat, pojavljuje bivši sudac Osnovnog suda, pri čemu su se osvrnuli i na odbijanje zahtjeva za izuzeće sutkinje Aleksandre Obradović, koja je sama potvrdila da po njoj stoje razlozi za njezino izuzeće, što dovoljno govori da je ona bila opterećena subjektivnim odnosom prema predmetu.

19. Apelacioni sud je povodom žalbe apelantata donio Presudu broj 96 0 Rs 025150 13 Rsž 2 od 19. veljače 2014. godine kojom je odbio žalbu i potvrdio prvostupajnsku presudu. Nakon što je ispitao osporenu presudu u svjetlu žalbenih prigovora, Apelacioni sud je neutemeljenost žalbenih prigovora iscrpno obrazložio na str. od 6. do 11. obrazloženja presude. Tako je Apelacioni sud, između ostalog, naglasio da žalbeni navodi nisu utemeljeni, budući da je prvostupajnski sud, sukladno uputama ovog suda pravilno i potpuno utvrdio odlučne činjenice od kojih je ovisila odluka o utemeljenosti postavljenog tužbenog zahtjeva i na temelju takvog utvrđenja pravilnom primjenom materijalnog prava predmetni spor je pravilno riješio, pri čemu nisu počinjene žalbom ukazane povrede odredaba parničnog postupka, niti su počinjene one procesne povrede o kojima sud vodi računa po službenoj dužnosti. Apelacioni sud je posebno naglasio da činjenica da je umješač prije nego što je 4. listopada 2010. godine imenovan za odvjetnika Ureda za pravnu pomoć, na toj poziciji već prethodno uspješno obavio probni rad i radio duži niz godina, te da upravo iz razloga ne stoje žalbeni prigovori da je prvostupajnski sud pobijanu presudu donio na temelju pogrešne primjene odredbe članka 43. stavak 1. Zakona o službenicima u pravosuđu, niti je relevantno iz kojeg razloga je Pravosudna komisija, po traženju umješača, Odluku broj SuPK-1387/10 od 4. listopada 2010. godine "ispravila" tako što je izostavila odredbu članka 4, koja se odnosi na obvezu probnog rada. Prema ocjeni Apelacionog suda, žalbenim prigovorima apelanti nisu uspjeli osporiti ni zaključak prvostupajnskog suda da umješač kao izabrani kandidat nije favoriziran, odnosno da Pravosudna komisija, kao kolegijalni organ (koju, između ostalog, čine šefovi – predsjednici pravosudnih institucija Brčko distrikta BiH) postupcima prije raspisivanja natječaja za prijem odvjetnika u Ured za pravnu pomoć i provodeći proceduru izbora i imenovanja umješača za ravnatelja Ureda, nije prekršila pravila o zabrani diskriminacije, u smislu odredaba članka 2, 3. i 4. Zakona o zabrani diskriminacije. Osim toga, kako je istaknuo Apelacioni sud, apelanti su mogli zaštitu po ovom pitanju potražiti podnošenjem tužbe, sukladno članku 12. citiranog Zakona, kako bi se sporno pitanje diskriminacije raspravilo i odlučilo po pravilima determiniranim Zakonom o zabrani diskriminacije.

20. U svezi sa prigovorima koji se odnose na delegiranje predmeta drugom sudu na području BiH, te nepristranosti redovitih sudova na području Brčko distrikta zbog činjenice da su predsjednici navedenih sudova sudjelovali u donošenju sporne odluke uz ponovno apostrofiranje izjave sutkinje Osnovnog suda koja je izrazila sumnju u svoju nepristranost, Apelacioni sud je naveo da u svemu ostaje kod razloga datih ranije u ukidnom rješenju tog suda, te da izneseni stav nije doveden u pitanje isticanjem novih okolnosti, a tiču se suđenja u razumnom roku pred prvostupajnskim sudom i nepostupanjem tog suda u zakonom propisanim rokovima u radnim sporovima (o čemu se taj sud detaljnije izjasnio na strani 7. obrazloženja).

21. Будуći da Apelacioni sud nije ocijenio opravdanim niti jedan prigovor apelanata, niti je utvrdio proizvoljnost prvostupanskog suda na koju su apelanti ukazali, Apelacioni sud je žalbu odbio i prvostupajnsku presudu potvrdio primjenom odredbe članka 335. ZPP-a.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

22. Apelanti smatraju da je osporenim presudama povrijeđeno njihovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Smatraju da su osporene presude donesene kao rezultat proizvoljne primjene materijalnog i procesnog prava, te da ne sadrže obrazloženje koje zadovoljava standarde prava na pravično suđenje. Apelanti su se posebno osvrnuli na primjenu članka 43. Zakona o službenicima u pravosuđu koji jasno propisuje da se ugovor o radu na neodređeno vrijeme zaključuje uz obvezu probnog rada, koja u odnosu na umješača nije ispoštovana jer izabrani kandidat, nakon imenovanja na poziciju odvjetnika Ureda za pravnu pomoć od 4. listopada 2010. godine nije prošao obvezan probni rad, pa iz tog razloga nije ispunjavao uvjete da bude imenovan na poziciju ravnatelja Ureda. Prema tvrdnjama apelanata redoviti sudovi su citiranu odredbu proizvoljno primijenili iako su apelanti na te okolnosti uporno ukazivali. Osim toga, apelanti posebno ukazuju na kršenje principa suđenja pred neovisnim i nepristranim sudom budući da je prilikom odlučivanja o zahtjevima apelanata za izuzeće sutkinje prvostupanskog suda Aleksandre Obradović i kompletnog sastava Apelacionog suda, došlo do proizvoljnosti u primjeni pozitivnopravnih propisa. U tom pravcu naglašavaju da je u predmetnom postupku prvostupajnsku presudu donijela sutkinja čije su izuzeće apelanti tražili i koja se u svojoj izjavi na zahtjev o njenom izuzeću jasno izjasnila "da po njoj stoje razlozi za njeno izuzeće u ovoj pravnoj stvari".

23. Prema ocjeni apelanata, takav stav sutkinje je već sam po sebi potvrda da sudac neće i ne može biti objektivan, nepristran i pravičan u ovom postupku, pa je odbijanjem zahtjeva za njezino izuzeće, došlo do očigledne i proizvoljne primjene materijalnog i procesnog prava, konkretno odredbe članka 43. Zakona o sudovima, koja propisuje da sudac ne može sudjelovati u postupku gdje postoje okolnosti koje umanjuju vjeru u njegovu nepristranost, a u konkretnom slučaju sama sutkinja ne vjeruje u vlastitu objektivnost i nepristranost. Prema ocjeni apelanata, ovakav stav postupajuće sutkinje nije za čuđenje kada se ima u vidu da treba riješiti tužbeni zahtjev kojim se traži poništenje odluke o izboru njezinog kolege (ranije suca i umješača u postupku) na poziciju ravnatelja odvjetnika Ureda za pravnu pomoć, a u čijem je donošenju sudjelovao i njen pretpostavljeni – predsjednik Osnovnog suda, kao i predsjednik Apelacionog suda, u svojstvu članova Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH. Imajući u vidu navedene okolnosti, apelanti su u žalbi tražili izuzeće predsjednika i svih sudaca Apelacionog suda, koji su po zahtjevu postupili na način da su oni čije je izuzeće traženo sami odlučili o svom izuzeću. Apelanti smatraju da im je ovakvim postupanjem Apelacionog suda uskraćeno pravo na fer i pošten postupak pred neovisnim i nepristranim sudom. Ističu još da su predlagali da odluku o izuzeću sudaca Apelacionog suda i odluku o glavnoj stvari donese Sud BiH, ali je apellantima takav zahtjev uskraćen. Prema ocjeni apelanata nedostatak pravne regulative o nužnoj delegaciji nadležnosti vodi ka kršenju prava na pravično suđenje o čemu govori odluka Ustavnog suda broj U 6/12. Predloženo je da se osporene presude ukinu, te da Ustavni sud u meritumu sam riješi predmetnu pravnu stvar, imajući u vidu nemogućnost

obezbjeđenja suđenja od objektivnog i nepristranog suda u Brčko distriktu.

b) Odgovor na apelaciju

24. Apelacioni sud je naveo da su u obrazloženju osporene odluke dati jasni i potpuni argumenti zbog čega su žalbeni prigovori neutemeljeni, pri čemu je jasno obrazloženo zbog čega je stav prvostupanskog suda izražen u osporenoj presudi u cijelosti podržan kao pravilan i na zakonu utemeljen. Još je naglašeno da je u obrazloženju dato i pojašnjenje u svezi s rješenjem kojim je odbijen zahtjev za izuzeće sutkinje prvostupanskog suda, a koji apelanti obrazlažu činjenicom da je imenovana sutkinja sama izjavila da "po njoj stoje razlozi za izuzeće". Predloženo je da se apelacija odbije kao neutemeljena.

25. Tuženi je putem svog zakonskog zastupnika u odgovoru na apelaciju istaknuo da su apelacijski navodi očigledno neutemeljeni, pozivajući Ustavni sud da apelaciju odbaci kao *prima facie* neutemeljenu.

26. Punomoćnik umješača je sve prigovore ocijenio neutemeljenim. Tako je u iscrpnom odgovoru, između ostalog, navedeno da navodi apelanata o nepristranosti postupajuće sutkinje Osnovnog suda predstavljaju puke i paušalne insinuacije jer navedena sutkinja nesporno osobno poznaje i apelante i suprotnu stranu, sudionika u postupku Safeta Pizovića, i prema istim ima odnos koji je potpuno jednak, odnosno radi se o odnosu kolega sudaca prema kolegama odvjetnicima iz Ureda za pravnu pomoć, te stoga nema govora o navodnoj pristranosti. Apelanti u tom pravcu nisu pružili relevantne dokaze kojim bi svoje sumnje potkrijepili, osim što potenciraju da je sutkinja bila voljna da se izuzme iz predmeta, ali je odluka o odbijanju zahtjeva za njenim izuzećem bila potpuno pravilna. Predloženo je da se apelacija odbaci, odnosno odbije kao neutemeljena.

V. Relevantni propisi

27. U **Zakonu o parničnom postupku** ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH" br. 8/09, 52/10 i 27/14) relevantne odredbe glase:

XII. IZUZEĆE

Članak 111. st. (4) i (5)

Sudac ne može suditi:

4) *ako je u istom predmetu sudjelovao u donošenju odluke nižeg suda ili drugog tijela;*

5) *ako postoje druge okolnosti koje dovode u sumnju njegovu nepristranost.*

Članak 112.

(1) *Stranka podnosi zahtjev za izuzeće suca čim sazna da postoji koji od razloga za izuzeće, a najkasnije do završetka rasprave, a ako nije bilo rasprave, do donošenja odluke.*

(2) *Stranka može u pravnom lijeku ili odgovoru na pravni lijek, poimenično navesti suca koji ne bi mogao sudjelovati u donošenju odluke zbog razloga iz članka 111 ovog zakona.*

(3) *Stranka može tražiti izuzeće samo poimenično određenog suca koji u predmetu postupa.*

(4) *Stranka je dužna da u zahtjevu navede okolnosti zbog kojih smatra da postoji neki od zakonskih osnova za izuzeće.*

Članak 113.

(1) *O zahtjevu za izuzeće suca odlučuje predsjednik tog suda.*

(2) *Ako stranka traži izuzeće predsjednika Osnovnog suda, odluku o izuzeću donosi predsjednik Apelacijskog suda.*

(3) *O zahtjevu za izuzeće predsjednika Apelacijskog suda odlučuje opća sjednica suda.*

(4) Prije donošenja rješenja o izuzeću uzet će se izjava od suca čije se izuzeće traži, a po potrebi izvršit će se i drugi izviđaji.

(5) Protiv rješenja kojim se usvaja zahtjev za izuzeće nije dopuštena žalba, a protiv rješenja kojim se zahtjev odbija nije dopuštena posebna žalba.

Član 114.

Kad sudac sazna da je stavljen zahtjev za njegovo izuzeće ili čim sazna da postoji neki od razloga za njegovo izuzeće iz članka 111 ovoga zakona, dužan je odmah o tome obavijestiti predsjednika suda, a postupak nastaviti bez odlaganja do donošenja odluke o izuzeću. Ako se radi o izuzeću predsjednika suda, on će odrediti sebi zamjenika iz reda sudaca tog suda.

28. U **Zakonu o sudovima Brčko distrikta BiH** ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH" br. 19/07, 20/07, 39/09 i 31/11) relevantne odredbe glase:

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(Sadržaj Zakona)

Ovim zakonom se uređuju opće mjerodavnosti, organizacija sudova, unutarnja organizacija, mjerodavnost, izuzeće sudaca i službenika, javnost rada, financiranje sudova i druga pitanja od značaja za funkcioniranje sudova Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: sudovi).

Članak 2.

(Sudska vlast)

Sudsku vlast u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine vrše Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) i Apelacijski sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Apelacijski sud).

II. ORGANIZACIJA I MJERODAVNOST SUDOVA

1. Organizacija sudova

Članak 17.

(Sudovi u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine)

Sudovi u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine su Osnovni sud i Apelacijski sud.

Članak 25.

(Predsjednik suda)

(1) Predsjednik suda je odgovoran za rukovođenje i nadzor nad cjelokupnim radom suda i sudske uprave.

(2) Predsjednik predstavlja sud pred drugim organima i organizacijama.

(3) Predsjednik suda može pojedine svoje mjerodavnosti, izuzev nadzora nad radom sudaca, prenijeti na suce ili službenike suda.

(4) Predsjednik suda će imenovati drugog suca da vrši dužnost predsjednika suda u njegovoj nenazočnosti.

Članak 26.

(Dužnosti predsjednika suda)

(1) Predsjednik suda raspoređuje predmete sucima i vijećima. Ukoliko ne postoji osnova za izuzeće propisana u članku 43. ovog zakona određena posebnim zakonima, predmet dodijeljen određenom sucu, odnosno vijeću može biti raspoređen drugom sucu, odnosno vijeću samo u slučaju da postoji opravdan razlog.

(2) Predsjednik je obavezan održavati integritet, neovisnost i profesionalnost u radu suda.

(3) Predsjednik je obavezan davati opće upute službenicima i namještenicima u izvršavanju njihovih dužnosti i obveza.

(4) Predsjednik je obavezan organizirati posao i osigurati da zaposleni u sudu poštuju zakon, obavljaju poslove savjesno i bez predrasuda.

(5) Predsjednik suda, a u njegovoj nenazočnosti osoba koja ga po ovom zakonu mijenja, daje obavijesti javnosti o radu suda.

Članak 31.

(Opća sjednica)

(1) Opću sjednicu suda čine svi suci tog suda.

(2) Opću sjednicu saziva i njezinim radom rukovodi predsjednik suda.

(3) Opća sjednica se saziva kad je to predviđeno pravilima sudskog postupka.

(4) Za pravovaljanost odlučivanja na općoj sjednici potrebna je nazočnost najmanje dvije trećine sudaca, a odluke se donose većinom glasova nazočnih sudaca.

Članak 42.

Ocjenjivanje rezultata rada sudaca i predsjednika sudova

(1) Rezultati rada sudaca i predsjednika sudova ocjenjuju se najmanje jednom u tri godine sukladno kriterijima koje utvrdi Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće.

(2) Novoizabrani suci ocjenjuju se jednom godišnje za prve tri godine mandata, a po isteku tog roka u razdoblju iz stavka 1 ovog članka. Dodatni suci ocjenjuju se jednom godišnje.

(3) Ocjenjivanje rada suca u postupku imenovanja na temelju podnesene prijave za drugu poziciju u pravosuđu ili u postupku odlučivanja o disciplinskoj odgovornosti suca vrši se po potrebi.

(4) Ocjenjivanje rezultata rada sudaca vrši predsjednik suda. Rezultate rada predsjednika Osnovnog suda ocjenjuje predsjednik Apelacijskog suda. Rezultate rada predsjednika Apelacijskog suda ocjenjuje Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće.

Članak 43.

(Izuzeće sudaca)

(1) Izuzeće sudaca se vrši u sljedećim slučajevima:

4. ako ima posredan ili neposredan interes u postupku,

6. ako ima ili je imao blisku vezu s jednom od stranaka u postupku,

8. ako je prethodno sudjelovao u postupku za bilo koju stranku u drugoj funkciji osim sudske,

10. ako je u nekom drugom svojstvu prethodno imao neke veze s predmetom,

(4) Sudac ne može sudjelovati u postupku gdje postoje okolnosti koje umanjuju vjeru u njegovu nepristranost. Posebno će se obratiti pozornost na ovaj dio zakona ako stranka u postupku zahtijeva od suda izuzeće suca po osnovi ovog zakona.

(5) Suci su dužni tražiti da se izuzmu iz postupka ukoliko neka osoba opravdano dovodi u pitanje njihovu nepristranost u konkretnom slučaju.

Članak 44.

(Postupak kod izuzeća suca ili člana vijeća)

(1) Ako sudac ustanovi da postoje okolnosti koje daju pravo strankama da zahtijevaju njegovo izuzeće, obavezan je odmah obavijestiti stranke o tim okolnostima.

(2) Prije nego što počne postupak u konkretnom predmetu, predsjedavajući sudac će skrenuti pozornost strankama na standarde za izuzeće navedene u članku 43 ovog zakona.

(3) Ni jedan sudac, na čiji rad postoje primjedbe, ne može osobno odlučiti da li treba biti izuzet.

(4) Ako je pitanje o isključenju ili izuzeću pokrenuto prije početka postupka, pitanje izuzeća suca odmah rješava predsjednik suda.

(5) Predsjednik suda odlučuje o izuzeću suca. O izuzeću predsjednika Osnovnog suda odlučuje predsjednik Apelacijskog suda, a o njegovom izuzeću opća sjednica Apelacijskog suda.

(6) Protiv rješenja kojim se usvaja ili odbija zahtjev za izuzeće žalba nije dozvoljena, ali se rješenje kojim se zahtjev za izuzeće odbija može pobijati žalbom na presudu.

29. U **Zakonu o službenicima i namještenicima u pravosuđu Brčko distrikta BiH** ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH" br. 36/07, 2/08 i 6/13) relevantne odredbe glase:

XIX. GLAVA - PROBNI RAD

Članak 43. (Probni rad)

(1) Svi akti o imenovanju donose se, odnosno ugovori o radu na neodređeno vrijeme zaključuju se uz obvezu probnog rada na razdoblje od 6 (šest) mjeseci, izuzev vježbanika.

(2) Razdoblje probnog rada započinje neposredno po preuzimanju dužnosti službenika, odnosno stupanju na rad namještenika i obuhvaća razdoblje uvođenja u posao i razdoblje izvršenja задатака.

(3) Neposredno pretpostavljeni rukovodeći službenik, odnosno rukovoditelj pravosudne institucije određuje se kao mentor odgovoran za uvođenje u posao.

(4) Rukovoditelj pravosudne institucije formira tročlano povjerenstvo za ocjenjivanje probnog rada. Jedan od članova povjerenstva je mentor.

(5) Ocjenjivanje se vrši ocjenama "zadovoljno" i "nije zadovoljno" u poseban obrazac utvrđen pravilnikom o ocjenjivanju.

(6) U slučaju pozitivne ocjene službenik ili namještenik, nastavlja s obavljanjem dužnosti.

(7) U slučaju negativne ocjene, službeniku ili namješteniku prestaje radni odnos bez prava na naknadu zbog otpuštanja sukladno zakonu, uz otkazni rok od 15 dana, a ima pravo na žalbu Pravosudnom povjerenstvu u roku 15 dana od dana kada je upoznat s ocjenom.

(8) Pravosudno povjerenstvo dužno je u roku od mjesec dana donijeti odluku po žalbi iz prethodnog stavka, i ona je konačna.

(9) Način provođenja stručnog nadzora probnog rada službenika i namještenika, bliže se propisuje Pravilnikom o radu.

VI. Dopustivost

30. Sukladno članku VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

31. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

32. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Apelacionog suda broj 96 0 Rs 025150 13 Rsž 2 od 19. veljače 2014. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelanti su primili 5. ožujka 2014. godine, a apelacija je podnesena 18. travnja 2014. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

33. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

34. Apelanti pobijaju navedene presude tvrdeći da su tim presudama povrijeđena njihova prava iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

35. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

36. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1) Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom.

37. Ustavni sud, prije svega, zapaža da su predmet osporavanja apelacijom odluke donesene u postupku koji se odnosio na poništenje sporne odluke o imenovanju ravnatelja Ureda za pravnu pomoć u Brčko distriktu, dakle, radi se o odlukama donesenim u konkursnoj proceduri u kojoj su kao kandidati sudjelovali i apelanti, pa se stoga radilo o postupku u kojem je odlučivano o građanskim pravima apelanata, tako da je članak 6. stavak 1. Europske konvencije u konkretnom slučaju primjenjiv (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 3528/13 od 15. rujna 2016. godine, stavak 33, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

38. Ustavni sud zapaža da apelacija, između ostalog, pokreće pitanje povrede prava na pravično suđenje s aspekta nepristranosti suda, s obzirom na to da su u donošenju odluke čije se poništenje tražilo, sudjelovali predsjednici Osnovnog i Apelacionog suda, kao članovi komisije prilikom izbora kandidata, zbog čega su apelanti tražili izuzeće svih sudaca Apelacionog suda, uključujući i predsjednika tog suda, te ustupanje predmeta Sudu BiH ili drugom sudu na području BiH, istodobno tražeći i izuzeće sutkinje prvostupanskog suda zbog činjenice da se kao umještač u postupku na strani tuženog uključio izabrani kandidat na poziciju ravnatelja Ureda za pravnu pomoć, koji je prethodno obavljao poslove suca Osnovnog suda. Zbog svega toga apelanti smatraju da im pred sudovima u Brčko distriktu BiH nije moglo biti osigurano fer i pošteno suđenje pred nepristranim sudom. Smatraju, također, da je neprihvatljivo da procesnim zakonom (ZPP-om) redovitim sudovima nije pružena mogućnost da u ovakvim ili sličnim slučajevima ustupe predmet drugom sudu van područja Brčko distrikta, pa su se u svezi s tim pozvali na odluku Ustavnog suda broj U 6/12.

39. Shodno pitanjima koja se predmetnom apelacijom postavljaju, Ustavni sud će najprije razmotriti prigovore o kršenju prava na pravično suđenje u segmentu nepristranosti suda. Ustavni sud, pozivajući se na praksu Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud), podsjeća da se postojanje nepristranosti, u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije, mora utvrditi primjenom subjektivnog testa, pri čemu se mora uzeti u obzir osobno uvjerenje i ponašanje konkretnog suca, to jest, je li sudac imao neke osobne predrasude ili pristranosti u tom predmetu, te isto tako primjenom objektivnog testa, to jest, na način da se utvrdi je li sam sud, uzimajući u obzir, između ostalih aspekata, i njegov sastav, nudio dovoljno garancija kako bi se isključila svaka opravdana sumnja u pogledu njegove nepristranosti (vidi *inter alia*, *Fey protiv Austrije*, presuda od 24. veljače 1993. godine st. 27, 28. i 29. serija A, broj 255, str. 12; te *Wettstein protiv Švicarske*, br. 33958/96, stavak 42, ECHR 2000-XII). U

pogledu subjektivnog testa, osobna nepristranost suca mora se pretpostaviti dok se ne dokaže suprotno (*op. cit. Wettstein protiv Švicarske*, stavak 43), a glede objektivnog testa, potrebno je utvrditi postoje li dokazive činjenice koje mogu pobuditi sumnju u pogledu nepristranosti suca koji odlučuje u predmetu. To podrazumijeva da, kada se odlučuje o tome postoji li u određenom predmetu opravdani razlog za bojazan da sud nije nepristran, stav dotične osobe jeste važan, ali nije i odlučan. Odlučno je može li se ta bojazan smatrati objektivno opravdanom (vidi *op. cit. Wettstein protiv Švicarske*, stavak 44).

40. Shodno navedenom, Ustavni sud primjećuje da u predmetnom slučaju predsjednici redovitih sudova (Osnovni i Apelacioni) Brčko distrikta BiH nisu izravno sudjelovali u donošenju osporenih presuda. Ustavni sud zapaža da su apelanti tijekom postupka pred prvostupajskim sudom najprije zatražili izuzeće postupajuće sutkinje Osnovnog suda Aleksandre Obradović, budući da je izabrani kandidat za ravnatelja Ureda za pravnu pomoć, koji se u postupku pojavio kao umješač, prethodno obavljao funkciju redovitog suca u Osnovnom sudu, a potom su u žalbi zatražili izuzeće svih sudaca Apelacionog suda, uključujući i predsjednika tog suda, te ustupanje predmeta drugom sudu za odlučivanje u predmetnom postupku, ali sve bezuspješno.

41. Dakle, Ustavni sud je u okolnostima konkretnog slučaja pozvan da prije svega utvrdi jesu li navedene okolnosti mogle dovesti u pitanje nepristranost cijelog suda kao takvog. Europski sud je u dosadašnjoj praksi više puta istaknuo da čak i vanjski dojam može biti od određene važnosti, odnosno, drugim riječima, "ne samo da se pravda mora izvršavati, mora se i vidjeti da se ona izvršava" (vidi Europski sud, *De Cubber protiv Belgije*, 26. listopada 1984. godine, stavak 26, Serija A, broj 86). Ono o čemu je ovdje zapravo riječ je povjerenje što ga sudovi u demokratskom društvu moraju izgraditi u javnosti (vidi *op.cit. Wettstein protiv Austrije*, te *Castillo Algar protiv Španjolske*, 28. listopada 1998. godine, stavak 45, Izvješća 1998-VIII). Međutim, iako vanjski dojam ima određenu važnost, to samo po sebi nije odlučno. Često je potrebno gledati i iza onoga što se izvana čini i usredotočiti se na realitet situacije (vidi *mutatis mutandis*, *De Jong, Baljet and Van den Brink protiv Nizozemske*, 22. svibnja 1984. godine, stavak 48, serija A, broj 77).

42. U kontekstu pitanja koje se pokreće predmetnom apelacijom, Ustavni sud podsjeća da je Europski sud u predmetu *Parlov-Tkalčić protiv Hrvatske* (vidi Europski sud, Zahtjev broj 24810/06, presuda od 22. prosinca 2009. godine) razmatrao pitanje da li su suci Županijskog suda u Zlataru, koji su bili članovi vijeća koje je odlučivalo o žalbi podnositeljice zahtjeva u parničnom postupku, bili dovoljno neovisni o predsjedniku tog suda, s obzirom na okolnost da je predsjednik suda, koji nije izravno sudjelovao u donošenju odluke, prethodno podnio kaznenu prijavu protiv podnositeljice zahtjeva na temelju istih činjenica na kojima je tužitelj temeljio svoju tužbu. Ustavni sud, također, zapaža da se Europski sud u tom predmetu bavio ulogom predsjednika suda, shodno relevantnim hrvatskim propisima i njegovim položajem i utjecajem na rad ostalih sudaca, te je nakon analize, uzimajući u obzir i vremensku distancu i ponašanje podnositeljice zahtjeva, izveo zaključak da je hrvatsko zakonodavstvo u relevantnom razdoblju imalo odgovarajuće mehanizme za sprečavanje neprimjerenih uplitanja koja su dolazila iz samog pravosuđa, te da se za ovlasti što su ih predsjednici sudova imali nije moglo opravdano smatrati da idu na štetu unutarnje neovisnosti sudaca. U svjetlu navedenog, Europski sud je zaključio da su suci u Županijskom sudu u Zlataru bili dovoljno neovisni o predsjedniku tog suda.

43. Dovodeći navedeno u vezu s konkretnom situacijom, Ustavni sud polazi od činjenice da su predsjednici redovitih sudova u Brčko distriktu BiH, kao članovi Pravosudne komisije, sudjelovali u izboru ravnatelja Ureda za pravnu pomoć u Brčko distriktu BiH, odnosno sudjelovali su u donošenju sporne odluke čije se poništenje tražilo u predmetnom postupku. Navedene okolnosti, prema ocjeni Ustavnog suda, ukazuju na mogući problem u kontekstu utiska o nepristranosti suda, pa se u tom pravcu nameće pitanje uloge predsjednika suda, njegovog opsega ovlasti, zatim mjera koje su u tom pravcu redoviti sudovi poduzeli, odnosno mogli poduzeti shodno zakonskom okviru na otklanjanju bilo kakvih sumnji u njihovu nepristranost.

44. Ustavni sud podsjeća da Zakon o sudovima, između ostalog, propisuje dužnosti i ovlasti predsjednika sudova na području Brčko distrikta. Shodno navedenom Zakonu predsjednik suda je, između ostalog, odgovoran za rukovođenje i nadzor nad cjelokupnim radom suda i sudske uprave (članak 25. stavak 1), a isključivo je nadležan za vršenje nadzora nad radom sudaca jer tu nadležnost predsjednik suda ne može prenijeti na druge osobe suda (stavak 3. članak 25). Predsjednik suda nadalje raspoređuje predmete sucima i vijećima (članak 26. stavak 1), zatim je obavezan održavati integritet, neovisnost i profesionalnost u radu suda (stavak 2. članak 26), organizirati posao i osigurati da zaposleni u sudu poštuju zakon, obavljaju poslove savjesno i bez predrasuda (stavak 4. članak 26), te vrši ocjenjivanje rezultata rada sudaca, s tim da rezultate rada predsjednika Osnovnog suda vrši predsjednik Apelacionog suda čije rezultate ocjenjuje Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće (članak 42. stavak 4).

45. Iz sadržaja citiranih odredaba proizlazi da predsjednici sudova raspolažu prilično velikim ovlastima, ali to samo po sebi, bez relevantnih dokaza da su predsjednici redovitih sudova u konkretnom slučaju na bilo koji način vršili pritisak na konkretnog suca ili suce koji su sudjelovali u donošenju osporenih odluka, zapravo ne ukazuje na kršenje principa nepristranog suda. Osnovno je da, prema navedenom zakonu, predsjednici nemaju nikakav utjecaj na donošenje odluka u predmetima koje vode druge suci. Naime, Ustavni sud iz raspoloživih dokumenata ne zapaža da su apelanti tijekom postupka, niti to čine u apelaciji, ukazivali da su predsjednici redovitih sudova na bilo koji način svojim ponašanjem, postupcima ili gestama doveli u pitanje nepristranost redovitih sudova, osim što su shodno funkciji koju obavljaju, kao članovi Pravosudne komisije, sudjelovali u donošenju sporne odluke. U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da su se predsjednici redovitih sudova, poštujući odredbu članka 111. stavak (4) ZPP-a, izuzeli od odlučivanja o zahtjevima za izuzeće sudaca, jer su apelanti tražili izuzeće sutkinje Osnovnog suda, a potom i izuzeće svih sudaca Apelacionog suda, uključujući i njegovog predsjednika. Shodno tome, Ustavni sud smatra da su predsjednici redovitih sudova na taj način poduzeli mjere koje su im bile na raspolaganju shodno zakonskom okviru na otklanjanju sumnji u nepristranost suda. Stoga, Ustavni sud tvrdnje apelanata usmjerene u pravcu kršenja principa nepristranog suda samo iz razloga što su predsjednici redovitih sudova sudjelovali u donošenju sporne odluke, bez drugih relevantnih dokaza kojima bi svoje sumnje utemeljili, ne može prihvatiti opravdanim.

46. U svezi s izuzećem sutkinje Osnovnog suda Aleksandre Obradović, koja je izrazila sumnju u svoju nepristranost, čije su izuzeće apelanti, također, tražili, Ustavni sud zapaža da se ovim prigovorima detaljno bavio Apelacioni sud tijekom postupka budući da su apelanti identičan prigovor iznijeli u žalbama protiv prvostupajskih presuda. Ustavni sud zapaža da se suština obrazloženja Apelacionog suda odnosi na to da je rješenje kojim se odlučuje o izuzeću nekog suca

zapravo administrativni akt koji se donosi shodno relevantnim odredbama ZPP-a i Zakona o sudovima u kojem ne odlučuje sudac čije se izuče traži, te da izjava suda ne može biti presudna za odlučje, ukoliko ne postoje zakonski razlozi za izuče, koji u konkretnom slučaju zaista ne postoje. Ustavni sud iz obrazloženja Apelacionog suda ne uočava da je u tom dijelu bilo proizvoljnosti u primjeni relevantnih odredaba ZPP-a i Zakona o sudovima.

47. Konačno, u svezi sa prijedlogom apelanata kojim su tražili ustupanje predmeta Sudu BiH ili drugom stvarno nadležnom sudu na području BiH zbog, kako tvrde, nemogućnosti suđenja pred nepristranim sudovima na području Brčko distrikta, Ustavni sud zapaža da se Apelacioni sud u svojim odlukama bavio i ovim pitanjem. Naime, Ustavni sud zapaža da je Apelacioni sud ovaj prijedlog odbio uz obrazloženje da relevantne odredbe ZPP-a i Zakona o sudovima ne predviđaju takvu mogućnost. U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da su se apelanti pozivali na Odluku Ustavnog suda broj U 6/12 u kojoj je raspravljano pitanje nužne delegacije nadležnosti Suda BiH koja je, prema tvrdnjama apelanata, primjenjiva u konkretnom slučaju, budući da relevantne odredbe ZPP-a, a što je potvrdio i Apelacioni sud u svom rješenju, ne propisuju mogućnost nužne delegacije nadležnosti, kao što to posjeduju entitetski procesni zakoni, te ZPP pred Sudom BiH, nakon provođenja Odluke Ustavnog suda broj U 6/12. Apelanti smatraju da je zauzeta praksa iz citirane odluke primjenjiva u konkretnom slučaju.

48. U svezi s tim, Ustavni sud podsjeća da je Sud BiH uputio zahtjev Ustavnom sudu zbog postojanja pravne praznine u procesnom zakonu kojim nisu bile propisane norme o nužnoj nadležnosti Suda BiH. Ustavni sud, također, podsjeća da je Sud BiH pokrenuo postupak pred Ustavnim sudom, shodno članku VI.3.c) Ustava Bosne i Hercegovine, jer je pred Sudom BiH bio pokrenut parnični postupak po tužbama sudaca i zaposlenika tog suda. Raspravljajući sporno pitanje u okolnostima tog konkretnog slučaja, Ustavni sud zapaža da je u Odluci broj U 6/12 (vidi Ustavni sud, Odluka broj U 6/12 od 13. srpnja 2012. godine, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda, www.ustavnisud.ba) zaključeno da činjenica da u ZPP-u pred Sudom BiH ne postoje odredbe o nužnoj delegaciji nadležnosti Suda BiH predstavlja pravnu prazninu koja nije sukladna pravu na pravično suđenje.

49. Prema ocjeni Ustavnog suda sličan problem zaista postoji i u relevantnim propisima koji se primjenjuju na području Brčko distrikta BiH, što je potvrdio Apelacioni sud u rješenju od 19. prosinca 2012. godine. Međutim, Ustavni sud u okolnostima konkretnog slučaja praksu iz Odluke U 6/12 ne smatra primjenjivom u konkretnom slučaju. Navedeno stoga što, imajući u vidu prethodno izneseno u kontekstu prigovora o nepristrasnosti suda, Ustavni sud ne zapaža da je u okolnostima konkretnog slučaja nedostatak zakonskog rješenja u svezi s nužnom nadležnošću redovitih sudova na području Brčko distrikta BiH za posljedicu doveo do kršenja prava apelanata na pravično suđenje. Osim toga, u predmetu U 6/12 sudac Suda BiH bi morao odlučivati (i) o svom zahtjevu za isplatu naknada iz radnog odnosa, za razliku od konkretnog slučaja.

50. Stoga, Ustavni sud zaključuje da su apelacijski prigovori usmjereni u pravcu objektivne nepristrasnosti redovitih sudova na području Brčko distrikta neopravdani i da u tom segmentu ne postoji kršenje prava apelanata na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

51. U kontekstu prigovora koji se odnose na proizvoljnu primjenu materijalnog prava u odnosu na dio meritornog odlučjavanja redovitih sudova, Ustavni sud podsjeća na to da, prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem

tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije preispitivanje zaključaka redovitih sudova glede činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituira redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovitih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita jesu li, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

52. Ustavni sud će se, dakle, izuzetno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise, kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovitog suda, kako u postupku utvrđivanja činjenica, tako i primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. travnja 2005. godine, stavak 26). U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 1293/05 od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje i *mutatis mutandis* Europski sud, *Andelković protiv Srbije*, presuda od 9. travnja 2013. godine, točka 24). Shodno navedenom, Ustavni sud će ispitati je li činjenično stanje pogrešno utvrđeno, odnosno je li prilikom odlučjavanja došlo do proizvoljne primjene materijalnog prava.

53. Konačno, Ustavni sud ukazuje na to da, prema ustaljenoj praksi Europskog suda i Ustavnog suda, članak 6. stavak 1. Europske konvencije obvezuje sudove da, između ostalog, obrazlože svoje presude. Ova obveza, međutim, ne može biti shvaćena kao obveza da se u presudi iznesu svi detalji i daju odgovori na sva postavljena pitanja i iznesene argumente (vidi Ustavni sud, odluke br. U 62/01 od 5. travnja 2002. godine i AP 352/04 od 23. ožujka 2005. godine). Mjera u kojoj ova obveza postoji ovisi o prirode odluke (vidi Europski sud, *Ruiz Torija protiv Španjolske*, presuda od 9. prosinca 1994. godine, serija A, broj 303-A, stavak 29). Europski sud i Ustavni sud su u brojnim odlukama ukazali na to da domaći sudovi imaju određenu diskrecionu ocjenu u svezi s tim koje će argumente i dokaze prihvatiti u određenom predmetu, ali, istodobno, imaju obvezu da obrazlože svoju odluku tako što će navesti jasne i razumljive razloge na kojima su tu odluku utemeljili (vidi Europski sud, *Suominen protiv Finske*, presuda od 1. srpnja 2003. godine, aplikacija broj 37801/97, stavak 36, i, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka broj AP 5/05 od 14. ožujka 2006. godine).

54. Ustavni sud zapaža da apelanti osporavaju odluke Pravosudne komisije kojima je za ravnatelja Ureda za pravnu pomoć imenovan umješač u predmetom postupku, koji je prema mišljenju apelanata, favoriziran od Pravosudne komisije, pri čemu izabrani kandidat nije ispunjavao uvjete za tu poziciju jer nije prošao obvezni probni rad, shodno odredbi članka 43. Zakona o službenicima u pravosuđu. Upravo u primjeni citirane odredbe apelanti uviđaju proizvoljnost redovitih sudova koja je prema njihovom mišljenju posljedično dovela do kršenja njihovog prava na pravično suđenje. U svezi s ovim apelacijskim prigovorima, Ustavni sud zapaža da su redoviti sudovi ovom pitanju posvetili posebnu pažnju, razmotrivši sve okolnosti konkretnog slučaja u svjetlu prigovora koje apelanti ponavljaju u apelaciji i relevantnih odredaba materijalnog prava, posebno Zakona o službenicima u pravosuđu (članak

43). Ustavni sud, također, zapaža da apelanti tijekom postupka nisu pružili niti jedan relevantan dokaz kojim bi opravdali svoje prigovore u svezi sa neslaganjem sa izborom umješača u postupku na mjesto ravnatelja Ureda za pravnu pomoć, pri čemu su redoviti sudovi na temelju provedenih dokaza utvrdili da je izabrani kandidat ispunjavao sve uvjete za tu poziciju, te da je dobio najveći broj bodova na natječaju. Imajući u vidu da su ključni apelacijski prigovori već bili predmetom razmatranja pred redovitim sudovima, koji su identične prigovore obrazložili na način koji ne ostavlja utisak proizvoljnosti, niti suprotan standardima navedenim u točki 53. ove odluke, a da nezadovoljstvo izborom Pravosudne komisije da se na mjesto ravnatelja imenuje umješač u postupku *per se* ne pokreće pitanje kršenja prava na pravično suđenje, Ustavni sud smatra da su i ovi prigovori, koji su usmjereni u pravcu proizvoljne primjene materijalnog prava, neutemeljeni.

55. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud zaključuje da u predmetnom postupku nije bilo kršenja prava na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6.

stavak 1. Europske konvencije u segmentima na koje je neutemeljeno ukazano.

VIII. Zaključak

56. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada okolnosti konkretnog slučaja na koje su apelanti ukazali nisu ostavile utisak pristranog suda i kada su osporene odluke utemeljene na obrazloženjima koja se ne čine proizvoljnim u segmentu primjene prava.

57. Na temelju članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

58. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Mirsad Ćeman, v. r.

САДРЖАЈ

**МИНИСТАРСТВО СПОЉНЕ ТРГОВИНЕ И
ЕКОНОМСКИХ ОДНОСА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 169 Правилник о облику и садржају исправа у спољнотрговинском промету роба двојне намјене (српски језик) 1
- Pravilnik o obliku i sadržaju isprava u vanjskotrgovinskom prometu roba dvojne namjene (bosanski jezik) 13
- Pravilnik o obliku i sadržaju isprava u vanjskotrgovinskom prometu roba dvojne namjene (hrvatski jezik) 25
- 170 Упутство о облику, садржају и вођењу евиденције у Регистру лица за обављање спољнотрговинског промета робом двојне намјене (српски језик) 37
- Uputstvo o obliku, sadržaju i vođenju evidencije u Registru lica za obavljanje vanjskotrgovinskog prometa robom dvojne namjene (bosanski jezik) 38
- Naputak o obliku, sadržaju i vođenju evidencije u Registru osoba za obavljanje vanjskotrgovinskog prometa robom dvojne namjene (hrvatski jezik) 39
- 171 Упутство о условима и поступку издавања исправа у спољнотрговинском промету робом двојне намјене (српски језик) 40
- Uputstvo o uvjetima i postupku za izdavanja isprava u vanjskotrgovinskom prometu roba dvojne namjene (bosanski jezik) 51
- Naputak o uvjetima i postupku izdavanja isprava u vanjskotrgovinskom prometu roba dvojne namjene (hrvatski jezik) 62

**КОМИСИЈА ЗА ОЧУВАЊЕ
НАЦИОНАЛНИХ СПОМЕНИКА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 172 Одлука о измјенама Одлуке о проглашењу градитељске цјелине - Градска дџамија са харемом у Великој Кладуши националним спомеником Босне и Херцеговине (српски језик) 73
- Odluka o izmjenama Odluke o proglašenju graditeljske cjeline - Gradska džamija sa haremom u Velikoj Kladuši nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 73

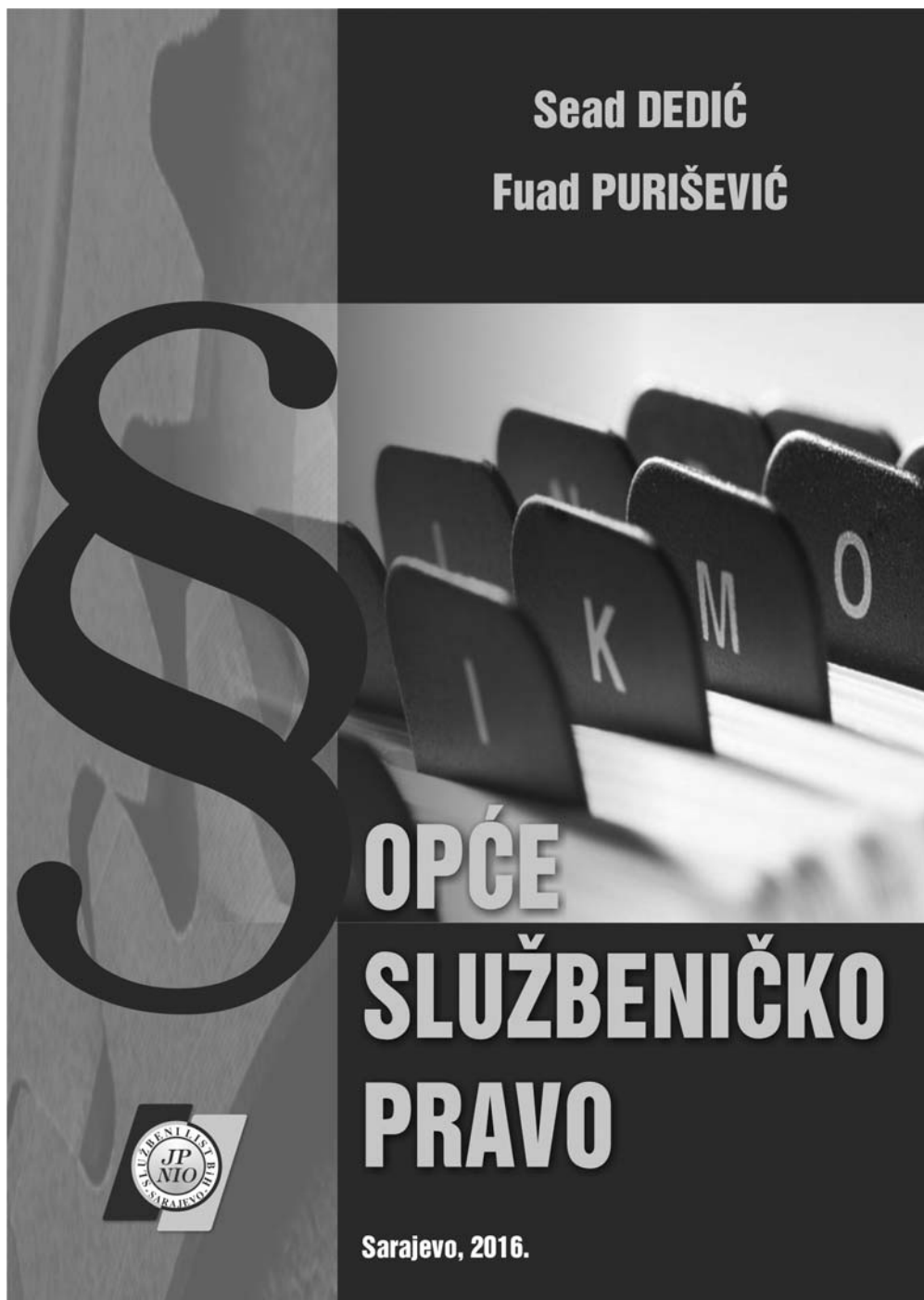
- Odluka o izmjenama Odluke o proglašenju graditeljske cjeline - Gradska džamija sa haremom u Velikoj Kladuši nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 74
- 173 Одлука број 06.3-2.4-57/16-20 (српски језик) 74
- Odluka broj 06.3-2.4-57/16-20 (bosanski jezik) 74
- Odluka broj 06.3-2.4-57/16-20 (hrvatski jezik) 75
- 174 Одлука број 06.3-2.4-57/16-21 (српски језик) 75
- Odluka broj 06.3-2.4-57/16-21 (bosanski jezik) 75
- Odluka broj 06.3-2.4-57/16-21 (hrvatski jezik) 76

**АГЕНЦИЈА ЗА СТАТИСТИКУ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 175 Саопштење о просјечној мјесечној бруто плати запослених у Босни и Херцеговини за децембар 2016. године (српски језик) 76
- Saopćenje o prosječnoj mjesečnoj bruto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za decembar 2016. godine (bosanski jezik) 76
- Priopćenje o prosječnoj mjesečnoj bruto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za prosinac 2016. godine (hrvatski jezik) 76
- 176 Саопштење о просјечној исплаћеној мјесечној нето плати запослених у Босни и Херцеговини за децембар 2016. године (српски језик) 76
- Saopćenje o prosječnoj isplaćenoj mjesečnoj neto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za decembar 2016. godine (bosanski jezik) 76
- Priopćenje o prosječnoj isplaćenoj mjesečnoj neto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za prosinac 2016. godine (hrvatski jezik) 77

**УСТАВНИ СУД
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 177 Одлука број АП 466/14 (српски језик) 77
- Odluka broj AP 466/14 (bosanski jezik) 82
- Odluka broj AP 466/14 (hrvatski jezik) 87
- 178 Одлука број АП 1154/14 (српски језик) 92
- Odluka broj AP1154/14 (bosanski jezik) 98
- Odluka broj AP 1154/14 (hrvatski jezik) 104
- 179 Одлука број АП 1842/14 (српски језик) 109
- Odluka broj AP 1842/14 (bosanski jezik) 117
- Odluka broj AP 1842/14 (hrvatski jezik) 124

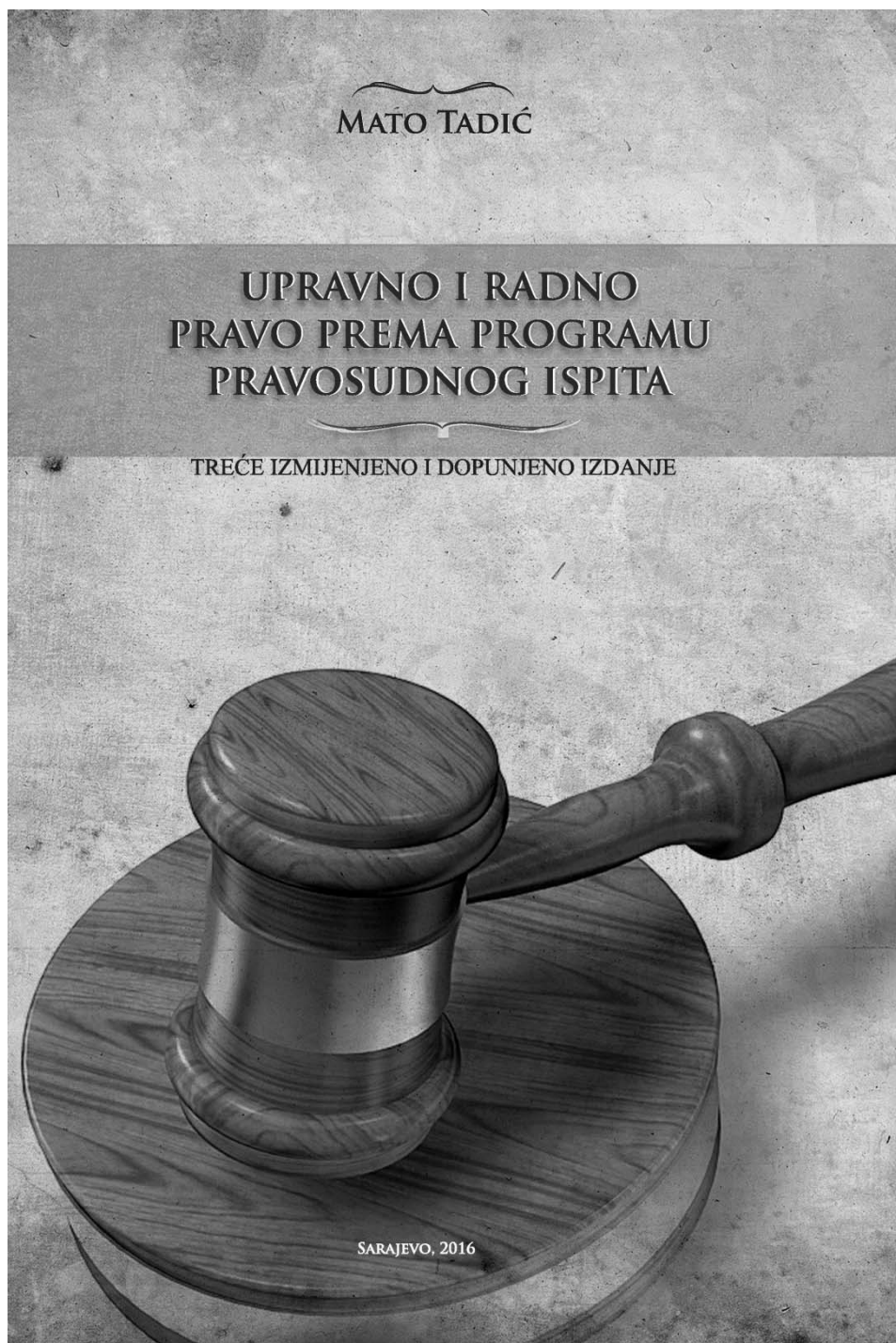

Mato Tadić

PRIVREDNO PRAVO

PREMA PROGRAMU
PRAVOSUDNOG ISPITA
(treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje)

Sarajevo, 2016.

Издавач: Овлаштена служба Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Трг БиХ 1, Сарајево - За издавача: секретар Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине Бојан Нинковић - Припрема и дистрибуција: ЈП НИО Службени лист БиХ Сарајево, Цемала Биједића 39/III - Директор: Драган Прусина - Телефони: Централна: 722-030 - Директор: 722-061 - Претплата: 722-054, факс: 722-071 - Огласни одјел: 722-049, 722-050, факс: 722-074 - Служба за правне и опште послове: 722-051 - Рачуноводство: 722-044, 722-046 - Комерцијала: 722-042 - Претплата се утврђује полугодишње, а уплата се врши УНАПРИЈЕД у корист рачуна: UNICREDIT BANK д.д. 338-320-22000052-11, ВАКУФСКА БАНКА д.д. Сарајево 160-200-00005746-51, HYPO-ALPE-ADRIA-BANK А.Д. Бања Лука, филијала Брчко 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK д.д. БиХ Сарајево 161-000-00071700-57 - Штампа: ГИК "ОКО" д.д. Сарајево - За штампарiju: Мевлудин Хамзић - Рекламације за непримљене бројеве примају се 20 дана од изласка гласила.

"Службени гласник БиХ" је уписан у евиденцију јавних гласила под редним бројем 731. Упис у судски регистар код Кантоналног суда у Сарајеву, број УФ/І - 2168/97 од 10.07.1997. године. - Идентификацијски број 4200226120002. - Порезни број 01071019. - ПДВ број 200226120002. Молимо претплатнике да обавезно доставе свој ПДВ број ради издавања пореске фактуре. Претплата за I полугодиште 2017. за "Службени гласник БиХ" и "Међународне уговоре" 120,00 КМ, "Службене новине Федерације БиХ" 110,00 КМ.

Web издање: <http://www.sluzbenilist.ba> - годишња претплата 200,00 КМ